



YTÜ

**8. Yıldız
Uluslararası
Sosyal
Bilimler
Kongresi**

8. Yıldız International
Social Sciences Congress

23 - 24 ARALIK 2021
23 - 24 DECEMBER 2021

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Graduate School of Social Sciences

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ISBN: 978-975-461-600-2

VIII. YILDIZ ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

23-24 Aralık 2021

Kongre Onursal Başkanı

Prof. Dr. Tamer Yılmaz

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Murat Donduran

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur

Prof. Dr. Turan Sağer

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu

Doç. Dr. Fulya Memişoğlu

Doç. Dr. H. Gülru Yüksel

Arş. Gör. Ayça Düldül

Arş. Gör. Hacer Yıldız Öztürk

Arş. Gör. Mahmut Bilgetürk

Arş. Gör. Nermin Banu Süer

Arş. Gör. Nurullah Esendemir

Arş. Gör. Selçuk Emre Ergüt

Arş. Gör. Tuğba Özbek

Bilim ve Hakem Kurulu

Prof. Dr. Alexandre Toumarkine, Institut National Des Langues Et Civilisations Orientales
(Inalco), Fransa

Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Aynur Koçak, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Çiğdem Şahin Taşkın, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Prof. Dr. Esim Gürsoy, Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Grażyna Zając, Jagiellonian Üniversitesi/Polonya

Prof. Dr. Gürbüz Gökçen, Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Halil Emre Akbaş, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Irshad Hussain, The Islamia University Of Bahawalpur, Pakistan

Prof. Dr. Mehmet Akif Okur, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet Faik Yılmaz, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Murat Donduran, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Onur Köksal, Selçuk Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Oya Levenoglu Öner, Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Özden Zeynep Oktav, Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Robert Elliott, Tennessee State University, USA

Prof. Dr. Sait Özervarlı, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Salih Durer, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Seval Şahin, Mimar Sinan güzel Sanatlar Üniversitesi

Prof. Dr. Stephanie Schwerter, Université Polytechnique Hauts-de-France, Fransa

Prof. Dr. Suat Undan, Trabzon Üniversitesi

Prof. Dr. Sündüz Kasar, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Tefik Yoldemir, Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. Timothy Rasinski, Kent State University, USA

Prof. Dr. Turan Sağer, Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Yavuz Erişen, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Arda Eden, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Beki Haleva, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Bülent Alcı, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Christiane Czygan, Bonn Üniversitesi

Doç. Dr. Didem Ardalı Büyükarman, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Didem Tuna, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi

Doç. Dr. Ergin Jable, Priştine Üniversitesi, Kosova

Doç. Dr. Fulya Memişoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Genç Osman İlhan, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. H. Gülru Yüksel, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Kerem Karaosmanoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Laçin İdil Öztığ, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Lale Arslan Özcan, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. M. Eyüp Sallabaş, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Beşikçi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Suzan Kavanoz, Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi

Dr. Pattamawan Jimarkon Zilli-University of Stavanger

Antonio Masala, Senior Researcher, University Of Pisa, Italy

Davetli Konuşmacı

Sosyal Bilimlerde
Nitel Araştırma Yöntemi

Prof. Dr. Ünsal Sığrı
Ostim Teknik Üniversitesi Rektör Yrd.



Açılış Oturumu Video Kaydı

İÇİNDEKİLER

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ.....	1
1950'LERDEKİ BARIŞ HAREKETLERİNİN TÜRKİYE'YE YANSIMASI: BARIŞSEVERLER CEMİYETİ	2
1956 SÜVEYŞ KRİZİ VE DÖNEMİN ORTA DOĞU SİYASETİNDE MİSİR İLE TÜRKİYE ARASINDAKİ DİPLOMASİ REKABETİ	3
CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA FİKİRLER DERGİSİ	4
HAVACILIK ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI YÖNÜNDEN NURİ DEMİRAĞ İLE HOWARD HUGHES'UN KARŞILAŞTIRILMASI.....	5
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA ÜÇÜNCÜ CEPHE HAZIRLIKLARI VE TÜRK BASINI	6
MÜLAZAMET SİSTEMİ: 17.YÜZYILIN SONU VE 18.YÜZYILIN BAŞINDA OSMANLI İLMİYESİNE GİRME YOLLARI, DENETİM VE MERKEZİLEŞME	7
TÜRK EĞİTİM TARİHİNDE YENİ ÖĞRETMEN DERGİSİ-1953-1958	8
TÜRKÇE EZAN TARTIŞMALARINA HARARETLİ BİR ÖRNEK: ATAY-BAYUR TARTIŞMASI	9
TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI CELAL BAYAR'IN AMERİKA ZİYARETİ... 10	
ZİYA NUR AKSUN VE TARİH ANLAYIŞI	11
 BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI.....	12
A COMPARISON OF THE ALIENATED: THE EXAMPLES OF ZEBERCET, GRENOUILLE AND ESTER.....	13
AYŞE KULİN'İN <i>NEFES NEFESE</i> ADLI ROMANININ GÖSTERGEBİLİMSEL ÇÖZÜMLEMESİ	14
CHASING LOVE IN DANTE AND TENNYSON'S POETRY	15
ÇEVİRİ SOSYOLOJİSİ VE PREKARYALAŞAN BİR MESLEK OLARAK YAZIN ÇEVİRMENLİĞİ.....	16
ÇEVİRİ TARİHİMİZDE SENİHA SAMİ MORALI.....	17
KÜLTÜREL FARKINDALIK VE ÇEVİRİBİLİM / MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK LİSANS PROGRAMLARINA YANSIMALARI.....	18
ÜMİT DENİZ'İN MURAT DAVMAN KARAKTERLİ TELİF POLİSİYE SERİSİNİN ÇEVİRİBİLİM BAĞLAMINDA İRDELENMESİ	19
 EĞİTİM BİLİMLERİ	20
AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ YORDAYICISI OLARAK BENLİK SAYGISI VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	21

FORMATIVE EVALUATION OF ROLE-PLAY SCENARIOS IN AN EDUCATIONAL ETHICS COURSE.....	22
KADIN KONUKEVLERİNDE HİZMET ALAN ANNELERİN ÇOCUKLARINA KARŞI TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	23
MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ MATEMATİK VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ.....	24
ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK YÖNLÜ LİDERLİK YÖNELİMLERİ VE BİR PLS-SEM MODELLEMESİ.....	25
POZİTİF ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNİN MESLEKİ BENLİK SAYGISI VE OKUL İKLİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	26
TEACHING PRODUCTIVE SKILLS DURING EMERGENCY REMOTE TEACHING (ERT) IN COVID-19 PANDEMIC: PERSPECTIVES OF EFL TEACHERS.....	27
İKTİSAT.....	28
“KÜRESEL ASGARİ KURUMLAR VERGİSİ” PERSPEKTİFİNDE KÜRESEL VERGİ ADALETİNİN SAĞLANABİLİRLİĞİ.....	29
DAVRANIŞSAL İKTİSAT EĞİTİMİNİN İKTİSADİ RASYONALİTE ÜZERİNE ETKİSİ.....	30
EVOLUTION OF THE FIRM AND ITS GOVERNANCE: PROPOSING FOUNDATIONS FOR ECONOBIOLOGY	32
FESHANE-İ AMİRE’DE TEKNOLOJİ TRANSFERİ: MAKİNELEŞME VE YABANCI UZMANLAR.....	33
MEASURING THE IMPACT OF INCREASE IN INTREREST RATES ON EXCHANGE RATES IN TURKEY: CAUSAL IMPACT MODELS.....	34
OSMANLI DEVLETİ’NDE TÜFEK ÜRETİMİNDE MODERNLEŞME: DOLMABAĞÇE TÜFEKHANESİNİN KURULUŞU	35
THE IMPACT OF LABOR MARKET DUALIZATION ON VOTING PREFERENCES: THE CASE OF TURKEY	36
VERGİLEMEDE ARTAN ORANLILIĞIN ÖLÇÜLMESİ: DOLAYLI-DOLAYSIZ VERGİLEMEDE TÜRKİYE ANALİZİ	37
İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ	38
‘ACI VATAN’DAN LİYAKAT NİŞANINA: 60. YILINDA ALMANYA’YA GÖÇÜN BİLANÇOSU.....	39
ARILAR VE ARICILAR: BİR ÇOKLU TÜRLER ETNOGRAFİSİ	40
ARİSTOTELES’TE KADININ DOĞASI VE KONUMU.....	41
DESCARTES EKSENİNDE ANALİTİK GEOMETRİ VE OSMANLI DEVLETİ’NDEKİ YANSIMALARI.....	42
ELECTRONIC BUREAUCRACY AND CENTRALIZATION– TESTING WEBERIAN HYPOTHESES	43
FARKLI PERSPEKTİFLERDEN BOŞANMA SÜRECİNDE EV OLGUSU.....	44
GÜNDELİK HAYATTA KÜLTÜRÜN GÖRÜNÜMLERİ: YEMEK	45

JUNG'CU ARKETİPSEL SEMBOLİZM BAĞLAMINDA SCHOPENHAUER'UN KADIN FENOMENİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	46
KIRMIZI ODA DİZİSİNDE NEOLİBERAL İDEOLOJİ	47
KORKU VE SARTRE	48
OTONOMİ KAVRAMININ YANLIŞ KULLANIMI: İNSAN VE MAKİNE ÖRNEĞİ	49
ÖLÜMLÜLÜK, ÖLÜMSÜZLÜK VE MİLLİYETÇİLİK	50
PANDEMİ DÖNEMİNDE GÜÇLENDİRME: DANIŞANLARIN İYİLİK HALİ ÜZERİNE YENİDEN DÜŞÜNMEK	51
SEYAHATNAMELERDEKİ ACAİB OLAYLARIN TOPLUMSAL KABULÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME	52
SİGMUND FREUD'DA ORTAK YAŞAMIN KÖKENİ VE SONUÇLARI	53
STRANGER IN SPACE: DISTRICT 9	54
TARİHTE NESNELİK SORUNU VE TARİHYAZIMI	55
TOPLUMSAL DEĞİŞİMİN ÇOK YÖNLÜ OLGUSU: GÖSTERİŞÇİ EBEVEYNLİK	56
TÜRKİYE'DE GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİLERİN AHLAKİ PANİK ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	57
ULRICH BECK'İN RİSK TOPLUMU EKSENİNDE METAVERS DÜNYASI VE METAHUMAN	58
YENİ BİR YÖNTEMSSEL İMKÂN OLARAK BULANIK KÜME İDEAL TİP ANALİZİ TEKNİĞİ İLE KENTSEL DÖNÜŞÜME BAKIŞ	59
İŞLETME	60
AHP VE TOPSIS YÖNTEMLERİ KULLANILARAK TEDARİKÇİ SEÇİMİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	61
ALGILANAN AŞIRI NİTELİKLİLİĞİN SANAL KAYTARMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE TÜKENMİŞLİĞİN ROLÜNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	62
APPLICATION OF THE VBN THEORY TO UNDERSTAND UNIVERSITY STUDENTS' GREEN PURCHASE BEHAVIOUR	63
BLOKZİNCİR UYGULAMALARINDA ONLINE SATIN ALMA ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	64
COVID-19 PANDEMİSİNİN BAKIM HİZMETLERİNE ETKİSİ: ENGELLİ BAKIM MERKEZLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	65
GELENEKSEL GIDALARIN PAZARLANMASINDA SOSYAL MEDYA MAĞAZA UYGULAMALARININ ÖNEMİ	66
GLOBAL PAZARLAMA OPERASYONLARINDA DİJİTAL İÇERİK YÖNETİMİNİN ALTIN ÇAĞI: VAULT PLATFORMUNA YÖNELİK BİR VAKA ANALİZİ	67
İNSAN KAYNAKLARI UYGULAMALARININ ÇALIŞANLARIN ÖRGÜTSEL ADALET ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖRGÜTSEL ERDEMLİLİĞİN ARACI ROLÜ	68
İŞLETMELERDE VERİMLİLİK SORUNLARININ TEŞHİSİ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
KONKORDATODA KESİN MÜHLETİN SÖZLEŞMELER BAKIMINDAN SONUÇLARI KAPSAMINDA “İŞLETME FAALİYETİNİN DEVAMI İÇİN ÖNEM ARZ EDEN SÖZLEŞME” KAVRAMI	70

KRİZ DÖNEMİNDE ESNEK ÇALIŞMAYA GEÇİŞ DÖNGÜSÜ	71
ÖZ LİDERLİK VE ÇALIŞAN PERFORMANSI İLİŞKİSİ: AZERBAYCAN BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	73
REKABET YASAĞI SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİLİĞİ VE YASAĞIN SINIRLARI	74
SAVUNMA SANAYİNDE TEDARİK ZİNCİRİ RİSKLERİ VE YÖNETİM STRATEJİLERİ	75
SİNAİ MÜLKİYET KANUNU UYARINCA COĞRAFİ İŞARETLİ ÜRÜNLERİN DENETİMİ ...	76
SOSYAL MEDYA REKLAMCILIĞINDA TÜKETİCİYİ ANLAMAK: TERS TEPEN PAZARLAMA.....	77
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLİNCİNİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK NİYETİNE ETKİSİNDE PSİKOLOJİK SERMAYENİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNE YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ	78
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI VE NİTELİKLİ EĞİTİM AÇIKLAMALARI	79
TAKIM SEZGİSİNİN PROJE PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE TAKIM LİDERİ KONTROLÜNÜN ARACI ROLÜ	80
TEKNOSTRES KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA BİLİM VERİTABANI WEB ÜZERİNE DAYALI BİBLİYOMETRİK AĞ ANALİZİ.....	81
THE IMPACT OF RESTAURANT PHYSICAL ENVIRONMENT ON BRAND IMAGE	82
TÜKETİCİLERİN ETKİLEŞİMLİ REKLAMLARA YÖNELİK DEĞERLENDİRMELERİ	83
TÜRKİYE ÖZELİNDE STRATEJİK İŞ BİRLİĞİ VE ORTAKLIKLARIN İNCELENMESİ	84
UMUDUN KARIYER GELECEĞİ ALGILAMALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN ROLÜ	85
UZAKTAN ÇALIŞMADA AKIŞ DENEYİMİ: ÖZEL SEKTÖR ÇALIŞANLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA	86
SANAT VE TASARIM.....	87
ANİMASYONLARIN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ EĞİTİCİLİĞİ KONUSUNDA BENİMSENMESİ GEREKEN İLKELER	88
CEMAL EREZ RESMİNDE İRONİK NESNE KULLANIMI “KİBİR” TABLOSU ANALİZİ	89
DOĞADAKİ DOKULARIN SOFRA SERAMİKLERİ YÜZEY TASARIMLARINA YANSIMASI VE GÖRSEL OKURYAZARLIK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	90
FEMİNİST REKLAMLARIN İZLEYİCİLERDEKİ YANSIMALARI ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ	91
FİLM AFİŞLERİNİN GÖRSEL OKURYAZARLIK AÇISINDAN ANALİZ EDİLMESİ	92
GERÇEK VE SANAL ORTAMLARDA BEYİN BİLGİSAYAR ARAYÜZÜ ETKİLEŞİMİ	93
GÖRSEL SANATLARDA SANATÇININ KENDİLİĞİ BAĞLAMINDA OTOBİYOGRAFİK YAKLAŞIMLAR	94
İRAN MİNYATÜRÜNDEN ANİMASYONA GEÇİŞİN İLK ÖRNEKLERİNDEN BİRİ: MALEK KHORSHID	95
MAMA TAKIMLARINDA KULLANILAN EĞİTİCİ UNSURLARIN SOFRA SERAMİĞİ YÜZEYİNE UYGULANMASI VE GÖRSEL OKUR YAZARLIK AÇISINDAN İNCELENMESİ	96
MONOKROMATİK REKLAM	98

MÜZE METİNLERİNDE BİLGİ YÖNETİMİ İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZELERİ: “KADEŞ ANTLAŞMASI” ÖRNEĞİ.....	99
MÜZELERDE PAKETLEME VE TAŞIMADA YENİ YAKLAŞIMLAR: ÇAĞDAŞ SANAT ESERLERİ.....	100
SAÇ VE GÜZELLİK HİZMETLERİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ GÖZÜNDEN SAHNE MAKYAJI ÖRNEKLERİ.....	101
SERAMİK ÜRÜN FOTOĞRAFLARININ GÖRSEL OKURYAZARLIK İLE İLİŞKİSİ	102
SİNEMADA ORYANTALİZM: ATLANTİS-KAYIP İMPARATORLUK FİLM ANALİZİ.....	103
SOFRA SERAMİKLERİ ÜRÜNLERİNİN STAND TASARIMLARI VE GÖRSEL OKURYAZARLIK İLİŞKİSİ.....	104
Z KUŞAĞINA YÖNELİK YAPILAN ÇEVİRİM İÇİ REKLAMCILIKTA OYUNLAŞTIRMA UYGULAMASI.....	105
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER.....	106
1969 FUTBOL SAVAŞI: EL SALVADOR – HONDURAS ARASINDAKİ SAVAŞIN ASIL NEDENİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	107
2021 KOLOMBİYA TOPLUMSAL HAREKETİ VE YAPISAL ŞİDDETİN YANSIMALARI.....	108
AFRİKA'DAKİ ASKERİ MÜDAHALELERİN MEŞRULAŞTIRILMASI: 2013 YILINDA FRANSA'NIN MALİ CUMHURİYETİ'NE YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRDİĞİ SERVAL OPERASYONU ÖRNEĞİ.....	109
ARAP BAHARI SÜRECİNDEN ETKİLENEN ÜLKELERDE YAŞANILAN EKONOMİK VE POLİTİK GELİŞMELERİN ROSA LUXEMBURG'UN GÖRÜŞLERİ KAPSAMINDA ELE ALINMASI.....	110
AVRUPA BİRLİĞİ GENİŞLEME POLİTİKASININ BİRLİK İÇERİSİNDE BÖLGESEL GELİŞMEYE ETKİSİ	111
AVRUPA'NIN GÜVENLİKLEŞTİRİLMİŞ MÜLTECİ SÖYLEMİ: TERÖR-GÖÇ İLİŞKİSİ	112
COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN SİĞİNMACI İSTİHDAMINA ETKİLERİ: ADANA İLİ ÖRNEĞİ	113
COVID-19 SALGININDA TÜRKİYE'DE ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN OLMAK: SİSTEMATİK RAPOR ANALİZİ	114
COVID-19 SALGINIYLA MÜCADELE SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE UYGULANAN KAMU POLİTİKALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME	115
ÇIKAR-NORM DİKOTOMİSİ BAĞLAMINDA AB'NİN AZINLIK POLİTİKASI.....	116
ÇOK TARAFLI DİPLOMASİ VE KORUMA SORUMLULUĞU: BİR NORM MÜTEŞEBBİSLİĞİ	117
ELEŞTİREL KURAMIN HEGEMONYA YORUMU BAĞLAMINDA KÜLTÜR-İKTİDAR İLİŞKİSİ	118
EUROPEAN GEOPOLITICAL APPROACH TOWARDS INDO-PACIFIC: COMPARISON BETWEEN GERMAN, FRENCH, DUTCH, BRITISH AND THE EU'S INDO-PACIFIC STRATEGIES.....	119
FEMİNİZM ATAERKİLLİĞİN SONU MU?	120

GEORGE W. BUSH'UN AMERİKALAR SERBEST TİCARET ALANI (FTAA) SÖYLEMLERİNİN ANALİZİ	121
GÜNÜMÜZ DEMOKRASİ VE CUMHURİYET TELAKKİLERİ ÜZERİNE MUKAYESELİ BİR METHAL: DEMOKRASİ TAM OLARAK NEYİ İFADE ETMEKTEDİR?	122
HİDROPOLİTİKTE COĞRAFYANIN ROLÜ: NİL NEHRİ HİDROPOLİTİĞİ ÖRNEĞİ	123
İÇ VE DIŞ POLİTİKA BAĞLANTISINDA “OPORTÜNİST” BİR LİDER OLARAK TANSU ÇİLLER	124
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN GÜNÜMÜZE ALMANYA'NIN GÖÇ POLİTİKALARI.....	125
İNGİLİZ GAZETELERİNDE ÇERKES SÜRGÜNÜ SÜRECİNE DAİR SÖYLEM: GÖÇ, SÜRGÜN, SOYKIRIM, KAVRAMLARININ KULLANIMI	126
İNSANİ GÜVENLİK, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÇATIŞMA.....	128
KÜRESEL ANALİZ SEVİYESİ: BİR TANITIM	129
NEO-AVRASYACILIK PERSPEKTİFİNDEN RUSYA FEDERASYONU'NUN GÜRCİSTAN VE UKRAYNA MÜDAHALELERİ.....	130
PAKİSTAN İSTİHBARATININ AFGANİSTAN'DAKİ ETKİSİ	131
PLATON'UN SİYASET FELSEFESİ	132
REALİZMİN AHLAK ANLAYIŞI: KUZEY KORE'NİN BÖLÜNÜŞ AİLELER SORUNUNA YAKLAŞIMI	133
TEK PARTİ DÖNEMİNDE MİLLETVEKİLİ ADAYLIĞININ BOURDIEUCU PERSPEKTİFTEN ANALİZİ: ALAN MI, AYGITLAŞMA EĞİLİMİ Mİ?.....	134
TÜRKİYE'DE KAMUOYU ARAŞTIRMACILIĞI VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR	135
TÜRKİYE'DE KAMUSAL ALAN VE KADIN	136
UKRAYNA'DA VE KIRIM'IN İLHAKINDA (2014) RUSYA'NIN POLİTİKALARINA İNŞACI BİR BAKIŞ	137
YARGISAL ENTEGRASYON: ULUSLARARASI YARGI ORGANLARI ARASINDA DİYALOG VE İŞ BİRLİĞİ.....	138
TARİH	139
AHMED RIZA BEY VE PRENS SABAHADDİN'İ YENİDEN OKUMAK	140
BÜYÜK SELÇUKLU SULTANI TUĞRUL BEY VE DEVLET POLİTİKASI.....	141
MÜTÂREKE DÖNEMİ TEVHİD-İ EFKÂR GAZETESİNDE İSTANBUL'UN ANADOLU'DAKİ GAZİLERE YAPTIĞI YARDIMLAR.....	142
OSMANLI MEBUSAN MECLİSİNDE ARAP VİLAYETLERİ MEBUSLARININ ÇALIŞMALARI 1908-1912	143
OSMANLI'DA “KADINLAR SALTANATI”	144
ÖMER SEYFETTİN'DE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ FİKRİNİN TEŞEKKÜLÜ VE TEKAMÜLÜ	145
SELLING ELECTRICITY: “AMELİ ELEKTRİK” MAGAZINE AND THE INTRODUCTION OF ELECTRICITY AS A MASS CONSUMPTION ITEM IN EARLY REPUBLICAN TURKEY.....	146
THE NON-INTERVENTION COMMITTEE AND TURKEY DURING THE SPANISH CIVIL WAR	147

TEMEL EĞİTİM.....	148
5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖĞRENME STİLLERİ İLE YARATICILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	149
BİÇİMLENDİRİCİ ÖĞRENME MODELİ ÇERÇEVESİNDE EĞİTİM POLİTİKALARININ BELİRLENMESİ.....	150
BİR ORTAOKUL ÖĞRENCİSİNİN GELİŞTİRDİĞİ DİJİTAL ÇİZGİ ROMAN MATERYALİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	151
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE OYUNUN SAĞLAYICILARININ İNCELENMESİ	152
İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KULLANILAN EĞİTSEL OYUN VE DİJİTAL OYUN ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİLERİN BAŞARI VE TUTUMLARINA ETKİSİ	154
İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EBEVEYNLERİ İLE GEÇİRDİKLERİ SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ.....	155
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOK HANELİ SAYILARA AİT SÖZEL VE RAKAMSAL DÖNÜŞÜMLERİ KAZANABİLME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ.....	156
 TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	157
ALTIN ÇÜS DESTANININDA GÖLGE ARKETİPİNİN ANALİTİK İNCELEMESİ	158
ANLATISAL BELLEK: 1909-1922 ARASI ROMANLARDA HATIRLAMA	159
DEDE KORKUT HİKÂYELERİ BAĞLAMINDA İNTİKAM MOTİFİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	160
ESKİ UYGURCA MANİHAİST METİNLERİN NEŞRİNE DAİR KİMİ SORUNLAR VE TEKLİFLER	161
İZZET MOLLA'NIN GÜLŞEN-İ AŞK MESNEVİSİNDE TİPLER VE KİŞİLİKLER	162
MAHZENÜ'L-ESRÂR'DA Kİ'Lİ BİRLEŞİK CÜMLELER.....	163
MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONUNDA BULUNAN BİR CÖNK ÜZERİNE İNCELEME	164
MÜFİDE FERİT TEK'İN "AYDEMİR" VE HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR'IN "HAKK'A SİĞİNDİK" ROMANLARINDA YABANCILAŞMA OLGUSU	165
NÂBÎ VE KOCA RÂĞİB PAŞA DİVANLARINDA ALIŞILMAMIŞ BAĞDAŞTIRMA ÖRNEKLERİ.....	167
SALGIN DÖNEMİNDE DİJİTAL KÜLTÜR ORTAMLARINDA KARAGÖZ: YOUTUBE ÖRNEĞİ	168
SEBK-İ HİNDÎ ŞAİRLERİNDEN FEHÎM-İ KADÎM NÂİLÎ VE NEŞÂTÎ'DE ALIŞILMAMIŞ BAĞDAŞTIRMALAR	169
TÜRK TİYATROSUNDA JÜBİLE GELENEĞİ VE REŞİT ASIM BARAN'IN JÜBİLESİ.....	170
 TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ	171
2019 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN KAZANIMLARIN METİNDİLBİLİM BAĞLAMINDA İNCELENMESİ.....	172
ARCS MOTİVASYON MODELİNİN ORTAOKUL TÜRKÇE DERSLERİNDE KULLANIMI ...	173

OKUMA BECERİSİNE YÖNELİK ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFE TEMELLİ (P4C) ETKİNLİK ÖNERİLERİ	174
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KARİKATÜR KULLANIMI	175
YABANCI DİLLER EĞİTİMİ.....	177
A CORPUS-BASED STUDY OF RESEARCH ARTICLE TITLES IN THE FIELD OF LANGUAGE AND LINGUISTICS	178
AN ANALYSIS OF MULTICULTURAL ELEMENTS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING COURSEBOOKS	179
EVALUATION OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS' ENGLISH SPEAKING SKILLS ACCORDING TO NATIONAL EDUCATION OUTCOMES AND OTHER ENVIRONMENTAL FACTORS	180
THE USE OF TED TALKS AS A SUPPLEMENTARY TOOL FOR NOTE-TAKING IN EFL LISTENING COURSE.....	181
YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MOBİL DESTEKLİ DÖNÜT KULLANIMI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARDA GÜNCEL EĞİLİMLER.....	182

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ

1950'LERDEKİ BARIŞ HAREKETLERİNİN TÜRKİYE'YE YANSIMASI: BARIŞSEVERLER CEMİYETİ

Tevfik Sinan Şani
*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
tevfiksinansani@gmail.com*

Mehmet Beşikçi
*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri
mbesikci@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Barış, barışseverler cemiyeti, nükleer silah karşıtlığı

1950'li Yıllara gelindiğinde dünya, umumi bir harpten henüz yeni çıkmıştı ve karşı karşıya gelen kapitalist-komünist iki blok arasında da neredeyse başka yeni bir harbe daha gebeydi. Dahası artık modern harplerin sivililer açısından da ne kadar yıkıcı hale geldiği açıktı, nükleer silahlar işleri büsbütün değiştirmişti.

Her iki bloğun da taraftarları kendisini “barışın” asıl mümessili olarak takdim ediyordu. Bu yüzden barış bahsinde maksat aslında politiktir. Türkiye de istikbalini Batı’dan yana gördüğü için kapitalist cepheye meylenmişti. Demokrat Parti dönemi ise o zamana dek bu karşıtlığın en çok şiddetlendiği dönem olmuştu.

Bu barış siyasetini etkin bir şekilde yürüten taraflardan biri de elbet komünistlerdi. Kendi “barış” politikalarını oluşturmuşlardı. Öyle ki sadece SSCB’de değil, SSCB’nin desteklediği batıdaki örgütlü komünist barış hareketleri de başarılı kampanyalar geliştirmişlerdi. Hususiyetle Avrupa’daki komünistler; dünya barışının sağlanması, silahsızlanma, nükleer savaş karşıtlığı, çevrenin ve doğanın korunması gibi meselelerde Frédéric Joliot-Curie’nin başkanlığında teşkilatlanma yoluna gitmişlerdi. Böylece bir takım kongreler dünya çapında gerçekleştirilmeye başlanmıştı. Bunlardan biri de, SSCB tarafından desteklenen 19 Mart 1950’de İsveç’in başkenti Stockholm’de düzenlenen “Dünya Barış Kongresi” idi. Dönemin en büyük kitle hareketi olan buradaki çağrının neticesinde yetmiş beş ülkede yüz elli kadar örgüt kuruldu. Bunlardan biri de Türkiye’deki Barışseverler Cemiyeti idi.

Başkanlığını Behice Boran’ın yaptığı mezkûr cemiyet resmi hayatına İstanbul Valiliği’ne bir dilekçe takdim ederek 14 Temmuz 1950’de geçmişti. Kurucu mensupları tahsilli kimselerdi. Kendilerine hukuki ve müteessir bir yol haritası çizmişlerdi. Fakat bu durum onların fazla göze batmasına neden olmuştu. Netice itibarıyla kurulmasından az sonra Kore Harbi’ne ve mevcut hükumete muhalefet etmelerinden dolayı hızlıca derdest edilmişlerdi. Bunun peşini ise bir takım siyasi mülahazaların tartışıldığı mahkemeler takip etmişti.

Yine de Türkiye’de başlattıkları barış hareketi cemiyetin ömründen daha uzun sürmüştü. Cemiyet, bu hareketi programlı bir şekilde başlatmakla sadece hareketin önünü açmış, ona bir vecheye tayin etmişti.

İş bu çalışmada da onlardan geriye kalan metinler ışığında malum cemiyetin barış düşüncesi ve barış hareketindeki önemi ortaya konmaya çalışılmıştır.

1956 SÜVEYŞ KRİZİ VE DÖNEMİN ORTA DOĞU SİYASETİNDE MISIR İLE TÜRKİYE ARASINDAKİ DİPLOMASİ REKABETİ

Ozan Keskin

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
ozankeskin0434@gmail.com*

Ercan Karakoç

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
ekarakoc@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: 1956 Süveyş Krizi, Mısır, Türkiye, Orta Doğu ve diplomasi

1956'daki Süveyş Krizi, dönemin Orta Doğu ve dünya siyasetini etkileyen en önemli gelişmelerden biridir. Bu kriz, her ne kadar görünürde, Mısır ve Süveyş Kanalı Şirketi'nin en büyük iki hissedarı İngiltere ile Fransa arasında çıkmış gibi gözükse de şüphesiz krizi oluşturan olaylar ve dinamikler hem bölgesel güçlerin hem de iki süper gücün, ABD ile SSCB'nin etkisi ve dahilinde gelişmiş olup zamanla farklı siyasi sonuçlar yaratmıştır. Süveyş Krizi'nin Mısır lehine çözümlenmesi ile birlikte, dönemin Arap dünyasını "Panarabizm" söylemi ile etkisi altına alan Cemal Abdunnâsır'ın uluslararası arenada popülaritesi ciddi bir şekilde artmış ve Orta Doğu'da önemli bir aktör olduğunu kanıtlamıştır. Hür Subaylar Hareketi ile Mısır'da iktidara geldiğinden beri Nasır, başta Türkiye olmak üzere diğer Orta Doğu ülkeleri ile yaptığı liderlik ve nüfuz rekabetinde bu kriz fırsatını iyi kullanarak Mısır'ı adeta bir galip devlet pozisyonuna getirmeyi başarmıştır.

Bu süreçte, Demokrat Parti yönetiminin Soğuk Savaş döneminde CHP'den aldığı Batı yanlısı tavır, ister istemez Türkiye'nin bölge siyasetini de etkilemiş ve Türkiye, Orta Doğu siyasetini Bağdat Paktı denkleminde geliştirip nüfuzunu yaymaya çalışmıştır. Türkiye'nin bu siyasetine en büyük engel ise Mısır'dan gelmiş ve Türkiye'nin Arap ülkeleri ile yaptığı diplomatik girişimleri baltalamaya çalışmıştır. Bu dönemde, Türkiye için en büyük tehdit Komünizm iken, Mısır'ın başını çektiği Arap Birliği üyesi devletler için en büyük tehdit Siyonizm olarak belirlenmiş ve bu iki ayrı politika doğrultusunda iki devletin politik çıkarları ve stratejileri çatışmaya başlamıştır. Süveyş Krizi ise bu iki bölgesel büyük güç için, bir stratejik hesaplaşma mücadelesine dönmüştür. Türkiye'nin, Batı dünyası ile ortak bir zeminde buluşup anlaşma teklifine karşın Mısır; bu krizi milli bir mesele haline getirmiştir. Ayrıca Mısır, Süveyş için patlak veren savaşın yanı sıra Süveyş Kanalı bölgesinde İngiliz ve Fransız, Sina bölgesinde ise İsrail'in kalıcı işgal tehdidini atlatabilmiştir. Bu çalışma ile birlikte dönemin Orta Doğu'sunun yerel ve küresel siyaset bağlamında nasıl şekillendiğini ve Süveyş Krizi'nin bu çerçevede nasıl ele alınması gerektiği değerlendirilecektir.

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA FİKİRLER DERGİSİ

Ülkü Yalçın Dönmez
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
ulkuyalcin@gmail.com

Fatmagül Demirel
Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri
fdemirel@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Fikirler, eğitim, Cumhuriyet, yeni mektep, yeni lisan

Fikirler Dergisi, 1 Temmuz 1927 yılında İzmir’de on beş günde bir yayımlanmaya başlamıştır. 1 Şubat 1936 tarihinde İzmir Halkevinin yayın organı olan Fikirler Dergisi, Haziran 1950 tarihine kadar yayın hayatını devam ettirmiştir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati’nin himayesinde, İzmir mıntıkası Maarif Müdürlerinden Fuat ve Mithat Beyler tarafından çıkarılmıştır. Derginin yazar kadrosu çoğunlukla İzmirli eğitimcilerden oluşmuştur. Dergi, İzmir ve tüm Batı Anadolu’nun eğitim, sanat ve edebiyat alanındaki boşluğunu doldurma iddiasıyla yola çıkmıştır. Fakat yayınlarında ağırlıklı olarak eğitim sistemi ve bununla bağlantılı olarak maarif inkılabının öne çıktığı görülmektedir. Maarif inkılabının nedenleri ve gerekliliği üzerinde duran dergi, öncelikli olarak yeni eğitim sisteminin nasıl olması gerektiği konusunu ele almıştır. Bu bağlamda Fikirler Dergisi eğitim alanında özellikle, 19.yy’da başlayıp devam eden Avrupa eğitim tarihinde önemli bir yere sahip olan “yeni mektep” akımının Türk eğitim müfredatına yansımalarına değinmiştir. “Yeni Mektep”, “Yeni Terbiye Cereyanları” gibi başlıklar altında, yeni mektep ilkeleri detaylı şekilde anlatılmıştır. Avrupa’daki yeni mekteplere gözlemci olarak giden eğitimcilerin izlenimlerine dergide yer verilmiştir. Bütün bu çalışmalarda vurgulanan ortak nokta “faal öğrenci” olmuştur. Hayattan kopmadan, yaparak ve yaşayarak öğrenme ekseninde, yerel dinamiklerin de eğitime katıldığı etkin bir mektep anlayışı vurgulanmıştır. Derginin değindiği diğer bir konu ise yeni lisan olmuştur. Bununla ilgili olarak yeni alfabenin hem Türkçe seslerle uyumlu olacağının, hem de ulusal bir dilin oluşmasına katkı sağlayacağının altı çizilmiştir. Bu konuların dışında Fikirler, geleneksel Türk sanatlarından örnekler sunarken, Dünya Edebiyatından da çeviriler yayımlamıştır. Fikirler Dergisi, ayrıca Avrupa’dan eğitim alanında önemli akademisyenleri İzmir’e davet ederek konferanslar düzenlemiş ve bu konferansta ele alınan konuları yayımlamıştır. Bu bildiride Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim politikalarına bakış ve bu politikalara derginin “ne tür yeni fikirler” ürettiği ortaya konulacaktır. Çalışmada birincil kaynak olarak Fikirler Dergisinin, Halkevinin yayın organı olmasından önceki dönemi ele alınacaktır.

HAVACILIK ALANINDAKİ ÇALIŞMALARI YÖNÜNDEN NURİ DEMİRAĞ İLE HOWARD HUGHES'UN KARŞILAŞTIRILMASI

Volkan Aktaş

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı
volkanaktass@hotmail.com*

Ahmet Reşat Saraoğlu

*Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
sari@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Nuri Demirağ, Howard Hughes, havacılık, uçak sanayisi, girişimcilik

Mühürdarzâde adıyla da anılan M. Nuri Demirağ (ö. 1957), Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk iş insanlarından ve mühim siyasetçilerinden biridir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan ve çok partili sisteme geçildiği yıllara kadar olan süreçte iktisadi, siyasi, sosyal yaşamda ve havacılık alanında çok önemli katkıları bulunan bir şahsiyettir. Maliye Nezaretindeki görevinden istifasından sonra ticarete başlayarak millî iktisat anlayışının önemli unsurlarından biri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nde, daha önce genellikle yabancı girişimcilere yaptırılan demiryollarının Türk müteahhitlere yaptırılması kararından sonra görev alan ilk müteahhitlerden birisidir. Bunun yanı sıra Nuri Demirağ, Türk Havacılığının yapı taşlarından biri olmaya namzet uçak fabrikası ve pilot yetiştirmeyi amaçlayan Gök Okulu girişimlerinde bulunmuştur. Nuri Demirağ ile çağdaş olan ve girişimcilik yönüyle bazı benzerlikler taşıyan Amerikalı iş insanı Howard Robard Hughes Jr. (ö. 1976), ABD'de film yapımcılığı, havacılık ve uzay, emlak, tıp sektörlerinde girişimlerde bulunmuştur. Ailesinin petrol ve bazı patent gelirleri üzerinden edindiği serveti, genç yaşta film endüstrisi ve havacılık sektörlerine girerek aile servetini büyütmüştür. Hughes, hayatının bir döneminde dünyanın en zengin insanı unvanına kavuşmuş olmasına rağmen Amerikan tarihinde kendisinden “Aviator” (Pilot, Havacı) bahsedilmektedir. Ayrıca, Amerikan Sivil Havacılığına birçok katkıda bulunmuş, çağının ötesinde uçaklar tasarlamış, pilot lisansına sahip olarak rekorlar kırmış, dünyayı dolaşan bir uçuş yaparak Amerikan Havacılık otoritelerinden ödüller almış, Trans World Airlines'ın hisse çoğunluğuna sahip olmuş, Amerikan Havacılık Onur Listesine girmiştir. Bildirimizde, hemen hemen aynı dönemlerde yaşamış bu iki girişimcinin farklı coğrafyalar, farklı şartlar altında gösterdiği çabalar ve almış oldukları sonuçlar, yaşadıkları dönemde havacılık sektörüne yapmış oldukları katkı çeşitli yönleriyle karşılaştırılarak özellikle mekân ve şartların bu iki girişimciyi nasıl etkilediği hakkında bir tespitte bulunulmuştur. Bu karşılaştırmada, iki şahsiyetin hayatlarının erken dönemlerinin, içinde bulundukları devlet yapısının, ekonomik potansiyellerinin, özellikle de havacılık sektöründeki yatırımlarının benzerliği tespit edilmiştir.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA ÜÇÜNCÜ CEPHE HAZIRLIKLARI VE TÜRK BASINI

Metehan Eraslan
Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
eraslanmetehan@gmail.com

Çağatay Benhür
Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi,
Tarih
cbenhur@selcuk.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Balkanlar, beşinci kol, İkinci Dünya Savaşı, üçüncü cephe, Türk basını.

1 Eylül 1939 tarihinde Almanya'nın Polonya'yı işgal etmek üzere saldırıya geçmesiyle birlikte, İkinci Dünya Savaşı başlamıştır. Ardından İngiltere ve Fransa, Polonya'ya verdiği taahhütleri yerine getirmek amacıyla 3 Eylül 1939 tarihinde Almanya'ya karşı savaş ilan etmiş, böylece savaş tüm Avrupa'ya yayılmıştır. Almanya, savaşın başlamasıyla beraber; kullanmış olduğu askeri stratejiler ve propaganda çalışmaları ile düşmanlarının karşısında etkili olmayı başarmış, Avrupa kıtasında kısa süre içerisinde güçlü bir konuma gelmiştir. Bu propaganda faaliyetlerinden birini de *beşinci kol* adı verilen ve bir başka ülkede düşman için gizlice çalışan örgütler oluşturmuştur. İspanya iç savaşında ortaya çıkmış olan *beşinci kol* terimi, İkinci Dünya Savaşı sırasında Müttefik devletlerin hâkim oldukları yerlerde veya işgal için hazırlanan bölgelerde Mihver devletler adına yıkıcı faaliyetler yürüten casuslar için kullanılmıştır. 22 Haziran 1941 tarihinde Almanların yön değiştirerek Sovyetler Birliğine saldırması, Yugoslavya Komünist Partisi'nin Mihver'e karşı ayaklanma çağrısında bulunmasına sebep olmuştur. Parti Genel Sekreteri Josip Broz Tito'nun liderliğinde “Yugoslavya Partizan Hareketi” kurulmuş ve partizanlar, Alman kuvvetlerine karşı gerilla taktikleriyle silahlı mücadeleye girişerek ağır kayıplar verdirmişlerdir. Partizanların Almanlara karşı kazandıkları askeri başarılar neticesinde, Müttefik devletler partizanlara silah yardımı yapmaya başlamıştır. Müttefiklerin desteğini alan partizanların Temmuz 1943 içerisinde Mısır'da bulunan Müttefik Karargahına bağlanması Türk basınının dikkatinden kaçmamış ve bu hamleyi Müttefiklerin Balkanlar'da açmaya çalıştığı *üçüncü cephe* olarak nitelendirmişlerdir. Yugoslavya içerisinde bulunan örgütleri organize ederek Müttefiklerin *üçüncü cepheyi* Balkanlar'da açmak istediğini iddia eden Türk basını, burada teşkil edilen vatanperver birlikleri Müttefiklerin *beşinci kolu* olarak değerlendirmiştir. *Üçüncü cephenin* açılmasıyla Almanya'nın mücadele kabiliyetinin zayıflayacağını öngören Türk basını, kendisini dışardan gelecek saldırılara karşı güvende hisseden Almanya'nın kıta Avrupası'nda açılacak bu cepheyle Mihver'e karşı mücadele etmeye hazır bütün teşkilatlar ile karşı karşıya kalacağını belirtmiştir. Balkanlar'da yaşanan askeri hareketliliğin Türkiye'yi önemle muhafaza ettiği savaş dışı durumunun bozulması tehlikesi ile karşı karşıya bırakması, Türk kamuoyunda içeride gerçekleşecek bu tür propaganda faaliyetlerinin önüne geçmek ve halkın bu konuda bilinçli davranmasını teşvik etmek maksadıyla gündeme getirilmiştir.

Çalışmamız, dönemin ileri gelen gazetelerinin 1940 ve 1943 yıllarında *üçüncü cephe* ile ilgili çıkan köşe yazıları, haberler ve çeşitli telif eserler kullanılarak, İkinci Dünya Savaşı sırasında Mihver'e karşı mücadele eden partizanların, Müttefikler tarafından kullanılarak üçüncü bir cephe açılacağına dair çıkan söylentileri çeşitli açılardan değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

MÜLAZAMET SİSTEMİ: 17.YÜZYILIN SONU VE 18.YÜZYILIN BAŞINDA OSMANLI İLMİYESİNE GİRME YOLLARI, DENETİM VE MERKEZİLEŞME

Nurettin Ürün

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Atatürk İlke ve İnkılapları Tarihi
urunurettin@hotmail.com*

M. Sait Özervarlı

*Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri
ozervarli@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Osmanlı İlmiye teşkilatı, ulema, mülâzemet, gerileme paradigması

17.yüzyıl, Osmanlı anaakım tarihyazımına duraklama dönemi olarak geçmiştir. Teleolojik bir bağ üzerinden Osmanlı gerilemesinin nedenleri bazı siyasi, sosyo-ekonomik ve toplumsal-ahlaki bozulma/dağılma ile birlikte dönem aktörlerinin yetkinlikleri üzerine yığılmıştır. “Kadınların saltanatı”, “çocuk sultanlar”, yöneticilerin yetkinsizliği, klasik düzenden yüz çeviren kadim ile cedit arasındaki gerilim, liyakatin kaybı vs. üzerinden tahkim edilen dönemde ulemanın payına “bağnazlığın zaferi” düşmüştür. Temel anlamda ulema hem siyasi alana fazla müdahil olması, çeşitli hiizipler arasındaki güç ilişkilerinde taraf olması ve Kadızadeliler hareketinin gölgesinde kalması hem de modernleşme anlatısında uzmanlaşmadan ziyade kişisel ve ailevi ilişkiler üzerinden, en azından kariyer açısından sertleştiği belirtilmiştir. Fakat revizyonist tarih yazımı ile birlikte gerileme anlatısının eleştirilmesi, ulemanın konumlandırılması açısından yeni bir bakış açısına imkân vermiştir. Bu çalışmanın amacı, mülâzemet sistemi üzerinden dönemin ulemasının atama, azil, paye, mansıp ve mekânsal hareketlerini yukardaki çerçeve açısından değerlendirmektir. Erken Modern dönem ulemasının, hukuki, eğitsel ve ahlaki normların biçimlenmesindeki rolleri göz önüne alınırsa, kariyer olanakları, grup içi hareketlerini etkileyen sebepler, kariyer hiyerarşisinin bu dönemdeki durumu ve değişiminin nedenleri önem arz eder. Bu çalışmada 17.yüzyılın sonu ve 18.yüzyılın başında mülâzemet sistemi, ulema silkine girme yolları, mülâzemet biçimlerinin oransal değişimi, 1658 ile 1715 yılındaki ilmiye kanunnameleri ile ilişkisi üzerinden araştırılacaktır. Temel kaynak olarak ulemanın kendilik bilinci olarak gösterilen Tabakatlar ile sayıları bu dönemde artan ve gittikçe yazımı sistematik hale gelen Ruznamçemelerdir. Hülâsa 17.yüzyılın ikinci yarısı ile 18.yüzyılın başlarında ulemanın dönemin siyasi arenasındaki etkin pozisyonunun farklı biçimlerde tarihyazımına girmesi göz önüne alınarak bu çalışmada; Erken modern devlet mekanizması açısından bu ilişkiler konumlandırılacaktır. Ulemanın kariyer hiyerarşisinin sistematik bir biçimde belirmesi de mülâzemet sistemi üzerinden incelenmeye çalışılacaktır.

TÜRK EĞİTİM TARİHİNDE YENİ ÖĞRETMEN DERGİSİ-1953-1958

Mazlum Kesler

*Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi,
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
mazlum19_07@hotmail.com*

Fatmagül Demirel

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi İnsan ve Toplum Bilimleri
fgldemirel@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Türk eğitim tarihi, eğitim, Yeni Öğretmen Dergisi, öğretmen, Mehmet Necati Öngay

Yeni Öğretmen Dergisi, 1 Aralık 1953 tarihinden 1 Mart 1958 tarihine kadar aylık olarak yayımlanmış mesleki bir dergidir. 12. sayısına kadar Ankara’da yayınlanan Yeni Öğretmen, daha sonra Kasım 1954’ten itibaren İstanbul’da yayın hayatına devam etmiştir. Derginin kurucusu eğitimci, yazar ve şair kişiliği ile bilinen Mehmet Necati Öngay’dır. Derginin sahibi ve mesul müdürü ise Pakize Öngay’dır. Dergi, yayımlandığı süre boyunca zaman zaman ekonomik sorunlar yaşamış; bazı sayılarını iki veya üç aylık yayımlamak zorunda kalmıştır. Eğitim alanı ile ilgili bir meslek dergisi olarak Yeni Öğretmen, eğitimcilerin dert, dilek ve davalarının bir temsilcisi olarak kendisini ifade etmiştir. Müfettiş, akademisyen, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerinin yer aldığı metinlerde zengin bir içerik gözlenmektedir. Eğitimin pedagojik boyutu, öğretim ilke ve yöntemleri, hayat boyu öğrenme, eğitimcilerin özlük hakları ve ekonomik sorunları, mesleki çalışmalar, öğretmen okullarının durumu ve aday öğretmenler, sendikal faaliyetler, köy enstitülerinin durumu, köy okulu ve öğretmenlerinin sorunları gibi konuların dergi içerisinde geniş olarak yer aldığı görülmektedir. Dergi, dönemin tartışılan konularından biri olan İntibak Kanunu başta olmak üzere, öğretmenlerin ekonomik sorunları ile ilgili konularda kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır. Bu bağlamda dergi, Nisan 1957 yılından sonra Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu’nun (TÖDMF) fikir organı olarak yayın hayatına devam edeceği duyurmuş ve ortak hareket etme kararı almışlardır. Bu iş birliğinden sonra Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu’nun etkinlikleri ile ilgili haberlere sıkça yer verilmiştir. Yeni Öğretmen Dergisi’nde eğitim içeriklerinin yanı sıra hikâye, masal, şiir, hatırat gibi edebi metinler ve sosyoloji, felsefe, folklor ve sanat ile ilgili metinlerin yer aldığı görülmektedir. Okuyucu görüşlerine de yer veren dergi, okuyucu anketleri adı altında sorular sorarak okuyucu kitlesi ile etkileşim içerisinde olmaya çalışmıştır. Bu bildiride, Yeni Öğretmen Dergisi’nin Türk eğitim tarihi açısından önemine dikkat çekerek, dönemin eğitim algısı dergi üzerinden değerlendirilecektir. Çalışmada birincil kaynak olarak Yeni Öğretmen Dergisi’nin, 1 Aralık 1953 ve 1 Mart 1958 tarihleri arasında yayımlanan sayıları kullanılacaktır.

TÜRKÇE EZAN TARTIŞMALARINA HARARETLİ BİR ÖRNEK: ATAY-BAYUR TARTIŞMASI

Ramazan Yaman
Öğr. Gör., Balıkesir Üniversitesi
ramazan.yaman@balikesir.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Falih Rıfkı Atay, Hikmet Bayur, Türkçe ezan

Meşrutiyet döneminden itibaren seküler fikirler Türk aydınlarca benimsenmeye başlanmış ve tarihsel süreçte özellikle Türkçülük akımının kültür noktasında millileşme ilkesi doğrultusunda her alanda milli olmak hedefi ile din de millileştirilmeye çalışılmıştır. Türkçülük akımının Türkiye Cumhuriyeti'nin temel taşı olduğundan hareketle, Atatürk devri inkılapları arasında peşi sıra milli şura kavuşmak adına her alanda milli olan tercih edilmeye başlanmıştır. Din alanında da Meşrutiyet devrinden beri tartışılan Türkçe hutbe, Türkçe ezan ve Türkçe Kur'an meselesi gündeme gelmiş, önceleri hutbe Türkçeleştirilmiş sonra da ezanın Türkçe okunması kararı alınmıştır. Ezanın Türkçe okunmasının üstünden bir süre geçmesine rağmen halk tabanınca benimsenmemiştir. Yine Arapça olarak okunmasının da yasaklanması ile toplumsal bir tepkiye yol açmıştır. Burada incelenen tartışmanın temeli de bu tepkilerden birisi olan TBMM'de iki kişinin Arapça ezan okuyarak Türkçe ezanı protesto etmesidir. Bu iki kişinin özellikle meczup olarak nitelendirilmesine rağmen Falih Rıfkı Atay ve Yusuf Hikmet Bayur köşelerinde olayları farklı açılardan ele alarak kalem kavgasına tutuşmuştur. Özellikle işin siyasal tarafa kayarak daha çok Cumhuriyet Halk Partisi-Millet Partisi tartışmasına doğru kaydığı görülürken esasen daha ilginç olanı her iki tarafın Atatürk üstünden kendi düşüncelerine arka planda bir dayanak oluşturmalarıdır. Zira Atay irticaya dikkat çekerken, Bayur devletin dine karışmaması ile laiklik ilkesinin hayata geçebileceğini ayrıca Türkçe ezanın Atatürk'ün eseri olmadığını dile getirmiştir. Atay'ın ise buna karşı iddiası ezanın Türkçeleşmesinin bir din meselesi değil, kültür meselesi olduğu ve Atatürk'ün de bu konuyu milli kültür meselesi haline getirdiği, bu yüzden ezanın Türkçe okunmasına taraftar olduğunu savunduğu bir tartışma yaşanmıştır. Burada tespit edilen unsur her iki tarafın da Atatürk figürünün 1949'da halen güncel siyasal-sosyal tartışmaların merkezinde tutmak istemesiyle o günün koşullarındaki çıkarlarına ve amaçlarına göre hareket ettiğidir. Zira her iki yazar da farklı bir Atatürk figürü çizmekte, ancak bu konuda kendi ideolojik dünyasındaki Atatürk'ü gazetede köşesinden halka yansıtmak ve aktarmak istemektedir. Bu çalışmadaki amaç, bu tartışmanın özellikle Türkçe ezan tartışmasının arka planda çok yönlü temel sorunlara dayandığını tespit edebilmektir. Çalışmanın hazırlık aşaması ağırlıklı basın araştırması noktasında yoğunlaşmıştır. Diğer taraftan din-devlet ilişkisi bağlamındaki bazı tetkik eserler ve tezler incelenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI CELAL BAYAR'IN AMERİKA ZİYARETİ

Buket Doğanay
*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
buket.8334.bd@gmail.com*

Ahmet Reşat Saraoğlu
*Dr. Öğretim Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
İşletme
sari@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelime: Demokrat Parti, Celal Bayar, Türkiye-Amerika ilişkileri

Bu çalışma Türkiye'nin üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Amerika ziyaretini ele almaktadır. 19. yüzyılın başlarında ekonomik alanda başlayan Osmanlı-Amerika ilişkileri cumhuriyet döneminde iyi seyirde devam ederek Türkiye'nin çok partili hayata geçişine öncülük eden Demokrat Parti döneminde stratejik ortaklığa dönüşmüştür. Bu ortaklıkta en büyük etken şüphesiz Sovyetler Birliğidir. Komünizm'in ülke topraklarında yayılma endişesi ve dönemin atmosferi ikinci dünya savaşı sonrası oluşan iki kutuplu dünya düzeninde Türkiye'nin batı bloğuna kaymasına neden olmuştur. Demokrat Parti döneminde Amerika'yla güçlendirilmeye çalışılan bağlar 1947'de önce Truman Doktriniyle, ardından Marshall Planı ve Kore savaşı sonrası NATO üyeliği ile taçlandırılmıştır. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ile beraberindekiler Dwight D. Eisenhower'ın davetlisi olarak 1954'ün ilk aylarında bambaşka bir coğrafyayı ziyaret için yola koyulmuştur. Kendisine refakat edenler arasında eşi Reşide Bayar, devletin mühim kademlerinde görevli isimlerden Cevat Açıkalın, Feridun Cemal Erkin, Fatin Rüştü Zorlu, Mustafa Rüştü Erdel hun, Fikret Beldez ve ismini bildiriye ekleyemediğimiz birçok isim ziyarete iştirak etmiştir.

Cumhurbaşkanlığı seviyesinde dostane duygularla ilk defa gerçekleştirilen bu ziyaret tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Günümüzdeki diplomatik ziyaretler düşünüldüğünde bir ay'a yakın süren bu üst düzey ziyaret konumuzun önemini ortaya koymaktadır. Birçok eyaleti görme fırsatı yakalayan Bayar önemli beyanatlarda bulundu. Bu beyanatlarda hem Türk basınında hem de Amerikan basınında geniş yer kaplamıştır. Çalışmamızın, ziyaretin iki ülke arasındaki ilişkilere ne gibi etkisinin olduğu, dönemin basının geziye neden yoğun ilgi gösterdiği sorularına yanıt arayıp erişilen bilgiler ışığında yorumlanması planlanmaktadır. Literatür taraması yöntemiyle yürütülen çalışmada birinci ve ikinci elden kaynaklardan başka geziye ait belge ve eşyaların sergilendiği Bursa'da (Gemlik/ Umur Bey'de) bulunan Celal Bayar müzesinden de faydalanılmıştır.

ZİYA NUR AKSUN VE TARİH ANLAYIŞI

Fatih Demir

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
fatihdemir9803437@gmail.com*

Selim Hilmi Özkan

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitim Bölümü
shilmi@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Ziya Nur Aksun, tarih, kuram, biyografi

Ziya Nur Aksun 29 Mayıs 1930 tarihinde Konya’da dünyaya gelmiştir. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını Konya’da geçirmiş ve eğitimini de aynı ilde tamamlamıştır. Tarih ilmine olan ilgi ve alakası erken yaşlarında başlayan Ziya Nur, okul yıllarında, tarih derslerinde öğretmenini ile girdiği diyaloglarda bu ilgiyi çevresine de hissettirmiştir. Konya Lisesi’nden 1949 yılında yüksek başarı ile mezun olduğu için sınavsız üniversite okuma hakkı kazanmış ve ilk tercihi olan İTÜ Makine Mühendisliği bölümüne yerleşmiştir. İstedikini burada bulamayan Ziya Nur Aksun, ertesi yıl Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydolup eğitimini burada tamamlamıştır. 1956 yılında ailesi ile birlikte Konya’dan İstanbul’a taşınan Ziya Nur Aksun, hukuk alanında bir kariyer yerine, matbaa ve yayın faaliyetleri ile meslek hayatına adım atmıştır. Yayın faaliyetleri devam ederken akademi camiasıyla yakın ilişkiler kurmuştur. Muhafazakar bir dünya görüşüne sahip olan Ziya Nur, Beyazıt ve çevresinde faaliyet gösteren ‘‘Aydınlar Kulübü’’, ‘‘Marmara Kıraathanesi’’ vb. sohbet meclislerine katılarak burada kendi görüşlerini ifade etme imkanı da bulmuştur. Bu meclisler kendisinin hitabet yeteneğini, tarih anlatımıyla birleştirdiği yerler olmuştur. Ziya Nur, İçinden geldiği toplumun inanç ve kültürel hassasiyetlerini büyük oranda bünyesinde taşımaktadır. Bu anlamda en fazla odaklandığı alan olan Osmanlı Tarihini de daha çok pragmatik açıdan değerlendirmiş ve eserlerine de bunu yansıtmıştır. Ziya Nur Aksun hayatı boyunca çeşitli dergi ve gazetelerde tarihle ilgili yazılar kaleme almış ve birçok eser bırakmıştır. Eserleri arasında ‘‘Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi ve İslam Tarihi’’, ‘‘Dündar Taşer’in Büyük Türkiye’si’’, ‘‘Siyasi ve Sosyal Açından Mezhepler ve Tarikatlar’’, ‘‘Beylikten Cihan İmparatorluğuna’’, ‘‘Zirvedeki Sultanlar’’, ‘‘Son Cihan Padişahları’’, ‘‘Osmanlı’nın Zirvede Kalma Mücadelesi’’, ‘‘Osmanlı Tarihi’’ gibi eserler bulunmaktadır. Bu bildiride Ziya Nur Aksun biyografisinden daha ziyade, çalışmaları ve tarihçiliği ele alınacaktır. Kaynaklarımız ise eserleri, mektupları, hatırat metinleri, kaleme aldığı yazılardan oluşmaktadır. Yöntem olarak metin analizi yöntemi kullanılacaktır.

BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI

A COMPARISON OF THE ALIENATED: THE EXAMPLES OF ZEBERCET, GRENOUILLE AND ESTER

Başak Aslanyürek Aydınlik

Yüksek Lisans Öğrencisi - İstanbul Aydın Üniversitesi - SBE - İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
basakaydinlik@stu.aydin.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Alienation, existentialism, Motherland Hotel, Perfume, The Bell Jar

This study analyses Zebercet from *Motherland Hotel*, Grenouille from *Parfume: The Story of a Murderer*, and Ester from *The Bell Jar* as three alienated characters of Western literature. The purpose of the study is to determine why the aforementioned characters fail to attain meaning to their existence and become estranged from themselves. Occurring in the 1920's in Germany and France, existentialism puts emphasis on the absurdity of the world. Jean-Paul Sartre, being one of the most prominent figures who studied existential philosophy, establishes an understanding of existentialism which stands against Western rationalism and highlights the importance of individual freedom as a means of attaining value and meaning to one's life. His theory claims that individuals are left alone in this chaotic world to create their own values, and thereby might feel overwhelmed due to the lack of purpose and feel alienated as a result of this irrational existence. He further claims that people are only aware of their beings when they are recognized by another one, what he calls the Other. The presence of the Other is essential to the existence of an individual as our consciousness requires another one to realize its own being; yet at the same time this gaze of the Other is constant, intimidating and oppressing. In this study, it is claimed that these three characters are all alienated from themselves and the society they live in; yet whereas Zebercet and Grenouille are desperately seeking recognition by the society as they are aware of their being because of it, Ester feels overwhelmed by the presence and oppressing gaze of the Other. With regards to the analysis this study aims to make, first a framework will be drawn in the context of Sartre's existential philosophy and an intertextual connection between three novels will be made with regards to existential concepts of absurdity, alienation, the Other and recognition.

AYŞE KULİN'İN *NEFES NEFESE* ADLI ROMANININ GÖSTERGEBİLİMSSEL ÇÖZÜMLEMESİ

Sündüz Öztürk Kasar
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümü
sunduz@yildiz.edu.tr

Ozan Erdem Güzel
Öğr. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Batı Dilleri ve Edebiyatı Bölümü
eguzel@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Ayşe Kulin, *Nefes Nefese*, göstergebilimsel inceleme, çeviri

Bu bildiride, modern Türk yazınının yaşayan önemli isimlerinden Ayşe Kulin'in *Nefes Nefese* adlı romanı, göstergebilimsel açıdan çözümlenecektir. Çözümlemeye temel olan sorunsal, anlatısı çok renkli ve zengin göstergeler içeren bu yapının göstergebilimsel açıdan ele alınmamış olmasıdır.

YTÜ SBE Diller ve Kültürlerarası Çeviribilim Doktora Programında Prof. Dr. Sündüz Öztürk Kasar'ın verdiği Çeviri Göstergebilimi derslerinde belirttiği gibi anlam kavramı, insan yaşamının vazgeçilmez bir ögesi olduğundan insanlar, anlam örgüleri oluşturarak tutundukları yaşamlarını çevrelerindeki göstergeleri anlamlandırma eylemi üzerine kurar ve bir anlam taşımayan her şeyi yadırgama eğilimi gösterir. Bununla birlikte, Öztürk Kasar'a göre insan yaşamının pusulası olan anlamı oluşturan öğeleri çözümlmek; kapsamını, sınırlarını belirlemek kolay bir iş değildir, çünkü anlam; tekil, değişmez ve durağan değildir. Başka bir deyişle, anlam çoğul, kaygan ve değişken bir nitelik taşır. Bir anlamlama kuramı sunan göstergebilim alanı, anlamlı olan her türlü gösterge dizgesinde anlamın yapılandırılmasını ve alınılmasını inceler, anlamsal bileşenlerin ayrıştırılmasına olanak verir.

Metin türleri içinde çeviriye en fazla direnç gösteren metinler kuşkusuz yazınsal yapıtlardır. Yazınsal yapıtlar, okurlarına standart dilin yasalarını delen, genel dilbilgisi kurallarını altüst eden, gündelik dil kullanımının alışlagelmiş sınırlarını zorlayan, sözcüklerin bilinen/düz anlamlarını aşan yepyeni anlamlar, sıra dışı kullanımlar, farklı imgeler içeren yenilikçi ve öznel bir dil sunar. Yazınsal metnin dolambaçlı yollarında yolunu yitirmekten çekinen yazın çevirmeni bir kılavuza gerek duyar. Bu çalışma sonucunda bulgulandığı üzere örtük, değişmeceli ve/veya yan anlamların oldukça ağır bastığı şaşırtmacalarla dolu yazınsal evrende anlam arayışını sağlam temellere oturtma çabasına dayanan göstergebilim, yol gösterici bir işlev üstlenerek çevirmene yazınsal yapının örtük, değişmeceli ve/veya yan anlamlarla örülü gizlerine ilişkin aydınlatıcı ipuçları verip onun erek dile çevirisinde çevirmene kılavuzluk edeceğini, ona adeta rotasını gösteren bir yol haritası sunar. Çünkü yazınsal göstergebilim, yazınsal metnin anlam evrenini irdeleyerek metindeki anlam katmanlarının ortaya çıkarılmasını amaçlar.

CHASING LOVE IN DANTE AND TENNYSON'S POETRY

Beyzanur Erginer
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
Moleküler Biyoloji ve Genetik
byzerginer@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Tennyson, Dante, Rime, poetry, love, expression

Any poet worth reading rewrites his poem many times in effort to achieve clearer and richer expression of the thought that lies within the verse each time he revises. Good poems, written not just once, therefore, when read just once, seldom surrender the fruit of their meaning. Dante and Alfred Lord Tennyson are amongst those poets that can be read and re-read at every age. For Dante, the basic function of poetry is to "give pleasure". On the other hand, Tennyson's poetry is about temptation to give up in a pessimistic inner world. Tennyson once said "It's better to have loved and lost than never to have loved at all" whereas Dante writes woe and sorrow about his lost love, Beatrice, in his poems. To many, Dante and Tennyson's poems have different interpretations that are appealing to every reader. Both love and journey, either physical travel between actual places or spiritual voyage within thoughts and emotions has been depicted in various metaphors in works of these two masters of poetry. For them, love is an inner understanding with different reflections. Lived centuries apart, these two undoubtedly heritage-creating poets have told a lot about the infinite yet uncountable subject that, perhaps, distincts humankind from other living beings: love.

Here in my research, I would like to go deeper about love and how voyage in sake of, or because of humanly love connects two poets lived centuries apart belonging to two separate cultures and eras. Although temptation and pessimism is a dominant theme in Tennyson's works, love is often depicted , albeit in a dark, pessimistic point of view. Unlike Dante's endless love for Beatrice, a specific person, Dante's depiction of love is often pessimistic and always nameless. My research is focused on two works, The book that has been used for Tennyson is "Love Poems of Tennyson's" in its' original language (1920) and for Dante, "Rime" short poem book (2005) translated to Turkish. In short, love is a humane feeling that has shaped minds, hearts, emotions and decisions of men and women for millenias. Even though it is difficult to compare "love" as an emotion, it has turned out to be possible comparing expression of love on par with literature's finest, poetry.

ÇEVİRİ SOSYOLOJİSİ VE PREKARYALAŞAN BİR MESLEK OLARAK YAZIN ÇEVİRMENLİĞİ

Burcu Kanıdınç

*Arş. Gör., Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık
burcu.kanidinc@gmail.com*

Emine Bogenç Demirel

*Prof. Dr., İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi,
İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, İngilizce, Fransızca Mütercim ve Tercümanlık
emine.bodem@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Çeviri sosyolojisi, yazın çevirisi, yazın çevirmeni, prekaryalaşma

Çeviri pratiği, çeviri edimi, çevirmen ve meslek ilişkisi gibi çok boyutlu konuları ele alan çeviri sosyolojisi, çeviriyi toplumsal bir olgu olarak ele alır. Çevirmenlik mesleğinin statüsünü ve sosyo-ekonomik koşullarını da toplumsal bir birey olan yazın çevirmeninin sosyal, kültürel, ekonomik sermayesinden ayrı düşünmek olanaksızdır. Pierre Bourdieu, “edebiyat [yazın] alanının bir güç ilişkileri alanı olmakla eş zamanlı olarak var olan güç ilişkilerini muhafaza etmeyi veya dönüştürmeyi hedefleyen bir mücadele alanı olduğunu” belirtir (2014, 216-217). Buradan hareketle çalışmamızın çıkış noktası, bir güç ve mücadele alanı olan yazın alanında, prekaryalaşma sorunsalı etrafında, yazın çevirmenlerine odaklanmaktır.

Güvencesiz, esnek, pazarlığa açık, performans odaklı yaşam biçiminin karşılığı prekaryalaşma, küreselleşmeyle hız kazanan rekabet koşullarıyla birlikte, artık her yerdedir (Bourdieu, 1997; Kalleberg, 2008; Standing, 2011). Yazın çevirmenlerinin de “seri üretim”, “rekabet”, “fiyat indirimleri” gibi faktörlerden oldukça etkilendiği açıktır (Prunç, 2007, 48) ve beklentileri karşılamak için nasıl uyumlu ve esnek bir yapıya büründüklerini anlamaya çalışmak ise çeviribilimi daha ileriye taşıyacaktır (Gambier, 2006, 39). Bu nedenle, prekaryalaşma olgusunu yazın çevirmenleri özelinde sorgulamak oldukça değerlidir. Dolayısıyla çalışmamızın amacı, yazın çevirmenliğinin “bir meslek olarak kararsız ve güvencesiz statüsü” (Sela-Sheffy ve Shlesinger, 2008, 80) hakkında bilgi birikim düzeyini artırmak ve sözü geçen sorunsala çözüm önerileri üretmeye çalışmaktır. Bu amaçla, saha çalışması kapsamında, yazın çevirisi alanının eyleyicileriyle temasa geçmeyi hedeflemekteyiz. Eyleyicilerle yapılacak yarı yapılandırılmış görüşmelerin yanı sıra doküman incelemeleriyle (kanun, yönetmelik ve tüzükler, sözleşmeler vb.) veri çeşitlenmesine gitmeyi planlamaktayız. Elde ettiğimiz verileri, çeviri alanının sorunlarına sürdürülebilir çözüm mekanizmaları öneren çeviri sosyolojisi kapsamında ele almayı tasarlamaktayız. Burada Bourdieucü *habitus*, *alan*, *sermaye*, *illusio*, *doksa*, *konum alma* ve *ilişkisel*lik gibi kavramlarla yapılacak sorgulamadan hareketle, çalışmamızın çeviri alanında toplumsal bir sorunun çözümüne ışık tutabileceğini öngörmekteyiz.

ÇEVİRİ TARİHİMİZDE SENİHA SAMİ MORALI

Safiye Gül Avcı Solmaz
Öğr. Gör., Siirt Üniversitesi,
Mütercim Tercümanlık
safiyegulsolmaz@siirt.edu.tr

Ayşe Banu Karadağ
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Batı Dilleri ve Edebiyatları
aysebanukaradag@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Çeviri tarihi, kadın çevirmenler, Seniha Sami Moralı

Bu bildirinin amacı, Seniha Sami Moralı'nın çevirmen kimliğini temel alarak, kültür ve edebiyat dizgemizdeki etkin roller üstlenmiş kadın çevirmenlerimizin çeviri tarihimizdeki rolü, konumu ve önemini ilgili sosyokültürel bağlam çerçevesinde sorgula(t)maktır. Çeviribilim alanında, 1990'lardan başlayarak çevirinin, çevirmenden bağımsız olarak ele alınamayacağı vurgusu yapılmış (Tahir Gürçağlar, 2019, 12) ve yürütülecek çeviri tarihi araştırmalarında çevirmenin odak noktasına alınması gerektiğinin altı çizilmiştir (Pym, 1998, ix; D'hulst, 2001, 4). Kadın çevirmenler üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, nicelik açısından dikkat çeken azlığın, kadın çevirmen kimliklerinin görece olarak göz ardı edildiğine işaret ettiği söylenebilir (Castro, 2009; Berk Albachten, 2017; Tahir Gürçağlar, 2019). Nitekim bu çalışmanın odak noktasını oluşturan, Seniha Sami Moralı, hem Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde hem de Türkiye Cumhuriyeti döneminde yaşamış çok yönlü bir çevirmen ve yazar olmasına rağmen, çevirmen kimliği irdelenmemiş kadın çevirmenlerimiz arasında yer almaktadır. Günümüze yalnızca *ilk kadın müzeci* kimliğiyle taşınmış olan Sami Moralı, aynı zamanda Türk Kadınlar Birliği'nde etkin bir rol üstlenmiş, Türk kadını uluslararası kongrelerde temsil etmiştir. Edebiyat ve kültür alanında faaliyet gösteren önemli dergilerde makaleleri, hikâyeleri, tefrika romanları ve çevirileri yayımlanmış; ayrıca edebiyat ve tarih alanlarında kitap çevirileri yapmıştır (Toros, 2000, 86-91). Bu çalışma kapsamında, Jeremy Munday'in çeviri tarihi araştırmalarında kullanılmak üzere önerdiği "mikrotarih" yönteminden (2014, 64) yararlanılarak, Sami Moralı'nın çevirmen kimliği, diğer kimlikleriyle etkileşimleri çerçevesinde disiplinlerarasılık bağlamında irdelenecektir. Özellikle "az tanınan ya da unutulmuş çevirmenler[e]" ait arşiv belgelerinden ve kişisel anlatılarından yararlanmayı gerektiren bu yöntemin, "çevirinin ve çevirmenlerin sosyal ve kültürel tarihinin inşası[na]" katkı sağladığı düşünülmektedir (Munday, 2014, 64). Bu noktadan hareketle, unutulmuş kadın çevirmenlerimizden Seniha Sami Moralı özelinde yapılacak bu incelemeyle, çeviri(bilim) tarihimizde cinsiyet araştırmaları-çeviribilim-edebiyat-müzecilik etkileşimleri bağlamında yeni disiplinlerarası kapıların aralanması hedeflenmektedir.

KÜLTÜREL FARKINDALIK VE ÇEVİRİBİLİM / MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK LİSANS PROGRAMLARINA YANSIMALARI

Hilmiye Özdilek Bozkurt
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Öğr. Gör., İstanbul Teknik Üniversitesi
ozdilekh@itu.edu.tr

Emine Bogenç Demirel
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İ.D. Bilkent Üniversitesi
emine.bodem@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Çeviri sosyolojisi, Çeviribilim / Mütercim ve Tercümanlık lisans müfredatı, kültürel farkındalık, kültürel eğitim

Çevirmenin, kültürel farklılıkların çok daha iç içe, dolayısıyla daha görünür olduğu günümüz dünyasında üstlendiği kültürel aracılık rolünün farkında olması son derece önemlidir. Bunun için kültürel farkındalık, bir çevirmende mutlaka aranması gereken bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bourdieu'ye göre “habitus”, aile ve toplumsal sınıfı da içine alan kişisel tarihin bir ürünüdür. Çevirmenin kültürel farkındalığı ise kanımızca onun kendi kişiselleşmiş toplumsal ve kültürel tarihinin bir sonucu olan “habitus”uyla (Bourdieu, 1990) yakından ilintilidir. Bu araştırma, Bourdieu sosyolojisinde kendi özgür kararlarıyla bir özne, dolayısıyla bir “eyleyici” kimliği kazanan çevirmenin “habitus”una, aldığı eğitimin olası katkılarını kültürel farkındalık özelinde sorgulamaktadır.

Bu çalışma, Türkiye bağlamında çevirmen eğitiminin lisans düzeyinde kültür içerikli dersler odağında çevirmen adaylarına ne yönde ve ne kadar katkı sağlayabildiğini, çeviri sosyolojisi yaklaşımı çerçevesinde Bourdieu kavramlarıyla sorgulamak, olası gereksinim ve kısıtlarıyla birlikte inceleyerek güncel bir durum analizi yapmak ve böylece çevirmen eğitime olumlu katkıda bulunabilecek öneriler getirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda devlet ve vakıf üniversitesi ayrımı gözetmeksizin güncel Çeviribilim / Mütercim ve Tercümanlık programlarında yer alan kültür içerikli derslerin programları incelenerek kültür ve kültürel farkındalığın 21. yüzyılın ilk çeyreğini bitirmek üzereyken ülkemizde Çeviribilim bağlamında nasıl yorumlandığı, öğrencinin kültürel bilgisinin nasıl sağlandığı değerlendirilecektir. Bunun yanı sıra, gerçekleştirilen saha çalışması kapsamında çeşitli vakıf ve devlet üniversitelerinde öğrenim görmekte olan öğrenci görüşleri, uygulanan çevrimiçi anketlerle alınmıştır. Saha çalışmasından elde edilen nitel verilerin incelenmesi sonucunda, program müfredatlarıyla ilgili öne çıkan gereksinim ve kısıtlar tartışılarak değerlendirilecektir. Böylece çalışmamızın, ülkemiz özelinde çevirmen eğitimi alanında program geliştirenlere, kültürel farkındalık kapsamında ve güncel gereksinimler odağında yol gösterici yeni açılımlar getirmesi hedeflenmektedir.

ÜMİT DENİZ’İN MURAT DAVMAN KARAKTERLİ TELİF POLİSİYE SERİSİNİN ÇEVİRİBİLİM BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

Emine Karabulut
Öğr. Gör., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu
ekaraman@erzincan.edu.tr

Ayşe Banu Karadağ
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Batı Dilleri ve Edebiyatları
aysebanukaradag@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Mike Hammer ve Murat Davman maceraları, taklit, “yarı çeviri”/ “çeviri gibi”, çeviri polisiye tarihi

Seri bir şekilde üretilen, belirli formüller, basmakalıp kahramanlar ve olaylara dayalı gelişen popüler roman için “kanondan dışlanan edebiyat” ya da “çok satan” roman nitelendirmelerinin yeterli olmadığı tartışılmakta ve popüler romanın ayrı bir kategori olarak değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir (Uğur, 2013, 24-26). Erol Üyepazarcı, popüler romanın bir alt türü olan polisiyeye göndermede bulunarak, iyi polisiyenin iyi edebiyat olduğunu belirtmekte ve polisiyenin genel kapsam ve algısını tartışmaya açmaktadır (Üyepazarcı, 2008, 8-33). Dolayısıyla, genel çerçevede popüler roman ve bir alt türü olarak polisiyeye atfedilen bu değer bağlamında, Ömer Türkeş’in “Ümit Deniz, romanlarını yazmaya 1950’lerde, Mickey Spillane’in Mayk Hammer’inin Türkiye’de çok sevildiği, taklitlerinin sayısının yüzü aştığı yıllarda başladı ve hazır bir okuyucusu olan bu Amerikalı detektif tipinin yerli taklidini üretti.” (Türkeş, 2002) şeklindeki ifadesinden yola çıkılarak, Türkiye’de çevirileriyle büyük bir patlamaya neden olan Mike Hammer maceralarının Türk edebiyat ve kültür dizgesindeki etkilerinin sorgulanması gerekliliği hissedilmiştir. Edebiyat dizgemize ilk olarak *Kanun Benim* çevirisi ile 1954 yılında giriş yapan ve okuyucuların büyük ilgisi ile karşılaşan yazar Frank Morrison Spillane’in Mike Hammer karakterli polisiye serisini (Üyepazarcı, 1999) ve 1956 yılında *Ölüm Perdesi* romanı ile okuyucuyla tanışan yazar Ümit Deniz’in Murat Davman karakterli telif polisiye serisini araştırma nesneleri olarak kabul eden bu çalışmanın amacı, iki seri bağlamındaki taklit iddiasından yola çıkarak, Mike Hammer ve Murat Davman ana karakterlerini karşılaştırmalı bir şekilde ve iki seriyi yan metinsel olarak çeviribilim bağlamında irdelemektir. Taklit iddialarının temelini araştırmak için Itamar Even-Zohar’ın “yarı çeviri” (semi-translation) ve “çeviri gibi” (quasi-translation) (Even-Zohar, 1990, 50); (Even-Zohar (Çev. Parker, S.), 2008, 131) ve ayrıca Gideon Toury’nin “varsayılan çeviri” (assumed translation) (Toury, 2012, 27) kavramları çalışmaya ışık tutacaktır. Sunulan kavramsal çerçeve aracılığıyla iki seri özelinde gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda, Deniz’in Davman maceralarının arka planda telif eserlerdeki boşluğu doldurma gayesi ile Hammer maceralarından izler taşıyarak “yarı-çeviri” ya da “çeviri gibi” eser şeklinde değerlendirilebileceği gözlemlenmiştir. Buradan hareketle, çalışmanın Türk çeviri ve telif polisiye edebiyatları arasındaki etkileşime ışık tutarak, çeviri polisiye tarihimizin metin oluşturma yöntemleri ve disiplinlerarasılık açısından çeviribilim bağlamında irdelenmesi öngörülmektedir.

EĞİTİM BİLİMLERİ

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞININ YORDAYICISI OLARAK BENLİK SAYGISI VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Engin Deniz
*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
edeniz@yildiz.edu.tr*

Gülgün Uzun
*Dr., Milli Eğitim Bakanlığı
gulgun_gcn@hotmail.com*

Abdullah Ensar Uzun
*Uzm. Psikolojik Danışman, Milli Eğitim Bakanlığı
Aensaruzun_@msn.com*

Anahtar Kelimeler: Akıllı telefon, benlik saygısı, yaşam doyumu

Akıllı telefon bağımlılığı pandemi koşulları içerisinde özellikle ergenler üzerinde ciddi artış göstermiştir. Sorunun çözümlenmesi için alanyazına yeni bilimsel verilerin sunulması oldukça önemlidir. Araştırma kapsamında araştırmacılar tarafından akıllı telefon bağımlılığının nedenleri olarak benlik saygısı ve yaşam doyumu kavramlarının sınanması hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında ergenlerde akıllı telefon bağımlılığının benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunun tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. İfade edilen bu amaç doğrultusunda, öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığına yönelik görüşlerinin ortaya konulması ve bu görüşlerin benlik saygısı ve yaşam doyumu üzerinde herhangi bir etkiye sahip olup olmadığının sınanması amaçlanmıştır. Araştırma verilerini toplamak amacı ile “Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği”, “Benlik Saygısı Ölçeği” ve “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma verileri İstanbul ili Başakşehir ilçesinde 2021 – 2022 Eğitim Öğretim Yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı lisede eğitimlerine devam eden 280 öğrenci üzerinden toplanmıştır. Bu çalışmada akıllı telefon bağımlılığı ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin ortaya konulması bu araştırma modelinin seçilmesinde araştırmacıları ilişkisel modele yöneltmiştir. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile benlik saygıları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin tespit edilmesinin hedeflenmesi amacı ile çoklu regresyon analizine yer verilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre benlik saygısı ve yaşam doyumunun akıllı telefon bağımlılığı üzerindeki etkisini açıklama yüzdesini gösteren düzeltilmiş R^2 değeri 0.054 yani benlik saygısı ve yaşam doyumunun akıllı telefon bağımlılığına etkisini %5.4 oranında açıklamaktadır ($R=0.245$, $R^2=0.060$, ($F=9.556$, $p<.05$)). Bunun yanında benlik saygısı ve yaşam doyumu değerlerine bakıldığında akıllı telefon bağımlılığı üzerinde pozitif şekilde istatistiki olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Yani bireylerin benlik saygısı ne kadar düşük ve yaşam doyumu ne kadar düşük olur ise akıllı telefon bağımlılığı görülme riski o kadar fazla olabilir sonucu araştırma bulgularına göre tespit edilmiştir.

FORMATIVE EVALUATION OF ROLE-PLAY SCENARIOS IN AN EDUCATIONAL ETHICS COURSE

Ayşe Tokaç Kan
Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk University
Faculty of Education, Educational Sciences
aysetokac@selcuk.edu.tr

Keywords: Educational ethics, ethical dilemmas, ethical dilemma scenarios, role-play, formative evaluation

The study reports about the development and formative evaluation of role-play scenarios for teaching central topics in educational ethics to teacher candidates in a faculty of education. A series of role-play scenarios involving ethical dilemmas in a school setting were drafted and used in an educational ethics course. Following each role-play session, students were asked to complete a formative evaluation form. The form was used to collect three types of data. First data type involves the teacher candidates' affective reactions to and judgements about the usefulness of role-play technique in learning about central topics in educational ethics. The second type involves advantages and disadvantages of the role-play method as perceived by the participants. The final type deals with the most important lesson the participants learned during the session and their suggestions for improvements in the scenarios. In response to formative evaluation form, the teacher candidates reported that role plays were more engaging than a lecture and show them different perspectives on ethical dilemmas. They also reported that they felt awkward during the role-plays.

KADIN KONUKEVLERİNDE HİZMET ALAN ANNELERİN ÇOCUKLARINA KARŞI TUTUMLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Gökçe Gündüz Ürük

Çocuk Gelişimci, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Diyarbakır
gunduzgokce3@gmail.com

Ayşe Belgin Aksoy

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü
aksoya@edu.tr

Anahtar Kelimeler: Kadın konukevi, ebeveyn tutumları, anne tutumları

Bu araştırmada, Diyarbakır ilindeki kadın konukevlerinde hizmet alan 2-6 yaş aralığında çocuğa sahip annelerin, çocuklarına karşı tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı kesitsel olan bu çalışmaya 2021 yılının Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında Diyarbakır’da beş farklı kadın konukevinden hizmet almakta olan 2-6 yaş arası çocuğa sahip gönüllü 75 anne katılmıştır. Annelere “Demografik Bilgi Formu”, Karabulut ve Şendil (2008) tarafından geliştirilen 46 maddelik “Ebeveyn Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Çalışma verileri IBM SPSS Statistics 26 programı ile yapılmıştır. Tüm puanlara Kolmogorow Smirnov normallik testi ($n>50$) uygulanmış ve test sonucunda ölçek ve alt boyut puanlarının normallik varsayımını sağladığı görülmüştür. Bu nedenle iki bağımsız grup arasında puan ortalamalarına göre farklılık olup olmadığı Bağımsız Örneklem T Testi ile incelenmiş; ikiden fazla bağımsız grup arasında farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiş olup hangi gruplar arasında farklılık olduğuna ise Tukey Testi ile bakılmıştır. Araştırma sonucuna göre, annelerin yaşları, yaşanan aile tipi, çocuklarının cinsiyeti ve yaşları ile ebeveyn tutum alt boyut puanlarının ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0,05$). Eğitim durumları ise ebeveyn tutumlarından aşırı koruyucu ve izin verici alt boyut puanlarının ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre; ilköğretim mezunu olan annelerin demokratik alt boyut puan ortalaması, lise ve üzeri mezunu olan annelerin puan ortalamasından anlamlı derecede daha düşük iken ilköğretim mezunu olan annelerin otoriter alt boyut puan ortalaması ise ortaokul mezunu olan annelerin puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ MATEMATİK VE KÜLTÜR İLİŞKİSİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Özge Özcan

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
ozgeaksoyozcan@gmail.com*

Elif Bahadır

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
elfbahadir@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Matematik, matematik eğitimi, etnomatematik, kültür, kültürel çeşitlilik

Matematik gerek sayılarla ve şekillerle gerek niceliklerle ve niteliklerle ayrıca bunların teknik uygulamalarıyla her çağda kültürün bir parçası haline gelmiştir. Matematiğin evrensel olduğunu ve kültürden kültüre bir değişime uğramadığını destekleyen araştırmalar olduğu kadar matematiğin kültürler arasında değişim gösterdiğini, kültür ve matematiğin birbirini karşılıklı olarak etkilediğini de savunan araştırmalar mevcuttur. ‘Matematik’ ve ‘Kültür’ arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik çalışmalar tarandığında, dünya çapında yürütülmüş çok sayıda araştırma olmasına rağmen ülkemizde yürütülmüş araştırmalar oldukça azdır. Araştırma, matematik öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının ‘Matematik’ ve ‘Kültür’ arasındaki ilişkiye bakış açılarını tespit etmeyi amaçlayarak alanyazına etnomatematik ve kültürel matematik konusunda bir katkı sağlaması açısından önemlidir. Çalışmanın katılımcılarını, ilköğretim matematik eğitimi alanında öğrenim gören ve “Matematik ve Kültür” dersini almış olan 34 matematik öğretmen adayı ve görevde aktif olarak çalışan 32 matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak; 4 adet açık uçlu sorudan oluşan bir form kullanılmıştır. Bu soruların cevaplarından elde edilen nitel veriler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Uygulamanın sonunda öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kültürü ve kültürler arası durumları tanıma yollarını bildiklerini, bu durumların farkında olmayan öğretmen adaylarının da sayıca öğretmenlerden fazla olduğunu göstermektedir. Kültürel çeşitliliği ise hem öğretmenler hem öğretmen adayları olumlu, faydalı ve insanı hem sosyal hem de bireysel olarak geliştirebilir bir ayrıcalık olarak görmektedir. Kültürel çeşitliliğin matematik eğitime katkıları sorulduğunda ise hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının sosyal açıdan öğrencileri geliştireceği, ders verimini arttırıp kalıcı ve anlamlı öğrenme sağlayacağı, bireysel olarak da zihni geliştirip zengin bir bakış açısı oluşturacağı konusunda hemfikir olmuşlardır. Ancak öğretmenlerin sınıflarında kültürel çeşitliliğin matematik eğitime yansımaları konusunda öğretmen adaylarına göre daha olumsuz fikirleri olmuş, öğrencilerin uyum konusunda problem yaşayacaklarını, anlaşmazlıkların ve iletişim sıkıntısının artacağını belirtmişlerdir. Bu araştırma, amacı ve elde ettiği sonuçları baz alındığında alanyazına öğretmen ve öğretmen adaylarının ‘Matematik-Kültür’ ilişkisine bakış açısının belirlenerek etnomatematik ve kültürel matematik çalışmalarına ışık tutacaktır.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK YÖNLÜ LİDERLİK YÖNELİMLERİ VE BİR PLS-SEM MODELLEMESİ

Murat Polat

Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi

Eğitim Bilimleri

m.polat@alparslan.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Liderlik, çok yönlü liderlik, öğretmen adayları, PLS-SEM yaklaşımı

Liderlik fenomeni eğitim çevrelerinde birçok farklı boyut hem öğretmenler hem de okul yöneticileri üzerinde yapılan araştırmalara konu olmaya halen devam etmektedir. Özellikle Türkiye’de okul yöneticiliği için bir ön koşul olarak öğretmen olma şartının bulunması öğretmenlerdeki liderlik potansiyelini sürekli sorgulamaya açık hale getirmektedir. Bu açıdan her öğretmen adayı potansiyel olarak bir okul yöneticisi hatta bir okul/sınıf lideri adaydır. Dolayısıyla öğretmen adaylarının liderlik yönelimleri konusu dikkat çekicidir. Ancak öğretmen adaylarının çok yönlü liderlik yönelimleri üzerine yürütülen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Bu araştırma öğretmen adaylarının çok yönlü liderlik yönelimlerini ortaya çıkarmak ve bir model önerisinde bulunmayı amaç edinmektedir. Araştırma bir kesitsel tarama çalışmasıdır. Katılımcılar 2021-2022 akademik güz döneminde bir devlet üniversitesi eğitim fakültesinde öğrenim gören $n=184$ [67 erkek; 117 kadın] öğretmen adaydır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Çok Yönlü Liderlik Yönelimleri Ölçeği” kullanılmıştır. Ulaşılan veriler Jamovi ve SmartPLS-SEM paket programları ile analiz edilmiştir. Buna göre veriler üzerinde bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü ANOVA, yakınsama ve ayrışma geçerliği ile yapısal model analizleri gerçekleştirilmiştir ($p<.05$). Araştırma sonunda; öğretmen adaylarının çok yönlü liderlik eğilimlerinin genel olarak yüksek bir düzeyde olduğu ancak cinsiyet ve sınıf değişkenleri açısından anlamlı bir farkın bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Ölçeğin insan kaynaklı liderlik boyutunda ise kadın öğrenciler lehine anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür (Cohen’s $d=-.34$). Ayrıca PLS-SEM yapısal analizine göre; öğretmen adaylarının insan kaynaklı liderlik ile politik liderlik eğilimlerinin karizmatik liderlik üzerinden yapısal liderlik eğilimlerini anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmen adaylarında insan kaynaklı liderlik ile politik liderlik özelliklerinin geliştirilmesi yönünde birtakım önerilerde bulunulmuştur.

POZİTİF ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNİN MESLEKİ BENLİK SAYGISI VE OKUL İKLİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Rabia Çetinel

*Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
rabia_cetinel@hotmail.com*

Seval Erden Çınar

*Prof. Dr., Marmara Üniversitesi,
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
erdenseval@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Pozitif öğretmen, mesleki benlik saygısı, okul iklimi, pozitif psikoloji.

Bu araştırmanın amacı mesleki benlik saygısı ve okul ikliminin pozitif öğretmen özellikleri üzerindeki yordayıcı rolünü incelemektir. Öğretmenlik mesleğinin işlevleri göz önüne alındığında, öğrencilerin akademik ve kişisel anlamda gelişimlerini sağlamak, uyum sorunlarında sağlıklı rehberlik hizmeti sunmak, öğretmen iyi oluşuna etki eden faktörleri açığa çıkarmak ve mesleğin istendik hedefler doğrultusunda icra edilebilmesi adına öğretmen özelliklerini mesleki benlik saygısı ve okul iklimi çerçevesinde ele almanın gerekli olduğu düşünülmüştür.

Araştırmada “ilişkisel tarama modeli” kullanılmış olup örneklem “kolay ulaşılabilir örnekleme” metoduyla seçilmiştir. Çalışmanın örneklemi İstanbul ili Bayrampaşa İlçesi Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi eğitim kurumlarındaki 217’si kadın 93’ü erkek 310 öğretmenden oluşmaktadır.

Veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Pozitif Öğretmen Ölçeği”, “Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği” ve “Okul İklimi Ölçeği” gibi veri toplama araçları kullanılarak elde edilmiştir. Analizlerde pozitif öğretmen özellikleri ile mesleki benlik saygısı ve okul iklimi puanları arasındaki ilişki, mesleki benlik saygısı ve okul ikliminin öğretmenler tarafından algılanan pozitif öğretmen özelliklerini yordayıp yordamadığı ve öğretmenler tarafından algılanan pozitif öğretmen özellikleri demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkilerin analizi Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Hiyerarşik Regresyon Analizi ile gerçekleştirilmiştir. Demografik özelliklerde ise Kruskal Wallis H-testi, Bağımsız Grup t testi ve post hoc testi olarak ise Mann Whitney U-testi tercih edilmiştir.

Pozitif öğretmen özellikleri ile mesleki benlik saygısı ve okul iklimi değişkenleri arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Pozitif öğretmen özelliklerinin yordayıcısı olarak mesleki benlik saygısı ve okul iklimi toplam varyansın %25’ini açıklamaktadır. Pozitif öğretmen özellikleri katılımcıların cinsiyet, medeni durum, branş ve çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Pozitif öğretmen özelliklerinde 25 ile 29 yaş arasındaki öğretmenler lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Mesleki kıdem analizinde ise gruplar arasında 0-4 yıl arasında mesleki kıdeme sahip katılımcı grubu lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Görev yaptıkları okul türlerine göre ilkökulda görev yapan katılımcı grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır.

TEACHING PRODUCTIVE SKILLS DURING EMERGENCY REMOTE TEACHING (ERT) IN COVID-19 PANDEMIC: PERSPECTIVES OF EFL TEACHERS

Hüma Nayman

*Lecturer, Bahçeşehir University
English Preparatory School
humabal1996@gmail.com*

Bünyamin Bavlı

*Asst. Prof., Yıldız Technical University
Curriculum and Instruction
bunyaminbavli@gmail.com*

Keywords: EFL teaching; teaching productive skills; teaching speaking; teaching writing; online education

Teaching productive skills which are speaking and writing has been seen as it requires solid interaction and is complex. Therefore, this situation leaves a question mark on how to conduct EFL teaching process online as the COVID-19 global pandemic has broken out recently. In this sense, this study aims to reveal opinions, implementations and experiences of English as a Foreign Language (EFL) teachers on teaching productive skills during emergency remote teaching. Phenomenological inquiry, which is one of the qualitative designs, employed to conduct the study. Participants of the study consisted 11 English as Foreign Language teachers from secondary school, high school and university preparatory school level. Participants were chosen according to the convenience sampling which is one of the techniques of purposive sampling. Individual interviews took place in order to collect the data. The main data collection tool was semi- structured interview questions. Content analysis was administered in data analysis process. The results were examined under teachers' interpretations of teaching productive skills online, teachers' practices of teaching productive skills online and teachers' expectations of teaching productive skills online themes. First of all, teachers were from different grade teachers. However, they seemed to interpret teaching productive skills online similarly. Besides, their practices showed similarities as well. As a result of the study teacher mostly agreed on the fact that online education has its advantages such as easy materials access and online tools and some disadvantages such as lack of interaction, lack of scaffolding, assessment problems, internet access problems and learner related problems. Also, they stated that it was hard to engage learning during the process so they got help from games, authentic materials, videos, discussions and web 2.0 tools. They mostly suggested to change the assessment style, make participation compulsory and conduct activities that can engage learners in the learning-teaching process. Consequently, as the study and teachers suggested, certain recommendations were made such as compulsory student attendance, assessment via portfolios, product, performances rather than test in the end of the term and that teachers should be supported to conduct engaging activities such as webinars, discussion, drama performances or poster presentations.

İKTİSAT

“KÜRESEL ASGARI KURUMLAR VERGİSİ” PERSPEKTİFİNDE KÜRESEL VERGİ ADALETİNİN SAĞLANABİLİRLİĞİ

İbrahim Çelik

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Vergi Müfettişi, Uludağ Üniversitesi
702112014@ogr.uludag.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Çok uluslu şirketler, vergi adaleti, pazar ülke, OECD/G20

Teknolojik gelişmeler sayesinde uluslararası sermaye, hareket kabiliyetini artırarak çok uluslu işletmeler lehine vergi avantajı sağlarken, pazar ülkelerde vergi kaybına neden olmaktadır. Bazı ülkeler, uluslararası sermaye yatırımlarını çekebilmek amacıyla zararlı vergi rekabeti veya vergi cennetleri uygulamaları ile vergi kaybını telafi etmek istemektedir. Ancak bu durum gelişen ülkeler aleyhine, küresel vergi adaletini bozmaktadır. Bazı ülkeler ise, Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları ile iki ülke arasındaki vergi adaletini sağlamaya çalışmakta, Dijital Hizmet Vergisi uygulamaları ile özellikle küresel teknoloji (Microsoft, Facebook, Youtube, Amazon vd.) firmalarının vergilendirilmesini amaçlamaktadır. Küresel düzeyde bir vergi reform önerisi, 2013 yılında G20 ve OECD, “Matrahın Aşındırılması ve Karın Aktarılmasına İlişkin Eylem Planı (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting-BEPS)” ile başlamıştır. Bu anlaşmalar ve vergi uygulamaları sınırlı etki alanı içerisinde kalmakta, çok uluslu şirketlerce elde edilen karların vergi yükü düşük ülkelere (vergi cenneti ülkelere) kaydırılmasına neden olmaktadır.

Nihayetinde, küresel düzeyde vergi adaletinin sağlanması, elde edilen gelirin pazar ülkede vergilendirilmesi önerisi 8 Ekim 2021 tarihinde OECD/G20 üye ülkelerince kabul edilen “Küresel Asgari Kurumlar Vergisi” anlaşması ile 136 üye ülkenin tam mutabakatı ile onaylanmıştır. Anlaşmada iki sütunlu (Pillar-1 ve Pillar-2) bir yaklaşım benimsenmiştir. Pillar-1 ile, belirlenen düzeyin üzerinde gelir elde eden çok uluslu şirketlerin, pazar ülkeler tarafından vergilendirilmesine olanak sağlamaktadır. Pillar-2 ile küresel düzeyde asgari bir vergi oranının konularak uluslararası vergilendirmede şeffaflığı ve istikrarı sağlamaya çalışmaktadır.

Bu çalışma, üye ülkelerin tam mutabakatı ile onaylanan “Küresel Asgari Kurumlar Vergisi” anlaşmasının küresel vergi adaletine sağlayacağı katkıları ortaya koymayı amaçlamaktadır. İlgili anlaşma temel alınarak, yürürlükteki diğer anlaşmalara kıyasen zayıf ve üstün yanları içerik analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Çalışmada, bir taraftan zararlı vergi rekabeti veya vergi cennetleri uygulamalarının devre dışı bırakılabileceği, bir taraftan Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmalarına alternatif olarak etkin, hızlı ve ölçülebilir bir küresel vergi sisteminin inşa edilebileceği sonucuna varılmıştır.

DAVRANIŞSAL İKTİSAT EĞİTİMİNİN İKTİSADİ RASYONALİTE ÜZERİNE ETKİSİ

Gökberg Barış Tekin
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
İktisat
gokbergbaristekin@hotmail.com

Fazıl Kayıkçı
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İktisat
fkayikci@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Sınırlı rasyonellik, rasyonelite, bilişsel kısıtlar, iktisadi birey, davranışsal iktisat

İnsanlar tarih boyunca çeşitli yönlerden fiziksel kısıtların etkisinde kalmışlar ve bunun sonucunda bilim ve tekniği kullanarak günlük hayatı kolaylaştıracak ve fayda sağlayacak birtakım araç gereçler icat etmişlerdir. Yüksek yerlere çıkabilmek için merdiven gibi basit araç gereçlerden, ulaşım ve ticaret yapabilmek için gemilere, seri üretim yapabilmek için makinelerden, gökyüzünde seyahat edebilmek için tasarlanan uçaklara kadar birçok buluşun arkasında insanlara özgü bu fiziksel kısıtları ortadan kaldırma amacı yatmaktadır. İnsanlar fiziksel yönlerden kısıtlı olduğu kadar bilişsel olarak da çeşitli kısıtlar çerçevesinde hareket ederler. Bilişsel kısıtlar bireylerin karar sürecine etkilediği için toplumsal yaşama ve ekonomik süreçlere de etki etmektedirler. Bilişsel kısıtların günlük hayattaki olumsuz yansımalarını sınırlamak hem bireysel hem de toplumsal faydanın artırılması konusunda önem taşır. Bilişsel psikoloji alanında yapılan çalışmalarla, karar alma sürecinde etkili olan bilişsel kısıtların daha anlaşılır hale gelmesi, disipline hakim olan Neoklasik iktisadın rasyonel insan kabulünün sorgulanmasına yol açmış ve bunun sonucunda Davranışsal iktisat yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Davranışsal iktisat, sınırlı rasyonelite varsayımıyla iktisadi olayların açıklanmasında daha gerçekçi bir bakış açısı sunmaktadır.

Neoklasik iktisadi görüşe göre, rasyonel bireyler sadece kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmekte, çevresel koşullardan etkilenmemekte ve kararlarını bir hesap makinesi gibi duygularından bağımsız olarak sadece fayda ve maliyet düzleminde ele almaktadırlar. Oysa davranışsal iktisadi yaklaşıma göre, bireyler sistematik olarak hata yapmakta, kendi faydalarını iyi hesaplayamamakta, kısa vadeli getirileri uzun vadeli getirilere tercih etmekte, çevresel faktörlerden etkilenmekte ve modern hayatın getirdiği karmaşık ilişkiler ağıyla kolaylıkla baş edememektedirler. Homo economicus (rasyonel insan) kabul edilen iktisadi bireyin, standart iktisat teorisi varsayımının aksine gerçek hayatta çoğunlukla rasyonel olmayan kararlar verdiği, Davranışsal iktisat alanındaki çalışmalarla ortaya koyulmuştur.

Bu çalışmada, rasyonelite kavramının iktisadi literatüre giriş serüveni hakkında bilgiler verilecek ve iktisadi okulların rasyonelite yaklaşımına ilişkin tutumları ayrı ayrı değerlendirilecektir. Devamında Davranışsal iktisadın konusunu oluşturan bilişsel yanlılık türleri ve çeşitli bilişsel kısayollar ele alınacaktır. Son olarak, varsayımsal sorulardan hareketle oluşturulan bir anket çalışması ile Davranışsal iktisat eğitiminin iktisadi rasyonelite üzerindeki etkisi açıklanmaya çalışılacaktır.

EFFICIENCY AT EUROPEAN AND İSTANBUL SECURITIES EXCHANGE MARKETS: HISTORICAL EVIDENCE FROM THE OTTOMAN GENERAL DEBT BOND

Avni Önder Hanedar
Asst. Prof. Dr. Sakarya University
Econometrics
onderhanedar@sakarya.edu.tr

Elmas Yıldız Hanedar
Assoc. Prof. Dr., Sakarya University of Applied Sciences,
International Trade and Finance
elmasy@subu.edu.tr

Mehmet Gökhan Gökten
Asst. Prof. Dr., Okan University,
Economics and Finance
mehmet.goktan@okan.edu.tr

Keywords: Financial markets, structural break, insider trading, efficient markets.

As many countries were affected negatively by the global financial crisis in the recent period, the external and domestic debt burden of developing countries has accelerated with Covid-19 pandemic, resultantly governments are having difficulty in debt repayment. Although sovereign defaults are rarely observed events, they had devastating impacts on the economies throughout the history.

This paper tests the market efficiency prior to the declaration of the Ottoman sovereign default in October 1875 by analysing the General Debt bond prices traded at the İstanbul, London, and Paris Exchange Markets from 1875 to 1885. Anecdotal evidence from history indicates a panic environment due to rumors on the sovereign default of the Ottoman Empire before its official declaration. To check the validity of these anecdotal evidence this paper undertakes an empirical approach. Data for the empirical part of the paper are manually collected from newspapers *Times*, *Basiret*, *Ceride-i Havadis*, and *Vakit*. The novelty of this paper stems from the originality of the data, which have not been exploited by the previous researches. Moreover this paper contributes to the limited literature that provide historical evidence for the efficient market hypothesis.

The paper uses Lo-MacKinlay, Ljung-Box and Runs tests to examine the market efficiency. Then analyses jumps in prices of the bond, via Bai and Perron test. If the General Debt bond markets in İstanbul, London and Paris bourses were inefficient, abnormal profits would be possible. The results of this paper do not indicate abnormal returns which are the indirect evidence of insider trading during the default announcement, under a weak form of inefficient market.

EVOLUTION OF THE FIRM AND ITS GOVERNANCE: PROPOSING FOUNDATIONS FOR ECONOBIOLOGY

Yigit Aydogan
*PhD, Kırklareli University,
Economics
yigitaydogan@gmail.com*

Keywords: Firm evolution, governance, econobiology, business structure.

Accepting the economy as a complex system with plethora of emergent phenomena motivates the efforts to build up models as analogous to the ones in biology, since the field has much to offer through evolutionary theory. Firms are the key interacting agents in an economy creating a so-called ecosystem. While they affect the others as decision-makers, firms also adapt (not always voluntarily) to many circumstances through their lifetime. They are being transformed in many aspects yet the legal status of the firm is perhaps the most existential one. An eye-catching portion of firms change their legal identity among the following types: natural person, collective or commandite, limited and joint stock companies, ordered by their inherent charm to the owner. Studying such transformation serves two purposes: capturing the mood or character of the firms and understanding the underlying economic forces leading to the observed behavior. The latter requires utilization of the micro data related to the transformed firms which is not ready to study at the moment. The mood, however, is easier to lay out by looking at the trade registry. First, the company types can be divided as capital (limited and joint stock) and non-capital firms (others). Then, certain transformations can be labeled as reflecting the failure (joint stock to non-capital), thanatophobia (capital to non-capital), retraction (joint stock to limited), prospect (non-capital to capital) and ambition (non-capital to joint stock) of the firm governance. The combination of the two proposed studies' findings would depict the economy from an unusual perspective.

FESHANE-İ AMİRE'DE TEKNOLOJİ TRANSFERİ: MAKİNELEŞME VE YABANCI UZMANLAR

Bekir Emre Aşkın
Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi,
İktisat
bekiremre.askin@atauni.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Sanayileşme, uluslararası rekabet, teknoloji transferi, Feshane-i Amire

Bazı toplumlar tarihin farklı dönemlerinde diğerlerine kıyasen teknolojik üstünlük elde ederek askeri, iktisadi ve kültürel hegemonya kurabilmiştir. Sanayi Devrimi olarak bilinen aşamada ortaya çıkan ve zamanla geleneksel üretim tekniklerini yerinden eden teknolojik gelişmeler sayesinde İngiltere ve bazı Avrupa ülkeleri böyle bir teknolojik üstünlük elde edebilmiştir. Çeşitli endüstriyel casusluk vakalarına da yol açan teknolojik bilgiye sahip olma arzusu, teknoloji transferleri aracılığıyla aktörler arasında daha kolay şekilde karşılanabilmiştir. Sinaî olarak en gelişmiş ülkelerin dahi başvurduğu teknoloji transferi, Osmanlı sanayisinin de zamanla hissettiği bir ihtiyaç halini almıştır. 18. yüzyıldaki girişimlere benzeyen fakat daha kapsamlı ve yoğun sanayileşme girişimleri 19. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkmıştır. Önceki yüzyıllardan farklı olarak, daha kompleks makinelerin ve daha da önemlisi buhar gücünün kullanıldığı bu dönemde, kurulan fabrikaların ayakta kalabilmesi ve geliştirilebilmesi için teknoloji transferi kaçınılmaz bir ihtiyaç olmuştur. Bu fabrikalar arasında, 1833'te Akdeniz'deki uluslararası rekabet ortamının içine doğan Feshane-i Amire, haiz olduğu kıymet ve ehemmiyeti nedeniyle sürekli korunması ve yenilenmesi gereken en önemli fabrikalardan biri haline gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, fabrikanın geliştirilmesi için teknoloji transferi yoluyla Feshane-i Amire'de gerçekleştirilen yeniliklerin ve bu yeniliklerin uygulanma sürecinin, Osmanlı Arşivi'nin Hazine-i Hassa tasnifinde bulunan defterler ışığında incelenmesidir. Uluslararası rekabet kapsamında Tunusluların üzerinde ciddi derecede uzmanlaşarak kaliteli bir seviyeye ulaştırdıkları, Fransızların ise uyguladıkları fabrika sistemiyle maliyetleri azaltarak seri hale getirdikleri fes üretimi, Feshane-i Amire'nin yalnızca kaliteli ve ucuz üretim yapabilme becerisiyle ayakta kalabileceği bir ortam yaratmıştır. Fabrikanın rekabet içinde olduğu ithal feslere karşı kalite ve fiyat bakımından üstünlük sağlayabilmesi için teknolojik olarak devamlı geliştirilmesi gerekmiştir. 1841 yılına kadar geleneksel üretim teknikleriyle üretimin sürdürüldüğü fabrikada, bu yıldan itibaren teknoloji transferi süreci başlamış ve ilk olarak Fransa'dan çarh (makine) ithal edilmiştir. 1843 yılında ise İngiltere'den ithal edilen buhar makinesi sayesinde makinelerde enerji kaynağı olarak buhar gücü kullanılmaya başlanmıştır. Üretim sürecindeki tüm aşamalarda mekanizasyon hızlı ve kararlı bir şekilde devam ederek nihayetinde kadın işçilerin ördüğü feslerin dahi Saksonya'dan ithal edilen örme makineleriyle örülmesi aşamasına ulaşılmıştır. Fes üretimindeki teknoloji transferi sadece bazı alanlarla sınırlı kalmayıp üretim sürecinin tamamına nüfuz edebilmiştir. Yalnızca makinelerin ithal edilmesi eksik bir teknoloji transferi olacağından, know-how sağlayabilmek amacıyla, özellikle Fransız ve İngiliz yabancı uzmanlar yüksek ücretler karşılığında Feshane-i Amire'de istihdam edilmiştir.

MEASURING THE IMPACT OF INCREASE IN INTREREST RATES ON EXCHANGE RATES IN TURKEY: CAUSAL IMPACT MODELS

Murat Öztürkmen

Dr., Halic University, Part-Time Senior Data Scientist, GTech

Psychology

murat.ozturkmen42@gmail.com

Keywords: Causal impact, econometrics, uplift modeling

In the last year, the Central Bank of the Republic of Turkey (CBRT) has started to take decisions regarding interest rate cuts, unlike previous years. Considering the literature, world markets, and Taylor's rule, which is an important guide in determining interest rates in monetary policy, the policy rate is much lower than it should be. As a result, high inflation and high exchange rate (low domestic currency value) occur. The most preferred methods for examining the relationship between interest rates and exchange rates are based on the time series analysis approach. In this study, unlike the literature, the decrease in interest rates is modeled as a treatment effect against an exchange rate increase. In the study, for the period 2003-02:2021-11, exchange rate increase, policy rate decrease, unemployment, consumer price index and current account deficit variables as well as time-based month and quarter variables are modeled with the causal effect approach. Within the scope of the causal effect approach, the propensity score matching and uplift modeling methods formed the starting point of the study. In observational studies, random individuals selected for the treatment and control groups are beyond the control of the researcher. In such studies, differences may occur between units. This will cause the obtained estimates to be biased. The propensity score approach is a method used to reduce the bias in the estimation of treatment effects in an observational dataset. As a result, we obtain the mean estimate is ~ 0.39 , where it is equivalent to saying that the probability of increase of dollar/TL rate is increased by $\sim 39\%$ when the CBRT has a lower interest rate.

OSMANLI DEVLETİ'NDE TÜFEK ÜRETİMİNDE MODERNLEŞME: DOLMABAHÇE TÜFEKHANESİNİN KURULUŞU

Gülhan Çalış Yazgu
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
gulhancalis@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Dolmabahçe Tüfekhanesi, tüfek, harp sanayi, modernleşme, savunma

Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren tüm ikmal malzemelerini kendi kendine üretmeyi ilke edinmiş bir devlet olarak harp sanayisinde de bu anlayışı sürdürme gayretinde olmuştur. Devlet topraklarının genişlemesi ile birlikte bir yandan yeni bölgelerdeki harp sanayi devralınmış bir yandan da devletin bu geniş toprakları idare etmesi için gerekli silah ve teçhizat için ihtiyaç baş göstermiştir. Artan ihtiyaçlar doğrultusunda devlet harp sanayinde ithal etme yoluna gitmekten de çekinmemiştir. Bunun yanı sıra her ne kadar çeşitli dönemlerde yasaklanmış olsa da devletin birçok bölgesinde el imalathanelerinde de harp sanayi üretimi yapılmaktaydı. Ayrıca devlet kendi teşebbüsü ile de harp sanayinin merkezini teşkil eden Tophane-i Amire'yi de kurmuştu. Tüm bu çabalar devletin topraklarının genişletmesi ve mevcut topraklarını koruyabilmesi için gerekli harp sanayi araç ve gereçlerinin üretilmesi açısından önem taşımaktaydı.

Sanayi Devrimi ile birlikte el imalathanelerinden fabrikaya geçiş tüm dünyada olduğu gibi Osmanlı Devleti açısından yeni ve modern bir üretim şeklini doğurmuştu. Aynı zamanda değişen üretim şekli teknolojide de baş döndürücü yenilikleri beraberinde getirmiştir. Artık süvari savaşları ve top gibi ağır silahlar yerini piyade savaşlarına ve dolayısıyla da el silahları olarak bilinen ve ilk aşamada tüfek olarak vücut bulan ateşli silahlara bırakmıştı. Değişen teknoloji ile birlikte bu süreçte Osmanlı Devleti'nin mevcut ve çağının teknolojisinden uzak bir harp sanayi ile kendi kendine yeter bir harp sanayiye sürdürebilmesi mümkün görünmemekteydi. Mevcut teknolojileri ithal ederek harp sanayindeki eksikliklerini gidermek ise devlet açısından maliyeti yüksek olmakla birlikte kalıcı bir çözüm değildi. Bu hususlar göz önüne alındığında yerli ve modern bir harp sanayi kurma ihtiyacı devletin bekası için önem teşkil etmekteydi. Bu ihtiyaç ise dönemin yenilikçi padişahı olan II. Mahmut döneminde Dolmabahçe Tüfekhanesi olarak fikri karşılığını bulmuştur.

Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nin ilk modern silah fabrikası tecrübesi olan Dolmabahçe Tüfekhanesinin kuruluş sürecini ele alması bakımından önemlidir. Bu çalışma kapsamında Osmanlı'nın yeni ve modern bir silah fabrikası kurabilmesi için gerekli sermayeyi nasıl temin ettiği sorusu üzerinde durulmuş ve Osmanlı'nın savunma sanayi için sermaye temin kaynakları incelenmiştir. Araştırmada verilere ulaşılması için kullanılmış olan temel teknik arşiv taramasıdır. Bu yöntem ile birlikte birincil kaynaklara ulaşılarak çalışma oluşturulmuştur. Çalışmada sermaye temini sonrası inşasına başlanan tüfekhanenin inşa sürecinde karşılaşılan zorlukların sebepleri de ayrıca irdelenmiştir.

THE IMPACT OF LABOR MARKET DUALIZATION ON VOTING PREFERENCES: THE CASE OF TURKEY

Gizem Kökçü

*Master's Student, Yildiz Technical University,
Economics
s2918013@std.yildiz.edu.tr*

Tolga Aksoy

*Assoc. Prof., Yildiz Technical University,
Economics
toaksoy@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Insider-outsider, labor market dualization, electoral choice

Labour market dualization points to division in working-class interests. As the insider-outsider theory of unemployment states, this dualization appeared just after the increase in labour market protections in the 70s. Those improvements assured employed labours about their jobs at the expense of excluding the unemployed people from the labour market. Therefore, theory expects that while labour market insiders try to keep their privilege, outsiders want to improve their positions in the labour market. Thus, these two groups have different labour market policy preferences. After the 80s, with the flexibilization of the labour market, this issue becomes essential. Because due to their working contracts number of outsiders increased. However, insider contracts did not change. In these circumstances, we can expect to see the political consequences of these different interests in elections.

Since the beginning of the 2000s, Turkey has been experiencing huge labour market transitions a well. Nevertheless, related literature mostly includes European countries. With the help of wave 7 of the World Values Survey, this paper aims to provide political party decisions of different labourers through their labour market statuses. Since the political behaviour of Turkish voters is a widely discussed topic, we added different socio-economic control variables such as gender, age, income, religion, trade union membership to our OLS regression model. Also, the survey data only covers 2018. Therefore, our analysis is solely about the 2018 presidential election of Turkey.

This paper suggests labour market status affects voting behaviour in Turkey. However, the impact is not similar to developed countries. We also illustrated whether labour market exclusion leads to political alienation or not.

VERGİLEMEDE ARTAN ORANLILIĞIN ÖLÇÜLMESİ: DOLAYLI-DOLAYSIZ VERGİLEMEDE TÜRKİYE ANALİZİ

Ebru Canıkalp
Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi
Maliye
ecanikalp@cu.edu.tr

İlter Ünlükaplan
Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi
Maliye
ikaplan@cu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Artan oranlılık, Kakinaka-Pereira artan oranlılık endeksi, dolaylı-dolaysız vergi

Kamu ekonomisinin temel çatışması etkinlik ve adalet ilkesi üzerine kuruludur. Bu çalışmada, vergilemede adalet ilkesinin ve yatay eşitliğin bir göstergesi olarak artan oranlılık incelenmektedir. Çalışmada, 1923-2017 dönemi arasında, Türkiye ekonomisi için dolaylı ve dolaysız vergilerde artan oranlılığın hesaplanması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, Kakinaka ve Pereira (2006)'nın artan oranlılık endeksi izlenmektedir. Kakinaka ve Pereira (2006) endeksi, Lorenz eğrisi ve Gini katsayılarını kullanan geleneksel yöntemlerden farklı bir yöntem olarak literatürde dikkat çekmektedir. Bu yöntemde, mikro datalar yerine makro datalar ile çalışılmakta olup, vergi gelirinin milli gelir karşısındaki göreceli oynaklığına dayalı bir endekse odaklanılmaktadır. Çalışma kapsamında bu yöntemin tercih edilmesinin temel sebebi, Türkiye için uzun dönemde mikro verilere ulaşmanın mümkün olmamasıdır. Bununla birlikte, çalışma döneminin uzunluğu dikkate alındığında, makro veriler ile yapılan bu ölçümleme dönemler arası karşılaştırma yapmaya imkan sunmaktadır. Yapılan hesaplamalar sonucunda, Türk Vergi Sisteminde dolaylı vergiler (1.46) ve dolaysız vergiler (1.66) için artan oranlılık endeksleri 1'den yüksek olarak hesaplanmıştır. Hesaplama sonucu elde edilen bu endeksler, Türk Vergi Sisteminde dolaylı ve dolaysız vergi gelirlerinin oransal varyansının, milli gelirden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgu vergilemede artan oranlılığın bir göstergesi olup, buna karşılık artan oranlılık endeksinin çok yüksek olmadığı ifade edilmelidir. Dolaylı vergilerin dolaysız vergilere kıyasla daha düşük bir endeks değerine sahip olduğu, buna bağlı olarak dolaylı vergilerde görece artan oranlılık düzeyinin düşüklüğü dikkat çekmektedir. Bu bulgulara ek olarak, çalışma kapsamında, Türkiye ekonomisinde yaşanan yapısal değişimler, izlenen vergi politikaları ve reformlar dikkate alınarak çeşitli dönem aralıkları için dolaylı ve dolaysız vergilerde artan oranlılık düzeyinin hesaplanması ve karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ

‘ACI VATAN’DAN LİYAKAT NİŞANINA: 60. YILINDA ALMANYA’YA GÖÇÜN BİLANÇOSU

Fuat Güllüpinar
Prof. Dr. Anadolu Üniversitesi
Sosyoloji
fgullupinar@anadolu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Uyum, üçüncü kuşak, kurumsal ayrımcılık, sosyal devlet, Almanya

Bu çalışmada, 60. yılında Almanya’ya göçün eğitim ve istihdam alanında ortaya çıkardığı bilanço güncel istatistikler ve değerlendirmeler eşliğinde analiz edilecektir. Bu yönüyle, göçün Almanya ve Türkiye açısından sonuçları ekonomik, kültürel ve sosyal bakımlardan çok yönlü olarak analiz edilecektir. Bu kapsamda, devlet kurumlarının istatistiklerine ve izleme raporlarının analizlerine dayalı olarak, Almanya’nın günümüzde uyguladığı eğitim modelinin ve istihdam stratejilerinin göçmenler açısından sonuçları ayrıntılı olarak değerlendirilecektir. Bu stratejilerin göç politikalarıyla ilişkisini de analiz edecek olan bu çalışma, göçmenlerin etnikleşmesi veya gençlerin protest(tepkisel) bir kimlik oluşum sürecine girmeleri ile kozmopolitan ve yaratıcı kimlik inşa süreçlerinin eş zamanlı olarak gerçekleşme potansiyeline odaklanmaktadır. Kabul düzeyi yüksek olan toplumlarda göçmenlerin potansiyellerinin ve kozmopolitan kimlik unsurlarının zenginleşebilmenin mümkün olabildiğini öne süren bu çalışma Almanya’da hem protest kimlik koşullarının hem de kozmopolitan kimlik inşasının birlikte gerçekleştiğine ilişkin çok sayıda örnek olduğuna işaret etmektedir. Türkiye’den göç ederek Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde 60 yıllık bir deneyim biriktirmiş olan göçmenler gerek kimlik açısından gerekse yaşam deneyimleri açısından oldukça heterojen özellikler gösteriyor. Sosyo-ekonomik, dinsel, etnik ve siyasi açılardan çok farklı alt gruplar yaşıyor artık Avrupa’da. Özellikle Almanya’da göçmenlerin eğitim ve istihdam alanında yaşadıkları bazı kronik sorunlar her ne kadar yavaş değişiyor olsa da, 60 yılın sonunda başarı hikayelerinin spor, sanat, siyaset, bilim, eğitim alanında katlanarak devam ettiğini gözlemliyoruz. Topluma uyumun sembolik göstergeleri olarak da okunabilecek bu gelişmede Almanya’nın sosyal devlet uygulamalarının göçmenleri de kapsayarak onları özellikle eğitim, sağlık ve konut alanında belli bir takım yaşam standartına ve güvencelere kavuşturmuş olmasının payı çok önemlidir.

ARILAR VE ARICILAR: BİR ÇOKLU TÜRLER ETNOGRAFİSİ

Bariş İşçi Pembeci
Dr. Öğr. Üyesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
bpembeci@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Antropoloji, çoklu türler etnografisi, insan-hayvan ilişkileri, arıcılık

Antropolojinin Franz Boas ile başlayan insan-kültür ilişkisine olan ilgisi 21. Yüzyıl ile birlikte yeni bir boyut kazanmıştır. Eben Kirksey’in ve Stefan Helmreich’in 2010 yılında çoklu türler etnografisi adı altında önerdiği geniş yankı uyandıran yaklaşımda insanı merkeze koyan ve insan olmayan türlerin sadece sosyal, ekonomik ve sembolik işlevlerine odaklanan anlayış eleştirilmektedir. Çoklu türler etnografisi insan dışı canlıların da her türlü eylemliliğe sahip olduğunu ve bu eylemliliği ile yaşadığımız dünyayı insanla beraber yapılandırıldığını iddia eder. Bu yeni etnografi sayesinde antropolojik çalışmalarda marjinal pozisyonda kalmış olan canlılar mantar ve mikroskobik türleri dahi içine alacak şekilde etnografik çalışmaların merkezine yerleşmiştir. Çoklu türlerin etnografik özne haline gelmesiyle sosyal ve doğa bilimleri arasındaki sınırlar keskinliğini kaybetmeye başlamıştır.

Muğla şehrindeki bal arıcılığını inceleyen daha geniş kapsamlı bir projenin bölümü olan bu çalışma arıcıları merkeze almayan ve arıları inceleme nesnesine indirgemeyen bir çoklu türler etnografisi girişimidir. Çalışmada arıcılar ve arıları arasındaki ilişki biçimleri, arıların arıcılar için ne gibi sembolik ve maddi anlamları olduğu ve arıcıların arıların “işgücünü” nasıl kavramsallaştırdığı soruları ele alınmaktadır. Bu doğrultuda yürütülen alan çalışmasında arıcılarla tema-odaklı yüz yüze görüşmeler yapılmış, arıcılıkla ilgili etkinlikler takip edilmiş, arıcılara diğer arıcılarla bir araya geldikleri kahve gibi sohbet ortamlarında ve arılarıyla birebir ilişki içinde oldukları kovanları başında eşlik edilmiştir. İnsan-arıcıyı merkeze koyan antropolojinin klasik veri toplama yöntemleri arıları da kapsayacak şekilde izlenmeye çalışılmıştır. Arıların ihtiyaçlarını, isteklerini ve hatta direniş biçimlerini anlama amaçlı entomolojik ve arıların kültürde temsil edilme biçimlerini inceleyen tarihsel ve antropolojik okumalar yapılmıştır. Bunların yanı sıra arıların kovanlardaki yıllık döngüsü, davranışlarının değişen doğa şartları ve insanların beklentileri ile nasıl şekillendiği iki yıl boyunca devam ettirilen dört kovan kolonisi üzerinde birebir gözlenmiştir. Hala devam etmekte olan bu çalışmaların ilk sonuçları göstermektedir ki, arıcı-arı arasındaki ilişki siyasi, ekonomik, çevresel ve kültürel olguların şekillendirmesi altında müşterek etkileşimler ile oluşan bir ilişkidir. Ne arıcı ne de arı statik ve sabit varlıklardır ve her iki canlı birbirlerini iç içe geçmiş çatışma ve uyum içeren etkileşimler aracılığıyla şekillendirmektedirler.

ARİSTOTELES’TE KADININ DOĞASI VE KONUMU

Şadiye Dilan Doğan
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri, Felsefe
dilankelekcier@gmail.com

Ali Çaksu
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri
alicaksu@yahoo.com

Anahtar Kelimeler: Aristoteles, kadının doğası, antikçağ, cinsiyet, eril, dişil

Sanayi devriminden sonra temelleri atılan modern toplum ve modern insan anlayışları ile birlikte insan hakları daha görünür hale gelmiştir. Ancak 20. yy.a kadar insan hakları sadece erkekleri kapsayan haklar olarak kalmıştır, zira kadınlar ve köleler toplumsal anlamda erkekler kadar söz sahibi değildi. Sanayileşmenin ilerlemesiyle ağırlaşan çalışma koşulları ve ekonomik sömürü özellikle Avrupa’da kadın ve kölelerin haklarını arayan pratiklere yönelmesini sağladı. Bu hak arayışı sayesinde kölelik ortadan kalkmaya, kadınlar da toplum içerisinde daha görünür hale gelmeye başladı. Ne var ki dünyanın birçok yerinde hâlâ kadınlar sistematik olarak yok sayılma, istismara uğrama, sünnet edilme, recm edilme, sorgusuz sualsiz öldürülme, boşanma veya evlenmede söz sahibi olmama gibi eski çağlardan kalma olumsuz pratiklerle karşılaşmaktadırlar. Hatta modern olarak adlandırılan toplumlarda bile kadınlar ya yasal haklara sahip değiller ya da bu hakları kullanamamaktadırlar. İlerlemeci tarih ve toplum anlayışı ile bakıldığında teknolojinin ve insan haklarının bu denli geliştiği 21. yy.da bile hala kadının toplum dışına itilerek sömürülmesiyle karşılaşmak bize tarihte bazı çalışmaların eksik kaldığını göstermektedir. Modern tarih anlayışı ile incelendiğinde ise kadının bu konumunun tarihsel kökenlerinin Yunan mitolojilerine kadar dayandığı görülmektedir. Mitolojilerde yer alan Helen, Pandora, Medusa gibi olumsuz kadın betimlemelerinden beslenen Antik Yunan toplumu içerisinde ise kadın yok sayılan bir konumdadır. Orta çağ, modern dönem ve günümüzde kadının konumu incelendiğinde birçok konuda hâlâ Antik Çağ’dan kalma pratiklerle karşılaşmaktayız. Antik Çağ’dan günümüze toplum içerisindeki rolleri göz önüne alındığında kadın, erkekle kıyaslandığında çoğunlukla değersiz insan veya tamamlanmamış erkek olarak görülmüştür. Kongrede sunacağımız bildiri kadının toplumdan dışlanmasının kökenini bir Antik Çağ düşünürü olan Aristoteles’in felsefesi bağlamında araştırdığımız bir çalışmadır. Aristoteles’in onlarca farklı alan ile ilgili görüşlerini içeren Politika, Nikomakhos’a Etik ve Hayvanların Hareketleri Üzerine isimli eserleri çerçevesinde onun felsefesinde kadının doğası ve konumu araştırılacaktır. Aristoteles Politika ve Nikomakhos’a Etik isimli eserlerinde çoğunlukla, kadın ve erkeğin yöneten ve yönetilen bağlamındaki ilişkisi, aile yaşantısı, erdemler ve toplumsal alandaki görevleri ile ilgili yazarken, Hayvanların Hareketleri Üzerine isimli eserinde ise üreme ve kadın ile erkek arasındaki biyolojik farklılıklar üzerinde durmuştur.

DESCARTES EKSENİNDE ANALİTİK GEOMETRİ VE OSMANLI DEVLETİ'NDEKİ YANSIMALARI

Mustafa Deniz Türkoğlu
Dr. Öğr. Üyesi., Haliç Üniversitesi,
Matematik
mustafaturkoglu@halic.edu.tr; mdturkoglu@itu.edu.tr

Hasan Karataş
Doç. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü
hasankaratas@itu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: René Descartes, analitik geometri, Osmanlı Devleti'nde matematik, bilim devrimi

Çağlar boyunca insanoğlunun düşünce yapısındaki değişimi; mikro ve makro kozmosu sorgulamasını ve bunların sistematik bir biçimde dışavurumunu, entelektüel eylem açısından matematikte görürüz. Bilim Devrimiyle beraber yapılan bilimsel çalışmalar, akademiler ve bu akademiler çevresinde ivme kazanarak devam etmiştir. Bu döneme damga vuran doğa felsefecilerinden olan René Descartes (1596-1650), antikiteden beri süre gelen klasik geometriyi farklı bir açıdan yorumlayarak; matematik alanına kavramsal bir yenilik getirmiştir. Öncelikle, kübik ve kuadratik denklemleri cebirsel sembollerle ifade etmiş ve bunların çözümleri üzerine çalışmıştır. Bilinen ve bilinmeyen ifadelerle atfettiği harflerle sembolik matematiğin temellerini atmıştır. Denklemlerin çözümlerini, Pierre de Fermat'nın (1607-1665) çözümlerine benzer olmayacak şekilde; koni kesitleri üzerine eseriyle tanıdığımız Apollonius'un (MÖ 262/240-?) klasik dönem geometrik problemi olan “dört doğru problemi”’ne benzeştirerek sunmuştur. Bu noktada Descartes, herhangi bir geometri problemini, cebirsel ifadeye indirgeyerek çözümünün var olacağını sunmuştur. Hesaplarında elementer aritmetik işlemlerini, doğru parçaları üzerine uygulamıştır. Dönemin aksine Latince yerine, Fransızca yazmış olduğu üç kısımlık geometri kitabının giriş kısmında kuadratiklerin çözümlerini belirlemiştir. Birinci bölümün sonunda ise yeni oluşturduğu geometriye dair fikirlerini sunmuş, böylece ortaya kurucusu olduğu Analitik Geometri çıkmıştır.

Fransız doğa felsefecilerinin çağdaşlarını Osmanlı Devleti'nde incelediğimizde ise matematik alanında ilgilendikleri konuların ağırlıklı olarak İslam geleneğine bağlı kalınarak cebirsel işlemler, astronomi, trigonometri hakkında olduğu gözlemlenir. Fransız ekolüyle yakından ilişkisi olan Osmanlı Devleti'nde, kavramsal anlamda analitik geometriye en yakın izlere İshak Efendi'nin (1774-1834) yazmış olduğu “Mecmûa-i Ulûm-ı Riyâziye” ‘de rastlarız. Daha modern anlamda ise Ahmed Zihni'nin (?-1919), 1982 tarihli “Hendese-i Halliye” adlı eserinde karşılaşılmaktadır. Bu bağlamda, ilgili çalışmamızın içeriğini Analitik Geometri'nin kökenleri, ortaya çıkışı, çıkış döneminde var olan matematik problemleri nelerdi soruları oluşturmaktadır. Üzerine tartıştığımız bir diğer nokta ise çağdaşı olan Osmanlı Devleti'ndeki matematik problemleri neler üzerineydi ve Analitik Geometri'nin yansımaları hangi eserlerde ve dönemde yer alır düşüncesidir.

ELECTRONIC BUREAUCRACY AND CENTRALIZATION– TESTING WEBERIAN HYPOTHESES

Hasret Can Özen

Arş. Gör., Doğu Üniversitesi

Sosyoloji

hasretcan.ozen@gmail.com

Onur Güneş Ayas

Doç., Yıldız Teknik Üniversitesi

Sosyoloji

gunesayas@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Egovernment, centralization, decentralization, bureaucracy, Cluster Analysis

Max Weber, with his *rationalization* theme underlying his works, is still very much current in the contemporary social thinking. Considering that we live today in a world where digitization is the primary rule of organizations, communications and daily activity, his rationalization thesis requires much attention than ever. Considering the rationalization theme, Weber proposed the concept ‘bureaucracy’ to define the most developed form of social organization. Bureaucracies, according to Weber, have the tendency to centralize, but only to decentralize again. The purpose of this study is to analyze the relationship between centralization and bureaucracy as the way Weber put it, in the context of the technology’s impact on society. To this end, the study aims to answer the question whether the adoption and the spread of egovernment services lead to centralization or decentralization in a society, or as narrowly put, in bureaucracy. Egovernment services are the digitized forms of existing traditional bureaucratic services. They are transforming traditional state bureaucracies, with a stunning pace and limitless extent of digitization trend. But how do they affect the way bureaucracy works in a country? Once they are vastly used, what sorts of socio-political results might be achieved? To answer these questions, 4 main indexes from 3 NGOs’ database were selected as measurements. These are Autocracy index from Julius Maximilians Universität Würzburg to measure centralization, Online Service index from UN’s Division for Public Institutions and Digital Government to measure e-governance and Stateness index to measure bureaucratization and Rule of Law index from BTI-Bertelsmann Foundation to measure the extent of the respective bureaucracy’s legal-rational form. To test Weberian hypotheses based on his rationalization theory; a total of 38 countries were used as unit of analysis. Oneway Anova, Cluster Analysis and Pearson correlation were used for hypothesis testing. The results of the study showed that the most pertinent factor determining the de/centralization is not the efficiency of the bureaucratic structure via digitization but the legal-rational character of the respective order.

FARKLI PERSPEKTİFLERDEN BOŞANMA SÜRECİNDE EV OLGUSU**İlkim Ergün***Arş. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Mimarlık
ilkim@yildiz.edu.tr***Anahtar Kelimeler:** Ev, boşanma, evin anlamı, boşanma sonrası ebeveynlik, bölünmüş aile

1980’li yıllar hem ekonomik hem de teknolojik anlamda tüm dünyada bir kırılma noktası olarak kabul edilmektedir. Bu durum aile içindeki güç dengelerinin değişmesine ve bölünmüş aile yapılarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla 1980’li yıllar itibarıyla öncelikle Amerika ve Avrupa’da ardından pek çok gelişmekte olan ülkede boşanma, aileler arasında yaygınlık kazanan bir kriz haline gelmiştir. Ataerkil toplumlarda boşanma süreci en çok kadın ve dolayısıyla çocukları olumsuz yönde etkilerken günümüzde yapılan bazı araştırmalar erkeklerin de farklı açılardan zorluklar yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın amacı boşanma sürecinde ev olgusunu aile içindeki farklı roller için farklı perspektiflerden değerlendirmektir.

Ev, tanımlı bir fizik alan olmasının yanı sıra belirli ilişkilerin yaşandığı ve bilindik eşyaların bulunduğu öznel bir yerdir. Ev, aile rutin ve ritüelleri sırasında günlük yaşantının arka planı olarak kabul görmektedir. Bu çalışmanın amacı fiziksel barınak olmasının yanı sıra kişinin iyi olma halinde önemli yeri olan “ev” kavramının bölünmüş aile yapısında çocuk, anne ve baba gibi farklı aktörlerin perspektifinden ele almaktır. Çalışmanın amacı doğrultusunda mevcut literatür taranmış ve boşanma eylemi, bu çalışmanın da temel argümanı olan “ev” olgusu ekseninde irdelenerek farklı perspektifler bağlamında yaklaşımlar ortaya konulmuştur. Araştırmanın kapsamı çocuklu bölünmüş ailede çocuk, anne ve baba perspektifleriyle sınırlandırılmıştır.

Sonuç olarak ailenin farklı bireyleri için bazen ortak bazen farklı anlamlar taşıyan ev olgusu, boşanma sürecinde de farklı aktörler için farklı bağlamlarda ele alınmaktadır. Ev çocuk açısından hane halkının ve nesnelerin süreğenliğine duyulan güvenin, benlik ve aidiyet duygularının, psikolojik açıdan iyi olma halinin sağlanabilmesi sürecinde ihtiyaç duyulan önemli bir olgudur. Anne perspektifinde ev olgusu, çocuklarınkine benzer şekilde, sevgi, rahatlık ve bir arada olmayla ilişkilendirilmektedir. Babaların perspektifinden ev olgusu barındırdığı ilişkiler, aidiyet, güvenlik ve rahatlık unsurlarıyla tanımlanmaktadır. Boşanma süreci her ne kadar aile yapısında ve dolayısıyla ev ortamında hem fiziksel hem de ilişkisel değişiklikleri beraberinde getiriyor olsa da yeni yapılacak düzenlemeler ile ailenin tüm fertlerinin bu süreci olabildiğince az travma ile atlatabilmeleri sağlanabilmektedir.

GÜNDELİK HAYATTA KÜLTÜRÜN GÖRÜNÜMLERİ: YEMEK

Ezgi Karmaz

Arş. Gör. Dr., Kırıkkale Üniversitesi,
Sosyoloji
ekarmaz@yahoo.com

Anahtar Kelimeler: Gündelik hayat, kültür, yemek

Toplumsala ilişkin eylemlerin ve bilginin yeniden üretildiği gündelik hayat, toplumsal hayatta gerçekleştirilen faaliyetlerin ardındaki derin anlamlara ulaşılmasını olanaklı kılmaktadır. Gündelik pratiklere içkin bir şekilde bulunan kültürel anlamlar, öznel aracılığıyla toplumsal hayatta varlığını sürdürmektedir. Buna bağlı olarak, toplumsal olan ile özne arasındaki etkileşim, kültürün ne şekilde gündelik hayata sirayet edeceğine yön vermektedir. Gündelik hayatın önemli bir kısmını oluşturan yemek ve yeme pratiği, toplumun kültürel bilgisine ulaşılmasına aracılık etmektedir. Yemek, toplumsal değişim ve dönüşümlerle öznelerin yaşamlarındaki konumunu yenilemekte ve aynı zamanda sembolik olarak farklı anlamlara bürünebilmektedir. Kimi zaman toplumsal bir sınıf ile anılan bir yiyecek zaman içinde farklı özelliklere sahip bir grubun sembolü haline dönüşebilmektedir. Gündelik hayatın önemli bir parçasını oluşturan yemeğin hem sembolik anlam hem de kültürel bilgi barındırması aynı zamanda toplum ile öznenin etkileşim biçimlerinin bir sonucu olarak kendini göstermektedir. Yemeğin sembolik anlama sahip olması beraberinde yemek ile ilgili davranışların, alışkanlıkların ve uygulamaların göz önünde bulundurulmasını getirmektedir. Kültürel bir sembol olarak yemek hem öznelerin anlamlandırmalarından hem de toplumsal ve kültürel anlamlardan bağımsız değildir. Bu nedenle yemeğin tüketilme biçimleri ve alışkanlıklarından yeme eyleminin ya da bir yiyeceğin sembolik anlam kazanmasına varan süreçte var olan değişimler önem kazanmaktadır. Bu aynı zamanda kültürün gündelik hayatta var olma hallerinden biri haline gelmektedir. Bu nedenle, yemeğin kültürel bir form olarak gündelik hayat içinde nasıl bir yer edindiği, sahip olduğu sembolik anlamların neler olduğu ve öznelerin toplumsal hayat ile etkileşim süreçlerinde bunların nasıl konumlandığı bu çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Ayrıca, yemeğe ilişkin sahip olunan bilgi birikimlerinin ya da uygulama biçimlerinin öznelerin toplumsal konumlanmalarına etkisi çalışma dahilinde ele alınacaktır.

JUNG'CU ARKETİPSEL SEMBOLİZM BAĞLAMINDA SCHOPENHAUER'UN KADIN FENOMENİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Nurgül Ergül

Öğr. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi

YMYO, Pazarlama ve Reklamcılık, Halkla İlişkiler Tanıtım
nurgulergul@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Arthur Schopenhauer, arketip, kadın, Jung

Arketip Eski Yunanca $\alpha\rho\chi\acute{\epsilon}\tau\upsilon\pi\omicron\nu$ (arkaik-tip) en eskiye ait, ilkel; "ilk, en eski (sıfat)" sözcüğünden +ikos sonekiyle türetilmiştir. TDK Sözlükte anlamı (kök, örnek) olarak ifade edilmektedir. Terim psikoloji biliminde ilk kez C. G. Jung tarafından kullanılmıştır. Jung' a göre arketipler, kalıtsal eğilimler doğrultusunda kişilerin hayatlarına etki eden kolektif bilinçaltı öğeleridir. Jung bilindisini kişisel ve kolektif olarak ikiye ayırmıştır. Kişisel bilinçdışı: Bireye huzursuzluk veren, bastırılmış kişisel deneyimlerdir. Kolektif bilinçdışı ise: kalıtsal olarak aktarılmış olan, psişik etkileşimlerdir. Arketip, İnsan zihninde varoluştan itibaren kodlanan öğelerin, bireylerin yaşamlarına etki eden davranış kalıplarının açıklanmasında kullanılır. Bu arketipler yoğun duygusal öğeler barındıran, algıları şekillendiren, bilinç içeriklerini oluşturan ve geliştiren yapılardır.(1) Jung arketip teriminden önce kolektif bilinçaltını "başlangıçtan beri var olan imgeler" ve "kolektif bilincin hakimleri" şeklinde ifade etmiştir. Jung'a göre insan motivasyonlarını etkileyen ve davranış kalıplarını temsil eden temel arketipler: Anima, animus, magna mater, persona, gölge arketipleridir. Kişilik özelliklerini temsil eden arketipler ise 12 kategoridir. Bunlar: Bilge, masum, kaşif, yaratıcı, bakıcı, hükümdar, sihirbaz, kahraman, asi, aşık, soytarı ve yetim'dir. Jung Arketip Teorisi; sembollerin algılanışı, düşünsel temeller ve davranışsal çözümlemeler bakımından psikoloji, felsefe, edebiyat ve iletişim alanlarında eser ve fenomen incelemelerinde kullanılmaktadır. Edebi, felsefi, psikolojik çözümlemeler açısından arketipsel eleştiri oldukça önemlidir. Jung arketipleri aydınlık ve karanlık yönleriyle tasnif etmiştir ve teoriye göre arketipler psişik yaşam üzerinde belirleyici etkiye sahiptir. Schopenhauer'un kadın doğası üzerine düşüncelerini ifade ettiği en önemli eseri, Aşkın Metafiziği'dir. Schopenhauer bu eserinde kadın arketipini tek yönlü ve olumsuz biçimde nitelendirmiştir. Arketipsel analiz psikolojik sağaltım yöntemlerinden birisidir. Buradan hareketle Aydınlanma Çağı filozoflarından Schopenhauer eserlerindeki kadın fenomeni, Jung'un arketipal teorisi bağlamında betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın amacı Schopenhauer eserlerinde duyumsanan kadın motifinin değerlendirilmesidir.

KIRMIZI ODA DİZİSİNDE NEOLİBERAL İDEOLOJİ

Didem Narmanlı

*Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi
İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema
didemcabuk@sdu.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Televizyon, neoliberal ideoloji, kırmızı oda

Liberalizmin 1929’da “Büyük Buhran” olarak adlandırılan ve tüm dünyayı olumsuz etkileyen ekonomik krizin ardından sosyal devlet anlayışı hızla kabul görmeye başlamıştır. Bu doğrultuda devlet vatandaşlarına barınma, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik gibi alanlarda standart bir yaşam düzeyi temin etmek üzere liberalizmin daralttığı toplumsal ve ekonomik faaliyet sınırlarını genişletmiştir. Bununla birlikte 1970’lerin sonuna gelindiğinde kamusal harcamaların ulusal üretim artışından fazla olması nedeniyle refah devleti de krize düşmüş ve liberal politikalara dönüş yaşanmıştır. Böylelikle piyasa egemenliğine, kamu girişimlerinin özelleştirilmesine, kamu harcamalarının kısılmasına ve deregülasyon politikalarına dayanan neoliberal ekonomi politikaları hayata geçirilmiştir. Türkiye’de 1980’lerden itibaren uygulamaya koyulan neoliberal politikalarla birlikte dönüşen alanlardan biri de medyadır. Bu bağlamda 1990 yılında önce “Magic Box”, sonrasında ise “Star 1” adıyla yayın hayatına başlayan ticari kanalları Tele On, Show TV, HBB ve diğer kanallar izlemiştir. 1994 yılında kabul edilen 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ile birlikte TRT’nin televizyon yayını tekeli de yasal olarak kalkmıştır. Ticari kanalların yayın hayatına başlamasıyla birlikte Türkiye’de televizyon yayıncılığı biçim ve içerik açısından dönüşüme uğrayarak neoliberal ideolojinin en önemli araçlarından biri haline gelmiştir; kamu hizmeti yayıncılığının izler kitlesini oluşturan “vatandaş”ların yerini reklamlarla ve içeriklerle tüketime sevk edilen “tüketici”ler almış, tüm sorumluluğun bireye yüklendiği anlatılar öne çıkmıştır. Son yıllarda tüm sorun ve sorumlulukların bireyselleştirildiği anlatılardan biri de “Kırmızı Oda” dizisidir. Dizinin senaryosu psikiyatrist Dr. Gülseren Budayıcıoğlu’nun terapi seanslarından hareketle yazdığı Madalyonun İçi adlı kitabında yer alan öykülerden uyarlanmaktadır. Çalışmada Kırmızı Oda dizisinin seçilmesinin en önemli nedeni son yıllarda ekranlarda psikiyatri dizilerinin artmasıdır. Bu dizilerde çoğunlukla anne olmak üzere aile bireylerinin ya da çevredeki kötü insanların eylemlerinin çıktısı olarak ele alınan birey kendisinin cesur girişimleriyle “iyi”leştirilmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmada Kırmızı Oda dizisinin ilk 10 bölümü nitel içerik çözümlemesiyle incelenmiştir. Çözümleme sonucunda dizide bireylerin bugünkü durumlarının içine doğdukları ailelerle ilişkili olduğu, şansın hayatın gidişatında belirleyici bir faktör olduğu, kötü koşulların üstesinden gelmenin sorumluluğunun bireyde olduğu, devletin sorumluluğunun güvenlikle sınırlı olduğu ve toplumsal sınıflar arasındaki eşitsizliğin görünmez kılındığı bulunmuştur.

KORKU VE SARTRE

Rabia Çelik

*MPhil, Yıldız Teknik Üniversitesi
İnsan Toplum Bilimleri
rabiack96@gmail.com*

Niyazi Kahveci

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İnsan Toplum Bilimleri
kahvecitl@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Korku, hiçlik, Sartre

İnsanın evrendeki yerini ve gayesini anlamlandırma çabası felsefe tarihi boyunca sıkça tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmalar içerisinde en dikkat çekici düşünce akımı, insanın yerini ve gayesini bir birey olarak evrende sorgulayan varoluşçuluk akımıdır. Varoluşçu filozoflar insanın yerini ve gayesini analiz etmeden evvel insanın içsel dünyasını irdelemişlerdir. Bedeninden bağımsız olarak insanı insan yapan nedir? İnsanın içsel dünyasını oluşturan parçalar nelerdir? İçsel dünya olarak adlandırılan şey nedir? Sorularına yanıt ararken sıklıkla “duygu” kavramı ile karşılaşmaktadır. Salt duygu formundan hareket ederek tümdengelim uygulandığında ise karşılaşılabilecek çıkarım “korku” kavramı olacaktır. Çünkü insan, birey olma mücadelesinde, özgürlüğünü ve imkânlarını gerçekleştirme sürecinde, korkuyla mücadele içindedir. Söz konusu mücadele insanın sonlu varoluşunda gerçekleşmektedir. Varoluşçu felsefe düşüncesinde insanın kendiyile olan mücadelesi ile ilgilenen düşünürlerin başında Sartre gelmektedir. Sartre, varoluşsal korkunun temelinde yatan şeyin hiçliğe ait olduğunu iddia eder. Fakat hiçlik katmanlı bir yapıya sahiptir. Korku da kendine hiçlikteki katmanlardan pay almaktadır. Bununla beraber Sartre’a göre insan korkuyla çevrelenmiştir. Çünkü insanın varoluşu özünden önce gelir ve insan kendi kendisini kurmak zorundadır. Bir anlamı olmayan bu dünyaya fırlatılmış olan insan; beraberinde de istediği her anlamı dünyaya vererek sınırsız seçme özgürlüğüne de sahip olur. Sahip olduğu seçimlerinin de anlamsız olmasının yanında insana yol gösterecek hiçbir şey de bulunmamaktadır. İnsan yapmış olduğu tüm seçimlerden de sorumludur. Seçimleri insanın varoluşunun sınırlarını çizirken; Sartre ve güncel felsefe yorumları ile sorgulanması gereken yeni sorunlar ortaya çıkmıştır. Korku insanı besleyen, üretimini destekleyen bir duygu mudur yoksa korku insanı tüketen bir duygu mudur? Korku varlığın eksik ya da olmamasından mı kaynaklanır yoksa varlığın var olmasından mı meydana gelir? Bu çalışmanın amacı belirtilen sorulara cevap ararken korku duygusunu felsefe açısından analizini yaparak Sartre bağlamında da konunun nasıl ele alındığını gösterip; korku kavramının çağımız üzerinden yeni anlamlar kazanmasını, yeni bir sentez oluşturmalarını sağlamaktır.

OTONOMİ KAVRAMININ YANLIŞ KULLANIMI: İNSAN VE MAKİNE ÖRNEĞİ

Melani Adaş

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Felsefe

melanie_kumruyan@hotmail.com

Songül Demir

Doç. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi

Felsefe

songuldk@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Otonomi, makine, özgür irade, isteme, Harry Frankfurt

Otonomi bizi biz yapan, bizleri diğer tüm canlılardan ayıran en önemli özelliklerimizden biridir. Ancak bu özelliğimiz tek başına ele alınamaz ve otonomi kavramı öncelikle özgür iradeyi şart koşar. Ayrıca özgür iradenin yanı sıra, insanın zihinsel süreçleri içerisinde yer alan *isteme*, *seçme*, *sorumluluk* ve *karar verme*, otonomi kavramı ortaya konulurken mutlaka ele alınması gereken kavramlardır. Otonom olmak, şu an için kavramın taşıdığı anlam gereği sadece insana özgü bir özellik ve statü olsa da, belki birkaç on yıl içinde makineler de verilen bir özellik ve statü olarak karşımıza “kaçınılmaz” olarak çıkacaktır. Kaldı ki günümüzde otonom olarak adlandırılan ve kavramın asıl anlamına hizmet etmeyen ve dahası asıl anlamından saptırılan kullanımlar vardır ve bu kullanımlar birçok işlevsel nesne statüsünün ürünü olan makine-araçlar için kullanılır. Fakat, makine-araçlar için otonom kavramının kullanılmaması gerekliliğine rağmen, insanlara dayatılan makine-araçların otonom olabileceğine dair bir tanımlama, makinelerin varlığının insan hayatına daha kolay adapte edilmesine hizmet eden, insanlığa karşı yapılan önemli bir provokasyondur. Bunun yanı sıra, otonomi kavramının yanlış kullanımı sadece makineler için değil, otonom olma durumuna sahip olamayacak bazı insan grupları için de, verilen yanlış bir tanımlamadır.

Bu çalışma, bu bağlamda dile yerleşen ve her geçen gün kullanımı yaygınlaşan bir kavram olan otonomi kavramının doğru kullanımına hizmet etmesi açısından önem arz etmektedir. Burada amacımız otonomi kavramının bir grup insan ve makine için nasıl yanlış kullanıldığını gösterirken, yöntemsel olarak *isteme* ve *özgür irade* bağlamında Harry Frankfurt’un *high order volition* (yüksek dereceli irade) yaklaşımını kullanarak, bu iki kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bununla birlikte *isteme*, *seçme*, *sorumluluk* ve *karar verme* mekanizmalarının çerçevesinde, otonomi kavramının içini dolduran bu özelliklerin nasıl yanlış bir kullanıma sebebiyet verdiği de ayrıca çalışmada ortaya konacaktır.

ÖLÜMLÜLÜK, ÖLÜMSÜZLÜK VE MİLLİYETÇİLİK

Mezher Yüksel
Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi
Sosyoloji Bölümü
mezheryüksel@yahoo.com

Anahtar Kelimeler: Ölüm, ölümlülük, ölümsüzlük, millet, milliyetçilik

Ölümlülüğünün bilincinde bir varlık olan insan aynı zamanda ölümsüz olmayı ister. Bu durum insanın varoluşsal çelişkisini oluşturmaktadır. Söz konusu çelişkiyi aşmak üzere insan tarih boyunca arayış içinde olmuş ve çeşitli açıklamalar geliştirmiştir. Bu açıklamalardan en yaygın olanı bireysel ruhun ölümsüzlüğü düşüncesini ve ölümden sonra ebedi bir yaşam inancını içeren açıklamadır. Ne var ki modern döneme gelindiğinde ölümlülük yapı söküme tabi tutulmuş ve ölüme dair yeni bir açıklama sunulmuştur. Modern açıklamada ölüm maddi-cismani bir olay, biyolojik-fizyolojik bir olgu olarak sunulmaktadır. Ruhun ölümsüzlüğü ve ölüm sonrası ebedi yaşam gibi metafizik nitelikteki açıklamalar irrasyonel olarak tanımlanarak tasfiye edilmiştir. Böylece modern bilinç açısından ölüm sadece yaşamın sona ermesi değil aynı zamanda yok oluş anlamına gelmektedir. Modern dönemde bir yandan pozitif bilim ve modern tıbbın öncülüğünde ölümlülüğün üstesinden gelmek üzere çok yönlü çabalar sürdürülürken bir yandan da ölümsüzlük isteğini karşılamak üzere sembolik ölümsüzlüğe dayalı çeşitli stratejiler geliştirilmektedir.

Bu sunumun amacı ölümsüzlük isteği ile bir kolektif aidiyet formu olarak milliyetçilik arasındaki ilişki üzerinden bir tartışma yürütmektir. Çalışmanın temel varsayımı şudur: milliyetçilik milletin hayali ebediliği düşüncesi dolayısıyla bireysel faniliği ve varoluşsal çelişkiyi aşmayı vadetmektedir. Bu itibarla milliyetçilik ile insanın ölümsüzlük arzusu arasında önemli bir bağ kurulabileceği var sayılmaktadır. Diğer bir ifade ile, içerdiği güçlü bir kolektif ölümsüzlük vurgusu ile millet tahayyülü ölümsüzlük isteğine karşılık vermektedir. Sunumda ilk olarak, modern dönemde ölüme ve ölümlülüğe ilişkin sunulan açıklama ile modern ölüm algısı hakkında bir değerlendirme yapılacaktır. Ardından genel olarak milliyetçilik daha özelde ise millet tasavvuruna dair bir tartışma yürütülecektir. Daha sonra, modern ölüm algısı ve ölümsüzlük isteği ile milliyetçilik arasındaki ilişki kamusal mezarlıklar ile ulusal kahramanlara ait anıt mezarların mekansal organizasyonları üzerinden bir tartışmaya yer verilecektir. Son olarak, millet adına ölme ve öldürme ile şehitlik olgusu bağlamında bir değerlendirme yapılacaktır.

PANDEMİ DÖNEMİNDE GÜÇLENDİRME: DANIŞANLARIN İYİLİK HALİ ÜZERİNE YENİDEN DÜŞÜNMEK

Mehmet Başcılar
Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi
mehmetbascilar@gmail.com

Anahtar Kelimeler: güçlendirme, pandemi dönemi, iyilik hali

Bireylerin kendi yaşantıları üzerindeki kontrolü artırabilmeleri için yapılan etkinlikler güçlendirme olarak ifade edilmektedir. Danışanın geçmişte yaptığı, halen yapmakta olduğu ve gelecekte yapabileceğine inandığı olumlu veya iyi olduğu değerlendirilen her şey güçlü birer yöndür. Güçlendirmenin odağında bu güçlü alanların vurgulanması, sağlamlaştırılması ve pekiştirilmesi yer almaktadır. Güçlendirme yaklaşımında birey zayıf yönleriyle değil kendisine güç katan eşsizliği, becerileri, özellikleri ve sahip olduğu değerleriyle tanımlanmaktadır. Sorun yerine geleceğe dair beklentiler üzerine kurulan terapide mantık ve şüphe yerine içtenlik ön plana yerleştirilmektedir. Güçlendirme yaklaşımı, travmaların bireyi zayıflatabileceği gibi güçlendirebileceğini de öngörür. Görüşmelerin odağında birey, aile ve toplumların geleceği ilişkin beklentileri ve arzuları yer almakta, tercih, işbirliği ve kararlar danışanların özgür iradesine göre şekillendirilmektedir. Halen içerisinde bulunduğumuz pandemi döneminde çevrenin fiziksel, sosyal ve kültürel boyutlarında meydana gelen değişimler etkilerini eğitim, sağlık, barınma, istihdam ve boş zaman değerlendirme gibi birçok alanda göstermiştir. Yaşanan ani değişim ve uyum süreci, bir yandan bireyin çevresindeki güç kaynaklarının keşfedilmesini bir yandan da bireylerin iyilik halini odağına alan politikaların hayata geçirilmesini güçleştirmektedir. Bunun yanında pandemi döneminin beraberinde getirdiği “yeni sosyal sorunlar” müracaatçı gruplarının iyilik hali üzerine yeniden düşünülmesini gerekli kılmaktadır. Güçlendirme yaklaşımı, pandemi döneminin beraberinde getirdiği olumsuz yaşam deneyimlerine rağmen birey, grup, aile ve toplumun sahip olduğu becerilere, yetkinliklere ve değerlere odaklanılabilmesini sağlamaktadır. Bu kapsamda çalışmada, pandemi döneminde müracaatçı gruplarının iyilik hali doğrultusunda güçlendirme yaklaşımının kavramları, ilkeleri ve varsayımları vakalar ekseninde ele alınacaktır. Pandemi dönemindeki etkin psikososyal hizmetlere yönelik yeni bakış açıları kazanılması, çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

SEYAHATNAMELERDEKİ ACAİB OLAYLARIN TOPLUMSAL KABULÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Betül Ok Şehitoğlu

Dr.

betul.ok55@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Seyahatname, anlatı, İbn Batuta, acaib olaylar, toplumsal kabul

Bu çalışma klasik seyahatname anlatılarında sıklıkla karşılaşılan “acaib olayların” toplumsal kabulüne odaklanmaktadır. Seyahatname anlatısı, dil ve özellikleri bakımından, etkileyiciliği ve akılda kalıcılığı hedefleyen metinlerdir. Bu sebeple içerisinde acaiblikler (hârikalar, görülmemiş ve duyulmamış garip şeyler yada sağduyuya, göreneğe, olağana aykırı, garip, tuhaf, yadırganan, yabansı) yer almaktadır. Acaibler, okuyucu eğlendirmek ve esere makbul sayılan bir edebiyat damgası vurmak işlevi üstlenirler.¹ XIV. yüzyılda hacca gitmek amacıyla yola çıkan ve İslam topraklarını gezen, seyahatnamesini insan ve kültür üzerine şekillendiren Ortaçağın en büyük Arap seyyahı İbn Batuta, Tuhfetü’n-Nuzzâr fî Garâibi’l-Emsâr ve Acâibi’l-Esfâr (Araştırmacılara Şehirlerin Gariplikleri ve Seyahatlerde Karşılaşılan Tuhaflıklar Hakkında Sunulan Bir Armağan) olarak adlandırılan ve literatürde Rihletü İbn Battûta adıyla bilinen seyahatnamesinde oldukça dikkat çekici, acaib olaylara yer vermiştir. Çalışmada İbn Batuta Seyahatnamesi haricinde iki önemli seyahatnameye de odaklanılmıştır. Evliya Çelebi ve Marco Polo Seyahatnamelerindeki acaib olaylar bir nitel yöntem tekniği olan içerik analizine tabi tutulmuştur. İbn Batuta, Hz. Adem’in ayak izi, insan eti yiyen adamlar, cukiler ve kendilerini yakan hindulardan bahsetmiştir. Seyahatnamelerdeki acaib olaylara Evliya Çelebi ve Marco Polo seyahatnamelerinde de rastlanmaktadır. Ancak bu seyyahların aktardıkları acaib olaylar kendi seyahatnamelerinin abartılı veya uydurma olarak tenkit edilmesine sebep olurken²³, İbn Batuta’nın aktardığı acaib olaylara böylesi tenkitler getirilmemiştir. Bu üç seyahatnamede aktarılan acaib olayların mukayesesi sonucunda acaib olayın toplumsal kabulü ile ilişkili iki temel nokta tespit edilmiştir. a) Aktarılan acayip olayın tarihsel ve fizyolojik gerçeklikle ilişkisi ve b) Seyyahın seyahate çıkma sebebi ve süreci. İbn Batuta Seyahatnamesinde aktarılan acaib olayların günümüzde varlığını koruması anlatıyı uydurma, yalan yahut abartıdan uzaklaştırmıştır. Seyyah, hac niyetiyle yola çıkması sebebiyle diğer iki seyyahtan ayrılmıştır. Gerçekçi, etkileyici ve tarihsel tutarlılığı olan bir eser ortaya çıkarması, acaib olayların toplum tarafından abartısız ve bilgilendirici olarak görülmesine sebep olmuştur. Çalışma bu üç seyahatname ile sınırlıdır. Çalışma bulgularının seyahatname sosyolojisi alanına acaib olayların toplumsal kabulü bağlamında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

¹ Touati, H. (2004). Orta Çağda İslam ve Seyahat. (Çev: Ali Berktaş), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları., s. 214.

² Leithauser, G. (1971), “Dünyamızın Fatihleri”, Milliyet Yay., s.23.

³ İz, Fahir. (1979), “Evliya Çelebi ve Seyahatnâmesi”. Boğaziçi Üniversitesi Dergisi., s. 61-79.

SİGMUND FREUD'DA ORTAK YAŞAMIN KÖKENİ VE SONUÇLARI

Yusuf Halbilir

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
halbiliryusuf@gmail.com*

Niyazi Kahveci

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
kahvecitl@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Ortak yaşam, baskılama, içgüdü

Tarihsel süreç içerisinde insanların topluluklar halinde yaşamaya başlaması ortak yaşam olgusunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ortak yaşam olgusu ve onun doğurduğu sonuçlar antropoloji, sosyoloji ve tarih disiplinlerinin konusu olmakla birlikte felsefe disiplininin de konusudur. Ortak yaşam olgusu felsefe disiplini içerisinde genellikle siyaset felsefesi disiplininin "toplum sözleşmesi" başlığı altında ele alınmıştır. Sigmund Freud, ortak yaşamın kökeninde ailenin bulunduğunu iddia etmiştir. Bu düşünceye göre ortak yaşam, tarih öncesi dönemlerde ilk kez ailenin otaya çıkmasıyla başlamıştır. Bu çalışmayı yapmaktaki amacım Sigmund Freud'un ortak yaşam hakkındaki düşüncelerini siyaset felsefesi disiplini açısından incelemektir. Sigmund Freud, insanın psişik yapısını incelemek için psikanalitik yöntemi geliştirmiştir. Kariyerinin ilerleyen yıllarında ise psikanalitik yöntemi, ortak yaşamın kökeni ve özelliklerini incelemek için bir kültürel araştırma yöntemi olarak kullanmıştır. Freud, ortak yaşam olgusunun çözümlenmesi ve sonuçlarının anlaşılması için psikoloji ve kültürel çalışmaların büyük bir öneme sahip olduğunu düşünmüş ve araştırmalarında onlardan sıklıkla yararlanmıştır. Freud'a göre insanın, yeme güdüsü ve cinsellik güdüsü olmak üzere iki temel içgüdü vardır. Doğa durumunda insan bireyleri, arzu nesnelere kültürel bir engelleme olmaksızın yönelmekteydi. Bu durumda onları engelleyen tek şey, doğal güçler ve doğanın getirdiği zorluklardı. Ancak ortak yaşamın icat edilmesi, insan arzularının ve eylemlerinin zorunlu olarak kısıtlanması sonucunu doğurmuştur. Çünkü temel içgüdülerden doğan arzular, tüm insanlarda ortaktır; buna karşın arzu nesneleri sınırlıdır. Bu durumun bir sonucu olarak insanların arzuları çatışmaktadır. Bu arzuların -en azından bir kısmının- ortak yaşamın devamı için kısıtlanması ve baskılanması zorunludur. Bu kısıtlama ve baskılama ortak yaşamın olumsuz sonucudur. Bununla birlikte ortak yaşamın güvenlik, düzen ve güzellik sağlaması, onun olumlu sonuçlarıdır. İnsanlar, ortak yaşamın sağladığı güvenlik ile doğanın yıkıcı güçlerine karşı önemli bir kazanım elde etmişlerdir; düzen ile potansiyellerini verimli olarak ortaya çıkarabilmişlerdir; yine ortak yaşamın bir sonucu olarak sanatta, mimaride ve neredeyse yaşamın her noktasında ortaya çıkan güzellik ile yaşamı daha katlanılabilir hale getirmişlerdir. Bu çalışmada ortak yaşam olgusu Sigmund Freud özelinde ele alınacak, ortak yaşamın kökeni ve doğurduğu sonuçlar analitik bir yaklaşımla ortaya koyulacaktır. Daha sonra ortak yaşamın olumlu ve olumsuz sonuçları, insana sağladığı yararlar ve zararlar açısından değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Ardından ortak yaşamın, insanların arzularını baskılamaksızın onlara güvenlik, düzen ve güzellik sağlayacak bir biçimde sürdürülmesinin imkanı tartışılacaktır.

STRANGER IN SPACE: DISTRICT 9

Leyla Özyol

*Ph.D. Candidate, Yıldız Technical University
Cultural Studies
leylaoyol@hotmail.com*

Nalan Turna

*Assoc. Prof., Yıldız Technical University
Humanities, and Social Sciences
nturna@yildiz.edu.tr***Keywords:** District 9, science fiction, alien, stranger, right to the city

The present paper examines a famous movie, District 9, shot in 2009 and directed by Neill Blomkamp. This movie is one of the best examples of the science fiction genre. It represents space as an essential field to reveal social segregation and presents the socio-economic situations of urban areas in the 2000s. It shows us many class-related issues and social relations through its dynamics, and residents in District 9 are called aliens. This paper also analyses aliens by using George Simmel's concept of "the stranger," who "comes today and stays tomorrow." Regarding city's dimensions and spaces in terms of social segregation, this paper also relies on Henri Lefebvre's concept Right to the City (1968) and a more revised version of his concept developed by David Harvey in his book, Right to the City (2008). The paper takes Right to the City as a significant reference point to draw attention to the conflicts of the urban capitalist society. It sees the city as a social form having spaces, products, and objects and considers the roles of the institutional power represented by the governments and non-governmental organizations that transformed the form of the city, leading to people here aliens losing their right to the city. This paper argues that although they live under harsh conditions, the aliens are not passive actors. Therefore, it seeks to answer the following questions: How are the government and the United Nations as a non-governmental organization represented in District 9? To what extent do aliens resist these power holders? Do they resemble refugees in the city of Johannesburg in South Africa? Does the Sanctuary Park Alien Relocation Camp have similarities with the concentration camps in history to show the scope of assertion of the power and aliens' right to the city? Finally, the paper seeks to illustrate how aliens experience life as strangers in a Simmealian sense.

TARİHTE NESNELLİK SORUNU VE TARİHYAZIMI

Cüneyt Çakar

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Felsefe
cakarcuneyt@hotmail.com*

Ali Çaksu

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Felsefe
alicaksu@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Nesnellik, öznellik, tarih, tarihyazımı

Tarihyazımı bizi şekillendiren geçmişin aktarımı gibi gözükmekle beraber, toplumsal belleğimizi oluşturan bilinçüstü alana tekabül etmektedir. Birey kimliğini nasıl kendi geçmişinin izlerini barındıran hafızasına dayandırmaktaysa, toplum da toplumsal kimliğini geçmişin izlerini barındıran tarihine dayandırmaktadır. Toplumsal kimliğin ve birliğin oluşumunda önemli rolü olan tarih aynı zamanda kutuplaştırıcı da olabilmekte ve kimlikler üzerinden gruplaşma, çatışma ve gerilimlere de kaynak olabilmektedir. Birçok toplum geçmişlerine farklı öznellikler içinden bakmakta ve içinde yer aldığını düşündüğü grubun perspektifiyle değerlendirmeler yapmaktadır. Tarihyazımında nesnellik arayışının amacı bu farklılıkları ortadan kaldırmanın ya da en aza indirerek çatışma alanlarının azaltılmasının imkanının incelenmesidir. Öncelikle nesnellik, nesne ve o nesneye yönelen özne bağlamında ele alınarak tanımlanmalıdır. Doğa bilimlerinde karşımıza çıkan nesnellik ve toplum bilimlerindeki nesnellik anlayışının benzerlikleri ve farkları nesnelliğin ne olduğu konusunda önemli bir mihenk taşı olarak karşımıza çıkar. Nesne onu anlamlandıran bir özne olmadığında, yani kendinde bir anlam ve buna bağlı olarak bir değer taşımaz, ya da taşısa bile bu anlam insan kavrayışının dışındır. Tarih ve geçmiş farkını ortaya koymak, yaşanmış geçmişin tekilliği ile o geçmiş üzerine yazılmış tarihlerin çoğulluğunu anlamamıza yardımcı olacaktır. Tarihi yazan yani bize geçmiş anlatmak için bir yaratım ortaya koyan tarihçinin ne kadar nesnel olabileceği karşımıza çıkan önemli bir sorundur. Aynı tarihsel kesitlerin ne kadar farklı bir anlatıyla karşımıza çıkabildiğine dikkat edersek nesnellik arayışının önemi daha belirgin bir hale gelir. Tarihçinin içinden geçmişe baktığı çağın geçerli paradigması, kendisini üzerine inşa ettiği normlar ve değerleri geçmiş olduğu gibi algılamasına engeldir. Tarihyazımı seçici bir faaliyet olup öne çıkarılanlar ve görmezden gelinenleri belirlemek nesnellik açısından tutumumuzla ilgilidir. Burada mutlak bir nesnellikten söz etme imkanı bırakmayan birçok engelle karşı karşıya kalırız. Oluşturulabilecek nesnel tarih evrensel veya mutlak bir gerçeklik ve kesinlik vazeden bir anlatı yerine, ortaya konan farklı anlatıların birbiriyle yüzleşerek bir senteze ulaşmasıdır. Bunun için tarihçinin ihtiyacı olanlar belgelerden çok, insanın geçmiş hakkında edinebileceği bilgi kapasitesi hakkında mütevazı davranmak, yanlışlanabilirliğe açık olmak, kendi perspektifini yetersiz görmek, farklı olana açık olmak ve sürekli bir sorgulama içinde kalmayı göze almak gibi yöntemsel gereçlerdir.

TOPLUMSAL DEĞİŞİMİN ÇOK YÖNLÜ OLGUSU: GÖSTERİŞÇİ EBEVEYNLİK

Derya Çelik

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Sosyoloji

clk.deryasabah@gmail.com

Zafer Çelik

Prof., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Sosyoloji

zcelik@ybu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Aile sosyolojisi, toplumsal değişim, gösterişçi ebeveynlik

Toplumsal birliğin temeli olarak görülen aile, toplumun beklentilerini ve değişimini anlamak için önemli bir referans kaynağıdır. Ancak ailenin yapısal olarak geçirdiği değişimleri bütüncül bir şekilde ele alan yeterince çalışma yoktur. Aile kurumu otoriterliğini korurken, değer öğretileri ve benlik gelişimi gibi temel misyonunu da sürdürmektedir. Zaman içerisinde ebeveynlerin değişen davranış biçimleri ise temel görevlerin gerçekleşme ve yansıtılma biçimlerini değiştirmektedir.

Çalışmanın odak noktası olan gösterişçi ebeveynlik kavramı her gün farklı pratiklerle yeniden üretilen bir olguya işaret etmektedir. Ebeveyn olmak kişiye dahil olabileceği yeni sosyalleşme alanları yaratmaktadır. Gösterişçi ebeveynlik, aile ve çocukla edinilen sıfatların kişinin temel tanımlayıcısı olması ile gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda kapsayıcı bir kimlik ögesi haline gelen durum sosyal ilişkilerin bir kıyas ve rekabet ekseninde yürütülmesine neden olmaktadır. Sıklıkla çocuğun yaşamın merkezine alınması ebeveynlerin kendilerini gerçekleştirme pratiklerini de çocuğa yöneltilmektedir. Bu çerçevede ele alınan olgu yapısal unsurları itibarıyla Pierre Bourdieu'nun, etkileşim boyutuyla ise Erving Goffman'ın kavramlarına dayanmaktadır.

Literatür ve gözlemlere dayalı değerlendirmede olgunun nedenleri gelenekler ve popüler kültür arasında şekillenirken çocukla yoğun bir özdeşleşme hali kendisini göstermektedir. Gösterişçi tutumlar çocuğun yaşam dönemlerine göre kategorize edilebilirken dönemsel olarak değişen pratikler ebeveynlik kurgusunun da değişkenliğini göstermektedir.

Yüksek lisans tezine bağlı olarak yürütülen nicel araştırma, başlangıç aşamasında, literatürdeki bir boşluğa işaret etmenin yanı sıra bu yeni olgunun kapsamlı bir kavramsallaştırmasını yapma gayesini de taşımaktadır. Aile kurumuna içkin değerler tartışmaya açılırken sosyal onay arayışına bağlı gelişen çatışma ve yabancılaşmanın boyutları ve toplumsal beklentilerin yönetimi çözümlenecektir. Çalışma sonunda odak noktaları itibarıyla ailenin gösteri toplumuna entegre olma biçimlerinin kökenlerine ve güncel eğilimlerine ulaşılacaktır.

TÜRKİYE’DE GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURİYELİLERİN AHLAKİ PANİK ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Recep Yiğit

Doktora Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

recep-yigit_@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Ahlaki panik, Suriyeliler, göç

Ahlaki panik, bir insan topluluğunu etkileyen ve güvenliği sağlamak için ölçüsüz ve düşüncesiz çabalara yol açan ani telaş veya endişe korkusu olarak tanımlanmaktadır. İlk kez 1972 yılında Stanley Cohen tarafından kullanılan kavram günümüzde sosyoloji, psikoloji, kriminoloji ve medya çalışmaları gibi birçok farklı çalışma disipliniinde kullanılmaktadır. Ahlaki panikler meydana geldikleri toplumda fikir ortaklığı ve ortak kaygılar oluşturarak ahlaki sınırları belirlemektedirler. Oluşumunda Sansasyonel iletişim araçlarının etkili olduğu ahlaki panikler, toplumda değer verilen yaşam tarzının tehlikede olduğu ile ilgili endişe ve korku hissini oluşturmakta bireylerin zihninde ben ve o, biz ve onlar şeklinde bir “ötekileştirme” stereotipinin oluşmasını sağlamaktadır. Dünya genelinde ve Türkiye’de ahlaki paniğin öznesi haline gelen ve toplumun kırılğan kesimini oluşturan mülteciler, ahlaki panik ile birlikte toplumsal enerjinin bir boşaltım alanı haline gelmiş toplumsal sınıflandırma ve sıralamada en alt seviyede değerlendirilmeye başlanmıştır. Türkiye’ye 2011 yılı sonrası göç eden Suriyeliler ile ilgili de ahlaki panik oluşmasını sağlayacak birçok toplumsal, kültürel ve ekonomik durum yaşanmıştır. Suriyelilerin geri dönmeyeceği veya Türk vatandaşı olacağı, nüfuslarının gelecekte daha da artacağı, kriminal olayları artırdıkları, ülke ekonomisine ve toplumsal yapıya zarar verdiklerine dair algılar Suriyelilerin marjinal olarak görülmesini sağlamış, oluşan endişe ve korku kitle iletişim araçlarının da etkisiyle zaman zaman fiziksel şiddeti beraberine getirmiştir. Türkiye’de yaşayan Suriyelilere yönelik orantısız tepki olarak nitelendirilebilecek ahlaki paniğin yılbaşı kutlamalarında, bayram tatillerinde, yerel ve genel seçim zamanlarında ve Türkiye’nin Suriye’de yaptığı askeri operasyonların olduğu dönemlerde arttığı gözlemlenmektedir. Özellikle sosyal ağlarda yapılan provokatif paylaşımlar yerel halkı Suriyelilere karşı kışkırtmakta ve orantısız tepkilerin oluşmasını sağlamaktadır. Türkiye’de yaşayan Suriyelilere yönelik ahlaki panik sonucu münferit birkaç olay dışında topyekûn bir saldırı veya linç yaşanmadığı gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın amacı; Türkiye’de Geçici Koruma altında bulunan Suriyelilere yönelik oluşan stereotipleri ahlaki panik çerçevesinde incelemek ve değerlendirmektir. Çalışmayı desteklemek amacıyla internet kaynakları, özellikle toplumda infial uyandıran haber ve paylaşım verileri, toplanıp analiz edilecektir. Nitel araştırmanın betimsel analiz tekniğinin kullanılacağı çalışma literatüre naçiz bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

ULRİCH BECK'İN RİSK TOPLUMU EKSENİNDE METAVERS DÜNYASI VE METAHUMAN

Görkem İldaş
Dr. Öğr. Üyesi, Maltepe Üniversitesi
Halkla İlişkiler ve Tanıtım
gorkemildas@maltepe.edu.tr

Anahtar Kelimeler: İletişim, metavers, MetaHuman, Ulrich Beck, risk toplumu

İnternet, çoklu medya, transmedya, etkileşim, eşzamanlılık, arttırılmış gerçeklik, sanal dünya gibi; teknolojinin hayatımıza kattığı pek çok kavramın yanına ya da bazı iddialı varsayımlara göre üstüne yeni bir ortam daha inşa edildi. 2021’de daha fazla konuşulmaya başlayan bu kavram *meta* (öte) ve *universe* (evren) kelimelerinin birleşiminden oluşan ‘Metavers’ (*Metaverse*). Fiziksel gerçeklikle sanal gerçekliğin online birlikteliğine işaret eden Metavers dünyasının (evrenin ötesi) iletişim kurma şekillerimizden, iş yönetimine, pazarlama kodlarından, tüketici davranışlarına hayatımızın her alanını etkileyeceği öngörülüyor. Son yıllarda ilgi gören blockchain teknolojisi ve kripto dünyasına uyum sağlayanları ve yıllardır oyun endüstrisinde üretimde bulunanları dahi merak ettiren bu dünyaya ait pek çok soru işareti bulunmaktadır. Bireyler ve toplumlar; dijital vatandaşlık, dijital okuryazarlık, dijital insan ekseninde konuyu anlamaya ve tartışmaya çalışırken, bireyleri temsil eden dijital avatarların ve ‘MetaHuman’ kavramının belirsizliği ile karşı karşıya kalmışlardır. Metavers ortamında kişinin kendini duygusal olarak ifade ettiği, dostluklar kurduğu, sosyalleştiği, kültür sanat etkinliklerine katıldığı, dünyayı gezdiği, yeni deneyimler elde ettiği, küresel iş bağlantıları kurduğu bir evrenden bahsedilmektedir. Ulrich Beck’in Risk Toplumu çerçevesinden bakınca her yeni gelen yenilik gibi bu dünyanın da taşıdığı çeşitli riskler mevcuttur. Peki yaşamımızın bir parçası olması beklenen bu üç boyutlu dijital insanlar (MetaHuman) sadece dijital temsillerimiz olarak kalacak mı? Fiziksel gerçekliğimizi, benliğimizi, davranışlarımızı etkileyebilecek olan bu dünya hangi iletişimsel riskleri de beraberinde getirebilir?

Bu çalışmanın ana amacı metavers dünyasını Ulrich Beck’in risk toplumu ekseninde ele almaktır. Literatür taramasına dayalı olarak yapılan bu çalışmada metavers ortamının yapısı anlaşılmasına çalışılarak, bu alanda yapılan yatırım ve küresel çaptaki güncel örnekler ile konuyu tartışmak hedeflenmiştir. Teknoloji ve buna bağlı olarak dönüşen ilişki kurma biçimlerimiz kendi hayatlarımızın kontrolünü ele almamızı güçleştirse de Beck’e göre risk toplumunda hayatta kalabilmek için bu hayati öneme sahiptir. Beck risk toplumunda hayatının kontrolünü ele alması gereken insanı “self refleksif insan” olarak konumlandırmıştır. Çalışmanın bu bağlamda değerlendirildiğinde bireyin metavers dünyasında kendisiyle ve çevresiyle olan ilişkilerinin nasıl bir dönüşüme uğrayacağına ve gelecekte nereye evrileceğine ilişkin bir bakış açısı ortaya konmaya çalışılacaktır.

YENİ BİR YÖNTEMSEL İMKÂN OLARAK BULANIK KÜME İDEAL TİP ANALİZİ TEKNİĞİ İLE KENTSEL DÖNÜŞÜME BAKIŞ

Alkan Üstün

Ar. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Sosyoloji

alkanustun@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Bulanık kümeler, bulanık mantık, İdeal Tip, kentsel dönüşüm, matematiksel sosyoloji

Kentsel dönüşüm dünyanın pek çok ülkesinde deneyimlenen bir olgudur. Bununla birlikte dönüşüm süreçlerinin gerçekleştiği kentlerin farklılaşan özellikleri, olgunun çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bu düşünceden hareketle araştırmanın amacı dünyanın çeşitli ülkelerinde yer alan şehirleri, kentsel dönüşüme götüren süreçleri anlayıp yorumlayabilmektir. Çalışmada ele alınan her bir şehir için kentsel dönüşümün tamamlandığı noktadan geriye (zamansal bağlamda geçmişe) doğru bakılarak, örneklemdeki vakaları kentsel dönüşüme taşıyan süreçler incelenmiştir. Bu amacı gerçekleştirmek için karşılaştırmalı vaka analizi yöntemi kullanılmıştır. Çözümleme sürecinde ise bulanık küme ideal tip analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada kentsel dönüşümü etkinleştirdiği düşünülen 12 faktörün (özellik) farklı biçimlerde bir araya gelmesiyle beliren çeşitli ideal tiplerin, vakaların kentsel dönüşüm deneyimlerini ne derece temsil ettiğinin anlaşılması amaçlanmıştır. İlgili literatürde tekil örnekler bazında kentsel dönüşüm vakalarını inceleyen araştırmalar yoğunlukla bulunmasına karşın dünya çapından kentsel dönüşüm örneklerini bir araya getirip karşılaştırmalı vaka analizi yöntemini uygulamak, eşine sıklıkla rastlanmayan bir girişimdir. Çalışmada 16 şehrin özgün kentsel dönüşüm süreçleri demografik, ekonomik, yönetsel ve çevresel üst faktörleri altında yer alan toplam 12 faktör (özellik) bağlamında incelenmiştir. Uygulanan karşılaştırmalı vaka analizi yöntemi, bulanık küme tekniği ve ideal tipler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Bulanık küme tekniğiyle kalibre edilen (değer verilen) faktörler arası ilişkiler, “R” istatistiksel programlama dilinde geliştirilen “İdeal Tip Analizi” (İTA) programı kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz sonucunda, örneklemdeki kentsel dönüşüm vakalarına ait faktörlerin eş zamanlı olarak karşılaştırılması yoluyla vakalara ilişkin özellikler, benzerlikler ve ayrımlar ortaya çıkarılmıştır. Bulanık küme tekniğinin somut olarak uygulanmasının Türkçe sosyal bilim literatürüne yöntemsel bağlamda yeni bir perspektif sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırmanın öne çıkardığı kentsel dönüşüm ideal tipleri aracılığıyla kent kuramlarına katkı sunmanın yanı sıra uyguladığı bulanık küme tekniği yoluyla metodolojik bağlamdaki katkısının da önemli olduğu savunulmaktadır.

İŞLETME

AHP VE TOPSIS YÖNTEMLERİ KULLANILARAK TEDARİKÇİ SEÇİMİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Ece Özdi

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme Yönetimi
eceoedil95@gmail.com*

Ceren Erdin

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
cerdin@yildiz.edu.tr; ceren_erdin@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Tedarikçi seçimi, çok ölçütlü karar verme, AHP, TOPSIS

Tedarik zinciri yönetimi, rekabetin ve rekabet şiddetinin çok yüksek olduğu mevcut dönemde işletmelerin rakiplerine karşı rekabet avantajı sağlamak konusunda büyük öneme sahiptir. Tedarikçi seçimi ise tedarik zinciri yönetiminde en önemli unsurlardan biridir bu yüzden verimli ve dikkatli yönetilmesi gereken bir süreçtir. İşletmenin rekabet gücüne uygun olan tedarikçi seçimi işletmelerde, satın alma maliyetlerini düşürür, karı arttır, ürün teslim süresini azaltır, müşteri memnuniyetini arttırır ve rekabet gücünü güçlendirir. İşletmenin rekabet gücüne uygun olmayan bir tedarikçi seçimi ise tedarik zinciri süreçlerinde kayıplara sebep olurken işletmelerin performansını doğrudan olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Tedarikçi seçiminde kullanılan kriterler ve yöntemler işletmenin bulunduğu sektöre ve işletmenin durumuna göre değişkenlik gösterir. Bu nedenden dolayı tedarikçi seçmenin tek bir yöntemi bulunmamaktadır. Çok ölçütlü karar verme yöntemleri, tedarikçi seçme ve değerlendirmede tüm kriterleri rasyonel bir şekilde göz önünde bulunduran ve en iyi tedarikçiyi seçmeye yardımcı olan yöntemlerdir. AHP ve TOPSIS yöntemleri hem öznel hem nesnel kriterlerin birlikte kullanılmasına olanak sağlayan, kullanılan programlar sayesinde doğru hesaplamalar yaparak sonuca hızlı bir şekilde ulaşılmasına katkı sağlayan çok ölçütlü karar verme yöntemlerindendir. Literatürde farklı kriterler ve farklı yöntemler kullanılarak pek çok sektör için tedarikçi seçimi üzerine çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada perakende sektöründe yer alan pek çok tedarikçi ile çalışan bir giyim markası olan LC Waikiki Mağazacılık A.Ş. için en uygun tedarikçiyi belirlemek amaçlanmıştır. Uygulama aşamasında işletmenin çalıştığı on altı tedarikçi, işletmenin belirlediği dört kriter doğrultusunda AHP ve TOPSIS yöntemleri kullanılarak iki sezon bazında değerlendirilmiştir. İki yönteme ait işlem adımlarının matematiksel hesaplamalarında Excel'den yararlanılmıştır. Hesaplama sonrasında elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak değerlendirme yapılmıştır. 2 yöntemin karşılaştırılmalı sonuçlarını içerecek şekilde çalışmanın tamamına ait detaylar işletme ile paylaşılmıştır. Sonuç olarak, bu uygulama ile AHP ve TOPSIS yöntemleri kullanılarak işletmenin kriterlerine en uygun olan tedarikçiler tespit edilmiştir.

ALGILANAN AŞIRI NİTELİKLİLİĞİN SANAL KAYTARMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE TÜKENMİŞLİĞİN ROLÜNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Sevda Mammadzada
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
smammadzada2019@gmail.com

Serdar Bozkurt
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
serdarbozkurt34@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Algılanan aşırı niteliklilik, sanal kaytarma, tükenmişlik

Aşırı niteliklilik, çalışanların bilgi, beceri, eğitim ve deneyim gibi iş gereksinimlerini aşan niteliklere sahip olması durumunu yansıtmaktadır. Çalışanlar kendilerini aşırı nitelikli olarak algıladıklarında, negatif yöndeki iş tutumlarına sahip olabilmektedirler (Erdoğan ve Bauer, 2010). Aşırı niteliklilik kavramı son on yılda literatürde yer almaya başlamış ve konuya daha da artan bir ilgi söz konusu olmuştur. Bunun nedeni, çalışanların kendi niteliklerini daha fazla geliştirebilme imkânlarına sahip olmaları ve bu durumun farklı değişkenlerle araştırmalarda incelenbilmesine olanak bulması olarak düşünülebilir. Araştırmanın diğer bir değişkeni ise sanal kaytarmadır. Sanal kaytarma, çalışanların teknolojinin ve internetin aracılığıyla zamanını boşa harcaması veya organizasyonel işlerden ziyade kişisel işlerini yürütmesi anlamına gelmektedir (Jandaghi vd., 2015). Literatürde sanal kaytarmaya neden olan birçok faktörler tespit edilmiştir. Bu faktörlerden biri de tükenmişliktir. Tükenmişlik, organizasyon çalışanlarının gerçekleşmesi güç yüksek beklentilerden kaynaklandığı tespit edilen başarısızlık, fiziksel ve duygusal güçsüzlük ile yıpranma durumudur (Cordes ve Dougherty, 1993; Göktepe, 2016). Organizasyon içerisinde talepleri karşılanmayan bireylerin tükenmişlik yaşamaları olasıdır. Sanal kaytarma ve tükenmişlik arasındaki ilişki farklı çalışmalarda ifade edilmiştir (Aghaz, ve Sheikh, 2016; Stoddart, 2016; Durak ve Saritepeci, 2019). Algılanan aşırı niteliklilik ile tükenmişlik arasındaki ilişkiler ise son dönemlerdeki çalışmalara konu olmuştur (Chambel vd, 2021; Gong, Sun, ve Xiyuan, 2021). Yine algılanan aşırı niteliklilik ile sanal kaytarma arasındaki ilişkiler (Cheng, 2020) de farklı araştırmalarla tanımlanmaya çalışılmaya devam etmektedir.

Literatürde algılanan aşırı nitelikliliğin sanal kaytarma davranışları üzerindeki etkisinde tükenmişliğin rolüne yönelik bir boşluğun olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı; çalışanların algıladıkları aşırı nitelikliliğin, sanal kaytarma davranışları üzerindeki etkisinde tükenmişliğin rolünü incelemektir. Araştırma verileri anket yoluyla toplanacaktır. Algılanan aşırı niteliklilik için Maynard vd. (2006) geliştirilen ölçek kullanılacaktır. Sanal kaytarma davranışlarının tespitinde Blanchard ve Henle (2008) tarafından geliştirilen Siber Kaytarma ölçeğinden yararlanılacaktır. İlgili ölçeğin dilimize tercümesi ile geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Kaplan-Öğüt (2012) ve Kaplan-Çetinkaya (2014) tarafından gerçekleştirilmiştir. Tükenmişlik için ise Maslach Tükenmişlik Ölçeği (MBI (Maslach ve Jackson, 1981) kullanılacak olup, bu ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Ergin (1992) tarafından gerçekleştirilmiştir. Elde edilecek veriler, SPSS ve Hayes Process Makrosu ile analiz edilecektir.

APPLICATION OF THE VBN THEORY TO UNDERSTAND UNIVERSITY STUDENTS' GREEN PURCHASE BEHAVIOUR

Elvina Saral

*Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
İnovasyon, Girişimcilik ve Yönetim
elvinasaral@gmail.com*

Murat Çemberci

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
cemberci@yildiz.edu.tr*

Keywords: Green purchase behaviour, value-belief-norm (VBN) theory, green marketing

Serious environmental problems, such as global warming and pollution, are results of people's impact on the environment, making the worldwide need for environmental preservation. It is evident that consumer behaviour affects the environment either directly or indirectly. Engaging in green consumption provides contribution to environmental sustainability. Therefore, it is crucial to determine factors affecting adoption and implementation of green purchase behaviours. This study aims to examine the green purchase behaviour of university students in Turkey, since young people are more open to accept new ideas compared to other age groups. Moreover, it is acknowledged that people who are aware of environmentally friendly products and also knowledgeable about environmental issues are generally highly educated people. In the study, students' green purchase behaviours will be examined in the context of value belief norm theory. Additionally, the moderator effect of green marketing on green purchase behaviours will also be measured, since green marketing plays an important role in molding consumers' attitudes. Most of the previous studies in the literature categorize value orientations in three dimensions in the context of VBN theory; namely egoistic, altruistic and biospheric values. However, since hedonic values explain personal benefits differently from egoistic values, hedonic values will be included in the scope of the study in order to obtain more accurate results. Moreover, there is no previous study examining green purchase behaviour of university students in Turkey within the scope of VBN theory and with the moderator role of green marketing. Data will be collected from students by survey method. The survey instrument will include seven constructs: values, the NEP, awareness of consequences, ascription of responsibility, personal norms, green purchase behaviour and green marketing. The statistical analysis of the obtained data will be performed using the Structural Equation Modeling (SEM) method with AMOS.

BLOKZİNCİR UYGULAMALARINDA ONLINE SATIN ALMA ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Merve Kadriye Yurdabak
Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi
Pazarlama
merveyurdabak88@gmail.com

Aypar Uslu
Prof. Dr., Marmara Üniversitesi
Pazarlama
auslu@marmara.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Blokzincir, online satın alma, yıkıcı yenilik

Blokzincir teknolojisi, günümüzde kripto paralar başta olmak üzere çeşitli faaliyet alanları oluşturabilen ve günümüz insanının hayat akışındaki iş yapış şeklini temelden değiştiren yıkıcı bir yenilik olarak kabul edilmiştir. Bu noktada blokzincir teknolojisi, sadece finans sektöründe sınırlı kalmayarak pazarlama, iletişim, bilgi teknolojileri, hizmet gibi birçok sektörde, yapay zekâ, sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik ve dijital sanat gibi çeşitli alanlarda, beklenti üzerinde gelişmeye devam eden teknolojiler arasında yer almıştır. Günümüzde blokzincir altyapısındaki iş modelleri başarıyla uygulanmaktadır. Kullanıcılarda güven protokolünü akıllı sözleşmelerle tam anlamıyla sağlayarak merkeziyetsiz bir ortam yaratan blokzincir uygulamaları, giderek artan bir şekilde iş hayatında benimsenmektedir. Bu çalışmanın amacı, blokzincir uygulamalarında online satın alma niyetine etki eden faktörler hakkında bilgi edinmek ve dijital pazarlama yönetimine yeni bir boyut kazandırabilmektir. Bu durumda blokzincir uygulamalarına yönelme kararındaki şirket yöneticilerine etkin dijital pazarlama ve marka stratejilerini oluşturmada destek olacak bir altyapı sunabilmek ve online satın alma niyeti ile etkileşime farklı bir bakış açısı getirebilmek gibi alanlarda katkı sağlanması hedeflenmektedir. Temel öneriyi kanıtlama ve açıklama amacı doğrultusunda çeşitli sektör çalışanları, yöneticileri ve üniversite öğrencilerinden oluşan 25 blokzincir kullanıcısı ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, kullanıcıların blokzincir altyapısındaki bir uygulamayı online satın alma niyetleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Mevcut çalışmada kalitatif araştırmalardaki veri toplama yöntemlerinden odak grup görüşmeleri kullanılarak, blokzincir uygulamalarında online satın alma niyetine etki eden faktörlerin ortaya konulması amaçlanmıştır. Kullanıcıların blokzincir uygulamalarında online satın alma niyetlerine etki eden faktörler güven, akış deneyimi ve algılanan risk olmak üzere üç ana tema altında incelenmiştir. Açığa çıkarılan bu bilgiler doğrultusunda yöneticilere, girişimcilere ve uygulayıcılara yeni stratejiler oluşturma konusunda öneriler sunulmuştur.

COVID-19 PANDEMİSİNİN BAKIM HİZMETLERİNE ETKİSİ: ENGELLİ BAKIM MERKEZLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Fatih Elibol

*Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Halkla İlişkiler ve Reklamcılık
fatih.elibol@gop.edu.tr*

Mustafa Canbek

*Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi
Yönetim ve Organizasyon
mcanbek@artvin.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Bakım hizmetleri, yatılı bakım merkezleri, Covid-19 pandemisi

2019 yılında küresel düzeyde bir salgına dönüşen Covid-19'un tüm insanlığı farklı biçimlerde etki altına aldığı gözlenmektedir. Bulaşıcılığın yüksek olması nedeniyle dünya genelinde ekonomik ve sosyal faaliyetlerin kısıtlanmasını da içeren tedbirler alınmak zorunda kalınmıştır. Bu kapsamda alınan tedbirlerden bakım merkezleri ve bu merkezlerde barınan yaşlı ve engellilerin de büyük ölçüde etkilendiği söylenebilir. Türkiye'de de salgının önlenmesine yönelik ulusal düzeyde alınan tedbirler yanında, bakım hizmetleri alanına yönelik alınan ek tedbirler çerçevesinde yatılı bakım hizmetlerinin sürdürülmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Covid-19 pandemi sürecinde engelli bakım merkezlerinde bakım hizmetlerinin nasıl sunulduğunu incelemek ve uygulamada karşılaşılan güçlüklerin neler olduğunu tespit etmektir. Bu sayede beklenmedik bir şekilde kısa sürede dünyayı etkisi alan Covid-19 pandemi sürecinden edinilen deneyimlerle, gelecekte muhtemel bulaşıcı hastalıklar nedeniyle bakıma muhtaç kişilere sağlanması gereken hizmetlerin aksamaması için izlenecek yöntemlerin ve önceden alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi mümkün olabilecektir. Çalışmanın amacı doğrultusunda Isparta, Kahramanmaraş, Kırıkkale, Nevşehir, Ordu, Tekirdağ ve Tokat illerinde yer alan yedi bakım merkezi sorumlu müdürü ile çevrimiçi mülakatlar yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış gözlem formları kullanılarak gerçekleştirilen mülakatlarda elde edilen veriler sınıflandırılarak yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına göre, bakım merkezleri ve ilgili kurumlar tarafından alınan tedbirlerle bir yandan bakım merkezi sakinlerinin salgından korunmasına ve bir yandan da sakinlerin sağlık, kişisel bakım ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışıldığı görülmektedir. Bakım merkezi yetkilileri risk analizlerinde pandeminin öngörülmediğini ancak süreçle birlikte risk analiz planlarını güncellediklerini belirtmektedirler. Bazı bakım merkezi yöneticileri bulaşıcı hastalıklarla mücadele noktasında binaların fiziki olarak yetersiz olduğunu ve Covid-19 pandemi sürecinde bağımsız karantina / izolasyon ve misafirhane bölümlerine ihtiyaç duyulduğunu ve bakım merkezi sakinlerinin tedbirler kapsamında sosyal faaliyetlerin kısıtlanması nedeniyle süreçten olumsuz etkilendiklerini ifade etmektedirler. Genel olarak bulaşıcı hastalık riskinin Covid-19 pandemisi öncesinde yeterince dikkate alınmadığı ancak Covid-19 pandemisiyle birlikte alınan çeşitli tedbirlerle sürecin yönetilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Gelecekte bakım merkezi sakinlerinin muhtemel bulaşıcı hastalıkların etkilerinden daha iyi korunmaları bakımından Covid-19 pandemi sürecinde elde edilen deneyimler büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, bakım merkezlerinin uygulamaları ve uygulamada karşılaşılan güçlüklerle ilgili hem yöneticiler hem de akademisyenler tarafından kapsamlı değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir. Mevcut araştırma bulguları söz konusu değerlendirmelere kayda değer bir katkı sağlamaktadır.

GELENEKSEL GIDALARIN PAZARLANMASINDA SOSYAL MEDYA MAĞAZA UYGULAMALARININ ÖNEMİ

Mehmet Kocaman
Öğr. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Rekreasyon Yönetimi
mehmet.kocaman@gop.edu.tr

Emel Memiş Kocaman
Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Gastronomi ve Mutfak Sanatları
ememis4@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: E-mağaza, geleneksel gıdalar, sosyal medya, yöresel gıdalar

Sosyal medya bugün ekonomik ve sosyal hayatımızın ayrılmaz parçaları olmuşlardır. Sosyal medya işletmeler için de pazarlama kanallarını değiştirmiş ve yeni iş modelleri oluşturarak birçok farklı sektörü bir arada kullanmayı sağlar hale gelmiştir. İşletmelerin çeşitli departmanları artık görevlerini önemli ölçüde sosyal medya kanallarından gelen bilgiler üzerine inşa etmeye başlamışlardır.

Bu çalışmanın amacı, özellikle butik geleneksel gıda üretimi yapan kişilerin sosyal medya mağaza uygulamalarını satış ve tanıtım amaçlı daha etkin kullanmalarını sağlamaktır. Geleneksel gıda üretimi yapan ve bunu başta yakın çevresi olmak üzere ağında ekli kişi ve gruplara satmak isteyen birçok kişi/şirket sosyal medyayı yaygın olarak kullanmaktadır. Ancak bu kişiler/şirketler ürettikleri geleneksel gıdaları, kişisel veya şirket hesabının haber kaynağı veya hikayesinde paylaşarak satış yapmayı amaçlamaktadırlar. Bu yaklaşımla belki ürünü kendi ağlarında bulunan kişi ve gruplara tanıtmakta hatta satış da yapmaktadırlar. Fakat bu yaklaşımla çok başarılı satış yapmak mümkün değildir. Bunun yerine Facebook ve Instagram gibi sosyal medya platformları içerisinde bulunan Mağaza uygulamaları oluşturulması daha fazla etkileşim ve satış için olanak sağlamaktadır. Mesela geleneksel bir gıda üreten ev hanımı ürettiği ürünü Facebook ve Instagram’da açacağı bir sayfa üzerinden mağaza açıp, bu mağaza içerisinde de katalog oluşturup, katalog içerisine ürünleri eklediğinde fiyat, miktar, satın alma biçimi gibi tüm detayları da eklemiş olacaktır. Böylece mağaza uygulaması ile kısa zamanda daha fazla tanıtım ve satış yapması mümkün olacaktır. Ayrıca bu mağazasında değişik uygulamaları da (örneğin sanal pos linkleri) paylaşım müşteri ve talep yaratması mümkün hale gelecektir.

Sosyal medya mağaza uygulaması kullanmak, kişilerin sosyal medya için ayıracağı zamanı azaltacaktır. Ayrıca standart bilgileri farklı platformda tekrar girmek yerine bu zamanı yeni ürün ve ürün özellikleri eklemek için kullanarak, daha etkin bir sosyal medya yönetimi gerçekleştirilebilir. Böylece geleneksel gıdaların tanıtılması, yaşatılması ve ticari değere dönüşmesine önemli bir katkı sağlanabilir. Ayrıca ev hanımlarının iş gücü potansiyeli hem hane halkı hem de ülke ekonomisi için katma değer yaratabilir. E-ticaret süreçleri olan tanıtım, fiyatlandırma ve lojistik gibi konular bu arada öğrenilmiş olacaktır.

GLOBAL PAZARLAMA OPERASYONLARINDA DİJİTAL İÇERİK YÖNETİMİNİN ALTIN ÇAĞI: VAULT PLATFORMUNA YÖNELİK BİR VAKA ANALİZİ

Kemal Sedefçi

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Üretim Yönetimi ve Pazarlama
kemalsedefci@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Dijital içerik yönetimi, global pazarlama, Veeva Vault

Günümüz dünyasında gelişen teknolojik dinamikler şirketlerin iş yönetim anlayışlarını temelden değiştirmiştir. İnternetin iş hayatındaki temel yapı taşı haline gelmesi, çerçevesi dijital olgularla çizilmiş yeni iş modellerini ortaya çıkarmıştır. Son yıllarda dijitalleşme süreçlerindeki hızlı yükseliş grafiği, şirketleri de kendi operasyonlarındaki süreçleri daha verimli hale getirmek mecburiyetinde bırakmaktadır. Özellikle pek çok ülkede faaliyet gösteren global ölçekteki firmalar açısından, farklı kıtalarda bulunup ayrı kültürel değerlere sahip olan ülkelerdeki bütün faaliyetlerin kalitesinin ve verimliliğinin standard hale getirilmesi ve de operasyonların aynı başarı ile yürütülmesi oldukça zor süreçlerin hatasız olarak işletilebilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Şirketlerde bu zorunluluğu üstlenen en önemli departmanların başında hiç şüphesiz ki global pazarlama operasyonları gelmektedir. Farklı dilleri konuşup, ayrı kültürel değerlere sahip olan çalışanların bir şirkete ait ortak değerleri benimseyebilmesi ve bunları dünyanın her yerinde benzersiz bir müşteri deneyimi oluşturarak sunabilmesi pek çok dinamiğin kusursuz ve uyumlu bir şekilde yönetilebilmesine bağlıdır. Bu dinamiklerin en önemlilerinin başında da dijital içerik yönetimi yer almaktadır. Global şirketlerde üretilen dijital pazarlama içerikleri pek çok noktada farklılaşabilmektedir. Global bir içeriğin bütün yerel pazarlara aynı mesajı içerecek şekilde iletilmesini gerektiren durumlar olduğu gibi, ülkelerin pazarlama dinamiklerine göre farklılaşmış lokal dijital içeriklerin de oluşturulması gerekebilmektedir. Bu içeriklerin oluşturulma ve yönetilme aşamasında çok sayıda departman görev almakta, içerikleri kontrol ederek kusursuz bir çıktı elde edilmesini sağlamaktadır. Global ve lokal dinamiklerin dahil olduğu böylesine büyük ve karmaşık süreçlerin düzenli ve verimli şekilde yürütülebilmesinde dijital içerik yönetimi platformlarının kullanımı büyük katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, yukarıda ifade edilen süreçler için verimli ve yenilikçi çözümler sunarak dijital içerik yönetimine farklı bir bakış açısı getiren Veeva Vault platformunu incelemek ve global pazarlama operasyonları açısından değerlendirmektir. Veeva Vault, kullanıcı deneyimini ön planda tutan bulut tabanlı bir içerik yönetim platformudur. Bu platform dijital içeriklerin oluşturulma, onaylanma, paylaşılma ve yeniden kullanılma süreçlerinin tek kanaldan yönetilmesini sağlamakta, yerel ve global içeriklere ait bütün süreçlerin uçtan uca takip edilebilmesine imkan tanımaktadır. Yapısı itibarıyla regülasyon yoğunluğu ve denetimi bir hayli fazla olan ilaç sektörü özelinde gerçekleştirilecek olan çalışmada, Veeva Vault'un müşteri deneyimine yönelik katkıları ve pazarlama fonksiyonlarının süreçlerinde yarattığı artı değerler detaylı bir şekilde incelenecektir.

İNSAN KAYNAKLARI UYGULAMALARININ ÇALIŞANLARIN ÖRGÜTSEL ADALET ALGISI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE ÖRGÜTSEL ERDEMLİLİĞİN ARACI ROLÜ

Türkan Naghdalizada
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
İnsan Kaynakları Yönetimi
turkan.naghdalizadeh@gmail.com

Turhan Erkmen
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
tturali@gmail.com

Anahtar Kelimeler: İnsan kaynakları uygulamaları, örgütsel adalet, örgütsel erdemlilik

Bu araştırmanın amacı insan kaynakları yönetimi uygulamalarının çalışanların örgütsel adalet algısı üzerindeki etkisini ve bu etki üzerinde örgütsel erdemliliğin aracı rolünü incelemektir. Bu çalışma ile örgütsel erdemliliğin çalışanların örgütsel adalet algılarını olumlu yönde etkilemesi ve çalışanlarda organizasyonun insan kaynakları uygulamaları ile ilgili olumlu düşünceler oluşturmaya varsayımı incelenmektedir. Yani, insan kaynakları uygulamaları ve algılanan örgütsel adalet kavramlarına ek olarak, bu çalışma, örgütsel erdemliliğin insan kaynakları uygulamaları ve çalışanların örgütsel adalet algısı arasındaki ilişkide aracılık rolünü ölçmeyi amaçlamaktadır. İnsan kaynakları uygulamaları ve örgütsel adalet ile örgütsel erdemlilik arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan yeni bir çalışma ortaya koymak literatüre katkıda bulunmak açısından önem taşımaktadır. Araştırma yöntemi nicel araştırma, tarama deseni olarak belirlenmiştir. Araştırmada, temel veri toplama aracı olarak online anket kullanılmıştır. Anket formu, çalışmanın amacı doğrultusunda, Türkiye’de kamu ve özel sağlık kurumlarında çalışan 203 sağlık çalışanı üzerinde internet ortamında uygulanmıştır. Anket formu linki, sağlık sektöründe çalışan bireylere LinkedIn ve diğer sosyal medya platformları aracılığıyla doğrudan mesaj yoluyla iletilmiştir. Buna ek olarak, örneklem seçimi için olasılığa dayalı olmayan yöntemlerden olan kartopu örnekleme yöntemi de kullanılarak, toplamda 203 sağlık çalışanın katılımı sağlanmıştır. Araştırmada farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen “İnsan Kaynakları Uygulamalarının Etkinliğinden Duyulan Memnuniyet Ölçeği”, “Örgütsel Adalet Ölçeği” ve “Örgütsel Erdemlilik Ölçeği” kullanılmıştır. SPSS 26.0 programı ile yapılan güvenirlik analizleri sonucunda Örgütsel Adalet Ölçeği (Cronbach Alpha değeri = 0.973) olarak, Örgütsel Erdemlilik Ölçeği (Cronbach Alpha değeri = 0.954) olarak, İnsan Kaynakları Uygulamalarının Etkinliğinden Duyulan Memnuniyet Ölçeği (Cronbach Alpha değeri = 0.975) olarak yüksek seviyede güvenilir bulunmuştur. Yapılan pearson korelasyon analizi ile insan kaynakları uygulamaları, örgütsel adalet, örgütsel erdemlilik değişkenleri arasında anlamlı pozitif korelasyon gözlenmiştir. Bağımlı değişken ve bağımsız değişken arasında aracı değişkenin rolü hiyerarşik regresyon analizi ile belirlenmiştir.

İŞLETMELERDE VERİMLİLİK SORUNLARININ TEŞHİSİ VE BİLGİ YÖNETİMİ

Mevlüt Hürol Mete
Dr., Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Anahtar Kelimeler: Verimlilik, işletmelerde verimlilik sorunları, teşhis ve ölçme

İşletmelerin faaliyet gösterdiği rekabetçi, dinamik ve değişen ortam, zaman içinde büyümelerine ve kendilerini korumalarına olanak tanıyan yeni zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Bunun için işletmeler, süreçlerini teşhis etmek, kritik noktalarını belirlemek, müşterilerin beklentilerini ve pazarda farklılaşmayı sağlamak ve değer zincirlerinin operasyonlarını, kaynaklarının kullanımını ve ürünlerinin kalitesini optimize eden stratejilere yatırım yapmak için metodolojiler ve araçlar kullanmalıdır (Jimenez ve diğ., 2019). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre sorun, üzerinde düşünölmeye değen ve çözüm getirilmesi, olumlu ya da olumsuz bir sonuca ulaştırılması gereken durumdur (TDK, 2020). Bunun yanında her iyileştirme çalışmasının veya projesinin bir sorun tanımlaması ile başlaması gerekir. Sorun alanlarının ne olduğunu belirleme ve olası çözümlere ilişkin öneri geliştirme faaliyetlerine ise teşhis denir.

İşletmelerde yürütölen verimlilik sorunlarının teşhisi çalışması, karşılaşılan sorunu ve işletmenin amacını ayrıntılı olarak incelemek, sorunun oluşmasına neden olan ve sorunu etkileyen faktörleri belirlemek ve sorunun çözümünde nasıl bir yol izleneceğine karar vermek için gerekli olan tüm bilgiyi hazırlamaktır. Ayrıca, sorgulanan sorun alanı ile işletmenin örgütsel amaçları ve elde edilen sonuçlar arasındaki ilişkinin incelenmesi, işletmenin değişme ve sorunu etkili bir şekilde çözme potansiyelinden emin olunmasıdır. Teşhis, verimlilik artırma programlarının öncesinde yapılması gereken bir çalışmadır (Prokopenko, 2003). Programın içeriğini teşhis çalışmasının sonuçları oluşturmaktadır. Teşhis sonucunda; olası çözümlerin belirlenmesi, değişim ihtiyacının farkına varılması, katılımcı yaklaşımla sorunun sahiplenilmesi, gerçeklerin fark edilmesi ve öneri sunulması mümkün olabilir. Teşhisin ana aşamaları, denetim sürecindeki tipik aşamalara benzemektedir; hazırlık, yürütme, sonuç analizi ve sentez (Vilarinho, Lopes ve Sousa, 2018). Verimlilik ölçme ile teşhis birbirini tamamlayan iki konudur. Verimlilik ölçme çalışmaları, ölçülebilir çıktılar ve girdiler tanımlanarak verimlilik düzeyi ve verimlilik göstergeleri belirlenir. Verimlilik ölçümleri teşhis çalışmasında veri olarak kullanılabilir. Verimlilik ölçmede somut gerçeklerle –sayılarla- ilgilenilir; oysa teşhis çalışmaları hiçbir yerde yazılı olmayan, rakamsal olarak ifade edilemeyen gerçekleri de ortaya çıkarmak gerekir. Teşhis; örgüt kültürü, tutumlar, motivasyon, yönetim tarzları, iletişim gibi beşeri özellikleri de kapsar.

Bu çalışmada işletmelerde yaygın olarak ortaya çıkan verimlilik sorun alanları ve bunların nasıl teşhis edilmesi gerektiği açıklanmaya çalışılacaktır. Doğru teşhis için sorun kavramının boyutları ve teşhisteki kritik noktalar ışığında veri toplama ve veri analizi aşamaları tanıtılacaktır. Ayrıca ölkemizdeki, başta KOBİ’ler olmak üzere, imalat sanayi işletmelerinde rastlanan yaygın verimlilik sorunları ele alınarak genel bir değerlendirme yapılacaktır.

KONKORDATODA KESİN MÜHLETİN SÖZLEŞMELER BAKIMINDAN SONUÇLARI KAPSAMINDA “İŞLETME FAALİYETİNİN DEVAMI İÇİN ÖNEM ARZ EDEN SÖZLEŞME” KAVRAMI

Serpil Işık

Arş. Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi, Medeni Usûl ve İcra İflas Hukuku
serpil.isik@istanbul.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Konkordato, 7101 sayılı Kanun, kesin mühlet, kesin mühletin sonuçları, işletme faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşme kavramı

Mali durumu bozulan sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflasın eşiğinden kurtarılması ve ekonomiye yeniden kazandırılması amacıyla uygulamada bulunan iflasın ertelenmesi müessesesi, 15.03.2018 tarihli ve 30361 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 7101 sayılı “İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un yürürlüğe girmesi ile birlikte hukuk sistemimizden kaldırılmıştır. İcra ve İflas Kanunu’nun 285 ilâ 309/I hükümlerinde düzenlenmekte olan konkordato kurumunda, 7101 sayılı Kanun ile köklü değişiklikler gerçekleştirilerek kuruma yeni bir çehre kazandırılmıştır. Gerçekleştirilen değişiklikler sonrasında, asliye ticaret mahkemesine müracaat edilerek konkordato talebinde bulunulmakta, eğer ki konkordato başvurusu kabul edilirse, geçici mühlet kararı verilmektedir. Geçici mühlet süresi içerisinde, konkordato projesinin başarıya ulaşma şansının var olduğu anlaşılırsa, konkordato isteyen alacaklının veya borçlunun talebi üzerine mahkemece “*kesin mühlet kararı*” verilmektedir. Kesin mühlet kararının alacaklılar, borçlular, sözleşmeler ve rehinli alacaklılar bakımından sonuçları mevcuttur. Konkordato mühletinin sözleşmeler bakımından sonuçları, 7101 sayılı Kanun ile şekillenen İİK m. 296’da düzenlenmektedir. Kanun koyucu, İİK m. 296/f.1’de, karşı tarafın sözleşmeye koyduğu ve borçluyu konkordato talep ettiği takdirde akdedilen sözleşmenin hükümsüz kalacağını ifade eden düzenlemelerinin geçersiz kabul edileceğini ve uygulanmayacağı öngörmektedir. İİK m. 296/f.1 uyarınca, sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun taraf olduğu ve işletmenin faaliyetinin devamı için önemli olan sözleşmeler uygulanmaya devam edecektir. Böylelikle, borçlunun konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı sebeple fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hale getireceğine dair hükümler, borçlunun konkordato yoluna başvurusu durumunda uygulanmayacaktır. İİK m. 296/f.1 hükmünde ifade edilen sözleşme ile borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin devamı için önem arz eden bütün sözleşmeler kastedilmektedir. Görüldüğü üzere, kesin mühletin sözleşmeler bakımından sonuçlarının ifade edildiği İİK m. 296/f.1 hükmünün uygulanabilmesi için, “*işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşme*” kavramının izah edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda çalışmamızda, İİK m. 296/f.1’de öngörülen, işletme faaliyeti için önem arz eden sözleşme kavramının teorik ve pratik boyutlarıyla ortaya konulması amaçlanmaktadır.

KRİZ DÖNEMİNDE ESNEK ÇALIŞMAYA GEÇİŞ DÖNGÜSÜ

İdil Işık

*Doç. Dr. İstanbul Bilgi Üniversitesi
Örgütsel Psikoloji
idil.isik@bilgi.edu.tr*

Yasin Kuzdağ

*Örgütsel Psikoloji Uzmanı, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Örgütsel Psikoloji
yasin.kuzdag@bilgi.edu.net*

Kağan Güney

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
İşletme Yönetimi
kaganguney1@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Esnek çalışma, nitel analiz, örgütsel davranış

Covid-19 pandemisi ile esnek çalışma modellerine geçiş kimi işletmeler için zorlu, kimi işletmeler için ise örgüt içi süreçlerinin entegrasyonu ile kolay bir süreç olmuştur. Bu farklılıklar, esnek çalışmaya geçişin sistemli bir şekilde yürütülmesi ihtiyacı olduğunu göstermiştir. Esnek çalışma yönetim sistemi standardını oluşturmak için gerçekleştirilen projenin nitel fazında 20.07-21.09.2020 tarihleri arasında havacılık, akaryakıt, enerji, moda, ilaç ve finans sektörlerinde yer alan 27 kurumun insan kaynakları ve operasyon yöneticileriyle gerçekleştirilen 53 mülakatla veri toplanmıştır. Elde edilen veriler MAXQDA20 programı aracılığıyla, açık kodlama yöntemi ve Tümevarıma Dayalı Nitel İçerik Analizi tekniğiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda, üst temalar ortaya çıkmış ve Şekil 1’de görülen esnek çalışmaya geçiş döngüsü oluşturulmuştur.

Şekil 1’de yer alan modelde görüldüğü üzere esnek çalışmaya geçiş sürecinde organizasyonlar, pandemiye “olağanüstü” bir gelişme tanımını koyduktan sonra, kendi ihtiyaçlarını analiz etmiş, pandemi başlangıcında bu analize göre operasyonlarını yönetmiş ve bir örgütsel dönüşüm sürecine girmişlerdir. Ancak normalleşme süreciyle birlikte, pandemi sonrası için de esnek çalışma planlamaları yapmaya başlamışlardır. Pandemi, organizasyonları esnek çalışma kararına iten bir dış unsur olarak daha sonra etkisini yitirecek olsa dahi daima değişen ve dönüşen dünyamızda beklenmedik gelişmelerle karşılaşan organizasyonlar kendilerini bambaşka bir dış koşulun içinde bulabilirler. Bu nedenle, organizasyonların kontrol edemeyecekleri bir koşul olarak dış gelişmeler esnek çalışmanın sonuçlarını etkileyebilecek bağlamsal bir unsurdur. Oluşturulan esnek çalışma döngüsü, örgütlerin normal varsayılan dönemlerde de esnek çalışmaya geçiş sürecini anlamaya yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak, esnek çalışmaya geçiş her örgüt için farklı olsa da örgütlerin içinde bulunduğu konjonktür, esnek çalışma modeli ve geçiş yapılan dönemin özellikleri dikkate alınmalıdır. Esnek çalışmadan hem birey hem örgüt düzeyinde hem de ulusal düzeyde olumlu sonuçlar elde edilebilmesi için örgütlerin hem kendi hem de çalışan ihtiyaçlarını göz önüne alarak uygun çalışma biçimini seçmeleri gerekmektedir.



Şekil 1. Esnek Çalışma Döngüsü

ÖZ LİDERLİK VE ÇALIŞAN PERFORMANSI İLİŞKİSİ: AZERBAIJAN BANKACILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Farah Safarova
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
İnovasyon, Girişimcilik ve Yönetim
fnagizadeh@gmail.com

Doç. Dr. Yasin Şehitoğlu
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme Bölümü
ysehitoğlu@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Öz liderlik, çalışan performansı

Bu çalışmanın amacı bireylerin iş ortamında örgütsel davranış alanında son zamanlarda oldukça yaygın bir liderlik tarzı olan öz liderlik davranışlarının, çalışanların performansı ile ilişkisine odaklanmaktadır. Araştırma Azerbaycan Bankacılık sektörü çalışanları üzerine yapılmıştır. Öz liderlik davranışının çalışan performansına olan etkisinin ölçümüne dair bir çalışma ortaya koymak literatüre katkıda bulunmak açısından önemlidir. Araştırma yöntemi nicel ve tarama deseni olarak belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamını Azerbaycan'da faaliyet gösteren bankalarda çalışan ve tesadüfi yolla seçilen 298 yönetici ve çalışanı oluşturmaktadır. Araştırmada, farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen 'Öz Liderlik Ölçeği' ve 'Çalışan Performansı Ölçeği' belirli izinler alınarak ve yeniden geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak kullanılmıştır. Araştırma evreninin Azerbaycan'da olması, araştırmaya katılacak olan gönüllülerin kullanılan ölçek maddeleri daha iyi anlaması ve yapılan analizlerde daha doğru sonuç almak amacıyla, araştırmacılar ve tercümanlar tarafından çalışmada kullanılacak olan ölçek maddelerinin Azerbaycan Türkçesine çevirisi yapılmıştır ve katılımcılara sunulmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır ve hazırlanan anket Google Forms aracılığı ile online olarak gönüllülere dağıtılmıştır. Alınan veriler sosyal bilimlerde sıkça kullanılan SPSS V28 istatistik programı ile belirli analizler yapılarak değerlendirilmiştir. Öz liderlik ve çalışan performansı değişkenleri için kullanılan ölçeklere yapılan geçerlilik ve güvenilirlik analiz sonucunda, öz liderliğin Cronbach Alpha katsayısının 0,822, çalışan performansı Cronbach Alpha katsayısının ise 0,637 olduğu hesaplanmıştır. Çalışmada, edinilen anket sonucu verilerine dayanarak, değişkenlerin birbirleriyle ilişkilerini ölçmek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre, öz liderlik ile çalışan performansı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r= 0,292$; $p<0.05$). Gelecekte yapılacak araştırmalarda, öz liderliğin ardılı olan farklı değişkenlerle birlikte, çalışan performansı üzerindeki ilişkiler üzerinde durulabilir.

REKABET YASAĞI SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİLİĞİ VE YASAĞIN SINIRLARI

Umut Özyurt

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
umutozyurt1@gmail.com*

Gökmen Gündoğdu

*Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
gokmen_gundogdu@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Rekabet yasağı sözleşmesi, işçi-işveren ilişkisi, rekabet etmeme borcu

Rekabet etmeme borcu, işçinin işverene karşı borçlarından biridir. İş sözleşmesi devam ettiği ve dolayısıyla taraflar arasında sözleşmesel bir bağlılık bulunduğu sürece, işçinin işvereni ile rekabet etmesi kural olarak mümkün değildir. Zira böyle bir davranış sadakat yükümlülüğüne aykırı olacaktır. Buna karşılık iş sözleşmesinin sona ermesiyle birlikte işçi ile işveren arasındaki bağ ortadan kalkacak ve sözleşmeden doğan sadakat yükümlülüğü de kural olarak sona erecektir. Sonraki aşamada işçi, anayasal çalışma hürriyetinin bir gereği olarak aynı sektörde başka bir iş yerinde çalışabilecek, kendisine bu alanda yeni bir işletme açabilecek veya bir işletmeye ortak olabilecektir. İşverenin, salt -sona ermiş- iş sözleşmesinin varlığını ileri sürerek bunu engellemek istemesi, hukuk düzeni içinde kabul görebilecek bir istem değildir.

Öte yandan işçi, hayatın olağan akışına uygun olarak, bildiği, eğitimini aldığı veya tecrübe edindiği sektörde çalışmaya devam etmek isteyebilir. Bu varsayımda işçinin, çalışırken edindiği üretim ve iş sırları ile müşteri bilgilerini kullanması gündeme gelebilecektir. Böyle bir eylem ise eski işverenin faaliyetini olumsuz etkileyebilecek ve sonuçta işverenin korunmaya değer haklı menfaatlerini zedeleyebilecektir.

Genel kabul gördüğü üzere işçi, hayatını emeği ile idame ettiren kişidir. İşçinin çalışmasına engel olabilecek bir sözleşme, bir yandan anayasal çalışma hürriyetine aykırı olacak diğer yandan da ahlaka aykırılık teşkil edecektir. Dolayısıyla işçinin özgürce çalışmaya devam edebilmesinde yüksek menfaatleri bulunmaktadır. Öte yandan eski işverenin de, üretim ve iş sırları ile müşteri bilgilerinin rakip bir işletme tarafından kullanılmasını engellemede haklı menfaatleri bulunmaktadır. Bu ise bir paradoksu doğurmaktadır.

Bu sorunu hakkaniyete uygun olarak çözmek isteyen kanun koyucu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun m. 444-447 hükümlerinde, çatışan bu iki menfaat arasında bir denge kurmayı amaçlamaktadır. Bir yandan işverenin menfaatlerini gözetmekte ve ona, iş ilişkisi sona erdikten sonra dahi işçisinin kendisiyle rekabet etmesini engelleme imkanı bahşetmektedir. Diğer taraftan ise, bu yasağın geçerliliğini sıkı koşullara bağlamakta ve işçiye hayatını idame ettirebilecek bir alan bırakılmasını, yani yasağın süre, yer ve konu bakımından sınırlandırılmasını, zorunlu kılmaktadır. Böylece hem işçinin hem de işverenin çatışan menfaatleri, hakkaniyetli bir noktada dengelenebilmektedir.

Bu çalışmada, çatışan bu iki menfaatin ele alınmakta ve devamında da rekabet yasağı sözleşmesinin geçerliliği ve içermesi gereken hakkaniyete uygun sınırlamalar incelenmektedir. Konu, yasal düzenleme temelinde irdelenmekte ve fakat öğretide yapılan açıklamalar ile Yargıtay içtihatları da analiz edilmektedir.

SAVUNMA SANAYİNDE TEDARİK ZİNCİRİ RİSKLERİ VE YÖNETİM STRATEJİLERİ

Göksel Korkmaz
Dr., T.C. Madrid Büyükelçiliği
korkmazgoksel@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Savunma tedarik zinciri, tedarik zinciri, savunma sanayi

Tedarik zinciri risklerinin, fiziksel, beşeri ve organizasyonel kaynaklarla endüstri dinamiklerine uygun olarak yönetilmesi kurumsal rekabet ve sürdürülebilirlik açısından önemli bir yetenektir. Covid-19 sonrası yapılan küresel risk araştırmalarının çoğunda tedarik zinciri riskleri en önemli riskler arasında görülmektedir. Kurumların tedarik zinciri risklerine cevap vermedeki yetersizlikleri faaliyetlerinde kesintiye neden olmaktadır. Geçmişte yapılan çalışmalar farklı sektörler için farklı tedarik zinciri risk yönetim stratejilerine odaklanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Belirsiz ve kaynakların kıt olduğu bir sektörde faaliyet gösteren firmalar, daha istikrarlı ve kaynak açısından zengin sektörlerdekilere farklı risklerle karşı karşıya kalacaklardır; bu nedenle risklerin türü ve bunların yönetimine ilişkin uygulamalar önemli ölçüde farklılık gösterecektir. Savunma tedarik zincirlerini diğerlerinden ayıran temel özellik ulusal güvenlik ve sürdürülebilirlik kaygılarının ön plana çıkmasıdır. Bunun için de ulusal güvenliği ve üretim hattının sürdürülebilirliğini öncelikleyen stratejilere ihtiyaç duyulmaktadır. Savunma sanayi tedarik zincirlerinin, ürünlerin karmaşıklığı, verilere erişimin zorluğu ve ekonomik ağların karmaşıklığı nedeniyle diğer tedarik zincirlerine kıyasla daha az araştırılan bir alan olduğu görülmektedir. Tedarik zincirinde tüm riskleri ortadan kaldırmak neredeyse imkansızdır veya son derece pahalı ve zaman alıcı olabilmektedir. Tamamen ortadan kaldırmak yerine sistemin ömür devri boyunca, karşı tedbirler veya etki azaltıcı önlemleri uygulamak suretiyle risklerin etkisi azaltılabilir. Riske cevap vermek hiçbir şey yapmamaktan tüm kaynakları kullanmaya kadar varan geniş yelpazede bir faaliyettir. Burada bir ödünleşme vardır ve çoğu zaman önemli riskleri ortadan kaldırmak için büyük bedeller ödenmesi gerekebilir. Tedarik zincirinin tasarım veya kurulum aşamasında sürecin başından itibaren risk analizleri ile yürütülmesi zaman içerisinde karşılaşılabilecek daha büyük riskleri önleyici rol oynayacaktır. Bu nedenle savunma tedarik zincirlerinde risk yönetimi her daim sürecin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Bu çalışmanın amacı sınırlı sayıda çalışmanın bulunduğu savunma sanayi tedarik zincirinde oluşabilecek riskleri, bunların muhtemel etkilerini incelemek ve bu risklere yönelik alınabilecek önlemler ile bu risklerin yönetim stratejilerini değerlendirmektir. Çalışmada tedarik zinciri risklerine yönelik çalışmalar incelenmiş, yapılan incelemeler sonucunda savunma tedarik risklerinin; tedarikçi kaynaklı riskler, küreselleşme ve dışa bağımlılıktan kaynaklanan riskler, sektörden kaynaklanan veya sektöre özgü riskler ile siber güvenlik riskleri başlıkları altında toplanabileceği görülmüş ve bunların savunma sanayine etkileri savunma sanayi perspektifinden incelenmiştir. Çalışmada ayrıca savunma tedarik zincirleri risklerine yönelik olarak alınabilecek tedbirler ve risk yönetim stratejilerine yönelik tespitler de yer almaktadır. Çalışmanın alana en önemli katkısı savunma tedarik zinciri risklerinin yönetilmesi konusunda bir çerçeve sunması, risklerin yönetilmesi konusunda ne yapılacağından ziyade nasıl yapılacağını ortaya koymasıdır.

SINAI MÜLKİYET KANUNU UYARINCA COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN DENETİMİ

Barış Cihan Cantürk
Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme, Ticaret Hukuku
bcanturk@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Coğrafi işaret, smk, denetim, menşe adı, mahreç işareti

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu’nun (“SMK”) 34. maddesi uyarınca; “Coğrafi işaret, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir.” Coğrafi işaretler; mahreç işareti ve menşe adı olarak iki alt başlığa ayrılabilir. Bu sınıflandırmaya dahil olmayan ürünler için ise geleneksel ürün adı başvurusu gündeme gelebilir.

Türkiye’de de, son yıllarda coğrafi işaret tesciline verilen önem hem kamu otoriteleri hem de piyasa aktörleri nezdinde artmıştır. Özellikle son 5 yılda yoğun bir atılımın gözlemlendiği bu alanda; bugün itibarıyla tamamlanan tescil sayısı binlere yaklaşmış olup bir o kadar tescil başvurusunun işlemi de devam etmektedir. Coğrafi işaretlere olan teveccühün bu denli artma sebebi; mikro düzeyde, üretici ve tüketicinin korunması; makro düzeyde ise rekabetçi ve güvenilir bir piyasanın oluşmasına hizmet ederek ülke ekonomisinin güçlenmesine katkı sağlamasından kaynaklanmaktadır.

Git gide önemi artan bir kurum olarak coğrafi işaretlerde; tescil süreci kadar, tescil sonrası denetim de büyük bir ehemmiyeti haizdir. Denetim; yalnızca coğrafi işaretli ürünlerde tescil sahibinin, yararlananların ve piyasanın menfaatini korumamakta, aynı zamanda tescil sahibi açısından bir yükümlülük de teşkil etmektedir. Nitekim SMK’nın 49. maddesi başta olmak üzere ilgili maddeleri uyarınca; kanuna uygun şekil ve zamanda yerine getirilmeyen denetimin tescil sahibinde değişiklikten, coğrafi işaretin hükümsüzlüğüne kadar gidebilecek yaptırımlara yol açabileceği açıkça öngörülmüştür. Yargıtay’ın son dönem içtihatları da bunu tasdik eder niteliktedir.

Çalışmada; genel olarak coğrafi işaretlere ilişkin bir girizgahın akabinde; coğrafi işaret tescilinde denetimin yasal boyutu ortaya konulacak ve içtihatlar ele alınacaktır. Bu sayede, coğrafi işaret denetiminin önemi ortaya konulacaktır.

SOSYAL MEDYA REKLAMCILIĞINDA TÜKETİCİYİ ANLAMAK: TERS TEPEN PAZARLAMA

Furkan İçöz

Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

İşletme

furkanicoz@posta.mu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: E-ticaret, sosyal medya, reklam ve pazarlama, tüketici tutumu, satın alma

E-ticaret, 1995 yılında internet kullanımının artmasıyla ortaya çıkan ve yıllar geçtikçe ivme kazanarak kullanımı yaygınlaşan, ticaretin online hali olarak tanımlanmaktadır. 2019 yılının sonunda ortaya çıkan pandeminin tüm dünyayı etkisi altına almasıyla kısıtlamalar, karantinalar ve kapanmalar uygulanmış, ekonomik faaliyetler yavaşlamış, bazı sektörler durma noktasına gelmiştir. Ticaretin devamlılığı ve ihtiyaçların karşılanmasında ise online platformların ve e-ticaret sitelerinin önemi artmıştır. Ülkemizde de e-ticaret hacmi 2020 yılı itibarıyla, 2019'a göre yüzde 66 artarak, 136 milyar TL'den 226,2 milyar TL'ye yükselmiştir. E-ticaretin genel ticaret içindeki oranı yüzde 15,7 olmuştur. Böylesine önemli bir paya sahip olan e-ticaret siteleri; televizyon, radyo, ürün yerleştirme, sosyal medya gibi reklam çeşitlerini kullanarak satışlarını arttırmayı hedeflemektedirler. Bu çalışmada sosyal medya reklamlarının tüketiciler üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Sosyal medya reklamları ile kısa sürede en fazla kişiye ulaşmayı hedefleyen e-ticaret siteleri, bütçelerinin bir kısmını sosyal medya pazarlaması için harcamaktadırlar. Ancak reklamın ulaştığı kişi sayısı kadar dönüşüm oranının ne kadar olduğu da bu alanda verimli sayılabilmek için önemli bir kriterdir. Binlerce hatta milyonlarca kişiye gösterim yapılan sosyal medya reklamlarının bazı durumlarda sanılanın aksine tüketiciyi satın almaya teşvik etmediği, reklamı yapılan e-ticaret sitesine/markaya karşı direnç oluşturduğu gözlemlenmiştir. Aşırı iletişim ve mesaj patlaması olarak da tanımlanan bu durum, ulaşılması hedeflenen tüketici kitlesinin tepkisine yol açtığı gibi ilgili ticaret sitesi hakkında olumsuz düşüncelerin de yayılmasına neden olmaktadır. Rahatsızlık veren aşırı dijital reklamların; tüketicilerin bu reklam içeriklerinden kurtulma yollarını aramalarına, çeşitli reklam engelleyici uygulama ve uzantılar kullanmalarına hatta “youtube premium” modelindeki gibi ücretli platformlara ödeme yapmaya razı olduklarına neden olduğu saptanmıştır. Bu durum, reklam verenin aleyhine olurken, reklamın verildiği sosyal medya platformu her iki tarafın yaptığı ödemelerden de kazanç sağlamaya devam etmektedir. Satışlarını arttırmak amacıyla reklam veren e-ticaret siteleri, kullanıcıları aşırı mesaj içeriklerine maruz bıraktığından dolayı farkında olmadan “tersine pazarlama” yönteminin etkisi altına girmekte ve kullanıcıların “satın almama” davranışlarını güçlendirmektedir. Bu araştırma sonucunda, anlatılan süreçten en karlı çıkan tarafın sosyal medya platformları olduğu görülmekte ve reklam verenler açısından “pazarlamanın marjinal fayda noktası”na dikkat edilmesi gerektiği de çarpıcı şekilde ortaya konmaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLİNCİNİN SOSYAL GİRİŞİMCİLİK NİYETİNE ETKİSİNDE PSİKOLOJİK SERMAYENİN DÜZENLEYİCİ ROLÜNE YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ

Birol Baysak
Dr.
birolbaysak@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik bilinci, sosyal girişimcilik, girişimcilik niyeti, psikolojik sermaye

Sosyal girişimcilik tüm dünyada akademisyenlerin, devlet ve iş dünyasının ilgisini çeken sosyal bir boyut haline gelmiştir (Alderson, 2012). Avrupa parlamentosu sosyal ekonominin, bölge ekonomisinde karlılık, istihdam, istikrar ve ekonomik sürdürülebilirliğin kilit unsurlarından biri olduğunu önemle vurgulamaktadır (Rivza ve diğ., 2020). Avrupa'da 160.000'den fazla kooperatif şirketi, 5,4 milyon kişiye iş fırsatı sağlayarak, Avrupa ekonomisindeki en büyük grup haline gelmekte ve toplam istihdamın yaklaşık yarısını oluşturmaktadır (Borzaga ve diğerleri, 2013). 2017'de Birleşik Krallık'ta ekonomiye 24 milyar sterlin katkıda bulunan ve yaklaşık bir milyon kişiyi istihdam eden yaklaşık 70.000 sosyal girişim bulunmaktadır (Temple, 2017). Belirtilen nedenlerle birlikte, girişimciliğin her alanında çalışmaların yapılabilmesi ve girişimci adaylarının cesaretlenmeleri için girişimcilik bir devlet politikası ve ekonomik model olarak kullanılmaktadır (Sönmez ve diğ., 2016). Sosyal ve çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri ön plana çıkarken, Türkiye'de sosyal girişimcilik ve sosyal girişimcilerin teşvik edilmesi politika ve stratejilere dahil edilmektedir (KOSGEP, 2015).

Sürdürülebilirlik literatürü incelendiğinde çalışmaların çevre bilincine yoğunlaştığı görülmektedir. Gericke vd., (2019) çevre bilincinin yanı sıra geniş bir sürdürülebilirlik bilinci oluşturmak için insanların sosyal ve ekonomik bakış açıları geliştirmesi gerektiğini belirtmektedir. Tiwari ve diğerleri (2017), sosyal girişimcilik alanında mevcut literatürün çok az olduğunu ve bu çalışmaların çoğunluğunun gelişmiş ülkelerde yapıldığını belirtmektedir. Araştırmacılar yapılan bu az sayıdaki çalışmada da girişimcilik faaliyetlerini teşvik etmek için gerekli olan öncüllerin gözden kaçırıldığını dile getirmektedir (Mair and Martí, 2006)

Girişimciler çevresel belirsizlik ve sınırlı kaynaklarla mücadele etmektedirler (Fisher vd., 2020) ve bu koşullar girişimcileri yetkin olmak için duygularını düzenlemeye zorlamaktadır (Allen vd., 2020). Bu noktadan hareketle; sosyal girişimciliği daha derinden anlamak ve girişimcilik üzerindeki belirsizliği açıklığa kavuşturmak için kişilerin güçlü yönlerine odaklanan psikolojik sermayenin, sürdürülebilirlik bilinci ve sosyal girişimcilik niyeti ilişkisinde önemli bir düzenleyici olabileceği değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, sürdürülebilirlik bilincinin sosyal girişimcilik niyetine olan etkisini tespit etmek ve psikolojik sermayenin bu ilişkideki düzenleyici rolünü ortaya koymak bu çalışmanın temel amacı olmuştur.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI VE NİTELİKLİ EĞİTİM AÇIKLAMALARI

Hatice Gökçimen
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
h.bgokcimen@gmail.com

Arzu Özsozgün Çalışkan
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
ozsozgun@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, nitelikli eğitim, sürdürülebilirlik raporu, bankacılık sektörü

Bu araştırmanın amacı, sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında yer alan nitelikli eğitim hedefine yönelik olarak sürdürülebilirlik raporlarında yer alan açıklamaları incelemektir. Nitelikli eğitim üretkenliğin, uyum sağlama yeteneğinin ve inovasyonun artırılmasını desteklediğinden geleceğin işgücünün gelişimi için önemlidir. Nitelikli eğitimin varlığı iş yapış şekillerinden toplum sağlığına, sürdürülebilir kalkınmadan su kirliliğinin önlenmesine pek çok alanın ve disiplinin ortak kalkınma hedefidir. Eğitim ayrıca daha istikrarlı ve refah düzeyi yüksek bir toplumun gelişmesine destek olmaktadır.

Bankacılık sektörünün nitelikli iş gücüne sahip olması hem sektörün performansı hem de paydaşların sağlayacağı fayda açısından son derece önemlidir. Beşerî sermayenin niteliğinin iş yapış şekilleri ve şirket performansı üzerinde kilit rol oynadığı sektör, sürdürülebilirlik raporlarında nitelikli eğitim açıklamalarının önceliklendirilmesine imkân tanımaktadır. Sektörün eğitime verdiği destek hem sektör performansının ve hem de toplumun gelişmişlik seviyesinin artmasına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, bankacılık sektörünün nitelikli eğitime olan desteğinin tespiti hem ilgili banka hem de toplum açısından önemlidir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, Türkiye’de bankacılık sektöründe faaliyet gösteren ve 2018-2020 yılları arasında sürdürülebilirlik/entegre rapor(u) hazırlayan bir bankanın raporları incelenmiştir. Raporlarda yer alan açıklamalar, nitelikli eğitim hedefi kapsamında ele alınan iş temaları- sürdürülebilir kalkınma için eğitim, kalifiye bir işgücünün mevcudiyeti, kapasite geliştirme, iş yaratma üzerinde dolaylı etki ve genç istihdamı- doğrultusunda incelenmiştir.

Araştırmanın yöntemi olarak beşerî disiplinlerde yaygın olarak kullanılan içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz yapılırken rapordaki tüm eğitim açıklamaları yukarıda belirtilen temalara göre kategorize edilmiş ve her bir açıklamaya açıklamanın niteliğine göre 1- 4 arası bir puan atanmıştır. Bir rapordaki toplam açıklama puanı açıklama sayısına bölünerek her yıl için ortalama açıklayıcılık puanı elde edilmiştir.

Elde edilen bulgular bankanın incelenen kurumsal raporlarında nitelikli eğitim açıklamalarının ilgili yıllar dahilinde arttığını göstermektedir. 2018 ve 2019 yılları arasında ortalama açıklayıcılık puanı benzerlik gösterirken 2020 yılında ise entegre raporlamaya geçiş ile birlikte açıklayıcılık puanında artış gözlenmiştir. Nitelikli eğitim hedefi temalarından biri olan ve bankanın rekabetçi gücüne de katkı sağlayan nitelikli iş gücünün mevcudiyeti teması en çok açıklanan temadır.

TAKIM SEZGİSİNİN PROJE PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE TAKIM LİDERİ KONTROLÜNÜN ARACI ROLÜ

Furkan Kabakcı
Öğrenci, Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme Yönetimi
furkan.kabakci24@gmail.com

Serdar Bozkurt
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
İşletme
serdarbozkurt34@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Takım, takım sezgisi, proje yönetimi, proje performansı, takım lideri

Günümüzde küreselleşme ve gelişen teknolojinin etkisiyle artan rekabet ortamında, örgütlerin varlığını idame ettirebilmesi için iş bölümü ve öngörü gibi kavramlar tartışılmaya başlanmıştır. Bu kavramlarla birlikte iş bölümü için takım, öngörü ve beklenmedik durumlar için ise sezgi kavramları önem kazanmıştır. Küreselleşen ortamda, bu kavramları etkili olarak kullanabilen örgütler ve projeler başarıya ulaşabilmektedir. Bu iki kavramı etkili olarak kullanabilmek ise takım lideri olgusundan geçmektedir. İşte bu noktada araştırmanın amacı; takım sezgisinin, proje performansı üzerindeki etkisinde takım lideri kontrolünün rolünü ortaya koymaktır. Araştırmada üç farklı ölçekten yararlanılmıştır. Proje performansı için Chang vd.'nin (2010) geliştirmiş olduğu proje performansı ölçeği, takım lideri kontrolü ölçeği için Lewis vd. (2002) tarafından geliştirilen ölçek ve son olarak da Dayan ve Elbanna (2011) tarafından geliştirilen takım sezgisi ölçeği kullanılmıştır. Toplamda 16 ifadeden oluşan ölçeklere, demografik bilgi formu eklenmiştir. Araştırma, hızlı tüketim malları sektöründe faaliyet gösteren 12 ile 15 kişi arasında değişen satış ve pazarlama takımlarına uygulanmış ve toplam 184 adet anket verisi elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verileri analiz etmek maksadıyla IBM SPSS Statistics 22 programı kullanılmış ve SPSS Process v4.0 eklentisinden faydalanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliklerini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha değerinden hızlı tüketim malları sektörü çalışanlarının demografik özelliklerini belirlemek amacıyla ise frekans analizinden yararlanılmıştır. Son olarak da Pearson korelasyon analizi ile değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve derecesi, regresyon analizi ile de etki düzeyleri belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda, takım sezgisinin proje performansı üzerindeki etkisinde takım lideri kontrolünün kısmi aracılık etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde proje performansı ve takım lideri üzerine çok sayıda araştırma yapılmış olmasına rağmen takım sezgisi kavramı yeni yeni araştırmaya başlanılmış ve hakkında yapılmış çok fazla araştırma bulunmamaktadır. Çalışmanın özellikle hızlı tüketim malları sektöründe faaliyet icra eden takımlardaki sezgiselliğe yönelik boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

TEKNOSTRES KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA BİLİM VERİTABANI WEB ÜZERİNE DAYALI BİBLİYOMETRİK AĞ ANALİZİ

Pınar Sarp

*Arş. Gör. İstanbul Kültür Üniversitesi
İşletme
p.sarp@iku.edu.tr*

Yonca Deniz Gürol

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme
ygurold@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Teknostres, bibliyometri, sosyal ağ analizi

İşgörenlerin teknolojiye kaynaklanan sebeplerden dolayı stres sürecini yaşamalarıyla endişe, kaygı, kontrol, öfke, tedirginlik gibi stres tepkilerini vermesi teknostres olarak ifade edilmektedir. Hızla değişen ve gelişen teknoloji, eğitim eksikliği, iş-yaşam dengesinin kaybolması, teknolojiye adaptasyon eksikliği, uygun olmayan donanım ve yazılımın teknolojik strese yol açabileceği ifade edilmektedir. Bu çalışma, “Teknostres” kavramının 1980-2020 yılları arasındaki dönemsel gelişimini anlamayı, konunun alt çalışma konularını –temalar- ve birbirleriyle olan ilişkilerini takip etmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, teknostres kavramının tarihsel gelişimi Web of Science, Scopus, Wiley, Ebsco, Ulakbim, Taylor Francis, Jstor, Proquest, Pagrave Mcmillan, Emerald, Springer, Sage veri tabanlarında yer alan bilimsel çalışmalar kullanılarak, SciMat bilimsel haritalama yazılımı aracılığıyla ele alınacaktır. Bu doğrultuda, 1980-2020 yılları arasında teknostres konusunda yapılan çalışmalar ile alanın gelişimi, alanın sınırları içerisindeki çalışma konularının tespit edilmesi ve bu çalışma konularının birbirleriyle olan ilişkilerinin ortaya konması hedeflenmektedir. Taramalar tamamlandığında ilgili anahtar kelimeleri karşılayan yaklaşık 350-400 civarında makaleye ulaşılacağı tahmin edilmektedir. Elde edilen makalelerin incelenmesi ile yayın sayılarında yıl bazında artış oranı, ülkeler bazında dağılım, teknostres kavramının ele alındığı anahtar kelimeler, vb. dönemler itibari ile stratejik diyagramlar incelenecektir. Makalelerde ele alınan temaların güncelliği incelenerek çok fazla kullanılmayan temaların gelecek çalışmalarda ele alınması için önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda teknostres kavramı üzerinde çalışmak isteyen araştırmacılara yol göstereceği düşünülmektedir. Araştırma ile ilgili çalışmalar devam etmekte olup sonuçları paylaşılacaktır.

THE IMPACT OF RESTAURANT PHYSICAL ENVIRONMENT ON BRAND IMAGE

Ahmet Uşaklı

Asst. Prof., Boğaziçi University

Tourism Administration

ahmet.usakli@boun.edu.tr

Keywords: Physical environment, brand image, restaurant experience

Consumer behavior literature suggests that the physical surroundings (referred to as “servicescape” or “atmospherics”) influence consumer perceptions and attitudes, particularly when hedonic consumption is highly involved. Although building a positive brand image is crucial in the restaurant industry to differentiate restaurants from their competitors, past research has focused mostly on the effects of utilitarian values (e.g., food and/or service quality) on restaurant brand image, indicating that research on the effects of hedonic aspects of dining out, such as the physical environment of a restaurant, remains limited. Therefore, this study aims to examine the impact of restaurant physical environment on brand image. A survey research design was applied in this study. To collect the data, an online questionnaire was utilized. The exogenous constructs in this study capture the restaurant physical environment dimensions, which were derived based on the DINESCAPE scale. Within this context, a total of 24 items was used to measure the six dimensions of restaurant physical environment, namely *facility aesthetics*, *ambiance*, *lighting*, *table settings*, *spatial layout*, and *service staff*. On the other hand, the endogenous construct is the perceived brand image, which was measured by four items. All items in both exogenous and endogenous constructs were rated using a five-point Likert-type scale (1=strongly disagree, 5=strongly agree). The target population of this study comprised full-service restaurant customers living in Turkey. Using a convenience sampling method, 620 full-service restaurant customers were surveyed. To analyze the data, structural equation modeling was employed. First, confirmatory factor analysis was performed to assess the measurement model. Thus, the reliability (composite reliability values > 0.80), convergent validity (all AVE values > 0.50), and discriminant validity (using the Fornell-Larcker criterion) of all constructs have been established. Then, the structural model was assessed to determine which physical environment dimensions affect restaurant brand image. The results revealed that “*facility aesthetics*, *ambiance*, *lighting*, and *service staff*” positively influence restaurant brand image. Among these, *facility aesthetics* was found to have the greatest impact on brand image. No significant effects of *table settings* and *spatial layout* were found on restaurant brand image.

TÜKETİCİLERİN ETKİLEŞİMLİ REKLAMLARA YÖNELİK DEĞERLENDİRMELERİ

Mevlüt Sedat Dönmez
Dr. Öğr. Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi
Halkla İlişkiler ve Tanıtım
sedatdonmez@gmail.com

Deniz Yaman
YÖK 100/2000 Doktora Bursiyeri, Süleyman Demirel Üniversitesi
İletişim Bilimleri
dnzzyaman@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli reklamlar, reklam, marka, reklama yönelik değerlendirme, Z kuşağı.

Etkileşimli web olarak nitelendirilen Web 2.0 ile edilgen konumlarından kurtularak üretici konumuna yerleşen bireylerin, markaların sunduğu ürün ve hizmetlere yönelik beklentileri farklılaşmıştır. Diğer bir ifadeyle tüketiciler pasif bir alıcı konumundan aktif bir katılımcı evresine geçmiştir. Bu durum, markaların ürün ve hizmetlerinin tanıtılmasında tüketiciyi odağa alan ve etkileşim unsurunu ön planda tutan yeni stratejilerin geliştirilmesi ve reklam kampanyalarının yaratılması gerekliliğini doğurmuştur. Bu bağlamda markalar tüketicilerin iletişim sürecine aktif katılımlarına aracılık eden etkileşimli reklam uygulamalarına ağırlık vermeye başlamıştır. Etkileşimli reklamlar, geleneksel pazarlama iletişimi yöntemlerinde ve varsayımlarında önemli değişimler yaratmakta, tüketicilerin reklamın etkinliğini ve etkilerini belirlemedeki rolünü vurgulamaktadır. Markalar ise etkileşimli reklamlarla birlikte iletişim mesajlarının içeriğinde önemli değişiklikler gerçekleştirmiş, tüketicilerin beklenti ve isteği ile örtüşen, doğrudan hedef kitleye ulaşabilecek ve kişiselleştirilebilecek reklam mesajları tasarlamaya başlamıştır. Reklam mesajlarına yönelik olumlu bir tutum oluşturmak ve bu değerlendirmenin marka tercihinin yansımasına ilişkin beklenti içerisinde olan markalar, etkileşimli reklam uygulamalarının kişiselleştirilebilir ve iki yönlü iletişim etkisinden faydalanmaktadır. Bu doğrultuda hedef alıcılarına etkili bir biçimde ulaşmayı ve bireylerin zihinlerinde reklam mesajlarına yönelik olumlu bir değerlendirme oluşturmayı amaçlayan markalar, medya tercihlerinde etkileşimli reklam uygulamalarına ağırlık vermeye başlamıştır. Bu araştırma kapsamında tüketicilerin etkileşimli reklamlara yönelik değerlendirmelerinin demografik değişkenler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Nicel bir araştırma özelliği taşıyan bu çalışmada, verilerin toplanmasında anket tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma evrenini temsil edecek örneklem seçiminde ise, olasılıklı olmayan örneklem yöntemlerinin alt türü olan Kartopu Örneklem tekniği tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında, Türkiye'deki devlet üniversitelerinde öğrenim gören Z kuşağı üyesi olan 143 kadın ve 115'i erkek olmak üzere toplamda 258 kişiden veri toplanmıştır. Araştırma bağlamında gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçlarına göre katılımcıların cinsiyet ve medeni durum değişkenleri açısından etkileşimli reklamlara yönelik değerlendirmelerinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen ANOVA testi sonucunda ise katılımcıların yaşları, aylık ortalama gelirleri ve eğitim düzeylerine göre etkileşimli reklamlara yönelik değerlendirmelerinde anlamlı farklılıklar olduğu bulgusuna erişilmiştir.

TÜRKİYE ÖZELİNDE STRATEJİK İŞ BİRLİĞİ VE ORTAKLIKLARIN İNCELENMESİ

Nurettin Alperen Çagatay
Yüksek Lisans Öğrencisi, Bartın Üniversitesi
nurettinalperencagatay1996@hotmail.com

Ayhan Karakaş
Doç. Dr., Bartın Üniversitesi
akarakas@bartin.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Strateji, stratejik iş birlikleri, ortaklıklar, birleşme ve satın almalar, Türkiye

Stratejik yönetim açısından stratejik iş birlikleri değişen dünya düzeninde, bu stratejiyle hareket eden işletmeler açısından önemli değişiklik ve etkilere sebep olmuştur. Gerek yok olmamak gerekse büyümek için bu yola başvuran işletmeler bu hamleleri sayesinde geniş pazarlara yayılma ve tanınırlığını sağlama fırsatı bulmuşlardır. İşletmeler varlıklarını sürdürmek maksadıyla bencilliklerini bir kenara koymuş çözümü hep iş birliklerinde aramışlardır. Yeni bilgi ve teknolojiyi, üretmeyi, pazarlamayı ve hatta yönetmeyi birbirlerinden aldıkları desteklerle sağlamışlardır. Hatta bu iş birlikleri sermaye ve gelir piyasası olarak da kullanılmıştır. Bu iş birlikleri sayesinde bölgesel düzeydeki ürünler çeşitli coğrafyalara taşınmış ve ülkeler arası etkileşimi kolaylaştırmıştır. Ülkemiz açısından baktığımızda stratejik iş birlikleri, birleşmeler ve satın almalar ekonomide büyük bir rol oynamaya başlamıştır. Her yıl yüzlerce iş birliği, birleşme ve satın alma faaliyetleri ülkemizde gerçekleşmekte ve ekonomi sahnesi değişik senaryoları gözler önüne sermektedir. Birçok yabancı sermayeler, yeni ürünler ve işletmeler ülkemiz pazarlarında boy göstermekte ve ülke tanınırlığı ve ekonomik gelişmeler açısından önemli rol oynamaktadır.

Bu çalışmamızda ise stratejik yönetim açısından oluşturulan iş birlikleri, ortaklıklar, birleşmeler ve satın almaların Türkiye açısından sektörel örnekleri ve sayısal analizlerini yıllara göre ortaya koymakta ve güncel son üç yıl detaylı bir biçimde incelenmektedir. İlk olarak işletmelerin küreselleşen dünyada varlıklarını sürdürebilmek ve büyümek maksadıyla başka işletmelerle kurdukları iş birliğinin tanımı, işletmeleri iş birliği kurmaya çekici kılan özellikleri, işletmelerin neden iş birliği kurmak istemeleri, kurulan iş birliğinin kurulma biçimleri ve sağladığı menfaatlere göre ayrılan türleri, iş birliğinden ileri seviye bir ortaklık gerektiren farklı özelliklere sahip birleşme ve satın alma anlatılmaktadır. Daha sonra iş birliği, ortaklıklar, birleşme ve satın almanın tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çokça başvurulduğu örneklerle, sayısal verilerle gözler önüne serilmiştir. Türkiye’de gerçekleşen veya Türk kökenli şirketler tarafından gerçekleşen işlemlerin detaylı işlem listesinden yararlanılarak işlem adedi, işlem değeri, sermayedarların coğrafya analizleri sektör bazında örneklerle, istatistiksel eski ve güncel verilerle anlatılmaktadır.

Çalışmamızda; gözlem, görüş ve kaynak analizi gibi nitel araştırma yöntemlerini kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya çeşitli görüşler ve kaynaklar analiz edilerek, bu oluşan analizi resmi kurum kaynakları tarafından hazırlanan veri ve somut örneklerle sentezleyerek desteklenmiştir. Böylece stratejik iş birlikleri ve ortaklıkların Türkiye açısından önemi, son üç yıl bazındaki faaliyetleri ve sayısal değerleri ile ele alınarak aktarılmıştır.

UMUDUN KARIYER GELECEĞİ ALGILAMALARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞIN ROLÜ

Seda Terzioğlu

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı
sedaterziogluuu@gmail.com*

Emel Esen

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İşletme Bölümü
emeloazarlan@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Umut, kariyer geleceği, psikolojik dayanıklılık

Bu çalışmanın amacı, umudun kariyer geleceği algılamaları üzerindeki etkisi ve bu etkide psikolojik dayanıklılığın moderatör rolünü incelemektir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için İstanbul’da bankacılık sektöründe yer alan çalışanlar üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler elektronik ortamda anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma için 302 kişiye anket uygulanmıştır. Anket formu, demografik bilgiler, umut, kariyer geleceği algılamaları ve psikolojik dayanıklılığa yönelik sorular içermektedir. Anket formunun ilk kısmında Schrank, Woppmann, Sibitz ve Lauber (2011) tarafından geliştirilen bütünleyici umut ölçeği yer almaktadır. Ölçeğin 23 maddeden oluştuğu ve 4 boyutta (güven/inanç, perspektif yoksunluğu, sosyal ilişkiler/bireysel değer ve olumlu gelecek oryantasyonu) uyumu araştırılmaktadır. Kariyer geleceği algısı ölçeği, bireylerin olumlu kariyer geleceği algılarını ölçmek amacıyla Rottinghaus, Day ve Borgen (2005) tarafından geliştirilen ve Kalafat (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan 23 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek kariyer uyumluluğu, kariyer iyimserliği ve iş piyasasına ait algılanan bilgi ile 3 alt boyutta yer almaktadır. Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği, Friborg ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen ve Basım ve Çetin (2011) tarafından Türkçeye uyarlanan 33 maddeden oluşmaktadır. Araştırmada toplanan verileri analiz etmek için faktör analizi, tanımlayıcı istatistikler, regresyon analizi ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Değişkenler arası ilişkinin test edilmesi ve bu ilişkide moderatör değişkenin rolünün belirlenmesi için hipotezler oluşturulmuştur. Çalışmada umudun kariyer geleceği algılamaları üzerinde etkisinin olduğu hipotezi öne sürülmüştür. Bununla birlikte umudun kariyer geleceği algılamaları etkisi üzerinde psikolojik dayanıklılığın moderatör rolünün olduğu da hipotezlerde yer almaktadır. Araştırma sonuçları incelendiğinde umudun kariyer geleceği algılamaları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür. Umudun kariyer geleceği algılamaları etkisi üzerinde psikolojik dayanıklılığın moderatör rolünün olup olmadığı da test edilecektir. Çalışmanın İstanbul’da bankacılık sektöründe yer alan kişiler üzerine yapılmış olması, umut, kariyer geleceği algılamaları ve psikolojik dayanıklılık değişkenlerinin bir arada sunulduğu bir araştırma modelinin test edilmesi çalışmanın diğer çalışmalarından farklı olduğunu göstermektedir.

UZAKTAN ÇALIŞMADA AKIŞ DENEYİMİ: ÖZEL SEKTÖR ÇALIŞANLARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Deniz Türer

*Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme, İnsan Kaynakları Yönetimi
deniz.turer@outlook.com*

Emel Esen

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İşletme, Örgütsel Davranış
emelo@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Akış, uzaktan çalışma, nitel araştırma, içerik analizi, MAXQDA

Bu araştırma; örgütsel davranış alanına da yansımaları olan pozitif psikoloji akımı kapsamında ele alınan akışın, özellikle geçtiğimiz yıl Covid-19 ile birlikte çalışan hayatlarına hızla giren ve hem işveren hem de çalışanların bir an önce uyum sağlamasının işletmelerin ekonomik istikrarı ve performansı için önemli olduğu uzaktan çalışmada nasıl olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda özel sektörde çalışan 16 kişi ile nitel araştırma yöntemlerinden biri olan mülakat gerçekleştirilmiştir. Çalışanlardan edinilen demografik form, mülakat esnasında tutulan ses kayıtları ve mülakat notlarından elde edilen veriler çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çerçevede ilk olarak, demografik bulgular incelenmiştir. Ardından verilerin fenomenolojik ve betimsel analizi gerçekleştirilmiştir. Veri analizinde MAXQDA programından faydalanılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda kodlar çeşitli temalar altında toplanmıştır. Toplam 28 kodun yer aldığı sonuçlar 3 tema etrafında gruplanmıştır. Bu temalar; akış deneyiminin gerçekleşebileceği çalışma şekli ve koşulları, akış deneyiminin ilişkili olabileceği kavramlar ve akış deneyiminin sonuçlarından oluşmaktadır. Eldeki bulgular incelendiğinde, akış deneyiminin gerçekleşebileceği çalışma koşulları arasında geri bildirim alma, takım çalışması, uzaktan çalışma, iş yerinden çalışma, sosyalleşme, mesai saatleri ve molalar, teknik altyapı, fiziksel mesafe kaynaklı durumlar en fazla vurgulanan kavramlar olmuştur. Akış deneyiminin ilişkili olabileceği kavramlar; üzerinde çalışılan konunun ilgi alanı olup olmaması, içinde bulunulan koşulların farkındalığı, öz disiplin, hedef/amaç belirleme, tecrübe ve yetkinlik, inisiyatif alma ve multi-tasking olarak belirlenmiştir. Tüm bulgular ele alındığında, uzaktan çalışan kişilerin çalışma yaşamlarında karşılaştıkları problemlerin çözümünde ve verimliliğin artmasında akış deneyiminin olumlu etkileri gözlemlenmiştir. Uzaktan çalışma ve akış deneyimi üzerine Türkiye'deki akademik çalışmaların azlığı ve pandemi ile birlikte hızlanan iş yerlerindeki zorunlu teknolojik dönüşümlerin çalışan performansı, bağlılığı, tatmini ve iyilik hali üzerine etkilerine çalışan gözüyle bakılması ile bu çalışmanın yazına katkı sağlaması düşünülmektedir.

SANAT VE TASARIM

ANİMASYONLARIN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ EĞİTİCİLİĞİ KONUSUNDA BENİMSENMESİ GEREKEN İLKELER

Mustafa Berk Geçkalan
Öğr. Gör., Arel Üniversitesi
Çizgi Film ve Animasyon
mustafaberkeckalan@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Animasyon, çocuk animasyonları, animasyon ve eğitcilik, animasyon ve tündengelim

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de hiç kuşkusuz animasyonların çocuklar üzerinde etkileri tartışılmayacak kadar büyüktür. Geçmişten bu yana devasal bir sektör haline gelen ve ülkemizde de büyükçe gelişme gösteren animasyon üretiminde çocuklara eğitici unsurların nasıl verilmesi gerektiğı çalışmanın ana konusudur.

Karelerin sıralanması ile oluşan hareketli görüntüler ile elde edilen animasyonlar sadece eğlendirmek amacı taşıyan eserler değildir. Yetişkinlere yönelik olan animasyonlarda daha serbest yollar izlense de konuya çocuk kavramı girdiğinde pedagojik, metodsall olarak hazırlanması gereken unsurların olması gerekmektedir.

Psk. Dan. Dilek Kırcaoglu'nun da anlatımlarında olan “Çocuk için İçerik Oluşturma” maddelerinin esas alınması gerekir. Bu unsurlar yaşlara göre değişmekle birlikte küçük yaş gruplarını ele aldığımızda; bilinenden bilinmeyene, nesnellik ve açıklık, somuttan soyuta gibi ilkelerin kullanılması gerekir. Hatta kültür bile bu alanda etkilidir. Çocuğa kendi yaşadığı şekilleri göstermek çocuğun anlamlandırmasını ve animasyonun eğitsel yönünü pozitif etkileyecektir.

Bu durumun ana meselesi ise çocuğun muhakeme kurma yetileri gelişmektedir ve izledikleri animasyonlarda çok soyut ya da çok yabancı kompozisyon öğeleri çocuğun dikkatini dağıtmaya ya da çocuğun anlamlandıramamasına sebebiyet verebilirden gelir. Bu sebeple tündengelim yöntemi esas alınmalıdır.

Bu çalışmanın amacı büyüyen animasyon sektöründe konu çocuk olduğunda pedagojik ve eğitici kısımlarda gerek ortaya atılan fikirler ile gerek yapılan araştırma ve çalışmaların incelenerek nihai unsurların çıkarılması ve çocuk üzerindeki hem pedagojik hem eğitsel alanların daha aktif kullanılabilmesidir. Ayrıca çocuğun anlamlandıramayacağı unsurları dışarıda tutarak sadece eğitsel anlamda değil aynı zamanda zihinsel karışıklıkların da önüne geçmek hedeflenmektedir. Çalışmanın varmak istediğı son nokta ise animasyon üreten firmaların mümkün olduğunca aynı ilkeler altında toplanmaları ve böylece hem kendi kültürlerindeki çocukların anlamlandırma süreçlerindeki pozitif yönleri çoğaltmayı hem de farklı kültürler arasında izledikleri animasyonlardaki karmaşık kavramların anlamlandırma sürecini minimuma indirmektir.

CEMAL EREZ RESMİNDE İRONİK NESNE KULLANIMI “KİBİR” TABLOSU ANALİZİ

Bige Gürses

Arş. Gör., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Resim
bgurses@nku.edu.tr

Seza Sinanlar Uslu

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi, Sanat
sinanlar@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: İroni, Cemal Erez, resim sanatı

Bu çalışmada, Cemal Erez’in Kibir resmi ironi kavramı çerçevesinde incelenecektir. İroni, resimde bir anlatım tekniği olarak uygulandığında, zıtlık ilişkisi öne çıkan bir özellik olarak vurgulanır ve resimde görünen ile anlatılmak istenenin farklılığı ön plandadır. İroni kullanan sanatçı aslında hayata karşı bir tavır ve bir yaşam tarzı olarak bu yolu seçmiştir. İronik resim de kapsadığı imgeler, semboller ve anlatım yolu ile bir bulmacanın çözümünü andırır. Resimde ironi kullanan sanatçılar ifade etmek istediklerini resimlerinde dolaylı bir biçimde betimleyerek duygu ve düşüncelerinin veya dış gerçeklerin tersini ifade etmektedirler. İroniyi çalışmalarında yoğun bir biçimde kullanan sanatçı Cemal Erez de sanat yaşamı boyunca incelediği sosyal gerçekliği betimlerken gerçeküstü imgeleri ironi ile birleştirerek kullanmaktadır. Sanatçı insan ilişkilerinin gizli yanlarını ve gerçekliklerini resimlerinde yansıtmaktadır, tanrısal bir bağlam olan “Yedi Günah” serisi eserleriyle aslında toplumun burjuvazi özelliklerini anlatmaktadır. Şehvet, cimrilik, tembellik, oburluk, kıskançlık, kibir ve öfkeyi toplumsal olguların betimlenmesi, gözlemlenmesi ve fark edilmesi adına kendine has ironik bir dil ile işlemiştir. Sanatçı, Yedi Günah serisinden biri olan “Kibir” isimli resmini diğerlerinde olduğu gibi toplumsal olguları bir kavram çerçevesinde kendi ironik dilini kullanarak çalışmıştır.

Kibir resminde gördüğümüz karakter gururundan aynanın karşısında gerinmiş bir vaziyettedir. Ana figür etrafında yayılmış, politik tarihin suretlerinin resmedildiği eserde sert bir merkeziyet hakimdir. Bu merkezde tanınmış bir politikacının kafası ile birlikte derisi yüzülmüş karkas bir hayvan bedeni görülür. Fakat ironik ve vurucu olan nokta ise böyle grotesk bir figüre sahip kişinin böbürlenerek, kendini aynadaki yansımasında heybetli ve kuvvetli bir beden yapısında görmesidir. Kendisini bu kadar kusursuz ve tepede gören figür, aynaların olmadığı yerde aslında eksik bir insandır. Resimdeki ayna aynı zamanda diğer bütün Yedi Günah serisi resimlerindeki figürlerin kendi gözlerinden bizlere nasıl göründüklerini anlamamıza da işaret etmektedir.

DOĞADAKİ DOKULARIN SOFRA SERAMİKLERİ YÜZEY TASARIMLARINA YANSIMASI VE GÖRSEL OKURYAZARLIK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Nurcan Yıldız

Keremika Tasarım Merkezi
tasarim2@keremika.com.tr

Mine Küçük

Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar
mine.kucuk@dpu.edu.tr

Anahtar kelimeler: Sofra seramikleri, doku, doğa, görsel okuryazarlık

Geçmiş 10 bin yıl öncesine dayanan seramiğin temel malzemesi topraktır. Seramik yalın tanımıyla “çok yüksek sıcaklıkta pişirilmiş toprak” demektir. Yapılan en eski seramikler ateşte sertleştirilerek çömlek olarak kullanılırken devamında gelişen süreçte sanatında etkisiyle pürüzsüz olma, camsı yüzey, renkli yüzey elde etmek amacıyla sırlanmış ve pişirilerek kullanımı tercih edilmiştir. Bunun yanında seramik ürünler geçmişteki birçok uygarlığa, farklı kullanım alanına sahip olan seramikler, mevcut olduğu döneme ve dönemin kültürel yapısına hizmet eden nesneler haline gelmiştir. Seramik insan yaşamını etkileyen birçok alanda kullanılmasıyla birlikte en çok kullanıldığı alan sofras seramik sektörü olduğu gözlenmektedir. Gelişen bu süreçte birçok malzeme sofras eşyası olarak kullanılmış olsa da bu sektörde tercih edilen en eski malzeme seramiktir. İnsanlık var olduğu sürece yemek isteği, yemekler olduğu sürece yemek kaplarının vazgeçilmez birliktelikleri devamlılığını sağlayacaktır. Bu vazgeçilmez birliktelikleri süre geldikçe yemek çeşitleri, sofras seramik kapları ve malzemeleri, şekilleri ve formları teknolojik gelişmelerle kültür, işlevsellik ve alıcıların tercihleri doğrultusunda gelişim göstermiştir. Bu gelişimiyle yüzey tasarımları çeşitlenmiş ve bulunduğu kültürün motiflerinden, doğada varlığını sürdüren canlı cansız birçok nesneden esinlenerek tasarımlar oluşturulmuş olup birçok alana aktarıldığı gibi sofras seramikleri yüzey tasarımlarına da aktarılmıştır.

Sofras seramiği, yüzeyine uygulanan tasarımlarda doğadan ilham alınmış ve insanlara sunulmuştur. Yüzey üzerine uygulanan dekorlar doğanın içerisinde sakladığı özel tasarımlardan yola çıkılarak yapılmaktadır. Sanatçıların ilham kaynağı çoğunlukla doğa olmuştur. Soyut sanatla doğadan uzaklaşmaya çalışan sanatçılar doğadan kopmayı başaramayıp daha sonra etkileşimin buradan olduğunun farkına varmışlardır. İnsanların kelime dağarcığı, kavram bilgisi tanıştığı çevreyle bağlantılıdır. Bu bağlamda bireyin görsel kültürü şekillenmeye başlayıp dünya onun için bir ilham kaynağı haline gelmek için zeminini hazırlamaktadır. Yeteneğiyle doğru orantılı olarak sanatçılar doğadan aldıkları bu ilhamı esere dönüştürürler. Sanatçının doğayı taklit etmesi doğayı her zaman birebir yansıtmaya çabası anlamına gelmez. Yaşamakta olan organik varlığın güzelliğini kavramak insanın mutluluk ölçüsünde kendi varlığının bilincine erişmesi anlamına gelir.

Bu araştırmada görsel okuryazarlık türlerinden olan bazı çalışmalar hazırlanmış ve hazırlanan bu çalışmalarda doğadan ilham alınmıştır. Doğada varlığını sürdüren mavi deniztavşanından, kelebeklere, birçok farklı mantar türünden, nudibranchia deniz canlılarının renk, doku ve formlarından ilham kaynağı alınmış sofras seramiği yüzey tasarımlarına aktarılmıştır. Yapılan bu çalışmalar görsel okuryazarlık kapsamında ele alınıp incelenmiş ve yorumlanmıştır.

FEMİNİST REKLAMLARIN İZLEYİCİLERDEKİ YANSIMALARI ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ

Eser Levi

*Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Bilgi Üniversitesi
İletişim Tasarımı ve Yönetimi
eser.levi@bilgi.edu.tr*

Sezgi Turfanda

*Dr. Öğr. Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi
Yeni Medya
sezgi.turfanda@nisantasi.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Feminist reklam, izleyici yorumları, içerik analizi

Feminist Reklam (Femvertising) 2004 yılında Dove tarafından yaratılan “Gerçek Güzellik” kampanyası ile birlikte terimleşti. Örnekleri git gide çoğalsa da henüz yeni sayılabilecek bir reklam yaklaşımı olan Feminist Reklam ile ilgili görüşler iki yönde şekilleniyor. Feminizmi bir pazarlama teması olarak kullanması ve feminist mücadelenin doğasına zarar vermesi açısından eleştirilen Feminist Reklam, pragmatist perspektiften bakanların görüşüne göre toplumsal farkındalık sağlama ve bu yolla kadının toplumdaki konumunu iyileştirme anlamında bir işlev üstleniyor. Bu görüş ayrılığının en belirgin aktörlerinin, bir tarafta Feminist kuramcılar, diğer tarafta ise Kapitalizm’in tıpkı diğer tüm söylemler gibi cinsiyet eşitliğine ilişkin söylemleri de salt kâr amaçlı dolaşıma sokan zihniyeti, markalar, pazarlama ve reklam sektörü gibi bileşenleri olduğunu söylemek mümkün. Feminist reklamların izleyiciler ve tüketicilerdeki yansımasının da tek yönlü olmadığı tahmin edilebilir. Kadının gücüne atıf yapan ve motivasyon ruhu taşıyan bu tür reklam kampanyaları dolaşıma sokulduğunda hem Twitter’da ve Ekşi Sözlük’te trend olan tartışma konuları arasına giriyor hem de YouTube’da ve Instagram’da kullanıcılardan yoğun bir biçimde yorum alıyor. İzleyicilerin bir kısmı bu tür Feminist mesajların samimiyetinden kuşku duyuyor ve bu yaklaşım konusunda markaların iki yüzlü olduğuna inanıyor, bir kısmı ise bu kampanyaların hem kadınların hem de erkeklerin kadınla ilgili bakış açısını ve tavrını dönüştürme gücüne sahip olduğunu düşünüyor. Bu çalışma Feminist Reklam yaklaşımının en çok yankı uyandıran kampanyalarından bazılarının izleyici tarafında nasıl karşılık bulduğunu anlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda Nike’ın “Bizi Böyle Bilin”, Orkid’in “Kız Gibi”, Selpak’ın “Önyargıları Silelim” ve son dönemde çok ses getiren Elidor’un “Dedim Olabilir” başlıklı reklam filmlerine YouTube platformu üzerinden yapılan izleyici yorumları incelenecek ve içerik analizine tabi tutulacaktır.

FİLM AFİŞLERİNİN GÖRSEL OKURYAZARLIK AÇISINDAN ANALİZ EDİLMESİ

Aysun Erzincan
Keremika Tasarım Merkezi
tasarim@keremika.com.tr

Mine Küçük
Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi,
Güzel Sanatlar
mine.kucuk@dpu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Afiş, film, görsel okuryazarlık, içerik, analiz

Toplumsal değişimin sebepleri arasında birçok önemli başlığı sıralamak mümkündür. Ancak bu listenin en başına teknolojiyi yerleştirmek günümüzde toplumsal yapıyı en iyi tanımlayan durum olacaktır. Tarihsel süreç içerisinde sinemanın varoluşunun önemli toplumsal yapı taşlarından biri olduğunu söylemek hem içeriğinde temsil ettiği dönemin teknolojisini kullanmasından hem de temsil ettiği dönemin toplumsal yapısını yansıtmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle görsel sanatlar alanının en eskisi olan ve diğer tüm bileşenlerin tümünü kapsayan yapısı ile sinema ayrı bir öneme sahiptir. Tarihi bir geçmişe sahip olan sinema kitleler üzerinde etkili olmuş ve dijitalleşmenin de etkisiyle öne çıkmayı başarmıştır. Güzel sanatların bir dalı olarak günümüze kadar ulaşan sinema yedinci sanat olarak tanımlanmakta ve teknolojik, kültürel, sosyal değişimlerle birlikte bu konumu korumaya devam etmektedir.

Sinema filmlerinin izleyiciye afiş yoluyla tanıtılması gerekir. Bu konuda grafik tasarım devreye girmektedir. Hazırlanan afiş tasarımlarında kullanılan görsel unsurlarla izleyici ve film arasında görsel iletişim dili oluşturulmaktadır. Afiş tasarımlarında yer alacak olan bu dilde kullanılan simgeler, görsel materyaller ve işaretler evrensel olmalarından dolayı diğer iletişim yollarından daha etkili ve anlaşılır biçimde ifade edilmelidir. Film afişleri, senaryoda anlatılan konunun tamamını yansıtabilmek için herhangi bir afişten daha yaratıcı olmalıdır.

Bu araştırma “görsel okuryazarlık” alanında 2010-2020 yılları arasında vizyona girmiş olan dram incelenmek üzere belirlenen bu afişlerin izleyiciye film hakkında anlattıkları üzerinde durulmuş olup afiş ile film konusu arasındaki bağlantılardan elde edilen bulgular bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır türündeki 5 filmin afişi gösterge bilimsel analiz ile yorumlanmıştır. Görsel okuryazarlık açısından

Ulaşılan kaynaklar çerçevesinde dram türünde 2011 Arjantin yapımı olan Medianeras (Yan Pencere) orijinal ismiyle Sidewalls, 2012 Alman Yapımı A Coffee In Berlin, 2017 Amerikan yapımı Çizgi Ötesinde, 2018 yılında ABD, Birleşik Krallık ve İrlanda ortak yapımı olarak hazırlanan Sarayın Gözdesi ve 2020 yılı Amerikan yapımı olan Antebellum film afişleri incelenerek analizi gerçekleştirilmiştir. Seçilen bu filmlerde ortak nokta, komedi, korku ve gerilim temaları kaynaştırılmış, hayat ve kişiler güzel ya da çirkin, herhangi bir sınıf farkı gözetmeden dram temasının vurgulanmasıdır. Bu ortak noktanın afiş tasarımlarına yansımaları, verilmek istenen mesajın aktarılabilmesi, bir filmin afişi aracılığıyla izleyici kitesine ulaşması ve tercih edilir konuma gelmesindeki etken görsel okuryazarlık bağlamında gerçekleştirilen tasarım çalışmalarının olmasıdır.

GERÇEK VE SANAL ORTAMLARDA BEYİN BİLGİSAYAR ARAYÜZÜ ETKİLEŞİMİ

Fatih Kılavuz

*Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi,
İletişim ve Tasarımı
fkilavuz@yildiz.edu.tr*

Bahadır Uçan

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İletişim ve Tasarımı
bucan@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Beyin bilgisayar arayüzü, etkileşim, EEG

İnsan beynindeki elektriksel aktivitelerin keşfedilmesiyle birlikte, dış etmenlerin beyin fonksiyonlarına etkisi ve beyin fonksiyonlarının da insan eylemlerine olan etkisi merak uyandıran bir araştırma konusu haline gelmiştir. İnsan beyninde elektriksel aktiviteler kesintisiz devam etmektedir. Öyle ki insanın herhangi bir eylemi, düşüncesi, fiziksel kas hareketleri esnasında bu aktiviteler olduğu gibi uyku esnasında da elektriksel beyin aktiviteleri gözlemlenebilmektedir. Bilgisayarların insan hayatındaki yeri büyüdükçe bu sistemlerle insanların arasındaki bağlantı, kurduğu ilişki ve birbirlerini nasıl etkiledikleri de başlıca bir çalışma konusu olmuştur. İnsanın bilgisayarla etkileşime geçmek için kullandığı aracı katman olan arayüzler fiziksel veya dijital olabilmektedir. Zamanla bu arayüzler, insan faktörü, işlevsellik ve ergonomik açıdan ele alınarak geliştirilmekte, daha kolay kullanılır ve daha fazla fonksiyon sunabilir hale gelmektedir. Beyin bilgisayar arayüzü, fiziksel ve dijital arayüzlerin kullanımına alternatif bir yöntem sunmaktadır. Burada doğrudan düşünce yoluyla (bilgisayar sistemi, makine vs.) kontrol edilebilmekte, ekstra bir arayüz unsuruna gerek duyulmamaktadır. Bu durum çok çeşitli sektörler ve çeşitli kullanıcı tipleri için kolaylık sağladığı gibi farklı deneyimler de yaşatabilmektedir. Motor becerileri kısıtlı bireylerde gerçek ve sanal nesneleri düşünce gücüyle kontrol etmek ve gerçek zamanlı duyguları dijital deneyimlere aktarmak, zihinsel durumlarla ilgili geribildirim almak, meditasyon, eğitim, tüketici davranışları, oyun gibi oldukça yaygın alanlarda etkili bir şekilde kullanım alanı sunabilmektedir. Bu çalışmada beyin bilgisayar arayüzü için kafaya takılabilen mobil EEG (Elektroensefalografi) cihazı kullanılarak beyindeki elektriksel aktiviteler tespit edilmektedir. Yapılan test çalışmalarıyla bu aktivitelerin hangi durumlarda olduğu ölçülmektedir. Kas hareketleri veya düşünceler gibi bu aktiviteleri tetikleyen durumları bulup diğer sinyallerden ayırtmak buradaki en büyük problemi oluşturmaktadır. Şu anki geline nokta belli düzeyde bu ayırtma yapılabilmektedir. Mobil EEG cihazı ile tespit edilen beyin sinyalleri tanımlanıp, sınıflandırılarak bu verileri bir eylemi tetikleyecek komutlara dönüştürmek hedeflenmiştir. Bu komutlar farklı cihazlarda (dron, iot tabanlı cihazlar, bilgisayar arayüzleri vs.) yapılabilecek herhangi bir eylemi tetikleyebilmektedir. Komut gönderimi ve eylemi gerçekleştirecek cihaz arasındaki bağlantı oluşturulduktan sonra (kablosuz ağ, bluetooth, çeşitli bağlantı protokolleri vs.) beyin komutlarıyla gerçek nesneler ve sanal ortamlarla etkileşime girme imkanı doğmuş olacaktır.

GÖRSEL SANATLARDA SANATÇININ KENDİLİĞİ BAĞLAMINDA OTOBİYOGRAFİK YAKLAŞIMLAR

Ezgi Ararat Cüceoğlu
Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Sanat
ezgiac@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Sanatçı, kendilik, otobiyografik eser

Bu araştırmada otobiyografik sanat pratikleri “kendilik” kavramı çerçevesinde incelenmiş, kendilik kavramı ve “otobiyografik eser” arasındaki bağıntı çeşitli yönlerden ele alınmıştır. Sanatın tarihsel süreci boyunca birçok sanatçının otobiyografik eser üretmiş olmasının nedenleri sanatçının kendiliği bağlamında araştırılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen; sanatçının bedenini, yaşam alanını, kişisel tarihini sanatsal üretiminin merkezine yerleştirdiği eser örnekleri, sanatçının “içte olanı açığa çıkarmak” edimi ile ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda otobiyografik eserler sanatçının içsel hikâyesinin bir tür dışavurumu olarak; sanatçının kendiliğinin bir temsili, yansıtılması ya da öykünmesi olarak değerlendirilmiştir. Sanatsal üretimin nesnesinin sanatçının kendisi olduğu bu eserlerde, kendi imge ya da hikâyesine ilişkin biçimsel bir form yaratmanın ötesinde, “sanatçının kendiliği” plastik boyutta çeşitli anlamlar kazanmaktadır. Bu düşünceden hareketle otobiyografik eserler; sanatçının kendiliğinin izleyiciye aktarılması çerçevesinde ele alınmış, bu eserlerin sanatçı ve izleyici arasında kurulan iletişime etkileri araştırılmıştır. Ortaya konan eserin öznesi, nesnesi ve süreci olduğu bu tür eserlerde sanatçı, izleyiciye özgün bir eser sunmaktan ziyade, varlığının tekilliğini öne çıkarmaktadır. Bu kapsamda incelenen eserler sanatçının kendilik inşasını destekleyen türde bir sanatsal yaratıcılığın ürünleri olarak değerlendirilmiştir. Sanatçının kendiliği, özgün bir gizlilik alanını içinde barındırmaktadır ve bu alan, sanatsal yaratımın çıkış noktası haline gelmektedir. Nitekim otobiyografik eserlere bakan izleyici, sanatçının kendilik alanına davet edilmektedir; sanatçının yüzüne, bedenine, ruh haline, nasıl yaşadığına ilişkin veri üretebilen bir konuma gelmektedir. Böylelikle sanatçının öz yaşam öyküsü, izleyici tarafından sezgileri yoluyla çözümlenebilir hale gelmektedir. Bu duruma ek olarak, otobiyografik eserler toplumsal yaşamda birey-öteki arasında var olan sınırın sanatçı-izleyici bağlamında incelenmesine katkı sağlamaktadır. Bu çerçevede tartışılan sanat pratikleri, sanatçının iç dünyasına ilişkin gizem unsurlarının kapısını aralayan somut göstergeler olarak değerlendirilmiştir.

İRAN MİNYATÜRÜNDEN ANİMASYONA GEÇİŞİN İLK ÖRNEKLERİNDEN BİRİ: MALEK KHORSHID

Esra Bostan
Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi
Grafik Tasarımı
esrabostan@arel.edu.tr

Farhad Eivazi
Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi
Radyo Televizyon Sinema
kochari89@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Animasyon, minyatür, İran, Ali Akbar Sadeghi

Geleneksel minyatür, temeli el yazması kitapları süslemeye dayanan, geçmişten gelen bir rehber ve belge niteliğinde bir sanat dalıdır. Günümüzde pek çok alanda ilham kaynağı olmaya devam etmektedir. Bu alanlardan birisi de animasyon sanatıdır. Hareketsiz görsellere hareket duygusunu vererek canlandırma ve filme aktarma işi olan animasyon, çeşitli kültürlerden etkilenmiştir. Özellikle günümüzde minyatür ile animasyonun harmanlandığı pek çok çağdaş ve uluslararası eser mevcuttur. Minyatür ve animasyon konusuna odaklandığımızda İran sanatı yolumuza ışık tutmaktadır. Bu ışık düzleminde araştırmamıza konu olan eser, animasyon ile geleneksel minyatürün kültürel öğelerle harmanlandığı Malek Khorshid adlı filmidir. İranlı sanatçı Ali Ekber Sadeghi'nin 1975'te yaptığı kısa film, İran animasyonun ilk örneklerinden biridir. Farsçada Malek Khorshid, Türkçede ise *Güneşin Kralı* olarak ifade edilir. Filmde Firdevsi'nin Şehname adlı eserindeki hikâyelerden ve İran efsanelerinden örnekler mevcuttur. Şehname bir şiir eserdir ancak İran edebiyatında roman, hikâye, resim, hatta sinema gibi farklı sanat alanlarında etki bırakmıştır. Sadeghi, Şehname'nin birçok farklı hikayelerinden öğeler alıp yeniden hikaye oluşturmuştur. Ancak bu işi yaparken filmin senaryosunda Şehname'nin kurallarına bağlı olay dizgisi yaratmıştır. Bu nedenle filmin sadece görüntüleri değil, dramatik yapısı da şiirsel bir kalıp bulmuştur. Malek Khorshid filminin konu olarak *Şehname*'den esinlendiği söylene de hikâyenin tamamı *Şehname*'ye dayanmaz. Çeşitli İran efsanelerinden, destanlarından, âşıkane edebiyatından, manzumelerinden, mitolojik öğelerden ve hikâyelerden de unsurlar görmek mümkündür. Eski bir eser olan Şehname, modern yorumlara ihtiyaç duymuştur. Sadeghi de kendi döneminde eski eserleri yorumlamış, ortaya yeni bir eser çıkarmıştır. Araştırmanın amacı, İran minyatürlerinden örüntüler göreceğimiz animasyon filminde göstergebilimsel analiz yöntemiyle inceleme yapmaktır. Bununla birlikte eski eseri bugünkü bakışımızla yorumlamak ve yeni bakış açısı bulmaktır. Araştırmamızda eserin eski metinlerle olan bağlarından ziyade, bugünkü dünyada nasıl bir anlam ve ifade tarzı ortaya çıkardığı incelenecektir. Bugün bize yansıttığı bakış, odak noktamızı oluşturmaktadır.

MAMA TAKIMLARINDA KULLANILAN EĞİTİCİ UNSURLARIN SOFRA SERAMİĞİ YÜZEYİNE UYGULANMASI VE GÖRSEL OKUR YAZARLIK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Burak Evren

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Sanat ve Tasarım

burakevren20@gmail.com

Mine Küçük

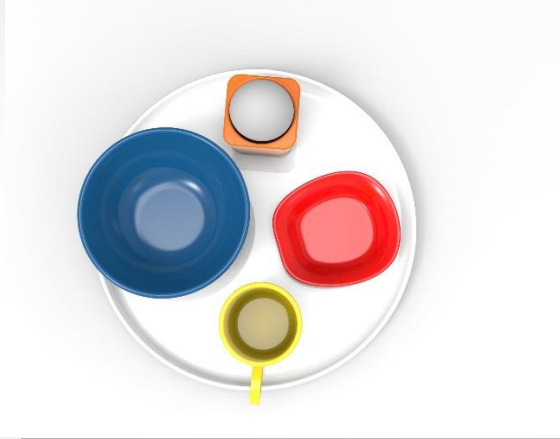
Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi

Güzel Sanatlar

mine.kucuk@dpu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Tasarım, görsel okuryazarlık, seramik, mama takımı, çocuk gelişimi

İnsanın diğer canlılardan ayıran ve insanı insan yapan en önemli özelliklerden biri algılayıp düşünebilmesi ve bunlara anlam yükleyebilmesidir. Bu yeteneği sayesinde doğada bulunan diğer canlılardan daha yetkin hale gelir ve bu canlılar üzerinde üstünlük kurar. Teknolojik unsurları geliştirip yaşamayı daha rahat hale getirebilir. Doğaya karşı koyarak yaşamı daha elverişli kılar. İnsanın bu yeteneğini geliştirmesi de eğitimden geçer. Eğitimin gelişmesindeki süreç; okuma ve yazma, algılama, problem çözme, hafıza, yaratıcılık ve dikkat gibi unsurlar etkin rol oynar. Bu unsurlar ile zamanla kendisini geliştirir, yorum yapar ve düşüncelerini ifade edebilir. İnsanların bu özelliklerinin gelişmesinden en önce görme algılama gelir. Çocukların doğumundan itibaren konuşmadan dahi önce görme ve bu gördüklerini algılamayla yeteneklerini geliştirmeye başlar. Etraflarına bakarlar, incelerler ve tanımaya başlarlar bu şekilde de hayata gözlerini açarlar. Görsel anlatım yoluyla yapılan bu iletişimde, anlatım ve yorumlama daha hareketli bir hal aldığını söyleyebiliriz. Anlatılmak istenen mesajı görsel yollarla daha kolay ifade edilebilmesi bu iletişim yöntemini farklı milletlerden de olsa daha anlaşılır kılmaktadır. Gelişen teknolojiyle birlikte görsel okuryazarlık her geçen gün insanlar arasında yaş fark etmeksizin daha da yaygınlaşmaktadır. Ancak insanların gün içerisinde sürekli olarak görsel imgelerle karşılaşması bunları algılama ve yorumlama yeteneği getirmez. Görselleri algılamak ve yorumlayabilmek, anlam yükleyebilmek zamanla ve tecrübeyle oluşur. Ancak bebeklerde ve genç yaşlardaki çocuklarda görsel okuryazarlık yeteneklerini geliştirebilmeleri adına sunulan materyaller gelişimlerinde ve tecrübe edinmelerinde daha erken gelişiminde etkin rol oynamaktadır. Bu çalışmamızda mama takımı olarak kullanılan sofrta seramiklerinde eğitim ve gelişim açısından çocukların gelişimini destekleyici unsurlar kullanılarak görsel okuryazarlık becerilerini geliştirebilmeleri adına gerçekleştirilen çalışmalar incelenmiştir. Çeşitli renkler kullanıp çocukların dikkatini çekerek, yemek yerken hem eğlenip hem de görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmek hedeflenmiştir. Bu şekilde çocukların algılama, kavrayabilme yeteneklerini erken yaşta gelişmesinde katkı sağlayıp, ailelerinin verecekleri katkıyla birlikte anlatabilme yeteneği yani görsel okuryazarlık yeteneklerini anlayabilmesi amaçlanmıştır.



MONOKROMATİK REKLAM

Nihan Aytekin

*Dr. Öğr. Üyesi, Beykent Üniversitesi
İletişim, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık
nihanaytekin@beykent.edu.tr*

Mizgin Avcı

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Sanat Tasarım, İnteraktif Medya Tasarımı
mizginavci7@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Monokromatik, reklam, marka, renk psikolojisi, tasarım

Renk algısı, görmenin ön koşuludur ve hayatta kalmak için gerekli bir etkidir. Görsel olarak formu renge göre algılarız ve rengin yarattığı kontrastlar ve sınırlar formu ayırt etmemize yardımcı olur. Renklerin yaratmış olduğu farklı ton ve kontrastlar renk teorisinde renk harmonisini oluşturur. Renkler arasındaki uyumu ve etkileşimi ifade eden renk harmonisi, sanatçılar ve tasarımcılar tarafından sıklıkla kullanılır. Renk spektrumunda rengin belirli bir rengine ton denir. Rengin kendisi geniş bir anlama sahipken ton, renk tekerleğindeki spesifik yeri ifade eder. Monokromatik, tek bir rengin mevcut tonları arasındaki uyumdur. "Mono" Yunanca'da tek, "chroma" ise renk anlamına gelir. Monokromatik şema, bir rengin en açık (beyaza yakın) tonundan en koyu (siyaha yakın) tonuna kadar olan tüm tonlarını içeren bir renk şemasıdır. Monokromatik, Pablo Picasso'nun Mavi Dönem'inden Olafur Eliasson'un "Tek renk için oda"sına pek çok sanatçının eserlerinde karşımıza çıkmakta, mimariden moda, endüstriyel ürünler tasarımına kadar çeşitli alanlarda da gündelik hayatımızı tasarım açısından etkilemektedir. Tüm bunlara ek olarak monokromatik, özellikle son yıllarda yükselen bir trend olarak, markaların kurumsal kimliklerine ve reklam başta olmak üzere tanıtım çabalarına da yansımaktadır. Monokromatik reklam bu bağlamda, tek bir renge ait monokromatik şemanın içerisinden farklı tonların reklamda kullanılması olarak tanımlanabilir. Sadece bir rengi, farklı tonlarda kullanarak reklama renk kazandırmak, markaya ilişkin mesajın aktarımında önemli bir rol oynayabilmektedir. Bu çalışma, Heinz ve Absolut markalarına ait, monokromatik bir renk şemasıyla tasarlanmış iki reklamı örnek olarak almaktadır. Bu iki reklam üzerinden monokromatiğin markanın iletmek istediği mesajı ne yönde etkilediği, reklam tasarımında markayı kısıtlayan mı yoksa özgürleştiren bir unsur mu olduğu sorusu; renk teorisi, temel tasarım öğeleri ve reklam stratejisi de dikkate alınarak görsel metin çözümleme yoluyla cevaplanmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak, monokromatiğin markayı görsel olarak kısıtlaması beklenirken özgür kıldığı ve renk psikolojisi açısından da sunduğu renk kodları vasıtasıyla tüketicinin karşısına ikna edici tek bir mesaj çıkarmada, marka kimliğini ürünün DNA'sı ile eşleştirerek güçlü bir marka imajı yaratmada önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

MÜZE METİNLERİNDE BİLGİ YÖNETİMİ İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZELERİ: “KADEŞ ANTLAŞMASI” ÖRNEĞİ

Şerife Sinem Çelik

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Müzecilik

s.celiksinem@gmail.com

Kerem Karaosmanoğlu

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri

keremk06@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Kadeş Antlaşması, müze metinleri, müzede bilgi yönetimi, kapsayıcı müzecilik.

Dünya kültür tarihine ait bilgiyi toplayan; muhafaza eden, koruyan, yorumlayan ve yeni müzecilik anlayışına paralel olarak ziyaretçileri ile etkileşimli olarak tartışmaya açan müzeler, Buckland’ın tabiri ile “potansiyel bilgi kaynağı” olan müze nesneleri sayesinde, bilimsel ve kültürel olmak üzere iki tür bilgiye kaynaklık etmektedir (Ayaokur, 2014: 24). Müzeler sahip oldukları nesnelere ait bilimsel ve kültürel bilgileri; eser etiketi, esere ait bilgi panosu, müze broşürleri, müze kitapçığı, eser kataloğu, müze yayınları, sesli rehberler ve dijital uygulamalar için hazırlanan metinler, resmî web sitelerinde yer alan tanıtıcı yazılar, sosyal medya adreslerindeki bilgilendirme yazıları gibi çeşitli müze metinleri vasıtasıyla ziyaretçileri ile buluşturmaktadır. Yeni müzecilik yaklaşımı ve kapsayıcı müze ilkesi doğrultusunda müze nesnesinin veya kültürel topluluklara ait kültürel bilginin müze metinlerinde yer alma biçimi çeşitli tartışmalara konu olmuştur. Müzecilik literatüründe müze metinlerinin yapısal özelliklerine dair yazım süreci Uluslararası Müzeler Konseyi ICOM’un alt komitesi Uluslararası Belgeleme Komitesi CIDOC tarafından çeşitli çalışmalara konu olmaktadır. CIDOC müze uzmanlarına yönelik çeşitli yazım standartları önermektedir. Bunun yanı sıra Victoria and Albert (V&A) Müzesi ve Avusturalya Müzesi gibi çeşitli müzeler toplum odaklı bir yaklaşımla kendi müze metin yazım klavuzlarını oluşturmuşlardır.

Türk müzeciliğinin başlangıç noktası olan İstanbul Arkeoloji Müzeleri de sahip olduğu zengin koleksiyonların bilgisini yüzyılı aşkın bir süredir ziyaretçileri ile paylaşmaktadır. Müze, Eski Şark Eserleri Müzesi’nde bulunan Mısır ve Hitit Medeniyetleri gibi uygarlık tarihine kaynaklık eden iki büyük medeniyet arasında imzalanan bir barış metnine, Kadeş Antlaşması’na ev sahipliği yapmaktadır. 1906 yılında Boğazköy (Hattuşa) kazılarında bulunan antlaşma, müze koleksiyonunun nadide parçalarından biridir. Yazılı kültürün ortaya çıkışına tanıklık etmesi ve farklı kültürlerin uzlaşım metni olması, anlaşmayı çok katmanlı bir kültür nesnesine dönüştürmektedir. Bu anlamıyla çok dilli ve çok kültürlü bir bilgi nesnesi olarak görülebilecek Kadeş Antlaşması yalnızca Türkiye’nin değil dünya kültürel hafızasının da önemli bilgi kaynaklarından biri haline gelmektedir. Mısır’da Karnak tapınağındaki nüshası ve New York’ta Birleşmiş Milletler Binası’nın duvarında bulunan bakır kopyası da nesnenin kültürlerarası konumunu sürdürmektedir.

Bu bağlamda bildiride İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nde Eski Şark Eserleri Koleksiyonu’nda yer alan Kadeş Antlaşması’nın sahip olduğu kültürel bilginin yönetim süreci müze metinlerinde metin içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenecektir.

MÜZELERDE PAKETLEME VE TAŞIMADA YENİ YAKLAŞIMLAR: ÇAĞDAŞ SANAT ESERLERİ

Maide Kasapoğlu
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Müzecilik
maidekspglu@hotmail.com

Nevra Ertürk
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım
nerturk@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Müze, çağdaş sanat eserleri, paketleme, taşıma

Müzelerde paketleme ve taşıma; ödünç alma-verme, konservasyon-restorasyon ya da depolama sürecinde gerçekleştirilen bir faaliyettir. Paketleme ve taşıma sürecinin doğru yürütülmesi, eserlerin karşılaşılabileceği riskleri azaltmakta ya da tamamen ortadan kaldırmaktadır. Paketleme ve taşıma ile ilgili olarak, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO), Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM), Amerikan Müzeler Birliği (AAM), Milli Park Servisi (NPS) ve Collections Trust tarafından hazırlanmış, uluslararası ölçekte geçerliliği olan standartlar, ilkeler ile müzelerin koruma politikaları mevcuttur. Öte yandan eserlerin malzemesine göre standartlar ve ilkeler farklılıklar göstermekte, koruma politikaları ise müzenin bağlı bulunduğu kurum, müze binasının fiziksel ve çevresel koşulları, koleksiyon türü, uzman personel ve bütçeye bağlı olarak farklı içerikte hazırlanmaktadır. Müzebilim ve müzeografide çağdaş sanat eserlerinin belgelenmesi, konservasyonu-restorasyonu, depolanması, sergilenmesi, paketlenmesi ve taşınması son yıllarda en çok tartışılan konulardan biridir. Çağdaş sanat eserlerinin farklı yöntem, teknik ve malzemeyle üretilmesi sebebiyle, mevcut standartlar ve ilkeler yerine, her eserin üretim şekli ve malzemesine uygun çözümlere ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmanın kapsamı müzelerdeki çağdaş sanat eserlerinin paketlenmesi ve taşınması ile sınırlı olup, araştırma kapsamında literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada, her çağdaş sanat eseri için farklı paketleme ve taşıma yönteminin uygulanması gerektiği; malzeme araştırmasının önemli olduğu; çağdaş sanat eserlerinin paketleme ve taşıma sürecinde sanatçılar, sanatçı temsilcileri, sanat tarihçiler, konservatör-restoratörler ve teknik danışmanların işbirliği içinde çalışması gerektiği; sanatçılar ve paketlemeyi yapacak uzmanlar için rehberlik edecek ilkelerin oluşturulmasına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Her çağdaş sanat eseri için esere özel bir reçete hazırlanması; reçete hazırlama sürecinde malzeme konusuna dikkat edilmesi; özellikle sanatçı, konservatör-restoratör ve koleksiyondan sorumlu uzmanlar bir arada çalışırsa, paketleme ve taşıma sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülebileceği sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede bildiride, çağdaş sanat eserlerinin paketleme ve taşıma sürecinde karşılaşılan zorluklar paylaşılacak, uluslararası ölçekte geçerliliği olan standartlar, ilkeler ve yurt dışındaki müzelerin koruma politikalarından örnekler verilerek, söz konusu örneklerde çağdaş sanat eserlerinin durumu tartışılacak, çağdaş sanat eserlerinin paketleme ve taşıma sürecine dar öneriler sunulacaktır.

SAÇ VE GÜZELLİK HİZMETLERİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİ GÖZÜNDEN SAHNE MAKYAJI ÖRNEKLERİ

Gözde Parasız Arslantürk
Öğr. Gör., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Saç ve Güzellik Hizmetleri
gozde.parasiz@beun.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Fotoğraf sergisi, saç ve makyaj tasarımı, sahne makyajı, kostüm, ön lisans öğrencileri

Makyaj; farklı amaçlar doğrultusunda uygulanabilen, renk, anatomi, kimya, ışık, kamera, psikoloji ve film bilgilerini bünyesine alan bir yüz yapma sanatıdır. Uygulanan makyajın kostümle de bir bütünlük içinde olması önemlidir. Bu nedenle makyaj uzmanlarının, makyaj yapılacak kişinin anatomik yapısını anlamadan, yüzün şeklini tam belirlemeden, giyilecek kostüm ve aksesuarlarını görmeden, doğru oranlarda, başarılı bir makyaj yapabilmesi olanaksızdır. Bu durum özellikle gösteri sanatlarında büyük önem taşımaktadır. Sahne makyajı yapacak makyaj uzmanının, oyuncuların üstlendikleri rolün özelliklerini ortaya çıkarmak için karaktere uygun olarak çeşitli tekniklerle yüzlerini ve vücutlarını boyaması gerekmektedir. Uzmanın karakteri seyirciye tam olarak yansıtabilmesi için, karakterin özelliklerini bilmesi ve kostümünü görmesi önemlidir. Bu nedenle çalışmada üniversite düzeyi ön lisans öğrencilerinin sahne makyajı yapabilmeleri konusunda bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada bir devlet üniversitesinin Saç ve Güzellik Hizmetleri Bölümü ikinci sınıf öğrencilerinin (N=22) 2013-2014 Eğitim-Öğretim bahar yarıyılında ‘Temel Makyaj’ dersinde çeşitli sinema filmlerinden esinlenerek araştırmacı rehberliğinde tasarlayıp uyguladıkları saç tasarımı, sahne makyajı ve kostümlerine dair örnek görseller sunulmuştur. Bu şekilde öğrencilerin uygulamalı olarak sahne makyajı ve kostüm arasındaki ilişkiyi görmeleri sağlanmıştır. Uygulama öncesi, araştırmacı öğrencilere saç tasarımı, makyaj tasarımı, kostüm, fotoğraf çekimleri ile ilgili teorik bilgiler vermiştir. Uygulamanın her aşamasında öğrencileri araştırma ve pratik yapmalarında yönlendirmiş ve onlarla birlikte çalışmalar gerçekleştirmiştir. Söz konusu tasarım fotoğrafları üniversitenin bahar şenliklerinde ‘Saç ve Makyaj Tasarımı 2013 Fotoğraf Sergisi’ adı altında sanat sokağında sergilenmiş ve büyük ilgi görmüştür. Uygulama sürecinde, araştırmacı öğrencilerin oldukça eğlendiklerini, merak ettiklerini, araştırma yapmaya hevesli olduklarını, derse aktif katılım gösterdiklerini, motivasyonlarının yüksek olduğunu, etkili iletişim kurabildiklerini, uygulama öncesiyle kıyaslandığında pratik bilgilerini bir başka deyişle el becerilerini arttırdıklarını gözlemlemiştir.

SERAMİK ÜRÜN FOTOĞRAFLARININ GÖRSEL OKURYAZARLIK İLE İLİŞKİSİ

Elif Günay
Keremika Tasarım Merkezi
tasarim3@keremika.com.tr

Mine Küçük
Dr. Öğr. Üyesi, Dumlupınar Üniversitesi
Güzel Sanatlar
mine.kucuk@dpu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Seramik, görsel okuryazarlık, fotoğraf

Seramik insanlık tarihi boyunca süre gelmiş bir sanat dalıdır. İnsanlar gerek yeme içme ihtiyaçları doğrultusunda gerekse manevi istekleri ve arzuları doğrultusunda seramik malzemeyi kullanmışlardır. 21. yy da bu durum geçerlidir ancak seramiğin kullanım alanlarında gerçekleşen çeşitlilik göz ardı edilemeyecek kadar nettir. Geline bu noktada ise görsel okuryazarlık göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir konu haline gelmiştir. Geçmişten günümüze yaşanan toplumsal değişimler ve beraberinde getirdiği yaşam standartları farklı okuryazarlık türlerini ortaya çıkarmıştır. Bu okuryazarlık türleri medya okuryazarlığı, sinema okuryazarlığı, televizyon okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı gibi sıralayabilmemiz mümkündür. Yaşanılan gelişmeler toplumun geleneklerine, kültürlerine ve ihtiyaçlarına da etki etmiştir. Toplumun ortak değerlerinden bahsederken ortak bir iletişim kuralının olması gerektiği belirtilmektedir. Birlikte yaşamak, bazı ortak değerlere sahip olmak ve bu değerleri paylaşarak kullanmak demektir. Bu değerleri bir arada kullanmak için bir iletişim ortamına ihtiyaç vardır.

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte bir ifade biçimi olarak kullanılan araçlardan biri de fotoğraftır. Fotoğraf iletişim alanında kullanılan görsel bir dildir ve bu dil ile meydana gelen görseller hem anlaşılabilen hem de üzerinde düşünülmesi gereken bazı ek çağrışımlar içerir. Çekilen fotoğraflar görsel bir dilin işareti olarak ortaya çıkması için kendini fotoğrafla ifade etmeye çalışan birinin öncelikle fotografik görüntüleri okuyabilmesi gerekir. Bir fotoğrafın üretim sürecinde fotoğrafçının kaygılarını anlayabilmek, fotoğraftaki bilinçli ya da bilinçsiz niyet ve tercihleri analiz edebilmek; Fotoğrafın değerinin daha iyi anlaşılmasını, bir kültür-sanat ürünü olarak kişisel ve toplumsal hafızaya yerleştirilmesini mümkün kılar. Ürün fotoğrafçılığında ilgi çekici açıyı bulmalı, fotoğrafı çekilen ürünün özelliklerini ön plana çıkaran detaylara önem verilmelidir. Seramik ürünün formu, üzerindeki desenin tematik tasarım, form ve dekor tasarım noktalarının hedeflenen kitlenin dikkatini çekmesi için fotoğraflanması ve beraberinde ürünün pazarlama aşamasında önemlidir. Bu noktada hedef kitle fotoğraf aracılığıyla ürünün görsel tasarımını okuyabilmelidir. Ürün ile alıcı/izleyici arasında bir iletişim sağlanmalıdır.

Etkili bir biçimde gerçekleştirilen fotoğraf çekimi sonrasında fotoğrafın ulaştığı her bir bireyin ürün ile ilgili vurgulanmak istenen temayı okuyabilmesi gerekir. Görseli doğru ve etkili bir şekilde okunması ürün fotoğrafçılığının temelini oluşturur. Bu nedenle ürün fotoğrafları ve görsel okuryazarlık kavramları birbirinden ayrılmaz bir bütünü oluşturur.

SİNEMADA ORYANTALİZM: ATLANTİS-KAYIP İMPARATORLUK FİLM ANALİZİ

Sercan Kule

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Sanat ve Tasarım
sercankule@gmail.com*

İsmail Erim Gülaçtı

*Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Endüstri Ürünleri Tasarımı
egulacti@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Oryantalizm, oryantalizm ve sinema, animasyon

Sinema, izleyicisini içine alan ve çeşitli duygu durumlarına sokabilen bir sanat dalıdır. Sinema, icat edildiği zamanlardan günümüze kadar insanlar tarafından çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Eğlenmek, ağlamak gibi duyguların dışı vurumunu sağlayan sinema, aynı zamanda kültürün aktarımı, kitleleri etkileme ve kitleleri harekete geçirmek için de kullanılmaktadır. Sinemadaki mesajlar izleyiciler üzerinde, mesajın alımlanmasına göre gerçek ya da yan anlamlarından etkilenmektedirler. Oryantalizm, Batı'nın Doğu'yu görme biçimi, konumlandırması ve ona tekrar şekil vermesidir. Batı'nın Doğu'ya karşı olan bu güç arayışı kapsamında ortaya çıkan oryantalizm temelinde, yazılı materyaller ve resim ön plana çıkan birer araç görevlerini üstlenmişlerdir. Sinemayla birlikte oryantalist söylemler, sözlü ve yazılı kültür ile resim sanatından sonra geniş kitleleri etkileyebileceği yeni bir alana sahip olur. Canlı çekim -live action- filmlerle birlikte, animasyon filmlere de ilgi devamlı artmaktadır. Önceleri çocuk filmlerine yapılan bir tanımlama olarak görülen bu filmler, günümüzde her yaş grubunun ilgisini çekmekte ve hem kendi alanlarında hem de canlı çekim filmlerle yarışan filmler de meydana getirilmektedir. Animasyon filmlerinin, çocuklar tarafından daha çok izleniyor varsayımından yola çıkılacak olursa, oryantalizm unsurlarının mesajlar aracılığıyla çocuklar tarafından alınarak, bilinçaltında Batı kültürünün üstün olduğu algısı oluşturulmaya başlamaktadır.

Gary Trousdale ve Kirk Wise'in yönettiği 'Atlantis: Kayıp İmparatorluk' adlı animasyon filmi, göstergebilim temelinde çözümlenmektedir. Filmden görüntülerin seçilmesiyle, Roland Barthes'in anlamlandırması ile Ferdinand de Saussure'ün gösterge anlayışları temel alınarak göstergelerin yansıttıkları anlamlar çözümlenir ve yorumlanır. Öncelikle oryantalizm ve oryantalist söylemleri tanımlanmak ve sonrasında sinemayla olan ilişkisini açıklamak gerekir. Bu sayede oryantalist söylemlerin açığa çıkarılmasıyla sinemada bakılacak noktalar belirlenmektedir. Örneklem olarak ele alınan animasyon filmin göstergebilimsel film çözümlemesi yoluyla da çözümlenerek oryantalist söylemler ortaya çıkarılır.

SOFRA SERAMİKLERİ ÜRÜNLERİNİN STAND TASARIMLARI VE GÖRSEL OKURYAZARLIK İLİŞKİSİ

Demet Parlak
Keremika Tasarım Merkezi
dmtprlkk@gmail.com

Mine Küçük
Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Güzel Sanatlar
mine.kucuk@dpu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Stand, tasarım, sofa seramiği, görsel okuryazarlık

Toprak, su, hava ve ateş yaratıcılıkla bir araya gelerek seramiği oluşturmuştur. Seramik, birçok medeniyette materyal olarak kullanılmıştır. Bulunduğu dönemlerde elle ve çark ile şekillenen seramik ürünler, gün geçtikçe ihtiyaçlara ve teknolojik gelişmelere paralel olarak farklı üretim yöntemleriyle şekillenmeye başlamıştır. Seramik, gündelik hayatımızda birçok farklı alanda kullanılmaktadır. Diş implantlarından uçak motoruna, bina iç ve dış kaplamalarından zırhlı yeleklere, heykellerden müzik aletlerine kadar her yerde seramiğe rastlamamız mümkündür. Bu araştırma kapsamında endüstriyel olarak seramik malzemenin kullanım alanlarından biri olan sofa seramiği sektörü incelenmiştir. Renk, doku, desen ve biçim olarak çeşitliliği çok fazla olan bu sektörde tüketicinin dikkatini çekmek ve ihtiyaca yönelik ürünler üretmek çok önemlidir. Sanayinin gelişmesiyle sofa seramiği sektörü hızlı bir şekilde büyüme göstermeye başlamıştır. Bu büyüme ile birlikte üretici firmalar arasında rekabette artmaya başlamıştır. Firmaların ürünlerini bu rekabet ortamında bir adım öne çıkarmak için kullanmış olduğu yöntemlerden biri de vitrinlerinde ve standlarında tüketicinin dikkatini çekmek için göze hitap edecek bir şekilde satışa sunmalarıdır. Sofra seramikleri de renge, dokusuna, biçimine ve konseptine göre değişik sunumlar aracılığıyla tüketiciye sunulur. Bu sunumlar ürün ile bağdaşarak ürünün tasarım evresindeki hikayesinden esinlenerek yapılması gerekmektedir. Bu sunumlar arasında en geniş çaplı olanı yurtiçi ve yurtdışı fuarlarıdır. Farklı kültür ve toplumlardan birçok insanın bulunduğu fuarlarda üretici firmalar her kültüre ve topluma hitap edebilecek ürünler sunmalıdır. Stand içerisinde yer alan bölümler ve sunum şekilleri ürünlerin konsept farklılıklarına göre şekillenmektedir.

Kurulan stand tasarımları ile firmalar insanları yönlendirebilmelidir. Örneğin; yılbaşı konsepti için hazırlanan sofa seramiklerinin stand tasarımı, yılbaşını anımsatan imgelerle, renklerle ve objeler yardımıyla güçlendirilerek, tüketicinin gözünde konsept temasının şekillenmesi sağlanır. Diğer bir örnek ise, dokulu ve dekorlu (ahşap dekoru, taş dokusu, granit dokusu vs.) seramik tabakların stand içerisindeki sunum şekli ve sunum malzemeleri ile ürünün tasarımını tüketiciye aktarmaktadır. Hikaye ve konseptle bir bütün haline gelen stand tasarımları, tüketicinin gözünde diğer standlara kıyasla daha fazla ilgi odağında olacaktır. Bu araştırma kapsamında yurt içi ve yurt dışı sofa seramikleri stand tasarım örnekleri araştırılarak, sofa seramiklerinin yerleşimleri ve sunumlarında kullanılan objelerin, renklerin ve konseptlerin görsel okuryazarlık ile ilişkilendirilmesi hedeflenmiştir.

Z KUŞAĞINA YÖNELİK YAPILAN ÇEVİRİM İÇİ REKLAMCILIKTA OYUNLAŞTIRMA UYGULAMASI

Ceyda Deneçli

*Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi
Yeni Medya
ceyda.denecli@nisantasi.edu.tr*

Öykü Ezgi Yıldız Balaban

*Doç. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi
Yeni Medya
e.yildiz@iku.edu.tr*

Sevda Deneçli

*Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi
Yeni Medya
sevda.denecli@nisantasi.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Reklam, oyunlaştırma, sosyal medya, dijitalleşme

İnternet teknolojisinin çağımızın bireylerinin yaşamında başat bir konumda olması ve ekonomik, toplumsal yaşamın dinamiklerinin bu teknolojiyle bağlantılı olarak sürdürülmesi bireylerin çevreleriyle kurdukları iletişim biçimlerinin de dönüşmesine ve farklılaşmasına neden olmuştur. Günümüzde özellikle akıllı iletişim araçları insanların dünyayı anlamlandırmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Geleneksel kitle iletişim araçlarından farklı olarak günümüzde bireylerin yaşama daha fazla katılım göstermesine olanak tanıyan bu yeni teknolojilerin sunduğu etkileşimle birlikte bireyler hem yakın çevreleriyle hem de uzak çevreleriyle her an iletişimde olabilmeye olanağına kavuşmuşlardır. Böylece fiziki mekânın sınırlarını aşan bireyler internet teknolojisi, akıllı telefonlar, tabletler ve benzeri teknolojik araçlarla çeşitli sosyal medya platformlarında günün istedikleri anı varlık gösterebilmekte ve diğerleri ile sürekli bir etkileşim içinde olabilmektedir. Teknolojinin sunduğu imkânlar dahilinde sanal alanlarda çok fazla zaman geçiren ve sanal kimliklere sahip olan bu bireylere ulaşmak isteyen çeşitli işletmeler ve markalarda geçmişte geleneksel iletişim araçlarının onlara sunduğu olanaklardan yaralandığı gibi günümüzde de söz konusu bu yeni teknolojik araçlara başvurmaktadır. Teknolojik değişimlerin yaşamın tüm alanlarına nüfuz ettiği çağımızda markalar tüketicileriyle iletişime geçerken pazarlama ve reklamcılık çalışmalarında yeni teknolojik araçların özelliklerinden yararlanırken bir yandan da onlarla güçlü ve etkili bir iletişim kurabilmek amacındadırlar. Bu çerçevede markalar tüketicileri ile sürekli bir iletişim içerisinde olabilmenin yanı sıra marka sadakati sağlayabilmek amacıyla da onların duygularına seslenmekte ve geçmişte de olduğu gibi çeşitli eğlenceli ve akılda kalıcı uygulamalarla onların dikkatlerini çekmeye çalışmaktadırlar. Bu tür çabalara örnek olarak ele alınabilecek olan oyunlaştırma süreci pazarlama faaliyetlerinde ve reklamcılık çalışmalarında bir çekicilik unsuru olarak kendine yer bulmuştur. Günümüzün tüketicilerini gerçek dünyanın realitesinden uzaklaştırarak, kimi zaman onlara küçük ödüller sunarak onların pazarlama sürecine katılımını sağlayan ve etkileşim imkânı yaratan bu tür uygulamaların özellikle Z kuşağı üzerindeki etkileri de önemlidir. Önceki kuşaklardan farklı olarak daha fazla bu tür içeriklere ve uygulamalar açık olan Z kuşağının çevrim içi reklamcılık alanındaki oyunlaştırma uygulamalarına yönelik yaklaşımları çalışma kapsamında ele alınacaktır.

SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

1969 FUTBOL SAVAŞI: EL SALVADOR – HONDURAS ARASINDAKİ SAVAŞIN ASIL NEDENİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ali Emrah Tokatlıoğlu

Öğr. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler

aliemrahtokatlioglu@gmail.com; aetokatlioglu@comu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Savaş, göçmen sorunu, sporun politik tarihi

Bu çalışmanın amacı Honduras ve El Salvador arasında 1969 yılında gerçekleşen ve Futbol Savaşı (Soccer War) olarak bilinen örnekten yola çıkarak, bir spor müsabakasının tek başına iki ülke arasında savaşa yol açıp açamayacağını sorgulamaktır. Çalışma, yöntem olarak tarafsız, açık kaynaklar ve takımda yer alan oyuncuların demeçlerinin de yer aldığı arşiv taraması kullanılarak, bütüncül tek durum incelenen bir örnek olay araştırması niteliğindedir.

El Salvador ve Honduras futbol milli takımları arasında, Meksika’da oynan Dünya Kupası eleme maçından bir gün sonra diplomatik ilişkilerin kesilmesi ile başlayan ve savaş ile sona eren çatışmanın nedeninin başlı başına bir futbol maçı mı yoksa arka planda yatan farklı uluslararası sorun ya da sorunlar mı olduğu çalışmanın temel sorusudur.

Çalışmanın bulguları ise iki ülke arasında sadece ilgili futbol maçına dayalı bir çatışma olmadığı, 1969 yazında gerçekleşen savaşın bu maçtan yıllar önce, 1962 yılında, Honduras tarafından kabul edilen toprak reformu yasası nedeniyle Honduras nüfusunun yüzde yirmisini oluşturan El Salvadorlu göçmen köylülerin topraklarından atılıp ülkelerine geri gönderilmesi sürecinde başlayan ve yıllar içinde tırmanan krizin bir sonucu olduğu gerçeğidir. Bu maç oynanırken iki ülkenin 243 kilometrelik sınır hattı boyunca orduların hazır ve teyakkuzda olması, El Salvador takım kaptanı ile yapılan söyleşide ifade ettiği birinci ağızdan sözler de bu bulguyu destekleyen ek bulgulardır. Savaşın sonlandırılmasında, Amerika kıtasında yer alan 35 ülkenin oluşturduğu ve merkezi Washington’da bulunan The Organization of American States (OAS) isimli uluslararası örgütün rolü de çalışma içinde değerlendirilmiştir.

2021 KOLOMBİYA TOPLUMSAL HAREKETİ VE YAPISAL ŞİDDETİN YANSIMALARI

Onur Ağkaya

*Arş. Gör. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler
onuragkaya@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Kolombiya, toplumsal hareketler, şiddet, siyasal şiddet

28 Nisan 2021’de, Kolombiya’da, Devlet Başkanı Iván Duque Márquez’in, Covid-19 salgınının etkilerini hafifletmek amacıyla yeni bir sağlık sistemi reformu ve vergi düzenlemesi taslağını açıklamasına tepki olarak, binlerce kişi başta Bogotá ve Cali olmak üzere büyük şehirlerde sokaklara çıkarak protestolara başlamıştır. Protestoların hedefinde yalnızca yükselen vergiler değil, aynı zamanda, mevcut hükümete sıklıkla yöneltilen yolsuzluk ve sistematik şiddet olayları bulunmaktadır. Süregiden protestolar karşısında, hükümet, önce polis daha sonra ulusal ordu mensuplarını, farklı şehirlerde düzeni sağlamak üzere görevlendirmiştir. Ne var ki, Kolombiya’nın kronik sorunlarından biri olagelen sivillerin güvenlik güçleri tarafından hedef alınması ve yapısal şiddet, protestolar sırasında da gözlemlenmiştir. Binlerce protestocu, eylemlere katılanların iddialarına göre ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve Human Rights Watch gözlemcilerinin raporladığı üzere şiddete uğramış, öldürülmüş ve bazıları güvenlik güçlerinin elinde zorla kaybedilmiştir. Protestocuların da şiddet eylemlerine başvurması üzerine Kolombiya’daki birçok büyük şehirde günlük hayat aksamaya başlamış ve şiddet daha da yayılmıştır. Şiddet olaylarının artarak sıradanlaşması, hükümet karşıtı protestolara daha çok eylemcinin katılmasına neden olmuş, 6 Haziran 2021’de, Başkan Duque Márquez’in düzenlemelerin geri çekileceğine yönelik açıklaması da protestoları sonlandıramamıştır.

Bu çalışmada, Kolombiya’da süregiden protesto eylemlerinin ortaya çıkışı, artarak devam etmesi ve nedenleri incelenmektedir. Buna göre ülkede son on yıllarda devam eden iç savaşın beraberinde getirdiği yapısal şiddet ve bunun doğal uzantısı olarak tanımlanan, Kolombiya’da güvenlik güçlerinin, en başta sivilleri hedef alan kronikleşmiş aşırı şiddet eylemleri, hem söz konusu protestoların ortaya çıkmasını tetiklemiş hem de daha çok eylemcinin hükümet karşıtı protestolara katılmalarına neden olmuştur. Bu doğrultuda, bu çalışmada, 2021 protestoları, Kolombiya medyasında yer alan haberlere ve uluslararası örgütlerin gözlemlerine dayanan kaynaklar üzerinden tarihsel bağlamına konumlandırılacak ve devam eden protesto ve şiddet eylemlerinin muhtemel seyrine dair bir analiz ortaya konulacaktır. Çalışma, Latin Amerika’da yaygın olan toplumsal hareketler kültürünün, mevcut Kolombiya siyasetinin anlaşılmasına ve aynı zamanda siyasal şiddet literatürüne bu şekilde katkı sunmayı hedeflemektedir.

AFRİKA'DAKİ ASKERİ MÜDAHALELERİN MEŞRULAŞTIRILMASI: 2013 YILINDA FRANSA'NIN MALİ CUMHURİYETİ'NE YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRDİĞİ SERVAL OPERASYONU ÖRNEĞİ

Amadou Togola

*Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
togolassi63@gmail.com*

Mehmet Akif Okur

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
mehmetakif@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Fransa, Mali, askeri müdahale, meşrulaştırma

Afrika Kıtası, bağımsızlıkların kazanıldığı dönemden bu yana en çok askeri müdahaleye maruz kalan kıtadır. Bu askeri müdahalelerin çoğu sömürgeci devletler tarafından gerçekleştirilmektedir. Fransa yaklaşık 40 askeri müdahaleyle kıtada en çok müdahale yapan sömürgeci devletlerden biridir. Batı Afrika örneğini ele alacak olursak Fransa en çok müdahale yapan ülkedir. Batı Afrika bölgesi ülkelerinin çoğu, eski Fransız sömürgeleridir. 1960'lardan günümüze eski Fransız eski sömürgelerinde meşru olmayan ve meşrulaştırmaya çalışılan birçok askeri müdahale gerçekleştirilmiştir. Bölge ülkelerinden biri olan Mali Cumhuriyeti, 2013 yılında Fransız emperyal askeri müdahalesine maruz kalmıştır. Müdahale öncesinde, sırasında ve sonrasında meşrulaştırılmak istense de müdahalenin meşru olmadığını gösteren gerekçeler bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 2012 yılındaki Mali hakkındaki 2056 sayılı kararı, Fransa'nın Mali'de askerlerini konuşlandırmasını öngörmemişti. 2085 Sayılı karar, sorun için kıtasal bir çözüm öngörmüştü. Yani BMGK, ECOWAS (Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu) tarafından gerçekleştirilecek Afrikalı bir askeri müdahaleyi öngörmüştü. Fakat Fransa müdahale etmek için gerek Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi nezdinde gerekse nüfuz ettiği ECOWAS nezdinde seferberliğini sürdürdü. Fransa ECOWAS'e nüfuz etmekle bu kurumun müdahaleye hazır olmadığını gösterdi. Bu sırada Mali'nin kuzeyinde bulunan bölücü isyancı grubun merkezi hükümete karşı isyanına göz yumuyordu. Bu durum karşısında geçici hükümet bir mektupla Fransa'dan hava desteğinde bulunmasını istedi. Mektuba göre, Fransa sadece Mali'nin silahlı kuvvetlerine havadan destek sağlayacaktı. Fakat Fransa'nın hedefi Mali üzerinden sahil bölgesinde yeni bir askeri strateji ortaya koymaktı. O yüzden Mali geçici hükümetinden gelen mektubu Fransız karar alıcılar tekrar yazdırdılar. Geçici hükümetten, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne yeni bir içerikle mektup yazmasını istediler. Alınan kararın ardından ülkeye Burkina Faso ve Çad Cumhuriyeti gibi devletlerden çok sayıda askerin giriş yaptığı kaydedildi. Böylece Fransa sadece mektubu ihlal etmekle kalmadı Mali'nin kendisiyle imzalamış olduğu ve Fransız askerlerin konuşlandırılmasını engelleyen 1982 tarihli askeri antlaşmayı ihlal etmiştir.

ARAP BAHARI SÜRECİNDEN ETKİLENEN ÜLKELERDE YAŞANILAN EKONOMİK VE POLİTİK GELİŞMELERİN ROSA LUXEMBURG'UN GÖRÜŞLERİ KAPSAMINDA ELE ALINMASI

Onur S. Yurdabak

Yüksek Lisans Öğrencisi, Osmangazi Üniversitesi
onursy@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Rosa Luxemburg, Arap sosyalizmi, Arap Baharı

Petrol zengini Arap ülkelerinde sanayi gelişmemiş, aksine 1980'lerden sonra sanayinin üretimdeki payı iyice azalmış, bunun sonucunda da güçlü bir işçi sınıfı ve sendikal sistem oluşmamıştır. SSCB ile yakınlaşan birçok Arap devleti, Cemal Abdülnasır'ın önderliğinde Marx'ın görüşlerinden çok İslami ve Pan-Arabist temellere dayanan, kendisine has Arap sosyalist düzenini benimsemiştir. Ancak İsrail ile Arap devletleri arasındaki 1967 ve 1973'deki savaşlarından ardından 1979'da Mısır ve İsrail arasındaki savaşın tamamen sona ermesi, Arap Birliği'nin dağılmasına yol açmış ve bölgedeki devletler, devlet kontrollü Arap Sosyalizmi'nden emperyalist devletlerle müttefik olacak şekilde tüccar sınıfı burjuvazisine evrilmiş, neo-liberalist politikalar ile sübvansiyon ve teşvikler gibi tarım teşviklerinin kesilmesiyle kendi kendilerine yeten tarım ülkesi olmaktan çıkarak, dışa bağımlı hale gelmiştir. Aynı zamanda işçi sınıfı ve emperyalizm karşıtı hareketler, politik ve ekonomik alanda baskıcı hükümetlerle karşı karşıya gelmiş ve Arap Baharı'na kadar uzanan süreç bu şekilde oluşmuştur.

Bu araştırmada, anti-emperyalist bir yapıya sahip olan Arap devletlerinin uğradığı değişim ve bunun ekonomik ve politik alandaki etkileri, Rosa Luxemburg'un emperyalist teorisi kapsamında incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Arap devletlerinin 20. ve 21. yüzyıldaki siyasi ve ekonomik politikaları, Rosa Luxemburg'un anlayışı kapsamında açıklanmıştır. Luxemburg, emperyalizm teorisini kapitalist ülkelerin sermaye birikimi üzerine temellendirmiştir. Buna göre Batılı devletlerin Arap devletleriyle olan ilişkisi, neo-liberal düzenlerinin sürekliliği üzerine kuruludur. Rejim karşıtlığıyla başlayan hükümet karşıtı hareketler, kapitalist sistemlerin yol açtığı gelir adaletsizliğini kaldırmayı ve küresel ekonomi altında ezilmeyen bağımsız bir ekonomik yapı kurmayı hedeflemektedir. Başladığı yıllarda ayaklanmaların Arap halklarına umut vermesine rağmen bu ayaklanmalar, hiçbir Arap ülkesinde demokratik talepleri amacına ulaştırmamış olsada, ayaklanmaların başarısızlığa uğradığı düşüncesinin aksine, Avrupa'daki 1848 Devrimleri sonrası döneme benzer şekilde, uzun vadede daha demokratik Arap siyasetine kılavuzluk etmesi mümkündür.

AVRUPA BİRLİĞİ GENİŞLEME POLİTİKASININ BİRLİK İÇERİSİNDE BÖLGESEL GELİŞMEYE ETKİSİ

Müge Palancı

*Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, Avrupa Birliği
mugepalanci@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, bölgesel gelişme, genişleme politikası

İkinci Dünya Savaşı gibi büyük bir yıkıcı süreçten sonra Avrupa kıtasında barış ve huzurun tesisi amacıyla altı üye ülkeyle kurulan ve temelini AKÇT ile atmış olan Avrupa Birliği süreç içerisinde genişleme politikası ile uluslararası bir güç haline gelmiştir. Genişleme sürecini 1973 yılı ile başlatan Avrupa Birliği bu tarihi izleyen 1981,1986,1995,2004, 2007 ve 2013 yıllarında bünyesine yeni ülkeler katmıştır. AB'nin her genişlemesinde, tarafların üyeliğe giden süreç içerisinde, ekonomik ve siyasi değerlendirmeleri merkezi bir öneme sahip olmuştur⁴. Bu bağlamda Avrupa Birliği süreç içerisinde genişlerken, üye olmak isteyen devletlerin yerine getirmesi gereken yükümlülükleri Kopenhag Kriterleri (1993) ile belirlemiştir. Birliğin genişleme sürecindeki ülkelere yerine getirmeleri ve katılım sürecinde ilerleyebilmeleri bakımından sunduğu koşullar, Birliğin o ülkeleri dönüştürme ve böylece AB üyeliğine hazırlama amacına hizmet etmektedir⁵. Yaşanan bu dönüştürme ile genişleme sonrası AB “değerleri”nin ön plana çıktığı, bölgesel farklılıkların en aza indirgenmeye çalışıldığı ve bütünleşmenin sağlıklı devamı sağlanmaya çalışılmıştır. Özellikle Doğu Avrupa ülkelerinin birlik içerisinde ekonomik bütünleşmeye uyumu açısından Kopenhag Kriterleri önemli bir unsurdur. Öte yandan Kopenhag Kriterleri birliğe uyum açısından aday ülkelere ekonomik gelişme fırsatı verirken, birlik ile bazı konularda sıkıntı yaşanmasına da sebep olmuştur. Birliğin sanayi ürünlerinin ticaretini serbest bırakırken, tarım ürünlerine getirdiği korumalar, anti-damping uygulamaları ve koruyucu önlemler MDA Devletlerle olan ilişkilere olumsuz yansımıştır⁶. Birlik içerisinde genişlemeyi desteklemeyen ülkelerde söz konusu olmuş, bu anlamda genişleme; büyük ülkeler için “Yeni Pazarı” ifade etmesi açısından önemliyken, küçük ülkeler katılacak yeni ülkelerin birlik tarafından yapılan mali yardımların ekonomik zorluk yaşayan bu yeni ülkelere (örneğin MDOA ülkeleri) kayması nedeniyle hoşnut olmamışlardır. Ayrıca genişleme politikası ile bölgesel eşitsizlikleri en aza indirmeyi hedefleyen politikalar izleyen Birlik mali yardımlar ile Avrupa Birliği'ne entegrasyonu hızlandırmayı amaçlamıştır.

¹ Dinç, Cengiz, “Avrupa Birliği'nin Beşinci Genişleme Süreci: Ekonomik ve Siyasi Boyutlar”, **Ege Akademik Bakış**, Cilt:12, Sayı:1, 2012,s.79.

² Baykal, Sanem, “Avrupa Birliğinde Ombudsman Kurumu: Siyasi Bütünleşme ve Genişleme Çerçevesinde Bir İnceleme”,s.18.

³ Hacıtahiroğlu,Kürşad, “Avrupa Birliği Genişleme Evrelerinde İzlenen Siyaset ve Türkiye İlişkileri, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,2006,s.60.

AVRUPA’NIN GÜVENLİKLEŞTİRİLMİŞ MÜLTECİ SÖYLEMİ: TERÖR-GÖÇ İLİŞKİSİ

Gizem Akşit Ergen

*Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
gizemaksit@hotmail.com*

Fulya Memişoğlu

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
fulyam@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Güvenlikleştirme, zorunlu göç, mülteci, terör söylemi, mülteci krizi

Ulus-devletlerin sınırlarının çizilmesiyle birlikte göç kimi zaman sınırlara kimi zaman nüfus ve kimliğe kimi zaman da ekonomi ve benzeri unsurlara yönelik bir tehdit olarak algılanmaya başlamıştır. 1990’lardan itibaren meydana gelen gelişmeler, güvenliğin tanımının da genişlemesine yol açmıştır. Buna göre klasik güvenlik kavramsallaştırmasına kişi ve grupların güvenliği ile uluslar üstü güvenlik anlayışları da eklenmiştir. Göçün de siyasi ve toplumsal alandaki görünürlüğünün artması ve uluslararası ilişkiler alanında güvenlikle ilintili olarak incelenmesi Soğuk Savaş sonrası dönemde gerçekleşmiştir. 1990’ların ilk yarısında Kopenhag Okulu’nun önemli temsilcilerinden Ole Waever, söylemin ve söz ediminin önemine atıfla “güvenlikleştirme” kavramını UI literatürüne kazandırmıştır. Göç olgusu da bilhassa 1990’lardan bu yana güvenlikleştirilen kavramlar arasında yerini almıştır. Özellikle 2001 yılının Eylül ayında gerçekleşen 11 Eylül terör saldırılarının da etkisiyle göç ve göçmenlerle ilgili konuların hızlı bir şekilde “terör” bağlamında güvenlikleştirildiği görülmektedir. Yani başka bir ifadeyle göç mutlak öncelik gerektiren ve varoluşsal bir tehdit olarak algılanmış ve siyaset üstü olarak ilan edilerek göç ve göçmenlerle ilgili olağanüstü tedbirler devreye sokulmaya başlanmıştır. 11 Eylül saldırılarından 10 yıl sonra 2011’de Arap Baharı ve akabinde çatışma bölgelerinden komşu ülkeler ve Avrupa ülkelerine zorunlu göç dalgalarının artmasıyla göçün güvenlik bağlamında ele alınma eğilimi tekrar artış göstermiştir. Son olarak 2015 yılında Avrupa ülkelerine doğru gerçekleşen yoğun göç dalgaları ve Avrupa’nın göç yönetimini etkin şekilde uygulayamaması ile birlikte bu zorunlu göç artık Avrupa için bir “Mülteci Krizi” ne dönüşmüştür. Öte yandan göçün 2001’den bu yana sıklıkla “terör” söylemiyle de birlikte anıldığı görülmektedir. Göç, göçmenler ve mülteci/sığınmacıların medyada ve bazı kamuoyu araştırmalarında toplum nezdinde terörün artmasına neden olan unsurlar olarak ifade edildiği görülmektedir. Çalışmada Türkiye ile birlikte en fazla mülteciye ev sahipliği yapan Avrupa Birliği ülkeleri Almanya, Fransa, İsveç ve aday ülke Sırbistan’da 2000-2020 arası gerçekleşen terör eğilimleri incelenmiş, bu ülkelerde terör eğilimlerinin ne şekilde değiştiğine ve göç konularıyla ne ölçüde ilişkilendirildiğine cevap aranmaya çalışılmıştır.

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN SİĞİNMACI İSTİHDAMINA ETKİLERİ: ADANA İLİ ÖRNEĞİ

Emine Önük

*Yüksek Lisans öğrencisi, Çukurova Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
emineozal3@gmail.com*

Marella Bodur Ün

*Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
mbodur@cu.edu.tr; marbodur@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Suriyeli sığınmacılar, iş gücüne katılım, Covid-19, entegrasyon, Adana

Suriye İç Savaşı'nın başladığı Mart 2011'den bu yana kendi ülkelerinde tecrübe ettikleri şiddet, çatışma ve insan hakları ihlalleri sebebi ile milyonlarca insan yaşayacakları daha güvenli bir yer bulma umuduyla ülkelerini terk etmek zorunda kalmıştır. UNHCR'nin 2019'da yayınladığı verilere göre 6,6 milyon Suriyeli ülkesini terk ederek mülteci olarak başka ülkelere göç etmek durumunda kalmıştır. Türkiye geçici koruma statüsü altında toplam 3,7 milyon Suriyeli sığınmacıya kucak açarak dünyanın en çok mülteci barındıran ülkesi konumuna gelmiştir. Mülteci akınının getirdiği birçok sorunun yanı sıra Türkiye, Suriyeli sığınmacıların iş gücüne ve sosyal hayata entegrasyonu sorunuyla da karşı karşıya kalmıştır. Özellikle 2019 yılının son aylarında ortaya çıkan ve 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sürecinde bu sorun daha da belirgin hale gelmiştir. Araştırma kapsamında Türk işgücü piyasasında Covid-19 pandemi krizi öncesi ve sonrası dönemleri incelenerek, "Covid-19 pandemi süreci Suriyeli sığınmacıların istihdamını nasıl etkilemiştir?" sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada Türk işgücü piyasasına kayıtlı veya kayıt-dışı bir şekilde katılım sağlayan Suriyeli sığınmacıların pandemi öncesi ve sonrası dönemdeki mevcut istihdam durumlarının analiz edilmesi ve Covid-19 pandemi sürecinin istihdam durumlarına etki analizinin yapılması amaçlanmıştır. Ayrıca, Suriyeli sığınmacıların Covid-19 öncesi ve sonrası dönemde yaşadıkları tecrübeler sosyal entegrasyon boyutları bağlamında da incelenmiştir. Adana ilinde 15 Suriyeli sığınmacı ve 15 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ile yapılan yarı yapılandırılmış mülakatlar kapsamında Covid-19 Pandemi sürecinin yerel vatandaşlara kıyasla toplumda hali hazırda dezavantajlı konumda bulunan Suriyeli sığınmacıların işgücüne katılımlarını ve genel yaşam standartlarını olumsuz anlamda daha fazla etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca pandemi döneminde yaşanan ekonomik daralma çerçevesinde halk nezdinde yaşanan sıkıntılara ek olarak devlet desteklerinin ve kamuoyu harcamalarının Suriyeli sığınmacılar ile paylaşılması durumu T.C. vatandaşlarının Suriyeli sığınmacılara karşı ayrımcı ve dışlayıcı tutum sergilemesine sebep olmuştur. Bu durum sığınmacılar ile vatandaşlar arasında geliştirilmeye çalışan kültürel entegrasyon süreçlerine zarar vermektedir.

COVID-19 SALGININDA TÜRKİYE’DE ÇALIŞMA HAYATINDA KADIN OLMAK: SİSTEMATİK RAPOR ANALİZİ

Asuman Özgür Keysan
*Dr. Öğr. Üyesi, Atılım Üniversitesi,
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
asuman.keysan@atilim.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Çalışma hayatı, eşitsizlikler, toplumsal cinsiyet, Covid-19 salgını, sistematik analiz

COVID-19 salgını tüm dünyayı etkisi altına almış durumdadır. Salgınla beraber derinleşen ekonomik kriz kadınları ve elbette farklı sınıf, sosyal statü, etnisiteye sahip kadınları farklı biçimlerde etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikleri çok boyutlu bir eşitsizlik durumu olarak tanımladığımızda, salgınla beraber artan bu eşitsizliklerin farklı boyutlarına bakmak temel bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim, çalışma hayatı, siyaset, sosyal ve kültürel yaşam toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin yaşandığı temel alanlar arasında yer almaktadır. Çalışma hayatı toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklerin yaşandığı en temel alanlar arasında yer almaktadır. Kadınlar çalışma hayatında işe alım süreçleri, belli istihdam alanlarının kadın ve erkek alanları olarak belirlenmesi, ücretlendirmedeki eşitsizlikler, kadınların daha alt kademelerdeki pozisyonlarda yer almaları ve üst yönetim kademelerine dâhil olamamaları, mobbing, doğum sonrası işe dönüşte eski pozisyonlarına sahip olamama gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar (Toksöz, 2020).

Ortalama olarak, kadınların erkeklere kıyasla daha az kazandığı, daha az güvenli işlerde çalıştığı, yoksulluğa daha yakın yaşadığı ve aile içi istismar ve şiddette maruz kaldığı bir ortamda salgının kadınlar üzerindeki etkilerine daha yakından bakma gerekliliği açık bir şekilde ortadadır. Bu doğrultuda, Türkiye’de Covid-19 salgınının kadınların çalışma hayatı, iş-yaşam dengesi ve kadın emeği üzerine etkilerine odaklanan ulusal ve uluslararası düzeyde birçok araştırma gerçekleştirilmiş ve sonucunda raporlar yayınlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Nisan 2020’den bugüne dek yayınlanan raporların amaç, konuya yaklaşım/yöntem ve bulgularındaki benzerlik ve farklılıklar sistematik analiz yöntemi kullanarak değerlendirmektir. Bu araştırma kadınların çalışma hayatında karşılaştıkları eşitsizliklerin farklı alan ve boyutlarını haritalama olanağı vererek hangi alanlarda çalışmalara gereksinim duyulduğunu ortaya çıkaracak ve böylece toplumsal cinsiyet literatürüne önemli bir katkıda bulunacaktır.

COVID-19 SALGINIYLA MÜCADELE SÜRECİNDE TÜRKİYE’DE UYGULANAN KAMU POLİTİKALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hüsnü Gürkan Güler

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi,
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
gurkanguler@outlook.com*

Anahtar Kelimeler: Covid-19, kamu politikaları, kriz, Türkiye

Bu çalışmanın amacı kamu politikaları kavramı çerçevesinde, Covid-19 salgınında Türkiye’de uygulanan kamu politikalarını tespit etmektir. Kamu politikaları rutin dönemlerle kriz dönemlerinde farklılık gösterebilmektedir. Krizler, toplumlar için beklenmedik, tehlike yaratan durumlardır ve acil bir şekilde doğru karar almayı gerektirmektedir. Bu anlamda, Çin’de başlayıp tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 ekonomik, siyasal, toplumsal, sağlık gibi birçok alanda çeşitli tehditler yaratmıştır. Bu süreçte karar alıcılar çok kısa süre içerisinde henüz nedenleri ve etkileri tam olarak öngörülemezken pek çok alanda hızlı kararlar alarak salgının sonuçlarıyla mücadele etmeye başlamıştır. Hükümetler Covid-19 krizini atlatmak adına farklı kamu politikalarına yönelmişlerdir. Bazı hükümetler uyguladığı kamu politikaları doğrultusunda “sürü bağışıklığı” stratejisini uygularken bazıları ise “olabildiğince test yapma” stratejisini izlemişlerdir. Özellikle sürü bağışıklığı stratejilerinin izlendiği ülkelerde yaşlı ve kronik hastaların beklenenden daha fazla sayıda durumlarının ağırlaşması veya vefat etmesi hastanelerdeki yoğun bakım odalarının kısa sürede tamamen dolma noktasına gelmesine yol açmıştır. Çok sayıda vatandaşa test yaparak pozitif vakaların belirlenmesini isteyen ülkelerde dahi kısa sürede hastanelerde önemli oranda doluluk yaşanmıştır. Ülkeler karantina uygulaması ve sokağa çıkma yasakları getirmek zorunda kalmıştır. Dolayısıyla bu ülkelerdeki sağlık sistemleri çökme tehlikesiyle karşı karşıya gelmiş ve sürü bağışıklığını uygulayan birçok ülke geri adım atmak zorunda kalmıştır. Kamu politikası oluşturma ve uygulama süreci çok aktörlü ve çok aşamalı bir süreçtir. Bu çalışmada, Covid-19 salgınıyla mücadele sürecinde izlenen kamu politikaları, kamu politikası aktörleri, kamu politikası sürecinin adımları ve kamu politikası türleri açıklanmaktadır. Çalışmada Türkiye’de salgınla ve etkileriyle mücadele konusunda kamu politikaları incelenirken temel olarak kamu kurumları tarafından çıkarılan genelgeler, rehberler, tanıtım filmleri ve kurum ve kuruluşlardan yapılan açıklamalardan yararlanılmıştır.

ÇIKAR-NORM DİKOTOMİSİ BAĞLAMINDA AB’NİN AZINLIK POLİTİKASI

Sinem Çelik

*Arş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi,
Uluslararası İlişkiler
sinem.tan@atauni.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği (AB), azınlık politikası, Kopenhag kriterleri, çıkar-norm dikotomisi.

Avrupalı devletler 1945-1989 arası dönemde uluslararası sistem içerisinde yer alan birçok devlet gibi azınlık konusu ile pek ilgilenmemişlerdir. Söz konusu dönem aralığında azınlıklar ile ilgili ön plana çıkan yaklaşım, azınlık grupların insan hakları çerçevesinde “eşitlik” ve “ayrımcılık gözetmeme” ilkeleri dikkate alınarak korunmaları olmuştur. Avrupa Birliği (AB), 1973’te İngiltere’yi, 1986’da İspanya’yı bünyesine dâhil etmesine rağmen, beşinci genişleme olarak bilinen Doğu genişlemesi (2004) sürecinin başlangıcına değin azınlıkların korunmasına ilişkin herhangi bir ortak mevzuat ya da temel bir politika oluşturamamıştır. AB, 1990’lı yılların başından itibaren azınlık konuları da dâhil olmak üzere siyasi konulara yönelik çeşitli düzenlemeler yapmaya başlamıştır. Azınlık meselesinin AB siyasetine doğrudan dâhil olması Kopenhag Kriterleri ile gerçekleşmiştir. Kopenhag Kriterleri (1993) aday ülkeler açısından azınlıkların korunmasını bir zorunluluk haline getirmektedir. Kriterler çerçevesinde azınlık hakları konusunun yalnızca aday ülkeler için bir kriter olarak sunulması ve üye ülkeler açısından bağlayıcı olmaması çifte standart olarak değerlendirilmektedir. Birlik üyesi devletlerin azınlıklar hususunda herhangi bir yaptırıma veya şarta tabii tutulmaması AB bünyesinde bulunan birçok ülkenin (Almanya, Belçika, Danimarka, Fransa, İspanya, İtalya vb.) hâlihazırda azınlık sorunları yaşıyor oluşu ile yakından ilgidir. Bu çalışmanın amacı; Kopenhag kriterleri kapsamında azınlıkların korunması ilkesine ilişkin olarak üye ülkelerin aday ülkelere farklı değerlendirilmesi dolayısıyla AB’nin içinde bulunduğu çıkar- norm dikotomisini açıklamaktır. Çalışmada, 1990 yılı öncesi ve sonrasında AB’nin azınlık konusuna bakışı ve bu doğrultuda attığı adımlar ele alınmıştır. Çalışma kapsamında Birliğin uluslararası alanda her zaman azınlık haklarına saygı gösterilmesini dile getirmesine rağmen bünyesindeki azınlık hakları ile ilgili ciddi bir mevzuat eksikliği bulunduğu ve dolayısıyla kendi bünyesindeki azınlıklara yönelik özel haklar garanti edemediği kanaatine varılmıştır.

ÇOK TARAFLI DİPLOMASİ VE KORUMA SORUMLULUĞU: BİR NORM MÜTEŞEBBİSLİĞİ

Gökhan Albayrak
Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi,
Uluslararası İlişkiler
albayrak87@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Koruma sorumluluğu, modern diplomasi, norm, norm müteşebbisliği

İnsancıl müdahale kavramı gibi, koruma sorumluluğu (*responsibility to protect*) kavramının uluslararası hukukta bir hukuki norm haline gelip gelmediği ve içeriği hakkında tartışmalar bulunmaktadır. Bu konuda uluslararası hukukta ve uluslararası ilişkiler çalışmalarında çeşitli tartışmalar olsa da, koruma sorumluluğu kavramının ortaya çıkışı modern diplomasiye ulaştığı noktayı göstermesi ve çok taraflı diplomasi sürecinin nasıl işleyebildiğini ortaya koyması açısından incelenmeye değerdir. Günümüzde normların yorumu ve geçerliliği hususları, klasik diplomasi sonucu ortaya çıkmış ve var olan uluslararası hukukun ana konuları olmakla beraber, normların yaratılma süreçleri modern diplomasiye çalışma mekanizmasını odağa almayı gerektirir. Bu husus uluslararası hukukun yaratılması sürecini anlamayı da kolaylaştırır. Bu bağlamda norm müteşebbisleri (*norm entrepreneurs*) olarak, çok taraflı diplomaside devletin aktörlük tekeli sona ermiştir, devletlerin haricinde uluslararası örgütler, çeşitli komisyonlar veya bizzat kişilerin dahil olduğu bir süreç karşımıza çıkmaktadır. Koruma sorumluluğu kavramının ortaya çıkmasında da böyle bir norm müteşebbisliğini görmekteyiz. İçeriği ve geçerliliği tartışmalı olsa da yaşanan insani krizlerde insani diplomasiye aktörlerine bir meşruiyet zemini hazırlayan koruma sorumluluğu kavramının, dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan, Kanada hükümeti ve oluşturulan Müdahale ve Devlet Egemenliği Hakkında Uluslararası Komisyonunun (*the International Commission on Intervention and State Sovereignty*) çok taraflı girişimi ile nasıl oluştuğu ve sonrasında uluslararası alanda nasıl kullanılmaya başlandığını anlamak, uluslararası alanda normatif süreçlerin yeni veçhelerini kavramak bakımından önemlidir. Bu noktada Güvenlik Konseyi'nin kararlarındaki atıflara kadar giden süreçte koruma sorumluluğu kavramının içeriğini inceleyen pek çok çalışma bulunmasına rağmen, aynı ilgi kavramın oluşma aşamasının incelenmesine bahsedilmemiştir. İnsanların bazı ağır uluslararası suçlardan korunması noktasında öncelikle devlete ve sonrasında uluslararası topluma bir sorumluluk yükleyen ve “sorumluluk olarak egemenlik” anlayışını vurgulayan koruma sorumluluğunun, kavram olarak ortaya çıkış sürecine ışık tutulması, normatif süreçler ve diplomasi arasındaki bağların gösterilmesi bakımından ilginç bir örnek teşkil etmektedir.

ELEŞTİREL KURAMIN HEGEMONYA YORUMU BAĞLAMINDA KÜLTÜR-İKTİDAR İLİŞKİSİ

Seda Gürel

*Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
sedagurel9@gmail.com*

Mehmet Akif Okur

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
mehmetakifo@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Kültür, hegemonya, hegemonik sistem, kültürel iktidar, eleştirel kuram

İletişim çağı, uluslararası politikanın askeri ve ekonomik güç unsurlarının yanı sıra kültürel çekicilik gibi parametrelerle olan ilişkisini daha da ön plana çıkarmış durumdadır. Devlet aygıtının rızaya dayanma ihtiyacı arttıkça, iktidar-sivil toplum ilişkilerinin doğasına yönelik çalışmalar da önem kazanmaktadır. Bu tebliğde, sivil toplumda üretilen kültürün etkili bir iktidar inşa etme aracı olduğu kabulünden hareketle kültür ve hegemonik iktidar arasındaki ilişkinin doğasının ne olduğu sorusuna cevap aranmaktadır. Bu çerçevede Antonio Gramsci, Robert Cox ve ardılarının hegemonik iktidar mücadelesi ve hegemonik sistemin işleyişi hakkındaki analizleri mercek altına yatırılmaktadır. Gramsci'ye göre hegemonik iktidar, güç ve rızanın farklı boyutlarda birbirini dengelediği bir kombinasyona denk düşmektedir. İktidarın başarısı ise kurduğu denge ile doğru orantılı olarak değerlendirilmektedir. Hegemonik liderlik için belirli sosyo-kültürel, politik ve ekonomik koşulların karşılanması gerektiği düşünülmektedir. Dahası hegemonik grubun aydınların desteğini de arkasına alması gerektiğine inanılmaktadır. Gramsci'nin düşüncelerini geliştirerek uluslararası ilişkiler disiplinine uyarlayan Cox'a göre, hegemonya kavramını maddi kabiliyetler, fikirler ve kurumlar şeklindeki kavram setiyle açıklamak mümkün gözükmemektedir. Hegemonyanın inşasında öncelikle evrensel bir bakış açısına ihtiyaç duyulduğuna inanılmaktadır. Bu bağlamda sosyo-kültürel, politik ve ekonomik yapıların bütünlük arz etmesi gerektiğine dikkat çekilmektedir. Bir başka ifadeyle üzeri kapalı olarak yürütülen ekonomik ve kültürel nüfuz faaliyetleri, askeri ve politik unsurlardan bağımsız değerlendirilmemektedir. Neticede hem Gramsci'nin hem de Cox'un hegemonya kavramına bakış açısı, devlet tanımının sınırlarının gerek zamansal gerekse mekânsal bağlamlardaki gelişmeler gözetilerek genişletilmesi anlamına gelmektedir. En nihayetinde, hegemonik sistemlerin devletten devlete ilişkilerle sınırlı kalmadığı, hegemonik iktidarın sivil toplumda doğduğu, rıza temeline dayandığı ve aydınlar tarafından yürütülen kültürel faaliyetlerin rızanın tesisine imkân tanıdığı sonucuna varılmaktadır.

EUROPEAN GEOPOLITICAL APPROACH TOWARDS INDO-PACIFIC: COMPARISON BETWEEN GERMAN, FRENCH, DUTCH, BRITISH AND THE EU'S INDO-PACIFIC STRATEGIES

Fatih Bayezit
Dr., Millî Eğitim Bakanlığı
fatihbayezit17@gmail.com

Keywords: Indo-Pacific strategy, geopolitical competition, great power politics, USA-China, Europe

The great power competition between the USA and China, turning Indo-Pacific into a region of geopolitical struggle, has become more evident in recent years. Indo-Pacific, a geographical region extends along the seas from eastern coasts of Africa to central Pacific Ocean, has become the epicenter of global geopolitics after recent developments such as the COVID-19 pandemic; the turmoil in the global economy; the increasing role of supply chains in global trade and interstate competition; and China's increasing influence in the region by allocating more military resources and as a rising global power. Thus, many European actors, besides the regional states, have announced their strategy documents on this region, where they wish to protect their interests, one after the other. France, for instance, as an actor which has a deep-rooted history and important influence, has been the first European state to reveal its policy regarding the region with a strategy document. Not long ago, Germany and the Netherlands also released their own national Indo-Pacific strategies. The publication of independent Indo-Pacific strategies by these European Union (EU) member states revealed the lack of an overall European strategy. However, in September 2021, the EU released its own strategy document. While the EU is focused on not being an economic power rather than a political one for a long time, it is now a necessity to adapt to changing international environment. In this respect, the EU has put forward a general European vision that aims to increase its engagement with the Indo-Pacific region. In addition to those four, the non-EU member United Kingdom (UK) presented the will to increase her role in global politics through a document, which was announced in March 2021, as "Post Brexit Global Britain". The document seen as a tilt to Indo-Pacific geopolitics. This study aims to analyze the official strategies of above mentioned European actors in the Indo-Pacific region by a comparative method.

FEMİNİZM ATAERKİLLİĞİN SONU MU?

Şeyda Buşra Atalan

Arş. Gör., Bayburt Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
seydaatalan@bayburt.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Ataerkillik, feminizm, toplumsal cinsiyet, erkeklik çalışmaları, queer teorisi.

Tarihsel süreç içerisinde kadınların geçirdikleri bilinç dönüşümü ile ataerkilliğin bir sarsıntı içerisine girmiş bulunduğu görülmektedir. Bu doğrultuda feminist kuramın nihai düşmanı ve erkek hegemonyasının ifadesi olan ataerkillik tartışmaların odağında bulunmaktadır. Süreç içerisinde feminist kuram ve özelde de radikal feminizm, ataerkillik ile mücadele konusunda uğraşlar vermiş ancak toplumsal cinsiyeti eril ve dişi şeklinde bir ikiliğe tabi tutması eleştirilerin hedefinde olmuştur. Kadınların başta tarih yazımının eril tahakkümüne karşı verdiği mücadelede, hak arayışlarında ve devamında da gerçek anlamda özerk bir insan olabildiği kamusal alanda yer alma özlemlerinde ve bilhassa hak elde etme süreçlerinde feminizmin etkisi yadsınamayacak konumdadır. Bu doğrultuda birçok feminist düşünürün ve aktivistin var olan yapıya karşı patriarki/ataerkillik kavramına yoğunlaştıklarını görmek mümkündür. Bu bağlamda ataerkillik kavramı 1970'lerden itibaren kadın hareketlerinin farklı tonlarında yükselen tepkilerin odağında yer alır. Ancak 1980'den itibaren durumun değiştiğini ve feminist kuramcılar tarafından da kavramın eleştiri odağı haline geldiğini ve artık feminist politikaların ana argümanını oluşturmadığını söyleyebiliriz. Bilhassa Marksist feministler ataerkillik kavramını ciddi bir biçimde eleştirmişlerdir. Feminist kuramcılar ataerkillik kavramı etrafında yoğunlaşıp bu kavramın toplumsal olarak getirilerini aşmak yerine, var olan eril baskının erkeklik çalışmaları ile toplumsal cinsiyet farklılıklarının nasıl oluştuğunu anlamaya çaba harcadılar. Ancak 1970'lerden itibaren feminizmin açtığı özgürlük alanında erkeklik çalışmalarının gelişmesi mücadelenin farklı bir noktaya geldiğini ve gelineen noktada ataerkillik ile mücadelede feminizmin tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı; feminist kuramdan başlayarak verilen mücadelelerin, erkeklik çalışmalarına (Masculinity) ve queer teorisine evrilen bir hattı takip ettiğini ortaya koymak ve bu noktada da feminizmin ataerkilliği aşma noktasında gelineen noktada eksiklerinin olduğunu açıklamaktır. Feminizmin günümüz tartışmalarının ekseninden uzaklaşmış olması, henüz söylemek için erken olsa da tartışmaların erkeklik çalışmalarına ve queer teorisine odaklanılmasına sebep olmuştur.

GEORGE W. BUSH’UN AMERİKALAR SERBEST TİCARET ALANI (FTAA) SÖYLEMLERİNİN ANALİZİ

Deniz Pelin Dinçer
Arş. Gör., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,
Uluslararası İlişkiler Bölümü
dpelindincer@ogu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Amerikan dış politikası, söylem analizi, Latin Amerika politikaları, ulusal güvenlik, serbest ticaret anlaşmaları

Amerika Birleşik Devletleri başkanlarının, kuzeyinden güneyine tüm Amerika kıtasını (Küba hariç) kapsayacak bir serbest ticaret alanı oluşturma politikası 1950’li yıllarda, Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun kurulduğu dönemden sonra başlamıştır. Bu düşünce ilk olarak 1988 yılında ABD Başkanı Ronald Reagan (1981-1989) döneminde Kanada ile imzalanan Kanada-ABD Serbest Ticaret Anlaşması ile eyleme dönüştürülmüştür. 1994 yılında ise ABD’nin güney sınır komşusu olan Meksika bu anlaşmaya dahil edilerek Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (North American Free Trade Agreement, NAFTA) imzalanmıştır. NAFTA’nın genişletilmesi ve Amerika kıtasının tamamında bir serbest ticaret alanı oluşturma politikası ilk kez George W. Bush (2001 – 2009) döneminde hayata geçirilmiş ve Başkan Bush “Amerikalar Serbest Ticaret Alanını” (Free Trade Area of the Americas, FTAA) oluşturmak için Latin Amerika ülkelerine art arda pek çok ziyarette bulunmuş ve konuşmalar yapmıştır. Başkan Bush’un Amerika kıtasında serbest ticaret alanı oluşturma çabaları aynı yıllarda Latin Amerika’da ortaya çıkan sol-popülist iktidarlar (başta Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chávez olmak üzere) tarafından sert bir şekilde reddedilmiştir. FTAA’nın 2005 yılına kadar onanması gerektiğinden ve bu sürede tüm taraf ülkeler tarafından anlaşmaya varılamadığından FTAA kadük olmuştur. Bu çalışmada George W. Bush’un ABD Başkanlığı süresince (özellikle Latin Amerika ve Karayip ülkelerinde) FTAA üzerine yaptığı konuşmalar Jennifer Milliken ve Roxanne L. Doty’nin dış politikada söylem analizi metodu olan Yüklem Analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda, Başkan Bush’un serbest ticaret anlaşmalarını ABD ulusal güvenliğine bir güvence olarak gördüğü sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte, bu anlaşmaların onaylanmasının ise uluslararası terörizme, otoriteryanizme, anti-kapitalizme ve anti-demokratik yönetimlere bir mesaj niteliğinde olduğu vurgusu Başkan Bush’un konuşmalarında sıkça yapılmıştır.

GÜNÜMÜZ DEMOKRASİ VE CUMHURİYET TELAKKİLERİ ÜZERİNE MUKAYESELİ BİR METHAL: DEMOKRASİ TAM OLARAK NEYİ İFADE ETMEKTEDİR?

Mehmet Can Kaptanoğlu
Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
kaptanoglu.mehmet@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, demokrasi ve cumhuriyet, monarşi ve cumhuriyet

Bu çalışmada, yer yer eş manada kullanılan demokrasi ve cumhuriyet mefhumları incelenerek muhtevalarına müteallik farklı taraflarının ortaya konulması hedeflenmiştir. Günümüz liberal demokrasisinin Kadim Yunan'daki mahiyetinden oldukça farklı olmasından dolayı, bu tetkik yapılırken demokrasi mefhumu ve tarihte “demokrasi vetiresi” ele alındıktan sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında iki mefhumun nasıl anlaşıldığı, resmi ideolojideki tezahürünün nasıl olduğu da konu edilecektir. Buna müteallik Cumhuriyetin ilan edildiği ilk yıllar ve sonrasında ortaya konulan pratiklerin ve beyanların değerlendirmesi yapılacaktır. Mamafih iki mefhumu eş olarak gören ifadelerle de yer verilmesi ihmal edilmemiştir. Cumhuriyet mefhumunun külli bir yönetmeyi ifade ettiği; demokrasi mefhumunun ise zaman zaman tenkitlere ve değişimlere maruz kalmasına rağmen ve yine bu tenkit ve değişimlerle beraber cumhuriyet mefhumunun tersine, yönetme fiilini külli olarak ele almadığı neticesine varmak pekala mümkündür. Günümüz Avrupa'sı incelendiğinde demokratik birçok memleketin cumhuriyet yerine parlamenter monarşi ile idare edilmesi, çalışmada ele alınmaya gayret gösterilen iki mefhumun ayrımının en mühim noktasını teşkil etmektedir. Parlamenter monarşi ile idare edilen bu devletlerin demokratik olduğu yönünde şüphe bulunmadığından nâşi, problemin daha ziyade ideoloji meselesi şeklinde anlaşılması yerinde olacaktır. Binaenaleyh bilhassa Erken Cumhuriyet ve sonrasında resmi ideolojinin demokrasi ve cumhuriyete baktığımız zaviyeyi şekillendirdiğini ifade edebiliriz. Haliyle çalışma bir bakıma “Demokrasi Ne Değildir?” şeklinde de telakki edilebilir. Çalışma, kendisinden daha şümüllü muhtelif araştırmalara bir methal maksadını ihtiva etmiştir ve meselenin el verdiğince öz bir şekilde işlenmesi ve meramın anlatılması hedeflenmiştir. Bu yüzden meselenin çizdiği çerçeve monarşi ve cumhuriyetin ne kadar demokratik olduğu şeklinde de yorumlanabilmektedir. Hülasa, günümüzde meşruiyet kaynağı olarak şartsız kabul ettiğimiz demokrasiyi ne kadar tanıyabildiğimiz incelenmeye çalışılacaktır.

HİDROPOLİTİKTE COĞRAFYANIN ROLÜ: NİL NEHRİ HİDROPOLİTİĞİ ÖRNEĞİ

Ahmet Conker
Arş. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler
aconker@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Hidropolitik, güç ve coğrafya

Bu çalışmanın temel amacı hidropolitik literatürüne özellikle yakın zamanda önemli katkılar sunan Su Hegemonyası Teorisi Literatürü'nün sınır aşan su ilişkilerinde coğrafyanın rolüne dair ortaya koyduğu argümanlara alternatif bir bakış açısı ortaya koymak; başta Nil Nehri havzasında son dönemde yaşanan gelişmeleri de dikkate alarak coğrafyanın güç ilişkilerindeki rolünü anlamaya çalışmaktır. Coğrafya ya da bir başka ifadeyle kıyıdaş devletlerin havzadaki pozisyonunun devletler arasındaki sınır aşan su ilişkilerinde önemli bir rolü haiz olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle hidropolitik disiplini bağlamında ortaya konulan öncü çalışmalarda coğrafyanın devletler arasındaki çatışma ve işbirliği dinamiklerinde en belirleyici faktörlerden birisi olduğu literatürde ortaya konulmuştur. Ancak hidropolitik literatürüne eleştirel bir bakış açısı getiren Su Hegemonyası Teorisi ve bu bağlamda ortaya konulan kavramsal çerçevelerin coğrafyanın rolüne dair de yeni bir bakış açısı ortaya koyduğunu söylemek mümkündür. Buna göre coğrafya kıyıdaş devletler arasında belirleyici role sahip olan güç ilişkilerinde güç dinamiklerinin boyutlarından sadece bir tanesidir. Her ne kadar Su Hegemonyası Teorisi güç ilişkilerinde coğrafyanın rolüne ilişkin sistematik ve genelleyici bir çerçeve ortaya koysa dahi, teorinin uygulanmasında kimi sınır aşan su ilişkilerinde coğrafya atfedilen role dair çeşitli anomalilerin gözlemlendiğini söylemek gerekir. Bu çalışma, güç kavramına dair literatürde ortaya konulmuş olan kavramsal çerçevelerden de faydalanarak sınır aşan su ilişkilerinde coğrafyanın gücün unsurlarından yalnızca bir tanesi olmadığını, Su Hegemonyası Teorisi tarafından ortaya konulan gücün diğer unsurlarının gerçekleşmesinde de koşullandırıcı bir role sahip olduğunu iddia etmektedir. Çalışma, Nil Nehri Havzası'nda son dönemde yaşanan gelişmeler ışığında, ve diğer benzer sınır aşan su kontekstleriyle de mukayese yaparak coğrafyanın sınır aşan su havzalarında coğrafyanın güç ilişkilerindeki rolünü analiz etmektedir.

İÇ VE DIŞ POLİTİKA BAĞLANTISINDA “OPORTÜNİST” BİR LİDER OLARAK TANSU ÇİLLER

Ayşe Küçük

Dr.

aysekucuk88@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Neoklasik realizm, oportünist lider, Tansu Çiller, iç-dış politika ilişkisi

1990’lı yıllar Türk siyasi hayatının en karanlık dönemlerinden biridir. Bu dönemde Sovyetler Birliği’nin dağılmış, uluslararası sistemin yapısında büyük bir dönüşüm meydana gelmiş, bölgesel alt sistemlerde çatışmalar tetiklenmiş ve aynı zamanda yeni fırsatlar ortaya çıkmıştır. Bu dönemin bir diğer özelliği çoğunluğu Müslüman bir ülkede ilk kez genel başkanı, başbakanı ve dışişleri bakanı olarak bir kadın siyasetçinin görev yapmasıdır (Kesgin, 2012, s.29). Kabaca bir tasnif ile 1993 Haziran’ından 1997 Haziran’ına kadar yaşanan istikrarsız dönemde Tansu Çiller kimi zaman başbakan kimi zaman ise dışişleri bakanı ve başbakan yardımcısı olarak karar alıcı pozisyonlarda yer almıştır (Kösebalaban, 2014, s. 248). Tansu Çiller başbakan olduğunda iç siyasette PKK’nın etkinliğinin arttığı ekonomik krizin enflasyon canavarı ile simgelendiği bir ülke ile karşılaşmıştır (Aydın ve Taşkın, 2014, s. 389). Liberal, kentli eğitilmiş ve modern bir siyasetçi imaj çizen Tansu Çiller hem iç hem dış politikada hızla güvenlikçi politikalara yüklenen bir siyasetçiye dönüşmüştür (Cizre, 2002, s. 203).

Bu çalışmada oportünist bir lider olan (Keskin, 2012, s. 44) Başbakan Tansu Çiller döneminde 13-17 Mart 1995 tarihinde Azerbaycan Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev’i görevden almak ve yerine Ebulfez Elçibey’i getirmeyi amaçlayan darbe girişimi Neoklasik Realizm üzerinden Türkiye’nin iç ve dış politika değişkenleri ele alınarak incelenecektir. Bu noktada Neoklasik Realizm’in seçilmesinin nedeni devletlerin uluslararası sistemin yapısından kaynaklanan değişikliklerden etkilenmekle birlikte güç değil nüfuz maksimizasyonu yaptığını vurgulamasıdır (Schmidt ve Juneau, 2009, s. 12). Nitekim uluslararası sistemin yapısında köklü değişimin yaşandığı “Adriyatik’ten Çin’e Türk dünyası” söyleminin benimsendiği bu dönemde Türkiye de eski Sovyet cumhuriyetlerinde nüfuzunu artırma çabası içerisine girmiştir. Darbe girişimi Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel’in Haydar Aliyev’i uyarıda bulunması ile bastırılmıştır (Aydın, 1998; Aksay, 2012). Dış politika analizinde Neoklasik Realizm uluslararası sistemin yapısını ve bu yapıdan kaynaklanan kısıtlayıcı etkileri reddetmemekle birlikte bu etkilerin liderler tarafından iç politika değişkenlerinin hesaba katılması ile çıktının üretildiğini savunur. Bu durum ülke içi kısıtlamalar ön plana çıkarır. (Devlen ve Özdamar, 2009, s.146).

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN GÜNÜMÜZE ALMANYA'NIN GÖÇ POLİTİKALARI

Nurdan Bozkurt Çakır
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
nurdann.bozkurt@gmail.com

Çiğdem Nas
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
cgdmnas@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Uluslararası göç, Almanya, göç politikaları

Yaşadığımız göç çağı, çatışmalar, savaşlar, ekonomik, siyasi, iklimsel ve birçok sebep nedeniyle sürekli göç hareketlerine sahne olmaktadır. Birleşmiş Milletler'in verilerine göre dünyada şu anda hesaplanan toplam göçmen sayısı 281 milyondur. İnsanlar her gün farklı sebeplerden ötürü yaşadıkları ülkeden bir başka ülkeye göç etmektedirler. OECD verileri de göstermektedir ki Almanya, dünyada en çok göç edilmek istenen ülkeler sıralamasında ABD'den sonra ikinci sıradadır. Almanya, bir göç ülkesi olup olmadığını yıllardır tartışmakta olmasına rağmen, esasında uzun bir göç tarihine sahiptir. 19.yy'a kadar, Almanya'dan dış ülkelere göç ağırlıkta olmuş iken, süreç 20.yy ile tersine dönmüştür. 20. yy ile birlikte Almanya tam anlamıyla bir göç ülkesi haline gelmiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın Avrupa'da ve tüm dünyada yarattığı yerinden edilmiş nüfus ve diğer göç akışları, Almanya göç tarihinde bir kırılma noktasıdır. Almanya, savaşın bitmesinden sonra hem misafir işgücü programları ile göçmen talep etmeye başlamış ve dönem dönem çeşitli programlar ile işgücü alımını sürdürmüş, hem de en fazla göç edilmek istenen Avrupa ülkesi olarak Avrupa'ya olan göç akışlarından oldukça etkilenmiş ve günümüze giderek kadar artan sayıda göçmene ev sahipliği yapmıştır. Almanya Federal Göç Mülteciler Dairesi'ne göre, Almanya'da nüfusun neredeyse dörtte biri, göçmen kökenlidir. İkinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'nın göç politikalarının şekillenmeye başladığı dönemdir ve yıllar içinde yapılan düzenlemeler ile günümüze kadar politikalar geliştirilmiştir. Son olarak, Suriye Savaşı'nın başlamasından dört yıl sonra, 2015'te Angela Merkel'in Dublin Anlaşması'nı askıya aldığını belirterek mültecilere açık kapı politikası uygulamasının ardından, yüzbinlerce mülteci olarak Avrupa'da mülteci nüfusu en fazla ülke konumuna gelmiştir. Bu çalışmada Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar uyguladığı göç politikaları incelenecektir. Çalışmada metot olarak literatür taraması kullanılmıştır.

İNGİLİZ GAZETELERİNDE ÇERKES SÜRGÜNÜ SÜRECİNE DAİR SÖYLEM: GÖÇ, SÜRGÜN, SOYKIRIM, KAVRAMLARININ KULLANIMI

Emir Fatih Akbulat

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
emirfatihakbulat@gmail.com*

Mehmet Hacısalihoglu

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
mehmethacisalihoglu@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Çerkes Sürgünü, söylem analizi, göç, sürgün, soykırım

Çerkes Sürgünü sürecinde yaşananların hangi kavramlarla açıklanması gerektiğine dair tartışmalar, Sürgünün gerçekleştiği yıllarda olduğu gibi günümüzde de sürmektedir. Hadiseye dair yapılan çalışmaların birçoğunda, ‘sürgün, göç, toplu göç, hicret, soykırım, etnik temizlik, göçmen, mülteci, kaçak’ vb. farklı anlamlar ifade eden kavramlar eş-zamanlı olarak kullanılmaktadır. Bu kavram karmaşasına sebep olan üç faktör iç-içe geçmiştir; (1) çalışmaların genelinin hadisenin kavramsal boyutundan ziyade olay akışı ve neticelerini konu edinmiş olmaları, (2) Sürgününün yaşandığı 19. yüzyılın ikinci yarısında kavramların, 21. yüzyılda olduğu kadar sistematikleştirilmemiş olmaları (3) kavramların seçiminde meseleyi ele alan kişi/tafırların, siyasi, millî, dini vd. eğilimlerinin etkili olması. Sürgünün yaşandığı yıllara dair İngiliz gazeteleri/kamuoyu incelendiğinde de farklı anlamlar ifade eden kavramların birlikte kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramsal karmaşa, Çerkeslerin ‘sürgün mü edildikleri? soykırıma mı uğradıkları?’ tartışmasında da görülür. Bunun nedeni, Çerkes Sürgünü’nün yaşandığı yıllarda İngiliz kamuoyunun farklı kanaatleri bir arada barındırmasıdır. İngiliz kamuoyundaki hâkim kanaate göre, Çarlık Rusya toplu ölümlerin yaşanacağını öngörerek ve ölümleri önemsemeyerek Çerkesleri Kafkasya’dan ‘sürgün/exile’ etmiştir. Ancak Sürgüne direnenlerin katledilmeleri dolayısıyla dehşete kapılarak Osmanlı’ya sığınmak istemeleri de hadisenin kitlesel ve plansız bir ‘göç/migration’ hareketi olarak tanımlanmasına neden olmuştur. Fakat Sürgünün en yoğun olarak yaşandığı ve İngiliz kamuoyunda Rus karşıtlığının yükseldiği dönemde dahi hadise ‘soykırım/genocide’ ya da ‘etnik temizlik/ethnic cleansing’ olarak tanımlanmamıştır. İngiliz gazetelerinde haberleştirilen ve Rus kamuoyunun görüşlerini yansıtan Rus gazetelerinin ise Çerkes Sürgünü’nün gerçekleştiği yıllarda ‘sürgün/exile’ ve ‘göç/migration’ kavramlarını bir tutarlılık ilişkisi içinde söyleme dönüştürdüğü görülmektedir. Bu dönemde Rus gazetelerine/kamuoyuna göre Çar, Kafkasya’yı ‘işgal’ değil ‘ilhak’ etmiştir ve Çerkesleri güvenli bölgelere taşıyıp, medeni birer vatandaşa dönüştürme amacındadır. Çerkesler ise barbar doğaları ve fanatik Muhammedan/Müslüman inançları dolayısıyla, Çar’ın medenileştirme çabasına karşılık vermeyerek Osmanlı’ya ‘göç’ etmişlerdir. Özetle, İngiliz kamuoyunda Çerkes Sürgünü sürecinde yaşananlar, ‘göç, toplu göç, sürgün, sınır dışı edilmek, ülke dışına sürülmek, kovulmak, sığınma’, Çerkesler ise ‘göçmen, mülteci, sürgün edilmiş ve kaçak’ kavramlarıyla tanımlanmışlardır ve İngiliz kamuoyundaki hâkim ‘söylem’ Rusya’nın, Çerkeslerin anavatanı Kafkasya’yı işgal eden ve Çerkesleri ‘sürgün eden/göç ettiren’ işgalci bir ‘Moskovalı barbar’ olduğudur.

‘Söylem analizi’ yöntemi kullanılarak hazırlanan bu çalışmanın amacı, Çerkes Sürgünü’nün gerçekleştiği yıllarda İngiliz gazetelerinde/kamuoyunda hangi kavramların kullanılarak hadisenin bir söyleme dönüştürüldüğünü açıklamaktır. Bu bağlamda çalışma, 21. yüzyıla değin süren tartışmalara açıklık getirmesi dolayısıyla önem arz etmektedir.

İNSANİ GÜVENLİK, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÇATIŞMA

Elif Yıldırım

*Ar. Gör. Dr., Yalova Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler
elif.sak@yalova.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: İnsani güvenlik, iklim değişikliği, çatışma

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra hem tehdit sayılarında hem de tehdit türlerinde meydana gelen artışa paralel olarak güvenlik kavramı ile ilgili tartışmalarda da artış yaşanmıştır. Bu tartışmalar diplomatik ve askeri boyutları önceleyen klasik güvenlik anlayışına farklı boyutların eklenmesi ile sonuçlanmış ve böylece güvenlik anlayışında genişleme ve derinleşme meydana gelmiştir. Güvenlik anlayışında yaşanan bu değişime bağlı olarak 1990'larda ön plana çıkan alternatif güvenlik yaklaşımlarından biri de insani güvenlik olmuştur. İnsani güvenliği tehdit eden çok sayıda faktörden söz edilebilmekle birlikte günümüzde insani güvenliği tehdit eden en önemli unsurlardan biri olarak karşımıza iklim değişikliği çıkmaktadır. Nitekim 21. yüzyılda iklim değişikliği ve buna bağlı olarak meydana gelen sel, kuraklık ve deniz seviyelerinin yükselmesi gibi aşırı hava olaylarındaki artış çevresel, sosyal ve ekonomik koşullar üzerinde geniş kapsamlı etkiler oluşturmaktadır. İklim değişikliğine bağlı bu etkilerin ise gelecekte daha fazla hissedileceği tahmin edilmekte ve ulusal/bölgesel güvenliğin yanı sıra insani güvenlik için de önemli bir tehdit olarak ortaya çıkabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmada; iklim değişikliği, insani güvenlik ve şiddetli çatışmalar arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmakta ve iklim değişikliğinin şiddetli çatışmalara neden olmak suretiyle insani güvenlik için bir tehdit oluşturup oluşturmadığı/oluşturmayacağı araştırma konusu yapılmaktadır. Çalışmada nitel veri toplama yöntemlerinden alanyazın (literatür) taraması yöntemi kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, iklim değişikliği ve çatışma literatüründe iklim değişikliğinin doğrudan çatışmayı tetiklemek suretiyle insani güvenliği tehdit ettiğine dair henüz sınırlı kanıtın var olduğu görülmüştür. Bununla birlikte iklim değişikliğinin insani güvenliğin herhangi bir boyutunu doğrudan veya dolaylı olarak etkileyerek mevcut gerilimler için bir tehdit çarpanı olabileceği görüşünün ise ilgili literatürde ağırlıklı olarak paylaşıldığı tespit edilmiştir.

KÜRESEL ANALİZ SEVİYESİ: BİR TANITIM

Celil Yiğit

*Doktora Adayı, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
celil_y@hotmail.com*

Fulya Memişoğlu

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
fulyam@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Analiz seviyesi, analiz birimi, küresel seviye, evrensellik, realizm.

Analiz seviyeleri sosyal bilimlerin birçok dalında kendine yer bulmaktadır. Özellikle paradigma içinde teorileri birbirlerinden ayırt etmek için en etkili araçlardan biri olarak düşünülmektedir. Yine, bir teori inşa edilirken analiz seviyeleri söz konusu teorisinin neleri açıklayıp, neleri açıklayamadığını belirleyen en önemli unsurlardan biri olmuştur. Çalışmanın araştırma sorusundan, hipotezine kadar birçok noktasının belirleyicisidir. Çünkü analiz seviyesi, araştırmacının analiz ettiği olgu yahut olaya ne kadar uzaktan baktığı ile alakalıdır. Uluslararası ilişkiler disiplini 1950’li yıllarda analiz seviyeleriyle tanışmış ve disiplinin teorik çalışmalarının temelini oluşturmuştur. Bu doğrultuda disiplinde kullanılan üç esas analiz seviyesine rastlanmaktadır. Bunlar: birim, devlet ve sistem seviyeleridir. Elinizdeki bu çalışma ise Türkiye’deki uluslararası ilişkiler akademisine yeni bir analiz seviyesini tanıtmayı amaçlamaktadır. Bu, küresel analiz seviyesidir. Küresel analiz seviyesi kısaca, uluslararası siyasete olabildiğince dışarıdan bakmak demektir. Bunun temel sebebi araştırmacının objektifliğini yitirmesini engelleyerek analiz ettiği bütün birimlere eşit uzaklıkta olmasını sağlamaktır. Küresel analiz seviyesinden kurgulanan bir teorisinin doğası gereği bazı metodolojik öğelere sahip olması gerekmektedir. Buna göre teori, asgari seviyede varsayım ile inşa edilmeli, incelediği birimlerin temel davranışlarını analiz etmeli ve temel gerekçelerini açıklamalı, uluslararası ilişkilerdeki değişimleri göz ardı etmeden esnek ve her birime uygulanabilir önermelere sahip olmalı ve tarihsel ve mekânsal kısıtlamalara sahip olmadan evrensellik iddiasıyla yola çıkmalıdır. İncelenen zaman ve mekân hususunda sistemik seviyeden de daha geniş bir perspektife sahip olan bu analiz seviyesinden uluslararası ilişkilerin klasik teorilerine yeni eklemeler yapılabilecektir. Diğer bir deyişle, Realizm, Liberalizm, Marksizm gibi başat uluslararası ilişkiler teorileri küresel seviyeden yeniden düşünülebilecektir. Nitekim çalışma, küresel analiz seviyesinden bir Realist teorisinin nasıl kurgulanabileceğini test ederek sonlanacaktır.

NEO-AVRASYACILIK PERSPEKTİFİNDEN RUSYA FEDERASYONU’NUN GÜRCİSTAN VE UKRAYNA MÜDAHALELERİ

Mert Can Topcu

100/2000 Doktora Bursiyeri, Düzce Üniversitesi
Uluslararası Güvenlik ve Terör
mertcantopcu12@gmail.com

Anahtar Kelimeler: ABD, AB, NATO, Rusya Federasyonu, Neo-Avrasyacılık, Gürcistan ve Ukrayna müdahaleleri

Soğuk Savaş’ın bitimiyle birlikte Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB), 15 ayrı bağımsız devlete bölünmüştür. Bu bağımsız devletlerden biri de Sovyetler Birliği’nin atılı konumunda olan ve dağılma ile birlikte ciddi bir toprak ve itibar kaybı yaşayan Rusya Federasyonu’dur. Avrupa Birliği (AB) ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) önderliğindeki Kuzey Atlantik Antlaşma Örgütü’nden (NATO) oluşan Batı ittifakı ise bu dağılma akabinde Avrasya bölgesiyle yakınlaşma çalışmalarına ivedilikle başlamış ve bölgeyi Sovyetler Birliği döneminde olduğu gibi Rusya Federasyonu’nun tekeline bırakmayacaklarını göstermişlerdir. Bu dönemde Rusya Federasyonu’nda ise kaybedilen güç ve itibarın tekrar elde edilebilmesi için bazı jeopolitik teoriler öne sürülmüştür. Bu teorilerden biri hiç şüphesiz 1993 yılında ortaya koyulan ancak teorik temellerini 1920’lerde ortaya çıkmış “Klasik Avrasyacılık”tan alan Neo-Avrasyacılık teorisidir. Bu teori, Rusya’nın kaybettiği süper güç pozisyonunu tekrar elde etmesi amacıyla yakın çevresiyle ilgilenmesi gerektiğini belirttiği için “Yakın Çevre Doktrini” olarak da bilinmektedir. Bu çerçevede teori, Soğuk Savaş sonrasında Rusya’da bazı kesimlerin benimsediği Batıcılık akımına karşı ortaya çıkmış ve Rusya Federasyonu’nun Batı ile iyi ilişkiler geliştirmek adına kendi çıkarlarından taviz vermesinin önüne geçmek istemiştir. Bu doktrini dış politikasında temel yapı taşlarından biri haline getiren Rusya, AB ve NATO’nun renkli devrimler vasıtasıyla yaklaşmasını ve eski Sovyet coğrafyasına doğru genişlemesini kendi güvenliği açısından bir tehdit olarak görmüş ve bazı askeri tedbirler almıştır. Bu minvalde Rusya Federasyonu, Batı’nın Avrasya bölgesine yaklaşma ve yayılma politikalarına tepki olarak ilki 2008 yılında Gürcistan’ın Güney Osetya bölgesine ve ikincisi 2014 yılında Ukrayna’nın Kırım bölgesine olmak üzere iki askeri müdahalede bulunmuş ve hatta Kırım’ı ilhak etmiştir. Yapılan askeri müdahale ve işgallerdeki temel amaç Avrupa/Atlantik ile yürütülen rekabette Batı’nın Doğu’ya doğru genişlemesinin önünü kesmektir. Bu bağlamda Rusya, yakın çevresine yönelik kendi güvenliği ile bağdaşmayan hiçbir girişime kayıtsız kalmayacağını ve gerekirse askeri müdahalede bulunacağını açıkça göstermiştir. Bahsi geçen çalışmada ise ilk olarak 1993 yılında ortaya çıkmış olan Neo-Avrasyacılık politikası aktarılacak ve akabinde Rusya’nın Gürcistan’a ve Ukrayna’ya yaptığı müdahalelere Neo-Avrasyacılık perspektifinden bakılacaktır. Bu çerçevede alanında özgün kaynaklardan yararlanılarak, literatüre ve disipline katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

PAKİSTAN İSTİHBARATININ AFGANİSTAN'DAKİ ETKİSİ

Mete Sağlam

*Doktora Öğrencisi, Düzce Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler
metesaglam81@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: İstihbarat, Pakistan, Afganistan, ISI

Bu çalışma, Güney Asya'da yer alan Pakistan İslam Cumhuriyeti'nin istihbarat teşkilatının (ISI) kuruluşuna ve gelişimine kısaca değindikten sonra Pakistan'ın kuzeyinde bulunan komşusu Afganistan'daki gelişmelere ISI teşkilatının ne derece de müdahil olduğunu araştırmaktadır.

İngiltere Başbakanı Clement Attlee, dominyonlara (Britanya İmparatorluğuna bağlı ülkeler) bağımsızlık verileceği kararını açıkladığı 1947 yılının 14 Ağustos günü Pakistan'ın bağımsızlık günüdür. Pakistan, kurulduğu günden bugüne bulunduğu Güney Asya coğrafyasında gerek komşusu Hindistan ile yaşamakta olduğu sıkıntılı ilişkide gerekse uluslararası önemli güçlerin bu bölge politikalarına karşı Çin ile geliştirdiği güçlü iş birliği politikalarıyla birlikte bölgenin önemli aktörlerinden biri konumundadır. Bölgenin önemli aktörlerinden biri olma sorumluluğu ve bulunduğu bölgenin her an karışıklıklara, çatışmalara müsait oluşundan dolayı Pakistan hem kendi toprakları içindeki istihbarat faaliyetlerinde hem de topraklarının dışında gerçekleştireceği istihbarat faaliyetlerinde güçlü bilgilere ulaşmak zorundadır.

Pakistan'ın bağımsızlığının hemen ardından patlak veren Birinci Keşmir Savaşı sırasında kurulan ISI günümüzde en etkili istihbarat teşkilatlarından biridir. Bu çalışmanın konusunu ilgilendiren ISI teşkilatının Afganistan'daki faaliyetleridir. Aslında ISI, Afganistan'daki faaliyetleri neticesinde güçlenmiş ve Pakistan istihbaratının en güçlü teşkilatı olmuştur. SSCB'nin 1979 yılında Afganistan'a karşı başlatmış olduğu işgal girişiminde ISI Afgan mücahitlerini desteklemiştir. ABD istihbaratı CIA ile iş birliği içinde mücahitler Sovyetlere karşı desteklenmiştir. Yine ISI Afgan iç savaşında Hint-İran destekli Kuzey İttifakı'na karşı Taliban'ı desteklemiştir. ISI teşkilatı kuruluşundan itibaren bulunduğu bölgede ve uluslararası alanda gerçekleştirdiği faaliyetlerle kendini kanıtlamıştır ve Afganistan toprakları üzerinde gerçekleşen olaylarda tarafsız kalmayıp aktörler arasında kendine yakın olarak gördüklerinden desteğini esirgememiştir.

Afganistan topraklarında tarih boyunca birçok devlet etkin olmak istemiştir ve bunun sonucunda bu topraklarda mücadele hiçbir zaman eksik olmamıştır. Bu çalışmada literatür sıkı bir biçimde taramıştır ve ISI teşkilatının Afganistan üzerindeki etkisi değerlendirilmeye çalışılmıştır. ISI teşkilatının anlaşılmasının yanında istihbarat teşkilatlarının bir bölgede ne kadar etkili olabileceğinin anlaşılmasına da yardımcı olunmak istenmiştir.

PLATON'UN SİYASET FELSEFESİ

Müjgan Çağın

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
cagin.mujgan@gmail.com*

Cengiz Çağla

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
ccagla@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Platon, siyaset felsefesi, polis, Sokrates

Siyaset felsefesinin kurucusu ve halen en önemli isimlerinden biri olarak kabul gören Platon, hocası Sokrates'in *polis*'e ilişkin fikirlerinden etkilenecek bunları kendi görüşleri çerçevesinde yorumlayıp sistemleştirmesiyle siyasal elitizmi zirveye taşımış olan ve siyasal doğruluğun (adaletin) sistematik bir şekilde çözümlemesini sunan en büyük Yunan filozofudur. Sokrates'ten felsefenin merkezine insanın koyulması gerektiğini öğrenen Platon, insanın tümeller aracılığıyla kavranabileceğini savunmasına karşın bunu tikeller üzerinden açıklamaya çalışan ve tikel olanla sınırlı kaldıkça da hiçbir sonuca varamayan hocasının aksine, insani dünyanın tikeller yoluyla anlaşılamayacağını bu nedenle tümele, yani *polis*'e yönelmek gerektiğini düşünmüştür. Düşüncesinin odağına *polis*'i yerleştirmiş, yaşamı boyunca iyi bir siyasal-ahlaksal ve toplumsal örgütlenmenin nasıl gerçekleşeceği sorusuyla ilgilenmiştir. Platon, iyi bir devlet düzeninin kurulması için öncelikle iyiliğin bilgisine erişmek gerektiğini vurgulayarak bunun peşine düşmüş, özellikle *Devlet* kitabında ideal devletin örneğini sunarak kendisinden sonra gelen filozoflara ilham kaynağı olmuştur. Siyasetin gerçekleşebilmesini insanın radikal dönüşümüne bağlayan, bilgiyi iktidar ilkesi ile bütünleştiren, tüm yaşamı bilhassa eğitimi siyasetin amacı yapan Platon, modern siyaset felsefesinin temelini oluşturmuş, siyasal düşünceleriyle ardında büyük bir miras bırakmıştır. Yirmili yaşları Antik Yunan tarihinde önemli yeri olan Peloponnesos Savaşları'nın en kanlı dönemi içerisinde geçen Platon, Atina'da adaletsizliklerin arttığını, kurumların yerle bir olduğunu ve demokrasinin çözülmeye başladığını tüm çıplaklığıyla gözlemlemiştir. Karakterine ve zekasına hayranlık duyduğu Sokrates'in Atina demokrasisinde ölümüne mahkum edilmesi ise Platon'un doğru işleyen bir devlet idaresinin evrensel bilgiye ve ilkelere dayalı düzenlemeler ve iyi eğitilmiş filozoflar ile gerçekleştirilebileceğini düşünmesinde belirleyici olmuştur. Platon, çatışmalara ve bozulmaya karşı dirençli bir devlet biçimini kurgulamaya koyulmuş ve bunu yaparken ortaya koyduğu siyasal teoriler ve devlet modelleri bütün felsefe tarihini, Batı kültürünü ve buna karşıt görüşleri etkilemiştir ve etkilemeye devam etmektedir. Dolayısıyla Platon'un siyaset felsefesinin içerisinde yaşadığı toplum ve devlete özgü sorunlar üstüne kafa yorup bunları çözüme kavuşturmaya çabalayan bilim insanları açısından yol gösterici bir nitelik taşıması sebebiyle incelenmeye değer olduğunu belirtmek gerekir. Nitekim bu çalışmanın amacı, Platon'un siyaset felsefesini derinlemesine analiz edip tüm yönleriyle ortaya koyarak fikirlerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktır.

REALİZMİN AHLAK ANLAYIŞI: KUZEY KORE’NİN BÖLÜNMÜŞ AİLELER SORUNUNA YAKLAŞIMI

Emine Akçadağ Alagöz
Doç. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
eakcadag@gelisim.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Ahlak, bölünmüş aileler, Kuzey Kore, realizm

Realistler, güç politikası kapsamında ele aldıkları uluslararası siyaset ile ahlaki davranış/normatif ilkeler arasında bir ikilem görme eğilimindedirler. Bu sebeple, ahlaki yaklaşımlar uluslararası ilişkilerin analizinde kapsam dışı bırakılmış ve ahlakın dış politika yapımı sürecinde etkili olmadığı görüşü ön plana çıkmıştır. Realistlere göre her devletin kendi varlığını ve çıkarlarını korumaya çalıştığı anarşik bir uluslararası sistemde, devletlerin temel amacı güçlerini artırmaktır. Bu sebeple dış politika söz konusu kaygılarca şekillenen ve hukuk ve ahlakın uygulanabilir olmadığı bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma realizmin söz konusu ahlak anlayışı kapsamında, bölünmüş Kore Yarımadası’ndaki en temel meselelerden biri olan parçalanmış aileler sorununu Kuzey Kore yönetiminin nasıl ele aldığı ve insancıl boyutuyla öne çıkan bu meseleyi nasıl bir dış politika enstrümanı olarak kullandığı sorularına odaklanmaktadır.

1950-53 yıllarındaki Kore Savaşı sonunda yarımadanın ikiye bölünmesiyle oluşan ve bugün halen geçerliliğini koruyan durum beraberinde sadece güvenlik sorunlarını değil, aynı zamanda insani sorunları da getirmiştir ki bu sorunlardan en önemlisi bölünmüş ailelerdir. Günümüzde birbirinden ayrılmış iki farklı ülkede yaşayan ve ya aynı aileye mensup ya da akraba olan kişilerin mevcut konjonktürde görüşme, hatta iletişim kurma imkanı dahi bulunmamaktadır. Söz konusu aileler ancak gerçekleşmesi doğrudan Kuzey ve Güney Kore arasındaki ilişkilerin dönemsel durumuna bağlı olan aile buluşmalarında oldukça nadir biçimde bir araya gelebilmektedir. Güney Kore’nin bölünmüş ailelere ilişkin bilgi sistemine kayıtlı yaklaşık 50.000 kişi Kuzey’deki akrabalarıyla görüşmek için beklemekte olup bu kişilerin ortalama yaşının 81 olması sorunun çözümünün aciliyetini göz önüne sermektedir.

Fakat bölünmüş aileler meselesini Kore’nin yeniden birleşme sorunu çerçevesinde değerlendiren Kuzey Kore yönetimi, meseleyi insani bir sorun olarak ele almamanın yanı sıra, mevcut siyasal rejimin sürekliliğini sağlamak adına Kuzey Korelilerin dış dünyayla özellikle de Güney Korelilerle iletişimini sınırlama eğilimindedir. Öte yandan Pyongyang’ın aile görüşmelerini Güney Kore’ye yönelik pragmatik politikası çerçevesinde araçsallaştırdığı görülmektedir. Zira Pyongyang bölünmüş aileler konusunda adım atmak için çoğunlukla ekonomik nitelikli taleplerinin karşılanmasını şart koşmaktadır. Bu bulgular ışığında, pragmatizm ve reel politik gerçekler çerçevesinde hareket eden ve mevcut rejimin devamını varoluşsal çıkar addeden Kuzey Kore yönetiminin ahlaki/normatif değerleri göz ardı eden yaklaşımının sorunu çözümsüz kıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

TEK PARTİ DÖNEMİNDE MİLLETVEKİLİ ADAYLIĞININ BOURDIEUCU PERSPEKTİFTEN ANALİZİ: ALAN MI, AYGITLAŞMA EĞİLİMİ Mİ?

Osman Kocaaga

*Arş. Gör. Dr., Kırklareli Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
osman.kocaaga@klu.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Pierre Bourdieu, tek parti dönemi, milletvekili adaylığı

Bu çalışma tek parti döneminde milletvekili adaylarının belirlenmesi süreçlerine odaklanmaktadır. Aday gösterilmenin milletvekili seçilmeyle eşdeğer olduğu ve milletvekili seçilen kişilerin büyük ölçüde dönem boyunca değişmeksizin kaldığı bu dönem CHP'nin tarihi içinde ayrıksı bir zaman dilimini oluşturmaktadır. Bu durumun nedeni olarak ikinci seçmenlerin belirlenmesinde parti genel merkezinin ağırlığı, açık oy-gizli sayım, rakip olabilecek partilerin yokluğu, adaylık için başvuruların sayılarının fazla olmasına rağmen etkilerinin yok denecek kadar az olması, partinin hiyerarşik örgütlenmesinde aynı kişilerin sıklıkla farklı pozisyonları işgal etmeleri ve bu durumun parti içi rakipleri bir araya getirmemesi, bu dönemde yürürlükte henüz bir siyasi partiler kanununun bulunmamasının parti içi örgütlenme mekanizmalarının farklılaşmasına dayanak oluşturamaması, partinin büyük kongre örgütü ile TBMM örgütünün büyük bir benzerlik sergilemesi, yerel örgüt yöneticilerinin atama ile görevlendirilmesi gibi unsurlar örnek gösterilebilir. Nüfus artışına bağlı olarak milletvekili sayılarında meydana gelen değişimler, siyasi gerekçelerle işçi-köylü milletvekili seçilmesi kararının alınması, azınlıklara bazı durumlarda milletvekili olabilme yolunun açılması gibi nedenlerle adaylık süreçlerine dahil olanların sayısında oldukça düşük düzeyde de olsa birtakım artışların olduğu görülmesine rağmen tek parti döneminde milletvekilleri büyük ölçüde aynı kişilerden oluşmaktadır. Buna göre hakim konumda bulunanların aşağıdan gelenlerin direniş ve değişiklik yapabilme kapasitelerini büyük ölçüde engelleyebildiği görülmektedir. Milletvekili adaylığı olmak isteyenlerin sayısının bazı dönemlerde 4000'e kadar varmasına rağmen, bahsi geçen bu nedenler dışında tek parti döneminde milletvekillerinin ezici bir çoğunlukla aynı kişiler olması CHP'de bu dönemde parti alanının özel bir tarihsel görünüm sergilediğine ve *aygıtlaşma* eğilimine işaret etmektedir. Bu çalışma bahsi geçen dönemdeki milletvekilliği ve adaylık süreçlerini Bourdieucu perspektiften, Althusser'in ideolojik aygıt kavramından tamamen farklı olarak, *aygıtlaşma* eğilimi ile ve parti alanının bir sınır durumu olduğu düşüncesinden hareketle analiz etmektedir.

TÜRKİYE’DE KAMUOYU ARAŞTIRMACILIĞI VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

A. Reşat Saraoğlu
Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi
sari@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Kamuoyu araştırmacılığı, Türkiye’de kamuoyu araştırmaları, Türkiye’de kamuoyu araştırmacılığının tarihçesi.

Piyasa ve pazarlama araştırmalarının girişimcilere avantaj ve kolaylıklar sağlaması siyasetçilerin dikkatini çekmiş, seçimlerde ve önemli kararların alınmasında yönetilenlerin istek ve eğilimlerinin önceden öğrenilmesi halinde seçim kampanyalarının ve iktidarların alacağı kararların daha başarılı olacağının farkına varılmıştır. Bunun sonucu olarak piyasa araştırmacıları aynı zamanda kamuoyu araştırmalarına da yönelmişlerdir. Türkiye’de kamuoyu araştırmacılığı konusunda kurumsal olarak ilk faaliyeti başlatan kuruluşlar Dr. Nezih Neyzi’nin 1961’de kurduğu PEVA (Piyasa Etüt ve Araştırma) ile 1975 yılında PEVA’dan ayrılan Bülent Tanla’nın kurduğu PİAR (Piyasa Araştırma) olmuştur. PİAR faaliyetini ikiye bölerek 1983 yılında yalnızca kamuoyu araştırmaları ve siyasal araştırmalar yapmak üzere SİAR’ı kurmuştur. Bunu Tarhan Erdem’in kurduğu KONDA ve Emre Kongar’ın kurduğu KAMAR takip etmiştir. İTO, İSO, DİE, TÜSİAD ve TÜSES’in yaptırdığı araştırmaları da zikretmek gerekir. Hürriyet gazetesinin 1973 seçimleri için Hakkı Öcal yönetiminde yürüttüğü ”Halkın Nabızı Halkın Elinde- 100 Gönüllü çalışması başarısız olmuştur. Milliyet Gazetesinin 1982 Anayasası için PEVA’ya yaptırdığı ”Nasıl bir Anayasa” anketinde ise denekler dönemin antidemokratik ve baskıcı uygulamaları nedeniyle oldukça çekingen ve samimiyezsiz davranmışlardır. Aslında Türkiye’de yapılan kamuoyu araştırmalarında -sık sık yaşanan ara dönemler ve antidemokratik uygulamalar nedeniyle- bu olgu kronik bir hal almıştır.

Üniversitelerimizde çok sayıda İletişim Fakültesi ve Siyaset Bilimi bölümü bulunmasına rağmen hiçbirisi bu alanda etkinlik göstermemektedir. Cavit Orhan Tütengil "Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metod" isimli kitabında Türkiye’de sosyal bilimler alanında sadece teorik konulara ağırlık verildiği, araştırma ve uygulama alanına yeterince yer verilmediğini vurgulamaktadır. 1946 Tarihli Üniversiteler Kanunu üniversitelerin görevleri arasında ”Memleketi ilgilendirenler en başta gelmek üzere bütün bilim ve teknik meseleleri çözmek için bilimleri genişletip derinleştirecek inceleme ve araştırmalar yapmak, bu çalışmalarda ilgili millî bilim ve araştırma kurumları ile ve yabancı veya uluslararası benzer kurumlarla işbirliği etmek, araştırma ve incelemelerinin sonuçlarını gösteren...her türlü yayınları yapmak, doktora adaylarına ve öğrencilerine yaptırmak”(m.3b,c) sayılırken 1982 Anayasasında ”Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür” (m. 42/9) ifadesine yer verilmesi üniversitelerin bu konuda işlevsizleştirilmesinin ve aydınların topluma önderlik edecek baskı grubu olmaktan uzaklaştırılmasının açık örneğidir. Bu durumda kamuoyu araştırmacılığı büyük ölçüde ya salt ticari kaygılarla hareket edenlere ya da belli partilerin ya da siyasal iktidarların amaçlarına hizmet eden manipülasyon ve örtülü propaganda aracı olma durumuna indirgenmektedir.

TÜRKİYE’DE KAMUSAL ALAN VE KADIN

Elif Kaldırımoglu Türkoğlu
Arş. Gör., Bayburt Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
ekaldirimoglu@bayburt.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Kamusal alan, kadın, ataerkillik, modernleşme, türban meselesi

Türkiye’de son yıllarda kamusal alan üzerine yapılan tartışmaların önemli bir kısmı kadın meselelerini içermektedir. Özellikle türban üzerine yoğunlaşan bu tartışmalar kadının kamusal alanda görünürlüğünü sorunsallaştırmış ve bu konu Türkiye’nin gündemini uzun bir süre meşgul etmiştir. Çalışmada amaçlanan Türkiye’de kadınların kamusal alanda var olma mücadelelerini, bu mücadeleler sonucu ne kadar mesafe kat edebildiklerini ve günümüzde kamusal alanda ne ölçüde var olabildiklerini tarihsel bir anlatı ile ele almaktır. Türkiye’de kadınların kamusal alana çıkışları, İslami ve geleneksel kalıpların sorgulanmasıyla başlamıştır. Tarihsel açıdan Tanzimat’a kadar kadınları kamusal alanın dışında tutan ve özel alana mahkûm kılan eril zihniyet egemendir. Kadınların kamusal alanın dışında özel alanda konumlandırılan zihniyet, bunu İslami esaslara, geleneklere dayandırarak yapmıştır. Batılılaşma ve modernleşme projeleri ile bu düşünce ve sistemin dönüşüme uğradığı görülmektedir. Batı’da ve buna paralel Osmanlı’da, özel alan-kamusal alan ayrımında özel alanla özdeşleştirilen kadınların, özel alandan kamusal alana geçişlerinin ilk sayılabilecek adımları 19. Yüzyılda atılmıştır. Bu süreçte özellikle yaşanan konjonktürel değişimler kadınların kamusal alandaki konumlarını sorgulamalarına yol açmış ve farklılıklarının erkeklerin sahip oldukları haklara sahip olmaları bakımından bir engel teşkil etmediğini anlamalarını sağlamıştır. Türkiye’de kadınların kamusal alanda var olma mücadeleleri modernleşme projeleri kapsamında karşılığını bulmuştur. Bu süreçte modernleşmenin bir göstergesi konumuna indirgenen kadınlar, modernleşme projelerine eklenilerek kamusal alana dâhil edilmişlerdir. Tanzimat dönemi ve sonrasında Osmanlı’da Batı karşısındaki geri kalmışlık konumundan kurtarmak için Batılılaşmak adına kadınların özel alandan çıkışına yönelik birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Osmanlı’nın bir devamı olan Türkiye Cumhuriyeti’nde de aynı gelenek devam etmiş, Cumhuriyet’in erken dönemlerinde kadınlar terakkinin bir parçası olarak görülerek vatandaşlık statüsünü elde etmişlerdir. Birbirinden farklı tanımları olan kamusal alan kavramı, kadınlar söz konusu olduğunda daha çok devlet alanı olarak nitelendirilmektedir. Bu yönde kadınların kamusal alanda var olma süreçleri devlet kurumlarında özellikle türbanlı kadınların var olma mücadelesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Türkiye’de kamusal sözcüğü devletle özdeşleştirilecek bir şekilde bir dönüşüm yaşamıştır. Kadınların var olduklarının anlaşılmasına başlandığı 19. yüzyıldan günümüze kadar yaşanan süreçte kamusal alan kadınları dışlayıcılık vasfını hep içinde barındırmıştır.

UKRAYNA'DA VE KIRIM'IN İLHAKINDA (2014) RUSYA'NIN POLİTİKALARINA İNŞACI BİR BAKIŞ

Ayşegül Ketenci

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
aysegulketenci0601@gmail.com*

Çiğdem Nas

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
cgdmnas@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Rusya, inşacılık, Kırım'ın ilhakı, kimlik,

2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı işgal etmesi ve ardından ilhak etmesi, hem bölgesel hem de küresel olarak büyük yankı uyandıran önemli bir vaka olmasının yanında, bu müdahaleden sonra, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez Rusya'ya bir toprak katılmıştır. Ukrayna, jeopolitik ve stratejik önemi, derin kültürel ve tarihi bağları nedeniyle Rusya için kritik öneme sahip bir ülkedir. Çalışmada, Rusya'nın Ukrayna politikaları ve Kırım'ın ilhakı vakası incelenmektedir. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren Ukrayna'nın Rusya'dan uzaklaşmaya başlaması ve Batı ittifaklarına yakınlaşma çabaları, Rusya için kabul edilemez gelişmeler olarak görülmüştür. Ukrayna'nın Batı'ya entegre olma çabası, Rusya'nın Slav-Ortodoks, büyük ve emperyal bir devlet olma kimlikleriyle çelişmekte olup, çalışmada Rusya'nın Ukrayna politikaları bu kimlik özellikleriyle yakından ilişkili şekilde ele alınmaktadır. Ülkelerin politikalarının merkezine kimliği yerleştiren ve ülkelerin davranışlarının, kimliklerine bağlı çıkarları nedeniyle gerçekleştiğini savunan İnşacı paradigma, bu yaklaşıma ışık tutabilecek bir analiz düzeyi sağladığı için seçilmiştir. Çalışmada, Rusya'nın Ukrayna politikaları ve bir vaka olarak da Kırım'ın ilhakı, İnşacı paradigma perspektifinden Rusya'nın kimliğini oluşturmak için sorduğu "ben kimim, öteki kim" soruları üzerinden ele alınmaktadır. Rusya'nın "ben kimim" sorusuna verdiği yanıtın temel kimlik özellikleri Ortodoksluk, Slavlık, büyük ve emperyal bir güç olarak, Batı ittifakları ise "öteki" olarak detaylandırılmaktadır. İnşacılık, kuralların ve normların sürekli tekrarlanan söylemlerle oluşturulduğunu ve aktörlerin bunu eylemlerini meşrulaştırmak için kullandığını belirtir, bu minvalde İnşacılık dil ve söyleme büyük önem vermektedir, bu sebeple Rusya'nın Kırım'ın ilhakı için kullandığı söylemler detaylandırılarak ele alınmaktadır. Rusya'nın tek kutuplu dünya düzenine karşı olması ve bunu dile getirmesinin yanında, Kırım'ın ilhakı da söylemin eyleme dönüştüğü çok çarpıcı bir vaka olarak uluslararası konjonktürde öne çıkmaktadır.

YARGISAL ENTEGRASYON: ULUSLARARASI YARGI ORGANLARI ARASINDA DİYALOG VE İŞ BİRLİĞİ

Betül Gültekin Albayrak
Arş. Gör., Kırklareli Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler
betul.gultekin@klu.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Yargısal entegrasyon, uluslararası yargı, uluslararası mahkemeler, uluslararası hukukun parçalanması (fragmentation)

Uluslararası hukukta tek bir yargı organı olmadığı gibi, uluslararası mahkemelerin kuruluşu da devletlerin ve uluslararası ilişkilerin ihtiyaçlarına göre gerçekleşmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında artış gösteren uluslararası yargı organlarının sayısı Soğuk Savaşın sona ermesiyle hızlı bir yükselişe geçmiştir. Uluslararası uyuşmazlıkların barışçıl yollarla çözümünün bir amaç haline geldiği bu dönemde, bu amacın bir yansıması olarak uluslararası mahkemelerin artması doğaldır. Küreselleşme neticesinde devletlerin karşılaştıkları sorunlar sınırları aşarak, küresel çözümler üretilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla kurulan uluslararası rejimler, neredeyse her rejime yönelik uzmanlaşmış mahkemelerin kurulmasını gerektirmiştir. Eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve benzeri yargı mercilerinin kurulmasının ardından uluslararası hukukun parçalandığına (*fragmentation*) dair tartışmalar nüksetmiştir. Birbirlerinden bağımsız olarak kurulan uluslararası mahkemelerin, benzer normları farklı yorumlamaları bir endişeyi de beraberinde getirmiştir. Mahkemelerin sayısının artmasının yetki ve yorum bölünmesine yol açacağı, sonuç olarak da uluslararası hukuka güvenin azalacağı düşünülmüştür. *Forum shopping* olarak bilinen, devletlerin çıkarlarına en uygun mahkemeyi seçmesi ve hukukun kendi lehine uygulanmasını sağlamaları ihtimali uluslararası hukukçuları endişelendirmiştir. Söz konusu tartışmalar 2000’li yıllarda yoğun olarak gerçekleşmiş, bugün ise bu endişeler ve tartışmalar yerini daha yapıcı eleştirilere ve çözüm önerilerine bırakmıştır. Uluslararası hukukta yetki ve yorum bölünmesinin azaltılması amacıyla yargısal entegrasyonun etkili olabileceği düşünülmüştür. Uluslararası mahkemeler arasında diyalog ve iş birliğinin artırılması, hukuk kuralların yorumunda uyum ve yorum birliği oluşmasının sağlanması gibi konular yargısal entegrasyonun alanı içerisine girmektedir. Günümüzde bölgesel insan hakları mahkemeleri benzer bir uygulama gerçekleştirmekte, düzenli şekilde görüşmeler tertip ederek ortak bildiriler yayınlamaktadırlar. Yine benzer bir şekilde uluslararası mahkemeler resmi olmayan şekillerde birbirleri ile diyalog kurmakta, birbirlerinin kararlarına atıf yapmaya özen göstermektedirler. Mahkemelerin içtihatlarını paylaşmaları ve fikir alışverişinde bulunmaları uluslararası hukukta uzmanlaşmanın getirdiği kopukluk hissini azaltmaktadır. Sonuç olarak, bu çalışmada uluslararası mahkemeler arasında diyalog ve iş birliğinin artırılmasının yorum birliğini sağlama ve uluslararası hukukun bölünmesine yönelik korkuların azaltılmasında nasıl etkili olabileceği incelenmeye çalışılacaktır.

TARİH

AHMED RIZA BEY VE PRENS SABAHADDİN'İ YENİDEN OKUMAK

Ömer Korkmaz

*Arş. Gör., Düzce Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
omerkorkmaz@duzce.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Ahmed Rıza, Prens Sabahaddin, Jön Türkler

Türk Modernleşmesinin önemli aktörlerinden Ahmed Rıza ve Prens Sabahaddin Beyler genel Türk siyasi tarih anlatısında Birinci Jön Türk Kongresi'nden itibaren oluşan kamplaşmanın iki lideri olarak kabul edilirler. Ahmed Rıza Bey ve onun fikirlerini takip edenler, Türk siyasal hayatının merkezîyetçi, pozitivist, jakoben, milliyetçi kanadını oluştururken Prens Sabahaddin Bey ve onun takipçileri adem-i merkezîyetçi, liberal, kozmopolit kanadını oluşturmaktadırlar.

Bu çalışmada Ahmed Rıza ve Prens Sabahaddin Beylerin siyasi fikirlerinin, kendi metinleri üzerinden yapılan karşılaştırma esasında, genel Türk siyasal tarih anlatısı ile uyumluluğu tartışılmaktadır. Bu bağlamda Ahmed Rıza ve Prens Sabahaddin Beylerin ulaşılabilen metinleri taranmış ve birbirleriyle karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan sonuçlar, Ahmed Rıza Bey'in merkezîyetçi ve Türk milliyetçisi iken Sabahaddin Bey'in liberal olması gibi genellemeleri yanlışlamaktan ziyade bu genellemelerin doğurduğu problemleri ortaya koymaktadır. Bu problemlerden ilki, bu iki siyasi figürün dahil edildiği kamplarda yer alan bazı hususlarda, merkezîyetçilik, liberallik gibi, her ikisinin de bu hususlara yönelik doğrudan fikir beyan ettiği metinlerine rastlanmamasıdır. Bu metinlerin eksikliğinden kaynaklı olarak her iki isim de ya dahil oldukları zümreyle aynı fikre sahip olduğu genellemesi üzerinden anlatılmaya çalışılmaktadır ya da her iki figür için bazı çalışmaları üzerinden bir niyet okuması yapılmaktadır. Diğer bir problem ise, günümüzdeki siyasal kamplaşmaların tarihsel temellendirmesinin, bu iki siyasi figürün Birinci Jön Türk Kongresi'ne dayandırılan fikri ayrışması üzerinden yapılmasıdır.

BÜYÜK SELÇUKLU SULTANI TUĞRUL BEY VE DEVLET POLİTİKASI

Asil Ceylan

Yüksek Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Tarih

asil_ceylan@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Tuğrul Bey, üleştirme, politika

Bu bildirimizdeki amacımız tarih sahnesinde 1040-1157 yılları arasında hüküm sürmüş Büyük Selçukluların ilk hükümdarı olan Tuğrul Bey'in dönemini olayları üzerinden panoramasını alarak kaynaklar çerçevesinde siyasi, idari, askeri, dini yönden yönetimde bulunduğu süreçteki uyguladığı politikaları yansıtmaktır.

Büyük Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey, 995-1063 yılları arasında yaşamış, kendisinden yaşça büyük ağabeyi Çağrı Bey varken Selçuklu tahtında beylikten sultanlığa yükselen bir hükümdar olmuştur. Kendisi 3 farklı evlilik olarak şanına ve Selçuklu hanedanına yaraşır bir evlilik olarak Altuncan Hatun, eski bir Türk devlet geleneği olan leviratüse dayalı Çağrı Bey'in eşi ve Melik Süleyman'ın annesiyle, ayrıca Selçuklu devlet itibarı ve Tuğrul Bey'in İslam alemine tanıtıcı, Peygamber soyuna dayalı Seyyide Fatıma Hatun ile izdivaç gerçekleştirmiştir. Devlet kurulmadan önce yapılan Merv kurultayında üleştirme siyaseti çerçevesinde kendisi İran'ın batısı Horasan bölgesi emiri olarak taht yolculuğuna çıkmıştır. Selçuklu Devleti'nin genişlemesine bölgede hüküm süren yerel hanedanlıkları ortadan kaldırarak başlayan Tuğrul Bey, daha sonraki süreçte siyasi politikasını Abbasiler üzerinden yürütmüştür. Zira devletin damadı olmuş, Abbasileri Şii-İslam anlayışını benimseyen Fatimiler, Büveyhîler gibi devletlere karşı koruyan ve savunan hükümdar olmuştur. Tuğrul Bey Sünni-İslam inancına oldukça bağlı ve dinin gereklerini yerine getiren, sofralar kurarak ihtiyaç sahiplerine yardımcı bir hükümdardır. Kaynaklar onun dönemini gül bahçesine benzetirken, o 25 yıllık saltanatı sürecinde Büyük Selçuklu Devleti'ni siyasi, askeri, kültürel olarak taçlandırmıştır. Onun döneminde kılıcının nasibini Büveyhliler, Kakuyiler, Ziyariler, Şeddadiler, Fatimiler, Mervaniler ve Bizans İmparatorluğu alırken Abbasiler ise hoşgörüsüne sadık olmuştur. Selçukluların bir devlet teşekkülüne gelmesine askeri yönden Çağrı Bey, idari yönden Tuğrul Bey rol almıştır.

Tuğrul Bey, idari anlamda dahi, oldukça merhametli ve dinine sadık bir sultan olarak Selçuklu ve Türkmen kimliğinin Anadolu, Suriye-Filistin, Irak ve Kirman'a taşınmasına zemin hazırlamıştır. Onun sultan olması Selçuklu ailesinin geçmişte başlayan nüfuz çatışmasına son nokta konularak Navekiyye, Yabgulu ve Selçuklu Türkmenleri olarak ayrılmasına sebebiyet vermiştir. Çağrı Bey'in başlattığı Anadolu'ya yönelik keşif seferi harekâtını, Malazgirt Savaşı'na giden süreçte Selçuklu ordusunun talim ve hazırlık evresi Tuğrul Bey dönemiyle devam ederek yeğeni Sultan Alp Arslan'a miras kalmıştır.

MÜTÂREKE DÖNEMİ TEVHİD-İ EFKÂR GAZETESİNDE İSTANBUL’UN ANADOLU’DAKİ GAZİLERE YAPTIĞI YARDIMLAR

Ece S. Tanyeli
*Yüksek Lisans Öğrencisi Yıldız Teknik Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri, Tarih
ecesevimtanyeli@gmail.com*

Mehmet Beşikçi
*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri
mbesikci@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Tevhîd-i Efkâr, gazî, muâvenet, mütâreke, Hilâl-i Âhmer

Mütâreke döneminde gazîlerin ve mecrûhların sosyal statüsü ve aldıkları muâvenete dair hususlar akademik literatürde yeterince araştırılmamış bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda yaptığımız araştırmalar neticesinde, konuyla ilgili pek çok süreli yayının bulunduğu tespit edilerek, ilgili gazeteler üzerinden mütâreke döneminde devlet, toplum ve gazi ilişkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Söz konusu çalışma sırasında dönemin gazetelerinden Tevhîd-i Efkâr tarafından 1921 senesinde neşr olunan yayınlarında İstanbul halkına yönelik olarak ilk defa Anadolu’da süren mücâhede-i milliye için muâvenette bulunulması çağrısı yapıldığı belirlenmiştir. Gazetenin yardımlarla ilgili yaptığı çeşitli çağrı yazılarında hedef kitle olarak Müslümanların ve Türklerin belirlendiği görülmüştür. Kimi haberlerde İstanbul’da yaşayan Rumların Bursa’da tedavi altına alınan Yunan mecruhlara yaptığı yardımlar örnek gösterilerek, söz konusu hedef kitlenin yardımlarının arttırılmasının hedeflendiği belirlenmiştir. İstanbul halkının bağışladığı aynî ve nakdî yardımlarının ağırlıklı olarak mutavassıt sınıf tarafından üstlenildiği ve üst sınıftan insanlara yapılan çağrıların yeterince karşılık bulmadığı görülmüştür. Çağrı neticesinde toplanan îânenin taksimâtının Hilâl-i Âhmer Cemiyeti tarafından gerçekleştirildiği görülmüş; yardımların toplanması için muhtelif mahalle ve belediye heyetlerinin kurulduğu ve gazeteye gönderilen müstâkil teberruatların ilgili cemiyete aktarıldığı tespit edilmiştir. İlgili yardım çağrıları Osmanlı Devleti nezdinde ciddi bir karşılık bulmasa da söz konusu yayınlar vesilesiyle şehzâde Abdülmecid’in Hilâl-i Âhmer’e bireysel olarak bağışta bulunduğu ortaya çıkarılmıştır. Hilâl-i Âhmer Cemiyeti’nin topladığı yardımları gazîlere, mecrûhlara ve hicretzedelere kıyafet, iâşe ve sıhhi yardım olarak gönderdiği belirlenmiştir. İstanbul halkından talep edilen yardımların muhteviyâtının, gazeteye isimsiz zabitlerin yazdığı mektuplar mesnet gösterilerek kış koşullarına göre çeşitlendirildiği ve Feshane Fabrikası’na ithâfen tavsiyelerde bulunulduğu tespit edilmiştir. Araştırmamızda gazîlere yapılan yardımların işlevselliği ile ilgili olarak, Tevhîd-i Efkâr’ın diğer sayıları da incelenerek daha fazla sonucun elde edilmesi hedeflenmektedir. Bu bildiri Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde Doç. Dr. Mehmet Beşikçi danışmanlığında hazırlanmakta olan Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

OSMANLI MEBUSAN MECLİSİNDE ARAP VİLAYETLERİ MEBUSLARININ ÇALIŞMALARI 1908-1912

Erkam Çiftçi

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Tarih

erkamciftci34@gmail.com

Fatma Gül Demirel

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi

İnsan ve Toplum Bilimleri

fdemirel@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, Osmanlı Mebusan Meclisi, Arap Vilayetleri, Zabıt Cerideleri

23 Temmuz 1908’de II. Meşrutiyet’in ilan edilmesi ile Kanun-i Esasi yeniden yürürlüğe girmiş ve ülke genelinde seçimler yapılmıştır. Farklı vilayetlerden seçilen 281 mebus, 17 Aralık 1908 tarihinde toplanan Osmanlı Mebusan Meclisinde çalışmalarına başlamıştır. Mebusların temsil ettikleri vilayetlerin ne tür sorunlarını ve taleplerini Mecliste gündeme getirdikleri sorusundan yola çıkarak, bildiride Arap vilayetleri mebuslarının vilayetlerinin hangi sorunlarını meclise taşıdıkları, nasıl çözüm önerileri getirdikleri, bu konuların mecliste nasıl tartışıldığı ve sonuçlandırıldığı ele alınacaktır. Osmanlı Mebusan Meclisi’nin 18 Ocak 1912 tarihinde feshedilmesi ve yeniden seçimlerin yapılması nedeniyle bildiri konusu Meclisin dört yıllık faaliyet dönemi ile sınırlandırılmıştır. II. Meşrutiyet’in ilk Osmanlı Mebusan Meclisinde 9 Arap vilayetinden 61 mebus seçilerek göreve gelmiştir. Bu vilayetler, Bağdat, Basra, Beyrut, Halep, Hicaz, Musul, Suriye, Trablusgarp ve Yemen’dir. Meclis çalışmalarına başladıktan sonra İttihat ve Terakki Fırkasına muhalif Meclis içinde ve dışında çeşitli fırkalar kurulmuştur. Arap vilayetleri mebusları ayrı bir fırka kurmak yerine önce Ahrar ve Mutedil Hürriyetperveran Fırkasında yer almışlar, daha sonra da çoğunluğu Hürriyet ve İtilaf Fırkası saflarına geçmiştir. Dolayısıyla Arap vilayetleri mebuslarının meclis içinde çalışmalarını değerlendirirken bu hususu da dikkate almak gerekmektedir. Mecliste her vilayetin kendine özgü farklı sorunları mebuslar tarafından dile getirilmiştir. Arap vilayetleri mebuslarının, dört yıllık yasama süresi boyunca genellikle eğitimin geliştirilmesi, yerel idarenin iyileştirilmesi ve asayiş sorunlarının giderilmesi yönündeki taleplerinin öne çıktığı görülmektedir. Arap vilayetlerindeki posta, telgraf, köprü ve demiryolu gibi bayındırlık meselelerin yanı sıra mali sorunlar, muhacirlerin iskânı, tarım ve ticaret ile ilgili bölgesel sorunlar da mebusların sürekli gündeminde olmuştur. Bildiride, Osmanlı Mebusan Meclisi Zabıt Cerideleri üzerinden Arap vilayet mebuslarının Meclis gündemine taşıdıkları vilayetlerinin sorunları II. Meşrutiyet’in siyasal zemininde ve hükümet programları ekseninde anlatılmaya çalışılacaktır. Çalışmada birincil kaynak olarak 1908-1912 yılları arasında Osmanlı Mebusan Meclisi Zabıt Cerideleri kullanılacaktır.

OSMANLI'DA “KADINLAR SALTANATI”

Amine İlayda Canbulut
Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Tarih
amineilaydacanbulut@gmail.com

Nurşen Gök
Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Tarih
nursengokgok@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Valide Sultan, iktidar, saltanat

Ele aldığımız çalışmada Osmanlı Devleti'nin 16. yüzyıldan itibaren değişen devlet yapısıyla bürokratik devlete geçiş sürecinde devlet ve iktidar yapısında dönüşümlerin yaşanmasıyla beraber valide sultanların iktidar ve nüfuz sahibi olmaları ve hükümdarlığın yönetiminde söz sahibi olması konusu tarihsel olarak ele alınacaktır. Bu konular bilinenin aksine harem kurumunun sağladığı gücü ve nüfuzu entrikalarla ele geçirmediği, harem kadınlarının sadece “hırsıları”nı tatmin etmeye çalışmadıkları, Osmanlı Devleti'nin çökmesinde etken olmadıkları ve şehzadeyi yönetici olarak yetiştirirerek hanedanın temelinden başlayıp devamlılığının sağlanması konusunda gerek iç siyasette gerek dış siyasette yer yer söz sahibi olan bir valide sultanlık otoritesi incelemesi üzerinden konu inşa edilecektir. Bu süreci kısaca şu şekilde açıklayabiliriz: 16. yüzyıldan itibaren Osmanlı hanedanında yapısal değişiklikler gerçekleşmiş ve iktidar yapısında kaymalar yaşanmıştır. İmparatorluk sarayının merkezi olarak önemi artmıştır. Şehzade sancaklarının ortadan kaldırılıp veraset sisteminde değişikliklerin yaşanması durumunun sonucunda hasekilerin, valide sultanların padişahın sarayında yaşamaya başlamaları sonucu valide sultanlar kendi nüfuz ağlarını yaratma fırsatı elde etmişler ve veraset sistemindeki değişikliklerin meydana getirdiği durum sonucu ise devlet yönetiminde söz sahibi olmaya başlamışlardır. “Hükümdarlığın bekçisi” rolündeki valide sultanların, şehzadenin tahta çıkana kadar eğitimden dahi sorumlu kişiler olmasından ötürü hükümdarlığın temelinde dahi etkili olduğu bilinmektedir. Ayrıca saltanatın devamlılığının sağlanması konusunda valide sultanların direkt olarak söz hakkı bulunduğu için padişahın cinsel yaşamı üzerinde de kontrol sahibidir. Devlet yönetimi konusunda yer yer padişahların valide sultanlarla fikir alışverişi yaptıkları bilinmektedir. Ayrıca valide sultanların hükümdar sarayda bulunmadığı zamanlarda ise hükümdarın yetkilerini ve yönetme gücünü tasarruf hakkı bulunmaktadır. İç ve dış diplomatik ilişkilerde söz sahibi oldukları ya da direkt olarak bu ilişkilerde birebir bulundukları bilinmektedir. Valide sultanların sahip oldukları güç ve nüfuzu valide sultanlık makamını ulaşılmak istenen bir makam haline getirecektir.

ÖMER SEYFETTİN'DE TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ FİKRİNİN TEŞEKKÜLÜ VE TEKAMÜLÜ

Ömer Burak Sert

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi
Siyaset ve Sosyal Bilimler
o.buraksertr@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Ömer Seyfettin, Türkçülük, Osmanlıcılık, Genç Kalemler, İttihat ve Terakki

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemi muharebe sahasında olduğu kadar fikrî sahada da büyük mücadelelerin yaşandığı bir dönemi ifade etmektedir. Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük fikirlerinin, dönemin politik gelişmelerine bağlı olarak devlet nezdinde gördüğü itibar da değişkenlik göstermektedir. Böyle bir ortamda dönem aydınları arasında da bu fikirlerin her birinin kuvvet kazandığı devreler olmuştur. Bu fikirlerin etkilerini yazılarında takip edebildiğimiz aydınlardan biri de Ömer Seyfettin'dir.

Daha ziyade öykücü yönüyle ön plana çıkan Ömer Seyfettin'in fikir yazılarına ayırdığı mesai de azımsanacak ölçüde değildir. Hayatını bir süre askerlik mesleğiyle devam ettirmiş olan Ömer Seyfettin hem bu dönemde hem de sonrasında İttihat ve Terakki'yle münasebetinin geliştiği dönemlerde politikanın içinde yer alıp gözlem yapma fırsatına sahip olmuştur. İttihat ve Terakki'yle münasebetinin gelişmesindeki asıl etken ise 1909 yılında Selanik'teki nizamiye taburuna tayin edilmesiyle birlikte orada hem Genç Kalemler hareketiyle hem de Ziya Gökalp'la tanışma fırsatı bulmasıdır. Birbiriyle ilintili bu iki durum onun fikir hayatını derinden etkilemiştir. Onun, yazılarından takip edebildiğimiz kadarıyla ilk olarak Osmanlıcılık fikrine sahip olduğu söylenebilir. Ancak bu fikir Balkan Savaşları tecrübesi sonrasında devlet nezdinde olduğu gibi Ömer Seyfettin'de de zayıflamıştır. Sonrasında birkaç yazısında İslamcılığa dair emareler olsa da onun, belirli bir dönem dahi olsa, İslamcılık fikrine sahip olduğunu ifade etmek güçtür. Ömer Seyfettin'in nihayetinde ulaştığı fikir Türkçülük'ten başka şey değildir. Balkan devletlerinin kopuşu ve Arap isyanları gibi sebeplerle zayıflayan Osmanlıcılık ve İslamcılık fikirlerinin artık devlet politikalarında da etkisini kaybettiği dönemde Ömer Seyfettin de Türkçülük fikrini benimsemiştir. Onda ve dönemin diğer aydınlarında da bu gibi durumları görmek muhtemeldir. Kısa dönem içerisinde devleti parçalayacak derecede büyük hadiselerin cereyan etmesi elbette fikirlerin de değişimine sebep olmaktadır. Dolayısıyla bu durumu dönemin şartlarından bağımsız şekilde düşünmemek yerinde olacaktır. Ömer Seyfettin'in bu fikir serüveninin ele alınması onun Türkçülük anlayışının ve onu bu fikre götüren etkilerin anlaşılabilmesini daha mümkün kılacaktır.

Çalışmada, Ömer Seyfettin'de Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük fikirlerinin yeri ve onu Türkçülük fikrine ulaştıran etkiler ele alınacaktır. Çalışma sürecinde nitel araştırma yöntemi kullanılacak ve literatür taraması yapılacaktır. Bu süreçte dönemle ilgili siyasi hadiselerle beraber Ömer Seyfettin'in yazılarına odaklanılacaktır. Çalışmanın literatüre katkı sağlaması hedeflenmektedir.

SELLING ELECTRICITY: “AMELİ ELEKTRİK” MAGAZINE AND THE INTRODUCTION OF ELECTRICITY AS A MASS CONSUMPTION ITEM IN EARLY REPUBLICAN TURKEY

Fulya Lale Dalfes
Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Teknik Üniversitesi
Bilim ve Teknoloji Tarihi
fulyadalfes@gmail.com

Burak Barutçu
Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Teknik Üniversitesi
Enerji Enstitüsü
barutcu@itu.edu.tr

Hasan Karataş
Doç. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi,
İnsan ve Toplum Bilimleri
hasankaratas@itu.edu.tr

Keywords: History of Electricity, History of Technology, Modernization, Ameli Elektrik, Early Republican Period

Electricity was introduced to the Ottoman Empire with the establishment of ‘Silahtarağa Power Plant’ in Istanbul in 1914. This new technology, like in all the other regions in the world, gradually brought massive changes in the daily lives of the İstanbul populace. Even though, there were other illumination technologies and small-scale power plants before Silahtarağa, this plant offered city based and non-stop source of electricity to locals. Electricity was comparatively a late technology to the Ottoman Empire. Factors like the rush to modernization because of rivalry in the European periphery has pushed the Ottoman government to finally accommodate this technology. Adaptation to electricity was important for the expansion of the customer base of the electricity company. A monthly free of charge magazine titled “*Ameli Elektrik*” began to be distributed in 1925 to each electricity customer and continued until 1934. This magazine, with the SATİE company mainly aimed to promote electricity, electric devices etc. and a ‘new way of life’ which came with those. Commercials, cartoons, recent news about electricity, recipes and fashion advices were all included in this print medium.

This study aims to examine this magazine’s content as a mirror on which the mentalities, ideologies, social norms and biases of the period were reflected. The tools and concepts of social history of technology and media is the basis of this study’s methodology. The nine-year publication period of this magazine, straddles across the first years of Turkish Republic, therefore witnessed innumerable changes. For instance, one can trace the radical political ups and downs through the content of this magazine as well as the impact of alphabet reform of 1928 on print media. Similarly, we can see that gender structures and norms were both constructed, reproduced and manipulated through this magazine. This study will present this magazine as multilayered evidence of technological and social change during the fall of the Ottoman Empire and the rise of the new Turkish Republic through a medium which had many different purposes.

THE NON-INTERVENTION COMMITTEE AND TURKEY DURING THE SPANISH CIVIL WAR

Uğur Serçe

*Öğr. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Biga Meslek Yüksekokulu
ugurserce@yahoo.com*

Keywords: The Spanish Civil War, Franco, Turkey, non-intervention

The Spanish Civil War, which broke out with a military uprising against the Republican government on July 17, 1936, was followed with apprehension and curiosity by many states. Concern about the spread of the war to Europe led to the creation of the Non-Intervention Committee, at the initiative of Great Britain and France, in the first weeks of the war. The Committee, which held its first meeting in September 1936, mainly undertook activities to block the shipment of arms to the sides of the Civil War and to prevent the passage of volunteers wishing to go to Spain in order to fight. However, several decisions of the Committee were violated by its own members throughout the Civil War. For example, Nazi Germany and Fascist Italy, which played an important role in the victory of the Nationalists in the Spanish Civil War through their support of Franco's forces, were among the members of the Committee. These states provided military and material support to the rebels throughout the war, contrary to the decisions taken at the Committee meetings. This situation caused the USSR, which was also among the members of the Committee, to start supporting the Republican government after a while. During the Spanish Civil War, Turkey was also among the members of the Non-Intervention Committee. By the second half of the 1930s, Turkey, disturbed by the expansionist policy of Italy and Germany regarding the security of its borders, had adopted a position close to Britain and France. The harmony between Turkey and the anti-revisionist states continued throughout the Spanish Civil War. Based on the principle of non-intervention, Turkey prohibited the transfer of war material to the warring parties. Turkey also implemented decisions to prevent volunteers from leaving the country to participate in military activities in the Civil War. In addition, Turkey actively participated in the implementation of the Control Plan launched by the Committee in 1937. Therefore, Turkey, like Britain and France, systematically tried to stay out of the Civil War between 1936-1939.

TEMEL EĞİTİM

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖĞRENME STİLLERİ İLE YARATICILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Gizem Çelik

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Temel Eğitim

gizemcelikk@gmail.com

Remziye Ceylan

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi

Temel Eğitim

rceylan@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, öğrenme stilleri, okul öncesi eğitim

Yaratıcılık en temel anlamıyla yeni bir fikir üretebilme, problem durumlara yeni çözüm önerileri sunabilme yeteneğidir. Öğrenme stili ise bir bireyin bilgiyi alırken belirli bir yol veya birden fazla yolun kombinasyonu ile bilgiyi algılama ve işleme tercihidir. Bu araştırmanın amacı 5-6 yaş grubu çocukların yaratıcı düşünme becerileri ve öğrenme stilleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çocukların öğrenme tercihleriyle bireysel yaratıcılıkları arasındaki ilişkiyi kavramamıza yardımcı olması açısından bu araştırma önem arz etmektedir.

Bu araştırma, nicel araştırma kapsamındadır ve genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 eğitim öğretim yılında İstanbul il sınırları içinde MEB'e bağlı resmi okul öncesi kurumlarında eğitim görmekte olan 5-6 yaş aralığındaki 207 çocuk oluşturmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Torrance Yaratıcı Düşünce Testi ve 5-6 Yaş Çocukları İçin Öğrenme Stilleri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Sonuçlar incelendiğinde 5-6 yaş çocukları için en fazla tercih edilen öğrenme stili sırasıyla kinestetik stil, görsel stil ve işitsel stil olmuştur. Öğrenme stilleri ile yaratıcılık arasındaki ilişki incelendiğinde görsel öğrenme stili puanları ve işitsel öğrenme stili puanları ile yaratıcılık toplam puanları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda yaratıcılığa ait tüm alt boyutların (akıcılık, orjinallik, başlıkların soyutluğu, zenginleştirme, erken kapamaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi) da görsel öğrenme stili ve işitsel öğrenme stili ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkisi olduğu saptanmıştır. Kinestetik öğrenme stili ile yaratıcılık toplam puanı arasında da anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Aynı zamanda orjinallik, erken kapamaya direnç ve yaratıcı kuvvetler listesi alt boyutları ile kinestetik öğrenme stili arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akıcılık, başlıkların soyutluğu ve zenginleştirme alt boyutları ile kinestetik öğrenme stili arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu sonuçtan hareketle kinestetik öğrenme stiline sahip olan çocukların sayıca fazla ve detaylı ürün üretmedikleri çıkarımında bulunabiliriz. Kinestetik öğrenen çocukların kişisel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, hareketli kişilik yapıları ve kısa odak süreleri sebebiyle araştırmaya katılan ve kinestetik öğrenme stiline sahip çocuklar yaratıcılık testini hızlıca tamamlamış olabilirler. Bu da az sayıda ve az detay içeren ürünler ortaya koymuş olmalarının nedeni olabilir.

BIÇIMLENDİRİCİ ÖĞRENME MODELİ ÇERÇEVESİNDE EĞİTİM POLİTİKALARININ BELİRLENMESİ

Furkan İlker Akın

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler
s1619004@std.yildiz.edu.tr*

Mustafa Şeker

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitim
mseker@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Biçimlendirici öğrenme modeli, eğitim, eğitim politikası, eğitim programları, politika

Eğitim politikalarının güvenilirliğinin ve sürdürülebilirliğinin mihenk taşı olan öğrenme modelleri hem öğretme teknikleri açısından hem de öğrenme becerisi arasında sıkı bir korelasyon kurulmasını sağlayan bir kavram olduğu için günümüz eğitim politikaları içerisinde önemli bir rol oynamaktadır. Öğrenme modelleri, sadece öğrencilerin değil öğreticilerin de öğretim performansları açısından incelendiğinde eğitim ve öğretim etkinliğinin ön planda tutulmasını sağlayan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, öğrenme süreci öğrenciler açısından değerlendirildiğinde öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerini hangi oranda, hangi yollarla geliştirecekleri ve nasıl daha yüksek bilgi ve beceri seviyesine ulaşacakları konusundaki yapıcı geri bildirimlerin önemi ortaya çıkmaktadır. Öğreticilerin eğitim ve öğretim süreçlerinde etkin rol oynaması öğrenme beklentisi, akran değerlendirmesi ve öz değerlendirme süreçleri arasındaki korelasyonla doğru orantılıdır. Bu çalışma, eğitim ve öğretimdeki metot uygulamalarından hangisinin öğrenci ve öğretmenlerin performansını değerlendirmede daha etkin ve uygulanabilir olduğunu belirlemeye ve önemini vurgulamaya yöneliktir. Biçimlendirici öğrenme modelinin öğrenmeyi teşvik etmedeki rolünün ve öğrencilerin motivasyon kazanımları süreçlerindeki etkisinin ve verimliliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Biçimlendirici öğrenme modeli, öğrenme süreçleri içerisinde yer alan boşlukları doldurmak suretiyle istenilen hedefe ulaşmayı ve öğrencilerin öğrenmeye karşı motivasyonlarını artırıcı bir eğitim modelidir. Biçimlendirici öğrenme modeli ile, öğreticiler öğrencilerinin öğrenme konusundaki ihtiyaçlarını, ilgilerini ve meraklarını objektif bir şekilde tespit ederek öğrencilerinin etkinliklere ve uygulamalara aktif katılımını sağlamayı hedeflemektedir. Çalışma, eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılan metot uygulamalarının etkinliğini ve uygulanabilirliğini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Nitel araştırma yöntemleri ve tekniklerinden örnek olay incelemesi (case study) kullanılmıştır. Kartopu örneklem tekniklerinden yararlanarak çeşitli üniversitelerin eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan en az doktor unvanına sahip on akademisyenin “biçimlendirici öğrenme modeli” konusunda görüş ve düşüncelerine başvurulmuştur. Nitel veri analizi yöntemiyle kurgulanan çalışma toplamda on beş sorudan oluşmuştur.

Sonuç olarak, biçimlendirici öğrenme modelinin ülkemiz eğitim sistemi açısından yeni bir öğrenme modeli olduğu ve dolayısıyla, biçimlendirici öğrenme modelinin henüz etkin ve yaygın bir kullanım alanına sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim modelleri süreçlerine katkı sağlaması açısından eğitim paydaşlarına ihtiyaç duydukları desteğin verilmesi ve eğitim kurumlarındaki fiziksel şartların iyileştirilmesi önerilebilir.

BİR ORTAOKUL ÖĞRENCİSİNİN GELİŞTİRDİĞİ DİJİTAL ÇİZGİ ROMAN MATERYALİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Büşra Genç

Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Temel Eğitim

bsragencccc@gmail.com

Genç Osman İlhan

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi

Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitim

gosman@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Çizgi roman, Pixton, öğrenci görüşü, WEB 2.0

Teknoloji hızla gelişmekte ve gücünü her alanda günden güne arttırmaktadır. Eğitim de gelişen teknolojinin gücünü kullanarak pek çok ihtiyaca yenilikçi ve hızlı bir şekilde cevap vermektedir. Yenilenen eğitim- öğretim programları incelendiğinde önem verilen ve özellikle altı çizilen konulardan biri de öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak araçların da kullanılmasıdır. Bu açıdan kullanılan araçlardan birisi de çizgi romanlardır. Çizgi romanlar eğitim süreçlerinde farklı alanlarda ve farklı yollarla kullanılan araçlardan birisidir. Çizgi romanlar görsel ve işitsel materyallerdendir ve öğrencilere pek çok öğrenme imkânı sunmaktadır. Çizgi romanların birçok avantajı bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi ise soyut konuların somutlaştırılmasına imkân sağlamaktadır. Çizgi romanlar basılı olarak eğitim ortamlarında kullanılabileceği gibi WEB 2.0 tasarım araçları yoluyla da üretilerek kullanılabilir. Bu araçlardan bir tanesi de Pixton'dur. Pixton eğitim içerikli bir araçtır. Pixton isimli WEB 2.0 tasarım aracıyla öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirir. Bununla beraber sanatsal ve yazma potansiyellerinin açığa çıkmasını sağlar. Bu sayede çizgi romanlar, eğitimi sıkıcı olmaktan çıkararak eğlenceli bir hale dönüştürür. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda Pixton'un etkili bir eğitim materyali olduğunu görmekteyiz.

Bu çalışmanın amacı Pixton isimli WEB 2.0 tasarım aracıyla bir ortaokul öğrencisinin ürettiği eğitici çizgi roman süreci hakkında görüşlerini almaktır. Çizgi romanlar birçok duyguya hitap etmektedir. Bu nedenle yapılan bu araştırma, çizgi romanların hitap ettiği duyguları tespit etmek ve çizgi romanın öğrenciler üzerinde bıraktığı izlerden yola çıkılarak eğitimdeki yerini incelemek adına önemlidir. Bu amaç doğrultusunda çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenolojik desen ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu ortaokul beşinci sınıfta eğitim gören bir öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yoluyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak analiz edilmiştir. Araştırmadan çıkan sonuçlar kongrede paylaşılacaktır.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE OYUNUN SAĞLAYICILARININ İNCELENMESİ

Merve Gemici Koşar
Öğr. Gör., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Çocuk Gelişimi
mgemicikosar@fsm.edu.tr

Özkan Sapsağlam
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Temel Eğitim, Okul Öncesi Öğretmenliği
ozkan@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Oyun, sağlayıcılık, oyun materyalleri

Yaşamın temellerinin atıldığı erken çocukluk döneminde çocuklar gelişimsel süreçler içerisinde dünyayı anlama, kendilerini ifade etme ve sosyalleşme aracı olarak oyunu kullanmaktadırlar. Çocukların oyunlarında ortaya çıkan davranışlar, oyunda kullanılan materyaller ve oyun tercihleri çevrelerinden etkilenir. Çevresel bir yaklaşıma sahip olan Sağlayıcılık teorisi, çevre ile etkileşime girdiğimiz anda davranışlarımızın ve düşüncelerimizin çevreye katkı sağlayan tüm öğelerden izler taşıdığını savunur.

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların iç mekân sınıflarında oyunlarına devam ederken -ekolojik bir yaklaşım olan sağlayıcılık teorisi çerçevesinde- oyunu inşa eden yani oyunu sağlayan nesne ve materyaller, oyun arkadaşları ve düzenlenen ortam öğelerinin hangi açılardan oyunda yer aldığını ve hangi tür oyunların oynandığını bütüncül olarak ortaya koymaktır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması desenine göre yapılandırılmıştır. Kendini sözel olarak etkili bir şekilde ifade edemeyecek bir gruba ilişkin bilgileri erken çocukluk dönemi çalışmalarında yaygın olan gözlem yöntemi ile alabiliriz. Bu çalışmada yapılandırılmamış gözlem yöntem kullanılmıştır çünkü, oyun çocuğun doğal ortamıdır ve çocukların davranışlarına yönelik çıkarımları en iyi kendilerinin hakim olduğu ve başlattığı oyun esnasında gözlemleyebiliriz. Ayrıca oyun zamanı ve ortamının akışını bozmamak için katılımcı olmayan gözlem uygulanmıştır. Katılımcı grup belirlenirken amaçlı örneklem yöntemlerinden biri olan ölçüt örneklem yöntemi benimsenmiştir. MEB Okul Öncesi Eğitim programındaki örnek sınıf krokisinde yer aldığı şekliyle düzenlenmiş, konumlandırılan merkezlerde ilgili materyallerin bulunduğu ve her gün günlük akışında en az 45 dakika serbest oyun zamanı düzenlenmesi ön koşullarına sahip bir iç mekanda eğitime devam eden çocuklar oyun esnasında gözlemlenmiştir. Derinlemesine gözlem yapabilmek için 36 adet oyun zamanı gözlem yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları belirtilen koşullarda eğitime devam 5 yaş grubunda yer alanında 18 çocuktan oluşmaktadır. Gözlem verileri güvenilirliği desteklemek amacıyla gözlem protokolü olarak Piaget/Parten Oyun Kayıt Formu kullanılarak kaydedilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Çocukların oyun davranışları Piaget/Parten oyun kayıt formunda yer alan fonksiyonel, yapılandırmacı, dramatik, kurallı, tek başına, paralel, grup oyunu ve oyun dışı davranış kodları ile ilişkilendirilmiştir. Aynı zamanda ilgili oyunda hangi materyalleri kullandıkları da not edilmiştir. Sırasıyla çocuklar en çok yapılandırmacı ve dramatik oyun içerisinde yer alırken, fonksiyonel ve kurallı oyunda daha az yer almışlardır. Grup oyunu ve paralel oyunu daha çok tercih ederken, tek başına oyunda daha az bulunmuşlardır. Günlük ritimlerine göre oyun dışı davranış sergileyen çocuklarda bulunmaktadır. Öğretmenin oyun ortamını düzenlemiş olması ve oyun zamanı kurallarının oluşturulması çocukların oyun katılımını arttırmıştır. Sonuç

olarak, öğretmenin çocuğun gelişimine katkı sağlamak amacıyla iç mekan eğitim ortamına yerleştirdiği her materyal, öğretmenin eğitim ortamını düzenleme şekli, oyun arkadaşlarının gelişimi, çocukların oyunlarını inşa eden birer ögedir ve bütüncül olarak ele alınmalıdır.

İLKOKUL 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KULLANILAN EĞİTSEL OYUN VE DİJİTAL OYUN ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİLERİN BAŞARI VE TUTUMLARINA ETKİSİ

Anıl Erkan

Öğretmen, MEB, Doktora Öğrencisi, İnönü Üniversitesi
anilgok86@gmail.com

Seda Kerimgil Çelik

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi
skerimgil@firat.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Dijital oyun, eğitsel oyun, Sosyal Bilgiler dersi başarı testi, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği

Oyun oynamak genellikle eğlence olarak algılandığında, çocuğun gelişimi üzerindeki etkileri yadsınamaz derecede önemlidir. Oyun, çocuk için yemek ve uyumak gibi önemli bir fiziksel ihtiyaçtır. Çocuklar oyun oynarken kendi yeteneklerini ve problem çözme becerilerini geliştirir. Oyun, çocuğu yaşam içinde fiziksel, duygusal ve sosyal anlamda geliştirirken hem de kişilik gelişimlerini desteklemektedir.

Bu araştırmanın amacı da, ilkokul 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kullanılan eğitsel ve dijital oyun öğretiminin öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde belirlenen bir ilkokulda 4.sınıfta öğrenim görmekte olan 36 öğrenciden oluşturmaktadır. Araştırma deney ve kontrol gruplu olarak yürütülmüştür. Deney grubundan 18 ve kontrol grubunda 18 öğrenci ile çalışılmıştır. Deney grubunda eğitsel oyun ve dijital oyun yöntemi, kontrol grubunda da düz anlatım yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desen ve deneysel desen yöntemlerinden de yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama süreci beş hafta sürmüştür. Araştırmada verileri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Başarı Testi ve Demir ve Akengin (2010) tarafından geliştirilen Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verileri analiz etmek için parametrik testlerden İlişkili Örneklem t- Testi ve Bağımsız Örneklem t- Testi; non-parametrik testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır.

Uygulama öncesinde cinsiyet değişkeni açısından deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin denk oldukları tespit edilmiştir. Başarı testi ve tutum ölçeği ön test verilerine göre de, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Uygulama sonrasında; Sosyal Bilgiler başarı testi sonuçlarına göre, iki grubun ön test ve son test puanları arasında son test lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gerçekleşmiş ancak deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında istatistiksel farkın anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($U = 157.500$ ve $p = .885$). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği sonuçlarına göre, iki grubun ön test ve son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gerçekleşmemiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin son test Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p = .018 < .05$, $t = 2.475$).

İLKOKUL BİRİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN EBEVEYNLERİ İLE GEÇİRDİKLERİ SERBEST ZAMAN ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Yasin Özcan

*Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa
Sınıf Öğretmenliği
yasnozn@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, ebeveyn, iletişim

Ebeveyn ve çocuk arasında yapılan serbest zaman etkinliklerinin verimli bir şekilde gerçekleşmesi, aile birlikteliğinin sağlanması ve çocuk gelişimi için oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu araştırma ilköğretim birinci sınıfa yeni başlamış öğrencilerin ebeveynleri ile gerçekleştirmeyi en çok istedikleri serbest zaman etkinliklerini tespit etmek ve en sık yapılan serbest etkinlikler ile karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bireyin ailesi ile gerçekleştirdiği serbest zaman etkinliklerinin tespit edilmesi öğrencinin tanınmasını sağlarken yapılan serbest zaman etkinliklerinin çocuğa yaşına ve isteklerine uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesine katkı sağlayacaktır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden olan durum çalışması ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu ilkökul birinci sınıfa yeni başlamış otuz üç erkek yirmi dokuz kız olmak üzere altmış iki öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Çalışma grubuna, ana dili Türkçe olan, 66-72 ay arasında bulunan ve özel öğrenme güçlüğü bulunmayan öğrenciler seçilmiştir. Araştırmada ölçme aracı olarak görüşme kullanılmıştır. Araştırmada veriler betimsel analiz aracılığı ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, çocuklar tarafından en çok tercih edilen serbest zaman etkinliklerinin en sık gerçekleştirilen serbest zaman etkinlikleriyle farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan görüşmeler sonucunda çocuklar tarafından en çok sevilen etkinlikler arasında ilk sırada “oyun oynamak” bulunurken ikinci sırada “parka ve pikniğe gitmek” bulunmaktadır. En sık gerçekleştirilen etkinlikler arasında ise ilk sırada “alışveriş merkezine gitmek” bulunurken ikinci sırada “televizyon izlemek” olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ebeveynleri ile birlikte gerçekleştirdiği “televizyon izlemek” etkinliğine ilişkin yapılan görüşmelerden ortaya çıkan sonuca göre, izlenen programların %75’ini televizyon dizileri oluştururken %12,5’i belgesel ve %12,5’i yarışma programları oluşturmaktadır. Öğrenciler tarafından izlenen dizilerin içerikleri incelendiğinde, cinsellik, şiddet ve olumsuz örnek oluşturabilecek davranışların oldukça yaygın olduğu görülmüş ayrıca izlenen programların öğrencilerin yaş grubuna uygun olmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışma sonuçları itibari ile çocukların ebeveynleri ile yapmayı en çok sevdikleri etkinlikler ve en sık gerçekleştirdikleri etkinlikler arasındaki farkı ortaya koyarken sıklıkla tercih edilen serbest zaman etkinliklerinden olan televizyon izlemeye ilişkin dikkat edilmesi gereken hususları ortaya koymaktadır.

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN ÇOK HANELİ SAYILARA AİT SÖZEL VE RAKAMSAL DÖNÜŞÜMLERİ KAZANABİLME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Ebru Ergül

*Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi
Temel Eğitim
ebru.ergul@selcuk.edu.tr*

Mustafa Doğan

*Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi
Matematik Eğitimi
mustafa.dogan@selcuk.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Çok haneli sayılar, sayı okuma ve yazma, sayı ifade etme

Matematik sayıların dili olarak tanımlanabilir. Bu dilin en önemli unsurlarından bir tanesi olan sayılar ve sayılara dayalı tüm beceriler diğer matematiksel kazanımlar ile önemli ölçüde ilişkidir. Örneğin ilkököl düzeyindeki sayıları hane farkı olmaksızın yazamayan veya okuyamayan bir bireyin sayılara dair bir hissinin oluşmadığı düşünülebilir. Bu birey sayılara dayalı tüm aritmetik işlemleri, geometrik hesaplamaları, ölçme birimleri arasındaki dönüşümler gibi birçok matematiksel yeterlikleri de bu duruma bağlı olarak yerine getirebilmekte yetersiz kalacaktır. Bu durumdan diğer eğitim ve öğretim kademelerindeki matematiksel başarı da doğrudan veya dolaylı yoldan etkilenecektir. Bu ilişkiler göz önüne alındığında öğrencilerin sayı okuma ve yazma konusundaki becerilerinin ilerideki matematiksel becerilerin temellerini oluşturması açısından incelenmesi önemli görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin bazı matematiksel becerileri kazanma/kazanamama durumunun belirli aralıklar ile kontrol edilmesi genel öğrenci durumunu yansıtmakla birlikte yapılacak olan müdahale planlarının oluşturulması için de önemli bir veri kaynağı niteliğindedir. Fakat bu konuda son yıllarda yapılan çalışmaların sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Dolayısıyla bu çalışmanın sonuçlarının ilgili alanyazına ve alan araştırmacılarına katkı sağlayabileceği de öngörüler arasındadır. Buna göre araştırmanın temel amacı içerisinde sıfır rakamının da yer aldığı 4, 5 ve 6 basamaklı sayıların sözel ve rakamsal dönüşümlerinin yapılabilme durumlarının ilkököl dördüncü sınıf düzeyinde incelenmesidir. Araştırma nicel yöntemin betimsel tarama deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcıları kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen bir devlet ilkökölünün 4. sınıfında öğrenim gören 120 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri bir ders saati (40') içerisinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen 22 yanıtı kısa açık uçlu sorudan oluşan veri toplama aracı ile elde edilmiştir. Toplanan veriler değerlendirilerek bazı betimsel analiz sonuçları tablolar halinde paylaşılmıştır. Araştırmanın sonuçları 4. sınıf öğrencilerinin 4, 5 ve 6 basamaklı sayılara ait sözel ifadeleri rakamsal ifadelere ve rakamsal ifadeleri sözel ifadelere iyi bir düzeyde dönüştürebildiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca öğrenciler 4, 5 ve 6 basamaklı sayılara ait sözel ifadeleri rakamsal ifadelere dönüştürmeye göre 4, 5 ve 6 basamaklı sayılara ait rakamsal ifadeleri sözel ifadelere dönüştürme konusunda daha yüksek düzeyde başarı göstermişlerdir. Az sayıda öğrencinin bu işlemler sırasında çeşitli hatalı dönüşümler yaptığı görülmüştür.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

ALTIN ÇÜS DESTANININDA GÖLGE ARKETİPİNİN ANALİTİK İNCELEMESİ

Mehmet Beyazıt

Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi

Türk Edebiyatı

mehmet.beyazit21@hotmail.com

Meriç Harmancı

Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi

Türk Dili ve Edebiyatı

mericharmanci@yahoo.com

Anahtar Kelimeler: Altın Çüs, arketip, gölge, analitik psikoloji

Bu çalışmada Carl Gustav Jung'un Analitik psikoloji yönteminden yararlanılarak Hakas destanı "Altın Çüs"teki gölge arketipi incelenecektir. Bu incelemede çeşitli sembollerden de faydalanılacaktır.

Analitik psikolojide insanın bireysel ve kolektif olmak üzere bilinçdışı ikiye ayrılmıştır. Bu bilinçdışlarının da arketipleri mevcuttur. Arketipler de insanların dürtüleri olarak hem çocukluğundan itibaren oluşan hem de ilk insanlardan beri var olan ve kalıtsal olarak nesiller boyu aktarılanlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Bireysel bilinçdışının bir diğer yönü, karanlık yönü gölgesidir. Gölge, bir arketip olarak insanın kabul etmek istemediği ve hayvan atalarından kalma birtakım ilkel dürtüleri ve vahşi istekleri yansıtır. İnsanın engellemek istediği tüm toplumsal normları yıkmak, kaçındığı her şeyi tatmak, reddettiği tüm kişilikleri olmak isteyen insanın karanlık yönü gölgesidir. Bu gölge bastırıldığında unutulsa da bir süre sonra beklenmedik bir anda dışavurum gerçekleşir. Bu yüzden kendisi reddedilmemeli, varlığı kabul edilip kişiliğin bir parçası olduğu tanınmalı ve onunla nasıl yaşanması gerektiği öğrenilmelidir. Analitik psikolojiye göre insanın kendisini gerçekleştirme şartlarından birisi budur.

Altın Çüs destanı, Güneydoğu Sibirya'da bulunan Hakas Türklerinin mitolojik öğelerle örülü arkaik destanlarından biridir. Nesiller boyu, yüzyıllarca (belki de binlerce yıl) sözlü olarak anlatılıp daha sonra yazıya aktarılan destan, bir olağanüstü kahramanlık destanı olmakla beraber bir döngü formundadır. Yani bir kahraman değil birden çok kahraman mevcuttur ve babaların destansı hikayeleri oğullarının destansı kahramanlıklarıyla devam ettirilir. Destanda gölgelerini tanımayan ve reddeden Altın Çüs, Alıp Han ve bu iki karakterin çocuklarının serüvenler süresince gölgeleriyle nasıl yaşadıkları incelenecektir. Süreç içerisinde gölgenin form değiştirdiği (yılan, kurt), farklı biçimlerde kendilerinde ortaya çıktığı ve ortak gölgelerin oluşumundan birbirlerinin gölgelerine dönüşümlerine kadar çeşitlilikler açıklanacaktır. En son da gölgelerini yenmekten vazgeçip onunla yaşamayı öğrenmeleri ve bireyleşmeleri, kendilerini gerçekleştirmeleri ortaya konacaktır. Bu yapılırken de karanlık, yılan, Gölge Gök Dağ gibi çeşitli gölge sembollerinden faydalanılacaktır.

ANLATISAL BELLEK: 1909-1922 ARASI ROMANLARDA HATIRLAMA

Birsen YILDIRIM

*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
birsensarem@gmail.com*

Yakup ÇELİK

*Prof.Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı
yacelik@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Hatırlama, istemli hatırlama, istemsiz hatırlama, roman

Gerçek yaşam zaman ile akıp giden değil; üzerine düşünülen yaşamdır. Biyo-psiko-sosyal bir varlık olan insan kendini hatırlayarak var eder. Çünkü hatırlamak unutmamaktır. Bu bağlamda hatırlamak insanın kendilik bilinci oluşturmada çok önemli bir rol oynar. İnsan hatırlayarak kendisine anlatısal bir kimlik geliştirir. Bu anlatı insanın hayatını nasıl var ettiğini, neleri unutup neleri muhafaza ettiğini, var olma sürecinde nasıl bir değişim geçirdiğini ve bir birey olarak toplumun diğer bireyleri ile nasıl iletişime geçtiğini içeren çok parçalı bir yapıdır. İnsan kendisini ancak bu “bütünlüklü” bilinç ile inşa edebilir. Bu inşa sürecinin her aşamasında sosyal, psikolojik ve tarihi etkiler söz konusudur. Özellikle ulusal devletlerin kurulma aşamasında, bu etkilerin vurgusu daha da artar.

Türk toplumunun bireysel ve toplumsal değişimlerinin hızlandığı 1909-1922 yılları arasındaki romanlarda imparatorluğun hem çok renkli kültürel yapısını hem de çözülüşün toplumsal ve bireysel sancılarını yansıtan anlatılar görülmektedir. Bu anlatılar “birlik/bellek” “ayrılık/unutma” vurgusunun sıkça yapıldığı zengin metinlerdir.

Bu çalışmada 1909-1922 yılları arasında yazılan romanlarındaki hatırlama türleri tespit edilerek kurgusal düzlemde incelenmiştir. Böylece toplumsal, siyasal ve coğrafi değişimlerin yaşandığı bir dönemde hatırlama ile bireyin/ toplumun anlatısının dönem romanındaki bilinçli/bilişsiz iz düşümleri takip edilerek kurgusal düzlemde izlediği gelişim ortaya konulmuştur. İlk dönem romanlarında görülen “bütünlüklü bir anlatı” arayışının bu dönemde doğal olarak devam ettiği görülmektedir. Bu anlatılar hem biçimsel hem de içeriksel olarak korunması, değişerek devam etmesi, bırakılması gerekenin arayışı içindedir. Anlatılarda istemli hafızanın toplumsal bilinçten beslendiği görülmekle birlikte bireysel hafızanın kurguda ilk dönem romanlarına göre daha sık kullanıldığı, bununla beraber toplumu var eden değerlerin arayışının daha güçlü bir şekilde devam ettiğini söyleyebiliriz. Günlük, hatıra defteri gibi yöntemlerin romanların bütününe yayılarak kullanılması ile istemsiz hafızanın bireysel hatırlamalarda daha çok yer aldığını görmekteyiz. Bunu bireyin toplum içindeki varoluş çabalarının romandaki yansıması olarak okumak mümkündür.

DEDE KORKUT HİKÂYELERİ BAĞLAMINDA İNTİKAM MOTİFİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Aynur Koçak

*Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi
aynurnazkocak@hotmail.com*

Aylin Çelik

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
aylincelik191@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: İntikam, öfke, kargışlar, Dede Korkut Hikâyeleri

İnsanın temel duygularından olan öfke vasıtasıyla üretilen ve kompleks bir duygu olan intikam, kötülüğe, haksızlığa misillemede bulunma, karşılık verme duygusudur. İntikam, insanlığın varoluş süreci boyunca insan davranışının bir parçası olmuştur. İntikam duygusunun temelinde öz kimliğe yönelik zarardan doğan adaletsizlik duygusu yer alır. Bu duygunun nedeni, doğrudan bir başkasına verilmek istenen kötülük değil, yakınlarımıza ve masum insanlara haksızlık yapıldığına dair bilgi ve inançtır. İntikam, tarih boyunca mitlerden destanlara romandan tiyatroya tüm edebi ürünlerde karşımıza çıkmaktadır. Türk edebiyatı bağlamında da Altay yaratılış mitlerinden halk anlatılarına kadar karşılaşılan önemli bir motif olarak görülür. Bu çalışmada destan geleneğinden halk hikâyeciliğine geçiş döneminin en önemli eseri olan Dede Korkut Hikâyelerinde yer alan olaylara yön veren intikam olgusu değerlendirilecektir. Hikâyelerdeki kahramanlar; aile fertlerine, kendilerine, bulunduğu boya, kutsal alana doğaya karşı yapılan kötülük karşısında yiğitlik göstererek cesurca bir mücadele gerçekleştirirler. İntikam alarak hem ödeşme arzusu yerine getirilir, hem de adaleti sağlayarak ahlaksal ders verilir. Anlatılardaki kahramanlar; intikamlarını eylemsel ve sözlü olarak gerçekleştirirler. Eylemsel olarak; öldürmek, düşmanı sürmek ve esir almak, sözlü olarak ise metinde yer alan kargışlar (beddualar) maruz kalınan kötülüğe karşı gerçekleştirilen intikam çeşitleridir. Bu çalışmayla kahramanların olaylar karşısında gösterdikleri intikam motifi ve düşmanlarından nasıl intikam aldıkları incelenmiş olacaktır.

ESKİ UYGURCA MANİHAİST METİNLERİN NEŞRİNE DAİR KİMİ SORUNLAR VE TEKLİFLER

Tümer Karaayak
*Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı
tumerkaraayak@gmail.com*

Mehmet Ölmez
*Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi,
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları
olmez.mehmet@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Eski Uygurca Manihaist metinler, metin neşri, sorunlar ve teklifler

Tarihi Türk lehçelerinin bir kolu olan Eski Uygurca, gerek dini gerekse din dışı yazılı kaynakları ihtiva etmesi bakımından araştırmacılar için oldukça önemli bir çalışma sahasıdır. Tarih boyunca farklı milletlerle çeşitli sosyal, kültürel ve ticari ilişkilerde bulunmuş olan Uygurlar, farklı dini muhitlerde yer almış ve bunun sonucunda Budizm, Manihaizm ve Hristiyanlığa ilişkin metinler oluşturmuşlar. Bu metinler temelinde teşekkül etmiş olan tercüme edebiyat ise günümüze kadar gelebilmiştir. Eski Uygurca yazma ve tahta baskı metinlerin Moğol yazısı yardımıyla çözümlenmesi ile tarihte bu bölgede hüküm sürmüş olan Uygur Kağanlığının dillerine ait önemli bilgilerin elde edilmesi mümkün olmuştur. Uygurların karşılaştıkları yeni dini muhitler, yeni yazı sistemlerini de beraberinde getirmiştir. Manihaizm'i benimseyen Uygurlar genellikle kendilerine özgü Mani yazısı adını verdikleri yazıyı kullanmışlardır. Ayrıca Mani alfabesine ilaveten Soğd kökenli Uygur alfabesini de kullanmışlardır. Eski Uygurca yazınsal külliyat içerisinde Budizm ve Manihaizm'e ait metinler ile Brāhmi ve Tibet harfli metinlerin varlığı birbirinden farklı hacme sahiptir. Türkoloji çalışmalarında Eski Uygurca metinler söz konusu olduğunda daha büyük bir külliyata sahip olan Budist metinler akla gelmektedir. Ancak Budist metinlere oranla daha az hacme sahip olan Manihaizm ve Nasturi Hristiyanlık gibi dinlere ait metinler ile sivil hayata ilişkin metinler de bu alandaki çalışmalara konu olmaktadır.

Bu bildiride Uygurların Manihaizm dinini benimsemesinden sonra kaleme aldıkları metinlerin neşrine dair kimi sorunlar tartışılacak ve bu sorunlara dair çözüm teklifleri sunulacaktır. Öncelikle Eski Uygurca Manihaist metinler üzerine yapılan çalışmaların kısa tarihçesine yer verilecektir ve bu çalışmaların eleştirel bir değerlendirmesi yapılacaktır. Sonrasında bu yazınsal ürünlerin metin bilimsel analizi yapılırken karşılaşılan sorunlar şu alt başlıklarda ele alınacaktır: Transkripsiyon ve transliterasyon yöntemine dair sorunlar; okuyuş ve anlamlandırmalarla ilgili sorunlar; metin tamiri yapılan kısımlardaki tamamlamalarla ilgili sorunlar ve anlamlandırma ile ilgili sorunlar. Bildiride bu sorunlara dair çözüm önerileri sunulacaktır ve araştırmacıların karşılaştığı bu sorunlar Türkoloji'nin güncel gelişmeleri ışığında incelenecektir. Metinler üzerine yapılacak yeni çalışmalara mevcut sorunların sirayet etmemesi gerektiği tezi savunulacaktır.

İZZET MOLLA’NIN GÜLŞEN-İ AŞK MESNEVİSİNDE TİPLER VE KİŞİLİKLER

Süreyya Yalçın Kuşçu
Öğr. Gör, Hitit Üniversitesi
sureyyayalcin@hitit.edu.tr

Nihayet Arslan
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
nihayet.arslan@gmail.com

Anahtar Kelimeler: 19. Yüzyıl, İzzet Molla, Gülşen-i Aşk, tip, kişilik

19. yüzyıl Türk edebiyatı, uzun yıllar varlığını koruyan geleneksel yapısıyla yeni değişimlerin ve adımların atıldığı bir asırdır. Bu asırda Osmanlı Devleti gerileme sürecini yoğun bir şekilde yaşar. Bekasını sürdürmek amacıyla değişim yapmaya gereksinim duyar. Bu gerileme ve çöküşten kurtulmak amaçlı askeri, siyasi ve toplumsal alanlarda Batı karşısında toplumu ayakta tutacak birtakım yenilikler yapar. Bu asır Osmanlı şairleri için de yeni arayışlar asrı olur. Böyle bir çöküş ortamında üstün şairlik kabiliyetiyle sağlam bir üsluba sahip olan İzzet Molla, divan edebiyatının son dönem mümtaz şairlerinden biri olarak ön plana çıkar. İzzet Molla, İstanbul’da dünyaya gelir. II. Mahmud’un saltanatı döneminde yaşayan şair çeşitli devlet görevlerinden sonra siyasi olaylar neticesinde sürgün edildiği Sivas’ta ölür. İzzet Molla klasik geleneğin hem devamlılığını sağlar hem de gelişim ve değişimine katkıda bulunur. İzzet Molla’nın kendi zamanında yaşamış olan diğer dönem şairlerinden kolayca ayrılan edebi bir ustalığa sahip yönü vardır.

Şahsına has dikkatler taşıyan İzzet Molla, bu dönemde Şeyh Galib’in etkisinde kalarak aşkı anlatan yaklaşık 300 beyitlik Gülşen-i Aşk adlı mesnevisini yazar. Gerçek aşka ulaşabilmenin bin bir zorluklarını anlatan Gülşen-i Aşk mesnevisinde tip ve kişilik tasvirlerine İzzet Molla önem verir. Bu öneme binaen tipler ve kişilikler edebi ürünlerin anlaşılmasında, yazarın eseri meydana getirdiği dönemi belirlemede, yazarın yaşadığı ortamı, mensup olduğu inanç özelliklerini ve mizacını öğrenmede araştırmacıya anahtar sayılacak ipuçları verir. Divan edebiyatı şairlerinin birçoğu edebi eserlerini tipler ve kişilikler üzerinden tahkiye etmiş ve edebi eserlerinin ana mesajlarını söz konusu unsurlar üzerinden iletmışlerdir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Gülşen-i Aşk mesnevisindeki tipleri ve kişilikleri tespit ederek eserlerin iskeletini oluşturan kişiliklerin ve yüzyılların birikimiyle meydana gelen, toplumların değer yargılarının mümessili olan tiplerin tespitini yaparak “tip ve kişilik” çalışmalarına katkıda bulunmaktır.

Bildiride dile getirilen bu amaç doğrultusunda dönem ve şair hakkında genel bir değerlendirmeden sonra Gülşen-i Aşk mesnevisinde tipler ve kişiliklerin taraması yapılmış. Tanık beyitlerde bahsi geçen tip ya da kişinin hangi tip isimlerle birlikte anıldığı ve bu tip ve kişilerin dünyası bildiride detaylı bir şekilde verilmiştir.

MAHZENÜ'L-ESRÂR'DA Kİ'Lİ BİRLEŞİK CÜMLELER

Elif Özcan Uğur

*Doktora öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
elifozcanugur@gmail.com*

Sevim Yılmaz Önder

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Yeni Türk Dili
sevim.yilmazonder@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Mevlânâ, Mevlevilik, *Mahzenü'l-esrâr*, Eski Anadolu Türkçesi, birleşik cümle

Mevleviye tarikatının kurucusu âlim ve şair Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (ö. 672/1273)'nin hayatını, çevresini ve Mevleviliği anlatan 15. yüzyılın önemli eserlerinden biri *Mahzenü'l-esrâr*'dır. Zâhid bin Ârif tarafından 1401'de yazılan eser, Ahmed Eflâkî (ö. 761/1360)'nin meşhur menkıbesi *Menâkıbü'l-ârifîn*'in ilk Türkçe tercümesidir. Hem Eflâkî'nin eseri hem de Zâhid bin Ârif'in bu tercüme metni, Mevlevilik tarihinin ana kaynakları arasındadır. *Mahzenü'l-esrâr* 15. yüzyılın başlarında yazılmış bir eser olarak Eski Anadolu Türkçesinin temel özelliklerini barındırır. Aynı zamanda, bu dönemin eserlerinde Arapça ve Farsçanın etkili olduğu bilinen bir gerçektir. *Mahzenü'l-esrâr* da hem aslı Farsça olan bir eserden tercüme edilmesi hem de Mevlevi kültüründen gelen terimler barındırması yönüyle Farsçanın yoğun kullanıldığı bir metindir. Eserde, Farsça söz diziminin Türkçe cümle yapılarına etkisi açıkça görülmektedir. Metinde en çok kullanılan ödünç yapı *ki*'li birleşik cümle yapısıdır. Bilindiği üzere Türkçe cümle yapısında ana öge yardımcı ögeden sonra gelir. *Ki*'li birleşik cümlelerde ise yardımcı öge ana ögeden sonra gelmektedir. Bu haliyle *ki*'li cümle yapısı Türkçe söz dizimi kuralına aykırıdır. *Ki*'li yapılarda bağlaç bazen yardımcı cümleyi ana cümleye özne, nesne, dolaylı tümleç, zarf tümleci ya da yüklem gibi görevlerle bağlar. Bazen de *ki* bağlacı bir cümle ile bir kelime arasında anlam ilgisi kurar ve yardımcı öge, sözcüğü ya da sözcük grubunu niteleyen sıfat olarak kullanılır. *Mahzenü'l-esrâr*'da bu yapıyla kurulan iç içe geçmiş birçok cümle vardır ve bu cümleler zaman zaman metnin anlaşılmasını zorlaştırmıştır.

Bu bildiride, *Mahzenü'l-esrâr* metninde en sık görülen Farsça ödünç yapı olarak *ki*'li birleşik cümleler ele alınacaktır. *Ki* bağlacıyla oluşmuş yardımcı cümlelerin ana cümle içerisindeki görevleri saptanacak ve cümleler söz dizimsel, anlam bilimsel ve biçim bilimsel açılarından ele alınacaktır.

MİLLÎ KÜTÜPHANE YAZMALAR KOLEKSİYONUNDA BULUNAN BİR CÖNK ÜZERİNE İNCELEME

Melisnur Çalışkan
*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
melisnurcaliskan@gmail.com*

Meriç Harmancı
*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
mericharmanci@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Türk halk edebiyatı, Türk halk şiiri, cönk

Sözlü ve yazılı kaynakları bulunan Türk halk edebiyatının yazılı kaynakları arasında önemli bir yere sahip olan cönkler gerek yazıldığı dönemde gerekse daha önceki yüzyıllarda yaşamış şairlerin gün yüzüne çıkarılmasını ve şiirlerinin kayıt altına alınmasını sağlayarak edebiyat tarihimize önemli katkıda bulunmuştur. Cönkler; divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini ve anonim edebiyat türlerine ait örnekleri ihtiva etmesi, insanların geçiş dönemleri başta olmak üzere çeşitli durum ve olaylarla ilgili notları barındırması, yemek tariflerinden halk hekimliğine kadar pek çok folklorik unsuru bünyesinde taşıması açısından da kıymetli bir hazine niteliğindedir.

Bu bildiride, Millî Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu 06 Mil Yz A 160 numarada kayıtlı bulunan bir cöngün tanıtımı yapılacaktır. 47 varaktan oluşan cöngün iki varağı boş bulunmakta dolayısı ile eser aslında 45 varaktan oluşmaktadır. Cöngün sayfalarındaki satır sayıları farklılık arz etmektedir. 160x82 mm. ebadında ve ciltsiz olan cönk, kalın esmer kâğıda nesih kırmasıyla yazılmıştır. Dil özellikleri açısından incelendiğinde imlâ birliğinin olmadığı, aynı kelime ve eklerin bazı yerlerde düz bazı yerlerde yuvarlak ünlü ile yazıldığı, kelimelerin yazımı ve söz varlığının da standart olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum cöngün farklı kişiler tarafından yazılmış olması ihtimalini gündeme getirebileceği gibi cöngü kaleme alan kişinin düzenli bir tahsil görmediği için farklı yerlerde farklı imlâ özelliklerini kullanmasını da düşündürmektedir.

Cönk, Âşık Ömer, Gevherî, Derviş Ali, Kuloğlu gibi Türk halk şiirinin önemli şairlerinin bilinen şiirleri dışında bugüne kadar gün yüzüne çıkmamış yeni şiirlerine de yer vermektedir. Bunun yanında bilinen şiirlerin farklı varyantları da eserde bulunmaktadır. Bu şiirlerin bazılarında mısralardaki kelimeler, bu kelimelerin mısralardaki yerleri, hatta şiir içerisinde mısraların yerleri farklılık göstermekte veya tamamen farklı mısralar kullanıldığı görülmektedir. Cönkteki şiirler çeşitli nazım türleri ile kaleme alınmıştır. Şiirlerin çoğunda mahlas bulunmaktadır; ancak söyleyeni belli olmayan şiirler ve türkû, mâni gibi anonim edebiyata ait türler de yer almaktadır.

MÜFİDE FERİT TEK'İN “AYDEMİR” VE HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR'IN “HAKK'A SIĞINDIK” ROMANLARINDA YABANCILAŞMA OLGUSU

Ayşegül Sekman
Arş. Gör., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
aysegul.sekman@ahievran.edu.tr

Yakup Çelik
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı
yacelik@yildiz.edu.tr

Ramazan Korkmaz
Prof. Dr., Maltepe Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi
r_korkmaz@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Benlik, kuram, millî edebiyat, roman, yabancılaşma.

Yabancılaşma insanın evrende var olduğu günden itibaren toplumların ve bireylerin ilgisini çekmiş bir olgudur. Sosyal bilimlerin inceleme alanı içerisinde yer alan bu olgu, rasyonalist dünyaya başkaldırının farklı bir ifade şeklidir. Kökenleri Batı geleneğinin çok eski bir anlayışı olan Eski Ahit'te geçen putperestliğe dayanan bu kavram sosyolojik, psikolojik, siyasi-felsefi boyutlarıyla modern çağda önem kazanır. İlk kez Hegel tarafından soyut ve metafizik manasıyla ele alınan yabancılaşma kavramı, Karl Marx tarafından sistematik bir şekilde kuram hâline getirilir. Marx, tarihsel sürecin bir parçası olarak gördüğü insanı, insansal güçlerinin kaybı sonucunda özel mülkiyete ve iyeliğe dayalı bir anlayışı benimsemesi açısından eleştirir. Makinenin tahakkümü altına giren insan kendi benliğinden uzaklaşır ve ontolojik bir sorunsalla karşı karşıya kalır. Ontolojik sorunsalın odağında yer alan modern toplumun yabancılaşmış bireyini ele alış biçimiyle Herbert Marcuse, Charles Wright Mills, Ferdinand Tönnies gibi düşünürler Marx'ın fikirlerine benzer niteliklere sahip görüşler ortaya koyar. Psikolojik bağlamda incelendiğinde ise ilk kez Dugas tarafından “depersonalizasyon” terimiyle ifadesini bulan yabancılaşma kavramı Sigmund Freud, Carl Gustave Jung, Alfred Adler, Erich Fromm, Karen Horney, Jacques Lacan gibi düşünürler tarafından ele alınır. Bu anlamda yabancılaşma olgusu, kuram hakkında fikirler ileri süren düşünürlerin görüşleri doğrultusunda çeşitlilik gösterir.

Yabancılaşma olgusu esas alınarak oluşturulan çalışmanın birinci bölümünü kuramsal görüşler etrafında şekillenen teorik yapı oluşturur. Çalışmanın esas bölümünü teşkil eden ikinci bölüm, Millî Edebiyat dönemi içerisinde yer alan ve 1908-1923 yılları arasında yayımlanan Müfide Ferit Tek'in “Aydemir” ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın “Hakk'a Sığındık” romanlarının yabancılaşma kuramı açısından incelenmesini içerir. Türkistan Türklerinin sembolü hâline gelen ve idealleri uğruna hayatını ortaya koyan başkahraman Aydemir'in şahsında sembolleşen “Aydemir” romanı, Çarlık Rusyası'nda millî duygularını kaybederek asimile olan ve dinî-ahlaki değerlerini kaybeden insanların yabancılaşmasını ortaya koyması açısından önem taşır. Roman boyunca Buda'nın öğretilerine dayalı bir yaşam yolculuğu sergileyen Aydemir, Türklük idealinin kahramanı hâline gelir. Toplumsal yabancılaşmayı din ekseninde mizahi bir

üslupla ele alan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın “Hakk’a Sığındık” romanı ise kahramanların yaratıcıya ait vasıfları Abdal Veli adında bir şahısa yüklemeleri ve ona tapmaları sonucunda yaşadıkları yabancılaşmayı gözler önüne serer. Dönemine ayna tutan bu iki eser dinî, siyasi, ekonomik, psikolojik bakımından yabancılaşmanın sonuçlarını yansıtmaları ve yazarlarının eleştirel bakış açısının kurama katkısı sebebiyle çalışmaya konu edilmiştir.

NÂBÎ VE KOCA RÂĞIB PAŞA DİVANLARINDA ALIŞILMAMIŞ BAĞDAŞTIRMA ÖRNEKLERİ

Arzu Arslantaş
Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
arzucoban58@gmail.com

İbrahim Sona
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
isona@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Sebk-i Hindî, alışılmamış bağdaştırma, tamlamalar, üslup

XVI-XVIII. yüzyıllarda Hindistan'da ve Hindistan dışında yaşayan, Hint felsefesi, edebi zevki ve şiirinin etkisinde kalan şairlerin oluşturduğu şiir anlayışı sebk-i Hindî üslubu olarak ifade edilir.Çoğu İranlı olan şairlerin oluşturduğu sebk-i Hindî akımı Hindistan, Afganistan, İran, Irak, Tacikistan ve Osmanlı topraklarının yer aldığı geniş bir coğrafyada etkili olmuştur.Bu üslubun başlıca özellikleri yeni, orijinal ve girift mazmunlar, ince hayaller, anlam kapalılığı, az kelime ile çok şey ifade etme olarak belirtilebilir.Böylece hayal unsurunun ön plana çıktığı ve şiirin karmaşık çağrışımlara açıldığı görülmektedir.Aşırı dereceye varan mübalağa, irsâl-i mesel, istiare, teşhis, kinaye ve mecaz sanatları da bu tarz şiirde çokça kullanılmıştır.

Türk edebiyatında sebk-i Hindî XVII ve XVIII. yüzyıllarda Nefî, Fehîm-i Kadîm, Şehrî, İsmetî, Nâilî, Nedîm-i Kadîm, Neşâtî, Râsih, Nâbî ve Şeyh Galib gibi şairler üzerinde etkili olmuştur.Her şairin şiirinde ayrı özellikleriyle karşımıza çıkmıştır.Nefî'de mübalağa, Nâbî'de hikemî ve söylenmemiş yeni manalar şeklinde görülen bu üslup, Koca Râgıb Paşa'nın şiirlerinde tıpkı Nâbî'de olduğu gibi ilk planda hikemî mana olarak karşımıza çıkmaktadır.Nâbî ve Koca Râgıb Paşa'nın şiirlerinde hikemî mananın yanı sıra bazı dil ve muhteva özellikleri ile de etkili olmuştur.Bu özellikler, genişletilmiş tamlamalar ve birleşik yapılar, yeni-orijinal kelime ve terkipler/tamlamalar, somutlaştırma ve alışılmamış bağdaştırmalar, konuşma diline ait kelimeler, Farsça dil unsurlarının kullanımı, şiir dilinden sapmalar, mübalağa ve aşırı hayalcilik, yeni imajlar ve kavramlar şeklindedir.Tabiatta olup bitenleri, sosyal ve kültürel olayları, duygu ve düşünceleri en ayrıntılı yönleriyle ele almışlardır.Adeta hiç kimsenin aklına gelmeyecek derecede uç fikirler, üstün hayal gücü ve bir nesneyi en farklı yönüyle algılama biçimleri ortaya koymuşlardır.Sebk-i Hindî üslubundan etkilenen şair Nâbî ve Koca Râgıb Paşa divanları incelendiğinde, iki şairin şiirlerinde ekseriyetle bazı benzer kelimelerle kurulan orijinal tamlamalar ve alışılmamış bağdaştırmalar karşımıza çıkmaktadır.Bu çalışmada Nâbî ve Nâbî'den etkilenen Koca Râgıb Paşa'nın şiirlerinde benzer olarak geçen alışılmamış bağdaştırmalardan örnekler verilmeye çalışılacaktır.

SALGIN DÖNEMİNDE DİJİTAL KÜLTÜR ORTAMLARINDA KARAGÖZ: YOUTUBE ÖRNEĞİ

Ayşe Hilal Ezber

*Yüksek Lisans Tez Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
aysehilal9607@gmail.com*

Meriç Harmancı

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
mericharmanci@yahoo.com*

Anahtar Kelimeler: Karagöz, Covid-19, dijital kültür

Temelinde insanın bulunduğu bir yapı olan kültür ve kültürel yapının içinde yer alan edebiyat, tiyatro, gelenek gibi pek çok alan insanın geçirdiği her türlü değişim, gelişim ve güncellemeden etkilenmiş; sözlü kültür ortamlarında başlayan ilk edebi ürünler, önce yazılı kültür ortamına sonra da elektronik kültür ortamına aktarılmıştır. Geleneksel Türk tiyatrosunun pek çok türünde olduğu gibi bu tür içinde önemli bir yere sahip olan Karagöz oyunu da toplumsal ve kültürel yapıdaki değişikliğe kayıtsız kalmamış, sözlü kültür ortamında başlayan yolculuğunu “sanal ortam”a da taşımıştır. Özellikle son yüzyılda teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatın büyük bir bölümünü etkileyen/kapsayan dijitalleşme, yalnızca günlük hayattaki rutinleri değil, sanatı yaşayış ve aktarış biçimlerini de etkilemiştir. Dijital teknolojileri kullanarak her türlü verinin bilgisayarlara aktarımı ve üretimi “dijitalleşme” denilen olguyu meydana getirmektedir. 2019 yılında ortaya çıkan ve tüm dünyada etkisini göstererek küresel bir soruna dönüşen “Covid19” salgını ve beraberinde gelen sokağa çıkma kısıtlamaları dijitalliğin yoğun olarak yaşanmasına ve sosyal yaşamın sanal ortamlara aktarılmasına neden olmuştur. Salgın, hayatın her alanını olduğu gibi geleneksel Türk tiyatrosunu da olumsuz etkilemiştir. Ancak kısa sürede sanal ortam yaşanan boşluğu doldurmada rol üstlenmiş, Karagöz oyunu da bu süreçte Youtube ve Instagram gibi sosyal paylaşım sitelerinde aktif olarak yer almıştır. Bu çalışmada öncelikle Karagöz oyununun dijitalleşme sürecine değinilip özellikle salgın dönemindeki önlemler kapsamında Karagöz oyununun Youtube’daki temsillerinden söz edilecektir. Dünyada ve Türkiye’de en çok kullanılan video paylaşım sitesi olan Youtube’daki Karagöz’le ilgili videolar ve bunlar arasında çalışmaya kaynaklık edebilecek örnekler incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini Youtube’da en çok izlenen yedi tane Karagöz videosu oluşturmaktadır. Ulaştığımız sonuçlardan hareketle Karagöz’ün dijital ortamlarda ve farklı içeriklerle sunumu analiz edilecek ve oyunun günümüzdeki işlevleri tartışılacaktır.

SEBK-İ HİNDÎ ŞAİRLERİNDEN FEHÎM-İ KADÎM NÂİLÎ VE NEŞÂTÎ'DE ALIŞILMAMIŞ BAĞDAŞTIRMALAR

Büşra Gümüşsoy
*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türk Dili ve Edebiyatı, Eski Türk Edebiyatı
busragumussoy@gmail.com*

İbrahim Sona
*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
isona@yildiz.edu.tr*

Anahtar Kelimeler: Sebk-i Hindî, alışılmamış bağdaştırma, Fehîm-i Kadîm, Nâilî, Neşâtî

Sebk-i Hindî on altıncı yüzyıldan on sekizinci yüzyıla kadar gerek Hindistan'da gerekse Hindistan dışında yaşayan ve Hint felsefesinin, edebi zevkinin ve Hint şiirinin etkisinde kalan çoğu İranlı olan şairlerin oluşturdukları bir üsluptur. İran, Afganistan, Hindistan, Tacikistan ve Osmanlı topraklarını içine alan geniş bir alana yayılmıştır. Sebk-i Hindî'de anlam söze göre daha ön planda tutulmuş, az sözle çok şey ifade edilmek istenmiştir. Mana gittikçe incelenerek derinleşmiş ve derinleştikçe giriftlik kazanmıştır. Şairler orijinal mana ve hayaller bulmak için büyük çaba sarf etmiş, yeni kelime, terkip ve tamlamalara başvurmuşlardır. Şiirde terkiplerle dolu bir dil kullanılması ve soyut ile somut kelimeler arasında yeni bağdaştırmalar oluşturulması Sebk-i Hindî'nin önemli bir özelliği olmuştur. Bağdaştırmalar dilin anlatım olanaklarını arttırarak okuyucu üzerinde güçlü bir etki oluşturur. Alışılmamış bağdaştırma ile sözcükler bir araya gelerek yeni anlamlar oluştururlar. Bu sayede aynı durum ve olaylar farklı kelimelerle anlatılabilir. Kullanılan bu alışılmamış bağdaştırmalar şiiri derinleştirir, okuyucunun zihninde farklı hayallere çağrışım yapar.

Sebk-i Hindî on yedinci yüzyıldan itibaren Türk edebiyatına girmeye başlamış, on yedinci ve on sekizinci yüzyıl klasik Türk Edebiyatı şairleri üzerinde oldukça etkili olmuştur. On yedinci yüzyılda Nâilî, İsmetî, Neşâtî, Fehîm-i Kadîm, Cevrî, kısmen Nef'î ve Nâbî; on sekizinci yüzyılda Şeyh Galip ve Nedîm'in şiirlerinde bu üsluba dair özellikler görülmektedir. Alışılmamış bağdaştırmalar divan şiirinde daha çok terkipler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Sebk-i Hindî üslubunda yadsınamaz bir yeri alışılmamış bağdaştırmalar on yedinci yüzyıl şairlerinden Fehîm-i Kadîm, Nâilî ve Neşâtî'nin şiirlerinde sıkça kullanılmıştır. Bu çalışmada Fehîm-i Kadîm, Nâilî, ve Neşâtî'nin divanında yer alan alışılmamış bağdaştırmalar ele alınmıştır. Ele alınan alışılmamış bağdaştırmaların her üç şairde ortak kullanılan kelimeler üzerinden olmasına dikkat edilmiştir.

TÜRK TİYATROSUNDA JÜBİLE GELENEĞİ VE REŞİT ASIM BARAN'IN JÜBİLESİ

Engin Keflioğlu
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
enginkeflioglu@gmail.com

Didem Ardalı Büyükarman
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
dbuyuk@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Türk tiyatrosu, Jübile, Mardiros Mınakyan, Reşit Asım Baran

Batılı anlamda tiyatro oluşturma mücadelesini ilk olarak Osmanlı tebaası içinde yer alan Ermeni vatandaşlardan müteşekkil kadrolar tesis etmeye çalışmış, bu kadrolar batıdan yapılan tiyatro çevirileriyle oyunlar tertip etmişler, toplumlar kurmuşlar ancak kurulan toplulukların kendi iç sorunları ve devrin siyasi şartları nedeniyle kalıcılık sağlayamamıştır. Tiyatro oyuncularının yetenekleri ve meşakkatli çalışmalarıyla bazı şahıslar ün kazanmıştır. Oluşturulmak istenen modern Türk tiyatrosuna çok büyük katkısı olan kişilerden biri de Mardiros Mınakyan'dır. Mınakyan'ın oyunculuğu, tiyatro şöhreti kendisinden sonra gelenleri de tesiri altına almıştır. Jübile, sanatın çeşitli alanlarında uzun yıllar başarı gösteren sanatçılar için mesleklerinin 25, 40, 50 vb. yıl dönümlerinde şenlik yapılması demektir ve bu çerçevede Türk tiyatrosunda kendisine jübile yapılan ilk sanatçı da Mardiros Mınakyan'dır. Jübilesinin anısına hazırlanan ve tiyatrodaki elli yılını anlatan jübile kitapçığı da bu konudaki ilk kaynak eserdir. Jübile geleneği zaman içinde sektelere uğrasa da Darülbida'yi ve ardından Şehir tiyatrosu Muhsin Ertuğrul yönetiminde bu geleneği yeniden canlandırmaya gayret etmiştir. Uzun sanat yıllarını tamamlayan sanatçılar için jübile kitapçıları hazırlanmış ve yayımlanmıştır. Jübilesini görmeye ömrü yetmeyen fakat jübile kitapçığı yayımlatılan sanatçılardan biri de Reşit Asım Baran'dır. Türk temaşa sanatının edebi tarihinde tiyatroya ait tezkire niteliği taşıyan bu kitapçıların muhtevası ve önemlerinin belirtilmesi ayrıca Reşit Asım Baran'ın jübilesi bu bağlamda tanıtılmaya çalışılacaktır.

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ

2019 TÜRKÇE ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN KAZANIMLARIN METİNDİLBİLİM BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Yunus Alperen Öncel
Yüksek Lisans Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi
y.alperenoncel@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Metindilbilim, Türkçe öğretim programı, Türkçe eğitimi

Dilbilim alanında 1960'lı yılların sonunda yaşanan gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan metindilbilim, sözcük ve tümcelerden daha büyük dilsel yapıları yani metinleri inceleme alanı olarak belirlemiştir. Bir dilsel yapının metin olup olmadığına ilişkin ölçütler geliştirmenin yanında metinlerin anlamsal tutarlılığı, dilbilgisel bağdaşıklığı ve türü ile de ilgilenmiştir. Böylece metindilbilim verilerinden yararlanarak bir metnin anlamsal ve yapısal olarak iyi olup olmadığı sorgulanabilir hâle gelmiştir.

Dil eğitimi ve öğretimi çalışmalarında yararlanılan kaynaklar olan ders kitaplarında metinler önemli bir yer tutmaktadır. Öğrencilerin okuma, dinleme, yazma ve konuşma gibi temel dil becerilerinin geliştirilmesi için oluşturulan etkinliklerin neredeyse tamamı metinlere dayalı etkinliklerdir. Yine dilbilgisi öğretiminde klâsik yöntemlerden olan sözcük ve tümce çözümlemeleri yerine metinlerden hareketle dilbilgisel yapıların sezdirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de durum farksızdır. Türkçe öğretim setlerinde hem temel dil becerilerinin öğrencilere kazandırılması hem de dilbilgisel yapıların sezdirilmesinde metinlerden yararlanılmaktadır. Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin ve bu metinlere bağlı etkinliklerin MEB Türkçe Öğretim Programı'nda (2019) yer alan kazanımlara göre hazırlanması gerekmektedir. Çünkü bu metinlerin amacı programda yer alan kazanımların, öğrenciler tarafından beceri haline getirilmesini sağlamaktır.

Bu çalışmanın amacı MEB Türkçe Öğretim Programı'nda (2019) bulunan kazanımların metindilbilimsel bir bakışla incelenmesidir. Programdaki kazanımlardan metindilbilim ile ilişkili olanların tespit edilerek sınıflandırılması çalışmanın alt amacını oluşturmaktadır.

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle MEB Türkçe Öğretim Programı'ndan (2019) toplanan veriler betimsel analizle değerlendirilmiştir. Araştırmada Ayata Şenöz (2005), Günay (2017), Dilidüzgün (2017) ve Aşkın Balcı (2018)'nin çalışmaları referans olmuştur.

Çalışmada metindilbilim ile ilişkisi en yüksek olan beceri alanının “okuma” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anlamsal ve dilbilgisel olarak metinlerin çözümlemesini içeren okuma alanında gerek öğrenciler gerekse öğretmenlerin metindilbilim verilerine daha sık ihtiyaç duyacakları söylenebilir. Okuma becerisini, öğrencilerin metin üretim sürecinde de aktif olarak yer aldığı “yazma” becerisi takip etmektedir. Ardından “dinleme” becerisi ve en son da “konuşma” becerisi yer almaktadır. Konuşma beceri alanına ilişkin metindilbilim temelli kazanım sayısının az oluşu, öğrencilerin yaş grupları ile açıklanabilir. Ortaokul seviyesinde öğrenciler daha çok yazılı metinleri çözümlemektedir. Sözlü metinleri çözümlemek hem soyut olduğu hem de üst düzey söylem bilgisi gerektirdiği için programda çok fazla yer verilmemiştir. Bu beceri alanına yönelik daha çok öğrencilerin hazırladıkları konuşma metinlerini düzenlemeleri ve yaptıkları konuşmaların tutarlılığını sağlamalarına dikkat çekilmiştir.

ARCS MOTİVASYON MODELİNİN ORTAOKUL TÜRKÇE DERSLERİNDE KULLANIMI

Yusuf Taşkın

Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi
Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi
yusuftaskin@aksaray.edu.tr

Muhammed Eyyüp Sallabaş

Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
sallabas@yildiz.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, ARCS motivasyon modeli, motivasyon stratejileri, Türkçe dersi

Türkçe öğretimi, öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma ile ilgili dil becerilerini kazanmalarını ve bu becerileri kullanarak bireysel ve sosyal yönden gelişmelerini amaçlamaktadır. Ortaokul Türkçe dersleri, öğrencilerin ana dili becerilerinin ve bilincinin kazandırıldığı mihver derstir. Öğrencilerin mevcut davranışlarının belirlenen amaçlar doğrultusunda değiştirilmesi için benimsenen eğitim-öğretim yaklaşımına uygun sistemli bir süreç yürütülmektedir. Bu süreçte öğrencinin pasif olması istenirlik davranışların öğrenciye kazandırılmamasına sebep olmaktadır. Türk eğitim sisteminde 2004 yılından itibaren öğrenci merkezli bir yaklaşım olan yapılandırmacı yaklaşım esas alınmaktadır. Bu yaklaşım öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde aktif olmalarını ve öğrenmelerini kendi deneyimleri üzerine yapılandırmalarını benimsemesi öğrenme motivasyonunun önemini artırmaktadır. Çünkü öğrenme motivasyonu düşük olan öğrenci eğitim-öğretim sürecinde aktif olamayacaktır. Ayrıca bu süreçte öğrencilerin bilişsel ihtiyaçları kadar duyuşsal ihtiyaçları da dikkate alınmalıdır. Ana dili gibi önemli bir öğretimin yapıldığı Türkçe derslerinde öğrencilerin bu gibi olumsuz durumları yaşanmaması için birtakım önlemlerin alınması gerekmektedir. Motivasyon, öğrenme sürecinde öğrencinin harekete geçmesini sağlayan en temel duyuşsal değişkendir. Ayrıca motivasyon hem diğer duyuşsal hem de bilişsel ve devinimsel değişkenleri etkilemektedir. Bu olumsuz durumu ortadan kaldırmaya yönelik eğitim-öğretim alanında motivasyon üzerine bazı kuram ve modeller geliştirilmiştir. Bu modeller arasında eğitim öğretim alanında en çok tercih edilen ve etkinliği kanıtlanmış olan model, John M. Keller tarafından geliştirilen ARCS motivasyon modelidir. ARCS motivasyon modeli, dikkat (attention), ilişki (relevance), güven (confidence) ve doyum (satisfaction) olmak üzere dört ana kategorinin sentezlenmesine dayanmaktadır. Bu kategorilerde bireyin motive olması için gerekli olan koşullar yer almaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türkçe derslerinde öğrencilerin öğrenme sürecine etkin olarak katılabilmeleri ve motivasyonlarının istenilen düzeyde olması için bir model önerisi sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda eğitim öğretim alanında kabul görmüş olan ARCS motivasyon modelinin ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin Türkçe derslerinde kullanılabilirliği araştırılmıştır. Çalışma, gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmaya katılmayı kabul eden devlete bağlı bir ortaokulda öğrenim gören yedinci sınıf öğrencileriyle ve Türkçe öğretmeniyle yapılmıştır. Bu doğrultuda ders planlamasına ARCS motivasyon modeline uygun motivasyon stratejileri eklenmiştir. Çalışmada karma bir yöntem benimsenmiştir. Çalışma sonucunda ARCS motivasyon modelinin Türkçe derslerinde kullanılmasının öğrenci motivasyonuna olumlu katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

OKUMA BECERİSİNE YÖNELİK ÇOCUKLAR İÇİN FELSEFE TEMELLİ (P4C) ETKİNLİK ÖNERİLERİ

Muhammed Eyyüp Sallabaş
Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türkçe Eğitimi
sallabas@gmail.com

Savaş Akgül
Dr. Öğr. Üyesi, Biruni Üniversitesi
Özel Eğitim
sakgul@biruni.edu.tr

Suna Özcan
Doktora Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Türkçe Eğitimi
ozcan12suna@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, okuma eğitimi, çocuklar için felsefe

Bu araştırmanın amacı temel dil becerileri arasında yer alan okuma becerisi gelişmiş; ileri düzey düşünebilen, sebep sonuç ilişkilerini bilimsel temellere dayandırabilen, 21. yüzyılın temel gereklerini yerine getirebilen bireylerin yetişmesine katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin çağdaş eğitimin getirdiklerinden en iyi şekilde istifade edebilmelerini sağlamaya yönelik felsefe temelli (P4C) okuma eğitimi yaklaşımının benimsenmesine dair yeni bir bakış açısı kazandırmaktır. Okuma becerisinin gelişimine yönelik yapılabilecek etkinliklerin öğrencilerin merak duygularını kamçılayabilmesi için kendi seviyelerine uygun olması ve zihinlerinde sorguladıkları, fakat bunları gün yüzüne çıkarmada tereddüt ettikleri sorularla yüzleşmeleri ve bunları dile getirme cesareti gösterebilmeleri ancak felsefi sorgulamanın hâkim olduğu sınıf ortamlarında mümkün olabilmektedir. Çocuklar için felsefe düşüncesi temel alınarak öğrencilerin hem sorgulama hem de anlama becerilerinin gelişimini sağlamak ancak felsefi temelli okuma etkinlikleri ile mümkün olabilmektedir. Bu çalışmada da öğrencilerin hem sorgulama hem de anlama becerilerini geliştirecek bireysel farklılıkların dikkate alındığı etkinliklerin sürece katılmasının önemini vurgulanmıştır. Okuma eğitiminde felsefeden yararlanılması öğrencilerin okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlamanın yanı sıra üst düzey düşünme becerilerinin gelişimine de olumlu yönde etki edebilmektedir. Bu hususlar göz önünde bulundurularak okuma sürecinin yapılandırılması önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda hedef kitlelere yönelik felsefe temelli okuma eğitiminin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca felsefe temelli okuma eğitiminin öğrencilere gerek günlük yaşamda gerekse akademik yaşamda kazandırabileceklerine dair vurgulamalarda bulunulmuştur. Araştırma bağlamında yapılan çalışmalar göz önünde bulundurularak öğrencilere okuma becerisinin kazandırılması amacıyla yapılan Türkçe eğitimi derslerine yönelik hazırlanabilecek öğretim programlarına, ders programlarına, farklılaştırılmış eğitimin dikkate alındığı sınıflarda yapılabilecek etkinliklere dair çeşitli önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Çocuklar için felsefe temelli (P4C) okuma eğitimi bağlamında yapılabilecek etkinliklerin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerine olan katkısına dair vurgulamalarda bulunulmuştur.

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KARİKATÜR KULLANIMI

Banu Özer Griffin
Öğr. Gör., ABD Cornell Üniversitesi
Yabancılar Türkçe Öğretimi
bo98@cornell.edu

Sedanur Temel
Öğr. Gör., Nişantaşı Üniversitesi
Yabancılar Türkçe Öğretimi
sedanurtemel594@gmail.com

Sevim Yılmaz Önder
Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
sevim.yilmazonder@gmail.com

Gamzegül Kılıç
Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı
gamzegulcitak@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, karikatür, kültür aktarımı

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi 1980’lerden beri ülkemizde akademik olarak üzerinde çalışılan bir konu olmuştur. Günümüzde çerçevesi daha da genişleyen bu alanda, ders malzemesi olarak birçok seçeneğin bulunmasının yanı sıra farklı yaklaşımlar ve projelerle yeni açılımlar da yapılmaktadır. Bu bildiri, Cornell Üniversitesi’nin yürütücülüğünde çalışmakta olduğumuz *Using Turkish Caricatures as a Way of Teaching Language* (Türkçe Öğretiminde Karikatürlerin Kullanımı) projesi hakkındadır.

Proje, Türk dilini, Türk kültürü üzerinden karikatürlerle öğretmeyi amaçlamaktadır. Dil ve kültür arasındaki ilişki ve bütünlük düşünüldüğünde dil öğretiminin aynı zamanda bir kültür aktarımı olduğu ve kültür aktarımı olmadan dilsel anlamda yetkinlik kazanılamayacağı bilindiğinden dili, kültür üzerinden sunmak ayrı bir önem arz etmektedir. Karikatürlerin toplumda olup bitenlerin özeti olduğu düşünülürse Türk kültürünün çeşitli yönlerini, nasıl oluştuğunu ve nasıl değiştiğini anlamak için kaynak görevi üstlendikleri açıkça görülebilir.

Söz konusu projede, içlerinde karikatür bulunan Cumhuriyet öncesine ait 4, Cumhuriyet sonrasında ait 8 olmak üzere toplamda 12 adet gazete ve dergi kaynak olarak belirlenmiştir. Kaynakların seçimi, Cumhuriyet öncesine ait olanların tamamı gazete, Cumhuriyet sonrasında ait olanların ikisi gazete altısı dergi olacak şekilde içeriklerine göre sınıflandırılmıştır. Kaynak taramasında izlenen yol, Cumhuriyet öncesine ait olanlar için geçmişten günümüze, Cumhuriyet sonrasında ait olanlar için ise günümüzden geçmişe doğrudur. En azı iki aylık en çoğu iki yıllık bir zaman dilimini kapsayan kaynakların taraması kendi içinde ikişer aşamadan oluşan üç bölümde tamamlanmıştır. Kaynaklardan elde edilen karikatürler tasnif edilirken günlük hayatta öğrencinin karşısına sıklıkla çıkabilecek soyut ve somut, konu ve kavramlar 35 alt başlık halinde belirlenmiş, bu başlıklar “Sosyal Hayat, Tarihi Olaylar, Şehirler ve İlişkiler” olarak daha geniş kapsamlı dört ana başlık altında toplanmıştır. Projede belirlenen

başlıklarla ilgisi ve güncel hayata uygunluğu açısından ağırlıklı olarak Cumhuriyet sonrası karikatürlere yer verilmiş, bu bağlamda 10 farklı karikatüristin ilgili başlıklar altındaki çizimlerinden yararlanılmıştır. Projede elde edilen sonuçlara uygun olduğu tespit edilen karikatürler hâlihazırda bir yayın haline getirilmiş ve basılma aşamasındadır.

YABANCI DİLLER EĞİTİMİ

A CORPUS-BASED STUDY OF RESEARCH ARTICLE TITLES IN THE FIELD OF LANGUAGE AND LINGUISTICS

Aysel Güler

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi
Yabancı Diller (İngilizce) Eğitimi
ayselglr@gmail.com*

Suzan Kavanoz

*Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Yabancı Diller (İngilizce) Eğitimi
skavanoz@yildiz.edu.tr*

Keywords: Research article titles, linguistics, title writing, corpus analysis

Academics in need of conveying their ideas and scientific findings in their academic circle, are expected to thoroughly apprehend the discourse conventions of their own discourse communities. In this sense, research articles are truly significant doorways for sharing and exchanging knowledge in academic communities. This core idea makes research articles uncut gems to be treated in various studies. This particular study is set to investigate and describe different quantitative and qualitative variables of research article titles in the determined field of Language and Linguistics.

While representing the smallest part of any research article, titles play a crucial role in achieving ideal communication between the author(s) and the prospective readers. The content of a title is usually the first and sometimes the mere information received from a published research article. A good title should create enough interest and set a plausible expectation for the readers and it should give them a promise that any questions raised will be answered until the article finishes. To avoid any paper from getting discarded and to make sure it reaches the target audience, it should hold a strong title which meets certain requirements. Writing research article titles, hence can be a demanding practice that requires the researcher's attention to semantic, lexical and syntactic constructions of titles.

Given the aforementioned significance of the title writing, this study aims to help novice academics in the English Language Teaching and/or Linguistics fields to have a greater grasp of the disciplinary title-language usage, ideal and common linguistic choices and variables of the title construction to achieve the desired and deserved attention to their scientific work. This objective is planned to be met through the corpus analysis of titles collected from SSCI Social and Behavioural and Arts & Humanities journals with Q1rankings in the said field.

AN ANALYSIS OF MULTICULTURAL ELEMENTS IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING COURSEBOOKS

Gülay Büşra Bilgin
Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi
İngilizce Öğretmenliği
gulaybusrabilgin@gmail.com

Zekiye Müge Tavil
Doç. Dr., Gazi Üniversitesi
İngiliz Dili Eğitimi
mtavil@gazi.edu.tr

Keywords: Culture, coursebook analysis, multiculturalism

Globalization has resulted in cultural variety as well as multiculturalism in many facets of life in today's society. In this rapidly changing world, individuals from various cultural and linguistic origins are progressively engaging with each other in multicultural ELF settings where the English language is the common language between native and nonnative speakers or the common language of individuals from diverse backgrounds. Various researchers have emphasized the need of fostering cultural awareness among students, since equipping learners to interact in English in intercultural settings has become one of the most important aims of English language instruction. As being one of the core elements of education, coursebooks have a significant role to introduce various diverse cultural representations and different varieties of the English language in order to raise awareness of multiculturalism. In this regard, this study aims to analyze the representations of cultural and linguistic varieties in high school English language coursebooks distributed by the Ministry of National Education in Turkey. The written content of the coursebooks is analyzed by the implementation of descriptive content analysis based on the World Englishes model introduced by Kachru (1985) in order to illustrate the proportion of cultural instances. Consequently, the findings obtained from the content revealed that the coursebooks have a wide spectrum of cultural references on native and nonnative settings, and linguistic varieties of British English and American English language utilization. Furthermore, highly helpful data is acquired that might shed more light on certain obscure concerns about the presence of cultural and linguistic diversity in locally published ELT coursebooks.

EVALUATION OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS' ENGLISH SPEAKING SKILLS ACCORDING TO NATIONAL EDUCATION OUTCOMES AND OTHER ENVIRONMENTAL FACTORS

Şeyma Yanık

*M.A. Student, Yıldız Technical University
English Language Teaching
seymayanik483@outlook.com*

Burcu Ünal

*Asst. Prof. Dr., Yıldız Technical University
English Language Teaching
burcuunall06@gmail.com*

Keywords: English speaking skill test, English speaking self-efficacy, English speaking anxiety, English communication in classroom

Speaking skills acquisitions determined according to CEFR (2001), are stated in the National Education curriculum and it is aimed to teach the language in accordance with these acquisitions. Today, however, issues such as how closely the English lessons given in schools adhere to these goals and to what extent target languages are the mediums of communication in the classroom have often been the subject of discussion. In 2012, students were taking approximately 1400 hours of English classes starting from the 4th grade to high school (Paker,2012) and today these numbers are even higher as students started to get English classes as of the 2nd grade. But students still struggle while speaking in English inside or outside the classroom which means that there are some issues that need further investigation in the English education program. In this study, it is aimed to reveal the difference between what is intended to be taught to students and what students actually learn in terms of speaking skills. To this end, answers to the following research questions were sought in order to clarify these discussions:

- 1- What are the real speaking skills of the students in relation to the speaking skill outcomes specified in the National Education curriculum?
- 2- Is there a relationship between students' English speaking skills, and the use of communicative activities in the classroom?

In this research, first of all, the TOEFL Primary Speaking test, will be applied to the students one by one. Afterwards, students' speaking skills in the classroom will be observed on a weekly basis and notes will be taken on an observation scale. The results of the speaking test will be compared with the intended outcomes of National Education curriculum outcomes. Also, the test results will be compared with the classroom observations to see if students' speaking performance reflects the activities used in the classroom.

THE USE OF TED TALKS AS A SUPPLEMENTARY TOOL FOR NOTE-TAKING IN EFL LISTENING COURSE

Gülümser Efeoğlu
*Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü
gefeoglu@yildiz.edu.tr*

Keywords: English Language Teaching, teaching listening, pre-service teachers,

There are a number of online tools that are employed for English teaching purposes. However, the systematic investigation of these tools so as to question their practicality in real life uses has been limited. Among many other tools, TED Talks were chosen as a supplementary tool since one of the objectives of this particular EFL Listening course was to foster students' note-taking skills, which is one of the understudied areas of scientific inquiry. Thus, the current study aims at examining the effect of 10 TED Talks as a weekly supplementary tool on EFL learners' listening proficiency. The study was conducted in an English preparatory program of an ELT Department at a state university in Istanbul and 40 EFL learners took part in the study. Furthermore, there were two data collection tools. The first one was the pre and post-tests that were used to detect any differences in participants' EFL proficiency. The second one was an open-ended questionnaire which consisted of questions that tap reflections of the participants in terms of the usefulness of TED Talks. Both qualitative and quantitative analyses were run and preliminary results indicated that participants performed significantly better in the Listening post-test. Moreover, participants noted that the content provided with TED Talks were more engaging than the listening materials provided with the course book. Besides, participants stated that they got faster in taking notes while listening and the TED Talks helped them raise awareness of an argumentation in speech. In brief, this study demonstrated that TED Talks as a supplementary tool to the course book were robust tools to reinforce EFL listening proficiency.

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE MOBİL DESTEKLİ DÖNÜT KULLANIMI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARDA GÜNCEL EĞİLİMLER

Eda Tekin

*Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Türkçe Eğitimi
edatkn@hotmail.com*

Muhammed Eyyüp Sallabaş

*Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Türkçe Eğitimi
sallabas@gmail.com*

Anahtar Kelimeler: Mobil destekli dönüt, yabancı dil, dil öğretimi, dinleme, konuşma, okuma, yazma

21. yüzyıl, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hayatın her alanına yayıldığı bir çağdır. Bu gelişmelere koşut olarak eğitim yeniden kurgulanmakta ve teknoloji öğretim ortamlarına entegre edilmektedir. Yabancı dil öğretimi üzerine teorik bilgiler, tartışmalar, öğretim yöntem ve teknikleri gibi bilimsel araştırmalara konu olmuş birçok çalışma bulunmaktadır. Son zamanlarda yabancı dil öğretimi, teknoloji kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte daha küresel bir bakışla ele alınmış ve geleneksel yöntemlerin dışına çıkılarak teknoloji odaklı çalışmalara ağırlık verilmiştir. Teknolojideki gelişmelerin en önemli ürünlerinden biri olan akıllı telefonlar, insanların birçok şeyi gerçekleştirebildikleri araçlar olmuştur. Kolay taşınabilmeleri nedeniyle de insanların her zaman elinin altında olan bu araçların sağladığı kolaylıklar yabancı dil öğretimine de yansımıştır. Sadece sınıf içerisinde değil sınıf dışında da dil öğretiminde sürekliliğinin sağlanması akıllı telefonlar ile mümkündür. Öğretmenler ve öğrenciler akıllı telefonlardaki uygulamalar ile birbirlerine her zaman ulaşabilmekte, öğrenciler sorular sorabilmekte, öğretmenler sorulara cevap verebilmekte ve böylece karşılıklı olarak dönüt alıp verme gerçekleştirebilmektedir. Dönüt, eğitimin her alanında olduğu gibi yabancı dil öğretiminde de önemlidir. Bu çalışmada, sayıları son dönemlerde artış gösteren yabancı dil öğretiminde mobil destekli uygulamalar yoluyla dönüt sağlama konulu bilimsel çalışmalar; telefonlarda kullanılan uygulamalar, araştırmaların konu dağılımları, seçilen beceri alanları, yöntem seçimleri, örneklem seçimleri, yararlılıkları ve sınırlılıkları açısından incelenmiştir. Çalışma, 2010-2021 yıllarında ERIC ve Web of Science veri tabanlarındaki makaleler ile Google Scholar'da yer alan Social Science Citation indeksli makaleler ile sınırlandırılmıştır. Veriler doküman incelemesi yoluyla toplanmış, içerik çözümlemesiyle analiz edilmiştir. Mobil destekli dönüt verme araştırmalarında, araştırmacıların neler tespit ettiği ortaya çıkarılmış, hangi uygulamaları kullandıkları, araştırmaların kullanım özellikleri, olumlu yönleri, sınırlılıkları kategorilendirilmiştir ve bu bağlamda araştırma yapacak olanlara derleme çalışması sunulmuştur. Araştırmalarda kullanılan araçlar, kullanım özelliklerinin ve sonuçlarının tespit edilmesinin öğretmenlere dönüt verme konusunda fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Sınırlılıklar açısından da araştırmacıları ileride bu sınırlılıkları aşacak araştırmaların yapılması açısından bilgilendirmek amaçlanmıştır.



Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Yerleşkesi

Kışla Binası A Blok A-2015 34220

Esenler/İSTANBUL

ytusbekongre@gmail.com